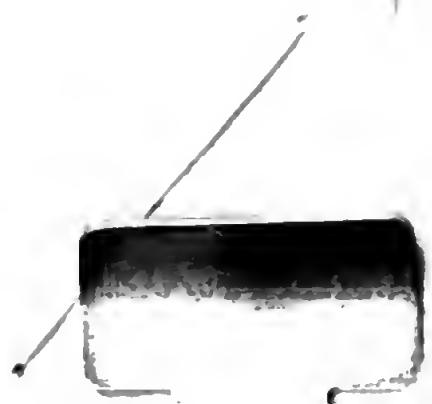

Digitized by Google

5.3.430

Digitized by Google

IMP. CÆS.

AUGUSTI

TEMPORUM NOTATIO, GENUS, ET SCRIPTORUM

FRAGMENTA.

PRÆMITTITUR

NICOLAI DAMASCENI

LIBER DE INSTITUTIONE AUGUSTI CUM VERSIONE HUG. GROTII, ET HENR. VALESII NOTIS,

CURANTE

JO. ALBERTO FABRICIO,

D. & Prof. Publico in Gymnasio Hamburgensi.

HAMBURGI,

SUMTU VIDUÆ FELGINERIÆ,

M D CC XXVII.

NOBILISSIMO AC JURISCONSULTISSIMO

VIRO

DN. JOANNI KLEFEKER,

J. U. L.

Reip. Hamburgenſis Syndico.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

OBſervantiæ & amoris mei pignus aliquod & publicum documentum TIBI offerendi avidus, VIR NOBILISSIME, ingenio diffidi meo, neque a me aut ex arca mea proferre aúſus ſed aliunde mutuatus ſum quod pace Tua Amplisſimo Nomini Tuo conſecrarem,

Materiam oportune mihi præbuit AUGUSTUS, quo nullum majorem Principem Sol unquam adſpexit: etenim ne de illius ingenio aut rebus in bello ab eo geſtis dicam, Imperii amplitudine, felicitate, diuturnitate ſuperavit eum nemo, neque pacis artibus & conſiliis ſalutem publicam proſperantibus par illi aut ſecundus quisquam fuit: Unus etiam dignus habitus, quo clavum tenente Imperii, naſceretur, & in cujus tabulas cenſuales veniret SALVATOR Generis Humani: unus ſub cujus virtute, prudentia, moderatione, toto pacato Orbe terrarum per dimidii fere ſæculi ætatem Romanum maxime floreret Imperium, artes & ſcientiæ vigerent, pollerent commercia terra marique, jura & leges dominarentur.

Hujus Auguſti inſtitutionem, genus, notationem temporum & geſtorum, ſcriptorumque reliquias dum pro tenui munere Tuæ Amplitudini dico ac nuncupo, jucundum mihi eſt inprimis, quod ſimul datur reſtitutam Divinitus valetudinem gratulari, Tibi dicam an Patriæ, cui jamdudum de Te ad Remp. admoto, graviſſimoque Syndici

dici munere Tibi demandato eram ex animo gratulatus. Cum enim jamtum puer nil puerile ſed maturum virtutis ac doctrinæ amorem oſtenderis, inde incipiens quod alii nec deſinentes aſſeqvuntur: atque admodum adoleſcens edita Bibliotheca eruditorum præcocium demonſtraveris quantum à Te ſibi potuiſſent promittere ſtudia, ſi otio litterario impendere Te voluiſſes: perſpicuum eſt quantum à dexteritate Tua, ab aſſiduitate, ab ignea penetrandi vi & ſtrenuitate ingenii, quantum à fide quæ in Te eſt & Patriæ ſummo amore, quantum ab uſu denique negotiorum peregre & domi ſubacto ac perpolito & fructum ſentiat quotidie Reſp. & exſpectare porro certiſſime valeat. Hanc igitur honorificam ac ſalutarem operam ut incolumis ac ſoſpes quam diutiſſime præſtes Patriæ, Auguſti Tibi longævitatem precor ætatemque publice immunem à calamitatibus, ac privatim ſobole fœcundam & quam Auguſti feliciorem. Vale VIR NOBILISSIME. Hamburg. IV. Cal. Octobr. A. c. CIↃ. IↃ CC XXVII.

AD LECTOREM.

CUm in Dionis Caſſii hiſtoria Romana emaculanda atque illuſtranda nuper verſarer, venit mihi in mentem Auguſti ſcriptorum reliquias poſt eruditisſimum Virum Janum Rutgerſium paullo diligentius conquirere, aliaque nonnulla addere ad res tanti Principis illuminandas, quod etiam Rutgerſio facere fuit in animo, & factum ab illo viro docto fuiſſet longe melius, niſi ab morte occupato omittere illud fuiſſet neceſſe. Operæ pretium autem duxi inſtitutionis Auguſti atque eruditionis memoriam recentare vel ideo, ut tam magno exemplo & non inficiando arguerentur homines cum Auguſto certe non comparandi, quibus tamen pauxillum ſupra vulgus elata fortuna vel pecuniolæ plenior modius poteſt perſuadere ut litterarum ſtudium non modo tanquam parum profuturum negligant, ſed etiam velut illiberale atque indecorum magno ſupercilio adſpernentur. Perinde ac ſi res plebeja ac ſordida, & generoſo Cecropide indigna eſſet eloquentiâ & ſcientia rerum pulcherrimarum: in quibus cognoſcendis quantum ſtudii poſuerit, quantum etiam in illis profecerit Cæſaris avunculi ſui exemplo Auguſtus, quantumque ex illis & voluptatis & fructus gloriæque tulerit, vel hæc ſylloge omnibus poterit teſtatum facere. Vale.

NICO-

NICOLAI DAMASCENI
DE INSTITUTIONE
CÆSARIS AUGUSTI,
HUGONE GROTIO INTERPRETE.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ
περὶ τῆς Καίσαρος ἀγωγῆς.

I.

Ὅτι εἰς τιμῆς ἀξίωσιν τοῦτον οὕτω προσῆκον οἱ ἄνθρωποι, ναοῖς τε καὶ θυσίαις γεραίρουσιν, ἀνά τε νήσους καὶ ἠπείρους διηρημένοι, καὶ κατὰ πόλεις καὶ ἔθνη, τό τε μέγεθος αὐτῆς τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν εἰς σφᾶς εὐεργεσίαν ἀμειβόμενοι. Δυνάμεως γὰρ καὶ φρονήσεως εἰς τὰ πρῶτα ἀνελθὼν ἔτος ὁ ἀνὴρ, πλείστων μὲν ἦρξεν ἀνθρώπων τῶν διὰ μνήμης, μακροτάτας τε ἔρας

I.

HOc illi nomen in ſummi honoris teſtimonium impoſuit, ipſumque templis & victimis veneratus eſt conſenſus hominum in tot partes continentis, totque inſulas, in tot oppida ac gentes diſcedentium, ut & virtutes ipſius maximas & collata in ſe beneficia rependerent. Hic enim ille eſt, qui ad ſummum tam prudentiæ quam potentiæ culmen evectus, omnium quos memoria complectitur hominum latiſſime imperavit, & longin-

ἐποιήσατο τῆς Ρωμαίων δυναστείας, ἔις τε τὸ βεβαιότατον ἀ τὰ φῦλα μόνον καὶ Ελλήνων καὶ Βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς διανοίας κατεςήσατο. τὸ μὲν πρῶτον σὺν ὅπλοις, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἄνευ ὅπλων. ἐθελοντήρας τε προσαγόμενος διὰ τὸ μᾶλλον τι ἔνδηλος γίνεσθαι τῇ Φιλανθρωπίᾳ, ἔπεισεν ἑαυτῷ ἀκροᾶσθαι. ὧν δὲ πρότερον ἀδὲ ὀνόματα ἠπίσαντο οἱ ἄνθρωποι, ἡμερωσάμενος, ἀδέ τινος ὑπήκοοι ἐγένοντο διὰ μνήμης. ἐπίσοι ἐντὸς Ρήνου ποταμοῦ κατοικοῦσιν, ὑπέρ τε τὸν Ἰόνιον πόντον, καὶ τὰ Ἰλλυριῶν γένη. Παννωνίους αὐτοὺς καὶ Δάκας καλοῦσιν.

quiſſimis terminis Romanum ſepſit imperium, & in ſolida pace locavit Barbarorum Græcorumque non populos tantum ſed & animos, quum armis primum in eos uſus, mox ſine vi ipſas ſibi conciliaret voluntates, & humanitate incredibili omnes in ſui obſequium pelliceret: quo factum eſt, ut illos quoque feritatem dedoceret, quorum ante vix nomina audiebantur. Nullis enim temporibus, ad quæ hominum memoria poteſt pertingere, unquam alieno imperio paruerant qui Rhenum accolunt, & qui trans Ionium ſunt mare, & Illyricæ originis gentes, quos Pannonios & Dacos vocant.

II. Περὶ δὴ τούτου τοῦ ἀνδρὸς φρονήσεώς τε καὶ ἀρετῆς ἰσχὺν δεῖξαι ὁπόσον δυνατὸν, τὰ μὲν ἐκ τῆς πολιτείας ἣν τινα ἐν τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο, τὰ δὲ κατὰ στρατηγίας μεγάλων πολέμων ἐγχωρίων τε καὶ ἀλλοεθνῶν, ἀγώνισμα μὲν ἀνθρώποις προκεῖσθαι λέγειν καὶ γράφειν, ὡς ἂν εὐδοκιμεῖν a) ἐν καλοῖς ἔργοις. καὶτοὶ δὴ ἀφηγήσομαι τὰ πεπραγμένα, ἐξ ὧν οἷόν τε γνῶναι σύμπασι τὴν ἀλήθειαν. πρότερον δὴ αὐτοῦ τό τε γένος διέξειμι καὶ

II. Hic vir quantum & conſilio & virtute præſtiterit, argumento ſunt tum ea quæ in Republica adminiſtranda fecit, tum ea quæ geſſit Imperator, in civilibus externisque bellis: quæ omnia dictis ſcriptisque proſequi, benigna ingeniis materia propoſita eſt, in partem famæ venturis præclara facta celebrando. Ego vero res ipſius hactenus commemoraturum me polliceor, ut verum omnibus pateat. Incipiam igitur originem ejus & τοῦ

HENR. VALESII NOTÆ.

a) Ὡς ἂν ἐνδοκιμῶν.] Legendum videtur, ὡς ὃν ἐνδοκιμεῖν. Quod in verſione noſtra ſecuti ſumus, *quippe cum ex præſtantium factorum commemoratione haud mediocris gloria discentem ſequatur*; ferri tamen poteſt vulgata lectio.

τλεῖ φύσιν, τάς τε γεννητὰς ἀφ' ὧν ἔλαχε, τλεῖ τ' ἐκ νηπίας τροφλεῖ τε καὶ παιδεύσιν, ἢ χρησάμενος τοσόσδε ἐγένετο. Πατὴρ μὲν οὖν ἦν αὐτῷ Γάϊος Ὀκτάβιος ἀνὴρ τῶν ἐκ τῆς Συγκλήτου. οἱ δὲ αὐτοῦ πρόγονοι κατά τε πλοῦτον καὶ ἐπιτήδευσιν ἐνομαστότατοι γενόμενοι, ὀρφανῷ ὄντι ἐκείνῳ b) τὰ χρήματα ἐλείποντο. καταφάντες δ' ἐπίτροποι ταῦτα διεφόρησαν. ὁ δὲ τῶν πρὸς αὐτοὺς δικαίων ἀποστὰς, τοῖς πεφιλημένοις ἤρκεῖτο.

indolem describere, quibusque parentibus, quomodo educatus atque institutus eo fastigii pervenerit. Pater ei C. Octavius Senatorii fuit ordinis, cui cum majores & re & æquitate 1) nobiles impuberi adhuc rem reliquissent, & eam tutores male tractassent, 2) suæ ætatis factus eo quod reliqvum ipsi fecerant, maluit esse contentus, quam jure & judice uti.

III. Ὅτι Καῖσαρ περὶ ἐνάτον ἔτη μάλιστα γεγονὼς, θαῦμά τε ἐς μικρὸν παρέσχε Ῥωμαίοις, φύσεως ἀκρότητα δηλώσας ἐν τοιᾷδε ἡλικίᾳ, καὶ τοῖς ἀνδράσιν c) πολὺς ἐγγένεται θόρυβος ἐν πολλῷ ὁμίλῳ δημηγορουντι. ἀποθανούσης δ' αὐτῷ

III. Nonum agebat annum, cum jam omnibus ingenium ipsius esset pro miraculo, summum tali ætate, ita ut orationem habens apud multitudinem maximis laudantium clamoribus & applausu 3) fuerit exceptus. Mortua avia vixit apud

1) Opibus ac moderatione insignes. *Vales.*

b) Ὀρφανῷ ὄντι ἐκείνῳ.] Octavium Augusti patrem hic intelligi non sine causa quis suspicetur. Et vero ita sensisse H. Grotium declarat Latina ejus interpretatio, quam affecta hac editione (Paris. 1634. 4.) à Puteanis fratribus viris Clarissimis commodatam accepi.

2) *Dissipassent.*

c) καὶ τοῖς ἀνδράσι.] Cum hic locus manifeste corruptus esset, existimavi ita corrigendum esse levi, ut opinor, mutatione, καὶ, ὅπου τοῖς ἀνδράσι πολὺς ἐγγίνεται θόρυβος, ἐν πολλῷ ὁμίλῳ δημηγορήσας Intelligit enim sine dubio orationem funebrem quam Augustus vixtum decennis habuit in rostris de laudibus aviæ Juliæ. de qua re sic Suetonius in Aug. *Quadrimus patrem amisit, duodecimum annum agens, aviam Juliam defunctam pro concione laudavit*, lege, *decimum annum agens*, ex Damasceno nostro, qui περὶ ἔνατον ἔτος, id ab Augusto gestum esse scribit. Sic Tiberius novem natus annos defunctum patrem pro rostris laudavit, teste Suetonio.

3) Rectius Valesius: *Et quo loco ipsi etiam viri conturbari animo solent, ipse imperterritus orationem ad populum habuisset.*

τῆς τηθῆς, παρὰ τῇ μητρὶ ἐτρέφετο Ατία, καὶ τῷ ταύτης ἀνδρὶ Φιλίππῳ Λευκίῳ, ὃς ἦν ἀπόγονος τῶν τὸν Μακεδόνα Φίλιππον d) κεχειρωμένων. παρὰ δὴ τῷ Φιλίππῳ ὁ Καῖσαρ ὡς παρὰ πατρὶ τρεφόμενος πολλὴν ὑπέφαινεν ἐλπίδα, ἤδη τε ἀξιότιμος καὶ τοῖς ἥλιξιν ἐφαίνετο τοῖς εὐγενεστάτοις πασί. καὶ συνήεσαν πρὸς αὐτὸν πάμπληθεῖς, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ τῶν νεανίσκων, οἷς τὸ πράττειν δι' ἐλπίδος ἦν. πρὸ πεμπον δὲ αὐτὸν πάμπολλοι ὁσημέραι καὶ μειρακίσκοι καὶ ἄνδρες καὶ ἥλικες παῖδες, εἴτε ἐφ' ἱππασίαν ἔξω τῆς ἄστεως προσήει, εἴτε παρὰ συγγενεῖς ἢ ἄλλους τινάς. ἦσκει γὰρ ἡ τὸν ψυχὴν τοῖς καλλίστοις ἐπιτηδεύμασι, καὶ τὸ σῶμα τοῖς γενναίοις καὶ πολεμικοῖς μελέταις, καὶ τῶν διδασκόντων θᾶττον αὐτὸς τὴν μάθησιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἀπεδείκνυτο, ὥστε ἀπὸ τοῦδε καὶ ἐν τῇ πατρίδι πολὺν ζῆλον ἐνέγκασθαι. ἐφοιτήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ὁ ταύτης ἀνὴρ Φίλιππος, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν πυνθανόμενοι παρὰ τῶν διδασκάλων

matrem Atiam, & ejus maritum L. Philippum illis ortum majoribus qui Regem Macedonum Philippum bello devicerant. Apud hunc tanquam apud parentem educatus multam de se spem præbuit. Jam venerabilis erat æqualibus suis nobilissimis pueris, plurimique eum frequentabant etiam juvenum, quibus in propinquo spes erat honores capessendi. Prodeuntem prosequebantur quotidie magno numero viri, adolescentes & pueri, *in quibus nos tum eramus*, 4) sive equo extra urbem vehebatur, sive cognatos aut alios visurus iret. Nam pariter & animum exercebat honestissimis studiis, & corpus generosis laboribus bellique meditamentis: & quæ didicerat, facilius quam docentes ipsi in rem conferebat; quod vel maxime civitati eum admirabilem fecit. Intenti vero in eum & mater & vitricus Philippus, nullo die omittebant quærere ex præceptoribus & custo-

τε

d) Ος ἦν ἀπόγονος τῶν τὸν Μακεδόνα Φίλιππον.] An potius, Περσέα, referendum est. Etenim Q. Marcius L. F. Philippus bellum gessit cum Perseo Macedonum rege, & facilem victoriam Æmilio Paulo successori tradidit. Hujus patri L. Philippo hospitium intercesserat cum Philippo Macedonum rege, ut ait Livius lib. 4. Cæterum id cognomen Philippi antiquissimum fuit in gente Marcia, quippe cum anno V. C. 470. Q. Marcius Philippus Consul recensentur in fastis Capitolinis.

4) Hæc quæ habet Grotius, in Græco Valesii desiderantur.

τε καὶ ἐπιμελητῶν, ὃς παρακατέσησαν τῷ παιδὶ, ὅτι πράξειεν, ἢ ἔποι πορευθείη, ἢ ὅπως διημερεύσειε, τας τε διατριβὰς μεθ' ὧν ποιήσαιτο.

dibus quos ipsi appoſuerant, quid egisset, quo iviſſet, quibus in rebus & quibuſcum triviſſet diem.

IV. Ἐν δὲ τῷ καταλόντι ταραχῷ τὴν πόλιν, ὑπεκπέμπει ἥ τε μήτηρ Ἀτία καὶ Φίλιππος τὸν Καίσαρα εἴς τι τῶν πατρῴων χωρίων. κατέβαινε δὲ εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ ἔτη μάλιστα c) γεγονὼς τεσσαρεσκαίδεκα, ὥστε ἀποθέσθαι μὲν αὐτὸν ἤδη τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα, f) ἀναλαβεῖν δὲ τὴν καθαρὰν, σύμβολον ὢσαν τῆς εἰς ἄνδρας, ἐγγραφῆς. περιβλεπόμενος δ' ὑπὸ παντὸς τοῦ δήμου, διά τε εὐγένειαν καὶ λαμπρότητα εὐγενείας, ἔθυε τοῖς Θεοῖς, καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἱερωσύνην εἰς τὸν Λευκίου Δομιτίου τόπον g) τετελευτη-

IV. In primo terrore belli civilis miſere Octavium, qui poſt Cæſar & ipſe dictus eſt, Philippus & Atia in rus avitum. 5) Anno ætatis quarto & decimo forum ingreſſus eſt, quum prætexta poſita puram togam viris poſtea annumerandus ſumpſiſſet. Suſpiciebat eum populus Rom. ob generis nobilitatem domuſque ſplendorem, quamobrem poſt ſacra Diis facta cum ſacerdotii honorem in L. Domitii locum peteret, favente ipſi populo renunciatus eſt; ac ſub idem

5) In avitarum villarum aliquam.

c) Περὶ ἔτη μάλιστα ιδ'.] Hic vero locus inprimis eſt notatu dignus, quippe quo ætas legitima ſumendæ virilis togæ unice firmatur, & difficultas ex corrupto Suetonii loco nata diſſolvitur, ſic enim ait Suetonius: XII. *annum agens aviam Juliam defunctam pro concione laudavit, quadriennio poſt virili toga ſumpta*, ex quo efficiebatur Auguſtum anno ætatis XVI. togam virilem ſumpſiſſe. Sed, ut ſupra dixi, corrigendus eſt Suetonii locus, & pro XII. legendum eſt X. auctore Nicolao noſtro, quod & infra clarius demonſtrabitur. Porro tirones eo die quo togam puram ſumpſerant, ſolebant deduci in forum, atque in templa ſacrificandi cauſa. quod ſignificat Appianus lib. 4. Civilium, Ἀτίλιος δὲ ἔτι τῆς τῶν τελείων περιθέμενος στολὴν, ἦει μὲν, ὡς ἔθος ἐστὶ, σὺν πομπῇ φίλων ἐπὶ θυσίας εἰς τὰ ἱερά.

f) Τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα.] Pueri nobiles Romæ toga prætexta amiciebantur; unde & prætextati vocabantur, cujus conſuetudinis elegantem meo judicio affert rationem Quintilianus declamat. 340. *Ego vobis allego etiam ipſum illud ſacrum prætextarum, quo ſacerdotes utuntur, quo magiſtratus, quo infirmitatem pueritiæ ſacram facimus ac venerabilem.*

g) Εἰς τὸν Λευκίου Δομιτίου τόπον.] Is eſt L. Domitius Ahenobarbus, qui in acie Pharſalica

κότ☉. καὶ ὁ δῆμ☉ μάλα προθύμως ἐχειροτόνησε. h) καὶ ὁ μὲν ἅμα τῇ μεταλλαγῇ τῆς ἐσθῆτ☉ καὶ τῇ καλλίστῃ τιμῇ κοσμηθεὶς ἐθύεν. καίπερ δὲ κατὰ νόμον εἰς ἄνδρας ἐγγεγραμμένον, διεκώλυεν ἡ μήτηρ ἔξω τῆς αὐλίου θύρας χωρεῖν, πλὴν ὅπη καὶ πρότερον, ὅτε παῖς ὢν i) ἐφοίτα. διαυτάν τε τὴν αὐτὴν ἔχειν ἐπηνάγκαζε, κοιτάζεσθαί τε ἔνθα καὶ πρότερον ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ. νόμων τε μόνον ἀνῆρ ἦν, τὰ δ' ἄλλα παιδικῶς ἐπεσατεῖτο. τῆς δὲ ἐσθῆτ☉ ἀδοτιὲν ἐξήλλαξεν, ἀλλ' ἀεὶ τὴν πάτριον k) ἀμπείχετο.

fere tempus & veſte virili & tam eximia dignitate publica obire ſacra cœpit. Quanquam vero ob hoc inter viros Romano more habitum, vetuit tamen mater prodire foribus, niſi iturum quo ante ſolebat, iisdemque illum inſtitutis vivere & cubare quo ante cubiculo cogebat, ita ut lege tantum vir eſſet, cætera pueri in modum regeretur. Veſtem variabat nunquam, ſemper patrium in morem excultus.

V. Ἐφοίτα

ſalica occiſus erat ab Antonio, ut ait Cicero Philipp. 2. Julio Cæſare 2. & Servilio Iſaurico 2. Coſſ. qvum ſuperiore anno Auguſtus annum agens quartum decimum togam virilem accepiſſet, fuerat autem pontifex L. Domitius, quo ſacerdotio pater ejus auuſque functi erant, teſte Suetonio in Neronis vita.

h) Ο δῆμ☉ ἐχειροτόνησε] Lege Domitia jus ſacerdotum ſubrogandorum à collegis ad populum translatum fuerat. Tulerat eam in tribunatu Cn. Domitius infenſus Pontificibus, quod alium quam ſe in locum patris ſui cooptaſſent, ut ſcribit Suetonius; ac Vellejus ipſe primus populi ſuffragiis Pontifex creatus eſt, teſte Livio lib. 67. Poſtea verò cum ea lex abrogata ab L. Sulla fuiſſet, T Labienus Trib. pl. eam retulit Conſulatu M Tullii Ciceronis, ut ſcribit Dio. Fiebat autem hæc ſacerdotum creatio comitiis tributis, 17. duntaxat tribubus ad ſuffragia vocatis; ab ea parte populi qui ſacerdos erat factus, lex jubebat ut à collegio cooptaretur, nam propter religionem populus ſacerdotia mandare non poterat, ut ait Cicero in Rullum. Vide Gruchium lib. 2. de Comitiis. De Pontificatu Cæſaris Octaviani extat Ciceronis teſtimonium in Philippica 5.

i) Οτε παῖς ὢν.] Melius legeretur, ὅτε παῖς ἦν, & mox, νόμων τε μόνον.

k) Αεὶ τὴν πάτριον ἀμπείχετο.] Pererebruerat hic mos ætate Ciceronis, ut nobiles adoleſcentes, atque etiam Senatores in hortis ac ſuburbanis ſuis externo uterentur cultu, ac pallium cum crepidis & mitella ſumerent. Verba Ciceronis ſunt in Orat. pro Rabirio Poſtumo: *Deliciarum cauſa & voluptatis non modo cives Rom. ſed & nobiles adoleſcentes, & quoſdam etiam Senatores ſummo loco natos, non in hortis & ſuburbanis ſuis, ſed Neapoli in celeberrimo oppido cum mitella ſæpe vidimus, &c.* Gellius quoque ſua ætate correptos à Caſtricio ſcribit Senatores, qui die feriato cum lacernis & gallicis eum adierant, *Licet is veſtitus de multo jam uſu ignoſcibilis eſſet*, ſic enim loquitur cap. XX. lib. 13.

V. Ἐφοίτα δὲ καὶ εἰς τὰ ἱερὰ ἐν ταῖς νομίμοις ἡμέραις νύκτωρ, διὰ τλὼ προσῶσαν αὐτῷ ὥραν, ἀντηδὲ l) καὶ πολλὰς γυναῖκας *) ἐκμήνας εὐπρεπείᾳ καὶ λαμπρότητι γένους. ἐπιβλευόμενον δὲ παρ' αὐτῶν, ἀδαμῆ ἐφαίνετο ἁλωτὸς ὤν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἡ μήτηρ ἀπήρυκεν αὐτὲ φυλάττουσα καὶ ἀδαμόσε μεθιεῖσα, τὰ δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἔννυς ὢν, ἅτε εἰς τὸ μπροσθεν τῆς ἡλικίας προσιών. ἐνιαύσης δέ τινος ἑορτῆς Λατίνης, m) ἐπότε καὶ τοῖς ὑπάτοις εἰς Αλβανὸν τὸ ὄρος ἀναβαίνειν ἔδει πατρίοις θυσίας ἕνεκα, τὰς δ' ἱερεῖς n) διαδόχους αὐτῶν τῆς δικαιοδοσίας εἶναι, καθίζει ἐπὶ τὸ βῆμα Καῖσαρ ἐν μέσῃ ἀγο-

V. Ad ſacrificia legitimis temporibus ibat, ſed noctu, ne formam in publico oſtentaret. Conſpectus enim plurimas feminas in amorem egiſſet illa ſpecie oris ac generis claritate. Erant quæ inſidiarentur. Sed capi non poterat, ita eum cuſtodiebat & mater pervigili cura, & ipſe inſuper ſeſe, ſapientia non minus quam ætate procedens. Latinarum feriarum tempore quo conſules in Albano monte manere mos habet ut ibi ſacra vetuſta faciant, alios autem ſacerdotes ipſis in jure dicendo ſuccedere, ſedit pro tribunali Octa-

ἐπὶ

l) Ἀντηδὲ] Legendum, ἀτὴ δὲ, & paulo poſt, ἐπιβλευόμενός τε.

m) Ἑορτῆς Λατίνης.] Latinæ feriæ dictæ ſunt à Latinis populis, qui quotannis in montem Albanum conveniebant, Jovi Latiari ſacra facturi ex inſtituto Tarquinii Superbi. Ejus ſacri participes erant 47. populi: aliique agnos, alii caſeos, alii liba conferre tenebantur. Communis omnium victima taurus erat unus, qui pro ſalute omnium Diis immolabatur, isque candidus: poſtea Senatuſconſ. cautum eſt, ut ruffulos quoque immolare liceret, teſte Arnobio lib. 2. ex quo carnes uni-cuique populo dividi oportebat: ſi quis præteritus eſſet, feriæ inſtaurabantur, teſte Livio lib. 32. initio, & lib. 37. Sacrificio autem præerant Romani, adeoque feriæ ipſæ indicebantur à Conſulibus cum primum magiſtratum acceperant, ut ex hiſtoria notiſſimum eſt, unde & Varro lib. 5. de lingua lat. Latinas inter Conceptivas ferias recenſet. Vide Dionyſium Halic. lib. 4. Plinium lib. 3. Dio has Latinas ferias ſemper ἀνοχὰς appellat ſimpliciter, & πολίαρχον ἐν ταῖς ἀνοχαῖς Præfectum urbi Latinarum cauſa, lib. 43. pag. 238. quod interpres non intellexit.

n) Τὰς δὲ ἱερεῖς.] Profectis ad Latinas ferias Coſſ. ne urbs ſine imperio maneret, conſtituebatur à Coſſ. Præfectus urbi Latinarum cauſa, isque ea ætate quæ nondum Senatoria eſſet, ut docet Gellius lib 14. extremo; atque ut plurimum adoleſcens aliquis nobili ſacerdotio ornatus, ut indicat Damaſcenus noſter, quod quidem alibi non reperias. De hoc Præfecto Latinarum ſic Tacitus lib. 6. Annal. *Dein Coſſ. mandabant: dum atque ſimulacrum quoties ob ferias Latinas præficitur qui conſulare munus uſurpet.*

ρᾷ. προσήεσαν δ' ἁπλετοι ἄνθρωποι δικαιοδοσίας χάριν, πολλοὶ δὲ καὶ μηδενὸς πράγματος χάριν, θεωρίας ἕνεκα τῶ παιδός. ἀξιοθέατος γὰρ πᾶσιν ἦν. καὶ μάλιστα ἐν τῷ τότε σεμνότητα καὶ ἀξίωμα προσειληφώς.

vius medio in foro, ubi eum innumeri accedebant homines, juris consequendi gratia, nonnulli etiam nullum ob negotium nisi conspiciendi adolescentis. Erat enim & alias spectabilis, & tum maxime cum ad cæteradignitas & respondens dignitati gravitas accederent.

VI. Καῖσαρος δὲ ἤδη κεχειρωμένα μὲν τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ πολέμους, νενικηκότος δὲ καὶ περὶ Μακεδονίαν Πομπήϊον, ἡρηκότος δ' Αἴγυπτον, ἐπαναπερῶντος δ' ἔκ τε Συρίας καὶ τὰ Εὔξεινα πόντα, μέλλοντος δ' ἐπὶ Λιβύης χωρεῖν, ὡς τὰ λειπόμενα τῶ ἐκεῖ μετασάντος πολέμου καθέλοι. βουλόμενος συστρατεύειν αὐτῷ ὁ νέος Καῖσαρ, ὡς καὶ πολεμικῶν ἔργων ἔμπειρος εἴη, ἐπεὶ ἤθελε ἐναντιουμένην Ἀτίαν τὴν μητέρα, ὀδὲν ἀντεπῶν ῥέμα εἶχε. δῆλος δ' ἦν καὶ ὁ πρεσβύτατος Καῖσαρ ὑπ' εὐνοίας ὐδέπω βουλόμενος αὐτὸν στρατεύεσθαι, ὡς μὴ τὴν τε δίαιταν ἐν ἀσθενεῖ σώματι μεταβαλὼν καὶ ὅλως ἕξιν, φαύλως διατεθείη. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα τῆς στρατιᾶς παρελύετο.

VI. Inter hæc C. Julius Cæsar, maximis per Europam bellis, ipsius quoque Pompeji in Macedonia victor, capta Ægypto, è Syria & Ponto in Africam flectebat, ut, quod ibi erat reliquum, conficeret: cujus militiæ particeps esse quanquam multum desiderabat Octavius, ut & belli rerum peritiam assequeretur, matrem tamen Atiam adversam sentiens, nihil contra aut dixit aut molitus est. Nam & ipse C. Julius ut ejus amantissimus, nondum illum volebat in bellum ire, ne in corpore parum firmo vivendi ratione mutata valetudo quoque in deterius mutaretur. Hæc illum id temporis militia arcuerunt.

VII. Ἐπεὶ δὲ κἀκεῖνον τὸν πόλεμον κατεργασάμενος Καῖσαρ ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην, σφόδρα ὀλίγοις τῶν ὑποπεσόντων αἰχμαλώτων συγ-

VII. Romam reverso post hoc bellum feliciter confectum C. Julio, cum is captorum paucis ignosceret ob contumacem post tot suas ante victorias ani-

γνοὺς,

γνοὺς, ο) διὰ τὸ τοῖς πρότερον αὐτὸς μὴ σεσωφρονῆθαι πολέμοις, συνηνέχθη *) τοιόνδε. ἐπὶ ἐς τὰ μάλιστα Καίσαρι τῷ νέῳ συνήθης καὶ φίλος Ἀγρίππας, ἐν ταὐτῷ τε παιδευθεὶς, καί τινα ἔχων ὑπερβολὴν εὐνοίας. τούτῳ ἀδελφὸς Κάτωνι συνὼν, κατά τε φιλίαν σπουδάζομένῳ, καὶ τῷ Λιβυκοῦ πολέμου κεκοινωνηκὼς, τότε δ' αἰχμάλωτος ἡρημένος. τοῦτον, ἤδη πρότερον αἰτήσας Καίσαρα, ἐβούλετο μὲν ἐξαιτεῖσθαι, ὑπὸ δὲ αἰδοῦς ὤκνει, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ὡς διέκειτο πρὸς τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ ἁλωκότας. θαρρήσας δ' ὅμως ποτὲ, ᾔτησε καὶ ἔτυχεν. ἐφ' οἷς περιχαρὴς ὢν τῷ αὐτοῦ φίλῳ τὸν ἀδελφὸν ἀνασεσωκώς. ἐπηνεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, εἰς ὀλίγου πρότερον καταθέμενος τὴν αὐτοῦ σπουδὴν καὶ ἔντευξιν, ἢ εἰς φίλου ζωτηρίαν.

mum, res talis accidit. Maxima intercedebat Octavio cum Agrippa consuetudo, atque amicitia una instituta, & comite prope individuo. Huic frater erat qui & impense coluerat Catonem, & in bello Africano ejus partibus se applicuerat, infeliciter quippe captus. Volebat ei libertatem deposcere Octavius à C. Julio, quem nunquam adhuc quicquam poposcerat, sed absterrebat eum pudor, & victoris in eo bello erga victos severitas. Tamen confirmato animo petiit, & quod petiit consequutus est, lætus ipse quod amico fratrem servasset, maximisque omnium laudibus celebratus quod gratiæ suæ & precum primos fructus ad amici salutem retulisset.

VIII. Ἐκ τούτου τὰς θριαμβικὰς ἦγε πομπὰς Καῖσαρ τῶν κατὰ Λιβύων πολέμου, τῶν τε ἄλλων οὓς ἐπολέμησε. καὶ τὸν νέον Καίσαρα ἤδη ἤδη πεποιημένον, ὄντα δὲ τρόπον τινὰ καὶ φύσει διὰ τὸ ἀγχιστάτω τοῦ γένους εἶναι, ἐκέλευσε τῷ ἑαυτοῦ ἅρ-

VIII. Triumphans C. Julius de Afris, aliisque devictis hostibus, Octavium, quem jam pro filio habebat, cum etiam natura aliquo modo id esset, ex avia natus sorore Caii Cæsaris, currum equo sequi jussit, ac donis milita-

B ματι

*) deest, τι.

ο) Σφόδρα ὀλίγοις συγγνούς.] Scribit Dio Cæsarem omnibus, qui bello Africo & Hispaniensi in potestatem ejus venerant, veniam dedisse, nisi quibus jam antea ignoverat. Eos enim qui sæpius ipsi insidias struxissent conservare, summæ dementiæ non mansuetudinis esse existimabat: primi autem delicti veniam concedere, neque implacabili iracundia ferri, id demum sui officii esse. Verba Dionis sunt, lib. 44. p. 264.

ματι ἔπεσθαι, p) κόσμοις αὐτὸν στρατηγικοῖς ἀσκήσας, q) ὡς ἂν αὐτοῦ σύσκηνον ἐν πολέμῳ γεγονότα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ταῖς θυσίαις, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις ἐγγύτατα ἴση, τούς τε ἄλλους εἶκειν προστάττων αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ἤδη τὰς αὐτοκρατορικὰς r) ἐφέρετο τιμὰς, οὐ

ribus donavit, quasi particeps ejus belli fuisset. Sed & in sacrificiis omnique Deum honore ipsum sibi proximum stare voluit, aliosque omnes ei decedere. Jam Imperator dictus erat Julius, quod maximum apud Romanos

δὴ

p) Τῷ ἑαυτῦ ἅρματι ἕπεσθαι.] Moris erat ut qui triumphans in urbem introibat liberos & cognatos utriusque sexus, si quidem prætextati adhuc essent, in curru juxta se haberet; sin grandiores essent, equis jugalibus funalibusve imponeret, quod si plures essent, equis singularibus vecti currum prosequebantur, ut scribit Zonaras tomo 2. Annal. ex Dione. Cui adstipulatur Appianus in Libyco his verbis: ἐπιβαίνουσι δ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἅρμα παῖδές τε καὶ παρθένοι, καὶ ἐπὶ τῶν παρηόρων ἑκατέρωθεν ἥδεσι συγγενεῖς. quod igitur Zonaras seu Dio dixerat, ἐπὶ τῶν ζυγίων καὶ σειραφόρων, id Appianus, ἐπὶ τῶν παρηόρων dicit: omissa jugalium mentione, in quibus adolescentes vix crediderim. In funalibus equis dexterior habebatur honoratior, ut testis est Suetonius in Tiberio, cum ait: *Debine puberem Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est sinisteriore funali equo, cum Marcellus dexteriore veheretur.* De hoemore celebris extat locus apud Ciceronem pro Murena, quem hic apponam. *An cum sedere in equis triumphantium prætextati potissimum filii soleant, huic domi militaribus patris triumphum decorare fugiendum fuit, ut rebus communiter gestis pene simul cum patre triumpharet.* Quo loco mihi videtur scribendum esse, *patris triumpho decorari.* Porro Damascenus noster ait Octavium adolescentem currum aununculi duntaxat prosecutum esse: equo scilicet singulari ut mos erat. Sic Domitianus Judaicum patris simul ac fratris triumphum equo albo comitatus est, teste Suetonio ac Dione.

q) Κόσμοις αὐτὸν στρατηγικοῖς ἀσκήσας.] Fortè στρατιωτικοῖς, cui emendationi favet Suetonius in Augusti vita: *Militaribus donis triumpho Cæsaris Africano donatus est, quamquam expers belli propter ætatem.* qui locus sic vulgo legitur, *quadriennio post virili togâ sumpta militaribus donis*, &c. unde hic sensus existit, Octavium eodem anno togam puram induisse, quo Cæsar triumphavit ex Africa, quod tamen falsissimum est.

r) Ὁ μὲν ἤδη τὰς αὐτοκρατορικάς.] Hæc de Julio Cæsare accipienda esse existimavi cui Senatus prænomen Imperatoris primo omnium decreuit, ut refert Suetonius: quod & Dio memorat, eodem quidem anno quo Damascenus noster significat non tamen proximè post triumphum Africanum, sed post victoriam Hispaniensem. Sed & H. Grotius hunc locum vertens de Julio Cæsare acceperat. Cujus viri auctoritate opinionem nostram firmari magnopere gauisi sumus.

δὴ μέγιστα κατὰ τὸν Ρωμαίων νόμον ἦσαν. καὶ ζηλωτὸς ἐν τῇ πατρίδι ἦν, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις. s) συνὼν δὲ ὁ παῖς αὐτῷ καὶ ἐν πότοις, ἱερῶν τε φιλανθρώπως ἑαυτῷ διαλεγόμενον οἷα τέκνῳ, καὶ μικρόν ἢ ὅσον ἤδη τεθαῤῥηκὼς, πολλῶν αὐτὸν δεομένων καὶ φίλων καὶ πολιτῶν αἰτεῖσθαι σφίσι παρὰ Καίσαρος, ὧν ἕκαστοι ἐν χρείᾳ ἦσαν, ἐπιτηρῶν εὐκαιρίας μετὰ πάσης αἰδοῦς ἠτεῖτό τε καὶ κατώρθου. πλείστη τε ἀξία πολλοῖς τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο, φυλαττόμενος τὸ μήτε ἀκαίρως παρακαλεῖν, μήτ' ἐκείνῳ προσάντως. καὶ ὁ μὲν οὐκ ὀλίγα ζώπυρα καὶ φιλανθρωπίας ἅμα καὶ φρονήσεως φυσικῆς ἀπεδείκνυτο.

honoris nomen, eximiaque populi reverentia, tum alibi, tum in theatris maxime colebatur. Aderat illi & in publico & in conviviis Octavius Cæsar, vidensque ipsum benigne paterno more se alloqui, servata paulo majore fiducia cum & amici & cives alii quorum opus habebant desideria per ipsum C. Cæsari allegarent, ille idoneis temporibus captatis quæ postulabat, facile obtinuit, maximoque usui necessariis suis fuit, id unice observans ne aut alieno tempore C. Cæsarem appellaret, aut molestus ipsi esset. Ita ille quotidiana dabat & humanitatis & insitæ prudentiæ experimenta.

IX. Βουλόμενος δ' αὐτὸν ὁ Καῖσαρ καὶ ἔμπειρον τῶν ἀγωνοθετεῖν ἐν ταῖς τοιαύταις χορηγίαις εἶναι, δυοῖν ὄντοιν θεάτροιν τῷ μὲν Ρωμαϊκοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς παρὼν τιμᾷ Φροντίδα εἶχε, θατέρου δὲ Ἑλληνικοῦ, t)

IX. Et ut vulgi quoque voluptatibus misceri disceret, de duobus theatris C. Cæsar, cum Romano præsideret ipse, Græcanico Octavium præsidere jussit, qui dum & diligentiam suam & civilem animum approbare

B 2 τότῳ

s) Καὶ ἐν τοῖς θεάτροις.] Verba hic transposita esse satis apparet, proinde sic legi debent, συνὼν δὲ ὁ παῖς αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς θεάτροις.

t) Θατέρου δὲ Ἑλληνικοῦ.] Ludos Græcos verti. Duo enim genera ludorum à Cæsare edita esse Damascenus scribit, Latinos & Græcos. Latinis ipse Cæsar præsedit, Græcis Octavius. Edebantur autem ii ludi à Cæsare ob dedicationem fori sui. Appianus lib. 2 Dio ad hunc annum 708 τὴν γὰρ ἀγορὰν τὴν ἀπ' αὐτῷ κεκλημένην καθιέρωσε. καὶ πολλούς γε ἐπ' αὐτοῖς καὶ παντοδαπούς ἀγῶνας ἔθηκε. Græci porro ludi apparatu Græcanico, & lingua Græca edebantur, quorum meminit Cicero ep. 1. lib. 7.

τούτῳ ἐπέτρεψεν ἐκείνου u) τῇ ἀγωνοθεσίᾳ. ἢ ὁ μὲν σπουδάζων ἐπιμέλειάν τε καὶ φιλανθρωπίαν ἀποδείξασθαι ἐν καυματώδεσι καὶ μακροτάτας ἡμέρας, οὐδαμοῦ τε ἀπιὼν ἄχρι λύσεως τῇ θέᾳ, εἰς νόσον πίπτει εἶα νέος καὶ πόνων ἀπείρατος. χαλεπῶς δὲ διακειμένου, πάντες μὲν ἐν φόβῳ ἦσαν, ἀγωνιῶντες εἴ τι πείσεται τοιαύτη φύσις, μάλιστα δὲ πάντων ὁ Καῖσαρ. διὸ πᾶσαν ἡμέραν ἢ αὐτὸς παρὼν αὐτῷ εὐθυμίαν παρεῖχεν, ἢ φίλους πέμπων, ἰατρούς τε ἀποσατῶν οὐκ ἐῶν. καί ποτε δειπνοῦντι ἤγγειλέ τις ὡς ἔκλυτος εἴη καὶ χαλεπῶς ἔχοι. ὁ δὲ ἐκπηδήσας ἀνυπόδητος ἦκεν ἔνθα ἐνοσηλεύετο, καὶ τῶν ἰατρῶν ἑδέετο ἐμπαθέστατα μεσὸς ὢν ἀγωνίας, καὶ αὐτὸς παρεκάθητο. ἀνακτησάμενος δὲ αὐτὸν εὐθυμος ἐγένετο.

òmnibus cupit, etiam longis & æstuosis diebus ad finem usque spectare perseverans, ætate laborum inexperta in morbum incidit, cujus augescente periculo magnus omnes pavor cepit, ne quid tam insignis indoles humanitus pateretur. Sed ipsum ante alios C. Julium, qui quotidie aut assiduus erigebat ægrotantem, aut amicos mittebat, medicos vero nunquam patiebatur abscedere. Evenit ut cœnanti nuntiaretur, jam ita male habere juvenem ut animus deficeret. Exsiluit subito, & ne soleis quidem sumptis ad ægrotantem cucurrit. Ibi medicorum singulos prensat, orat, metum verbis vultuque ostendit: assidet tandem animo inquietissimo, donec Octavio spiritus rediit.

X. Ἐπεὶ δὲ ἀνέσφηλεν ἐκ τῆς νόσου, διαπεφευγὼς μὲν τὸν κίνδυνον, ἀσθενὴς δὲ ἔτι διακείμενος τὸ σῶμα, στρατεύειν μὲν ἔδει Καίσαρα, ἔνθα διενοεῖτο τὸ πρότερον ἐπάγεσθαι καὶ τὸν παῖδα. τότε δὲ οὐκ οἷός τ' ἦν διὰ τὴν προσπεσοῦσαν νόσον. καταλιπὼν δὲ ὧν αὐτῷ πολλοὺς ἐπιμελητὰς, ὡς δὲ ἀκριβῶς διαί-

X. Cum jam hactenus convaluisset, ut abesset quidem periculum non etiam languor corporis, urgebat res C. Cæsarem ire in bellum; ad quod Octavium comitem ducere constituerat, nisi morbus impediisset. Quare relictis inspectoribus qui sollicita victus regula eum

της

u) Τούτῳ ἐπέτρεψεν ἐκείνου.] Rectius legeretur, τότε ἐπέτρεψεν ἐκείνῳ. Et mox: ἐν καυματώδεσι, non καματώδεσι.

της Φυλάτ]οιτο, καὶ ἐτολὰς δοὺς εἰ ξωσθείη ἔπεσθαί οἱ, ὤχετο ἐπὶ τὸν πόλεμον· ὁ γὰρ Μάγνου Πομπηίου πρεσβύτατος παῖς μέγα στράτευμα ἀθροίσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ παρὰ τὴν πάντων ἐλπίδα, διενοεῖτο ἐπεῖναι 6) τῷ πατρὶ, καὶ τὸν ἐκείνου ἥτ]αν ἀναμαχέσασθαι, εἰ δυνατὸς. ὑπολειφθεὶς δ' ἐν τῇ Ρώμῃ Καῖσαρ, πρῶτον τῷ σώματι ἐγκρατέστατα ἐπεμελήθη, καὶ]αχὺ ἀνερρώσθη. ἔπειτα δὲ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς πατρίδος ἐποιεῖτο ἐπὶ τὴν στρατιὰν, κατὰ τὰς τοῦ θείου ἐτολάς. ἔτω γὰρ αὐτὸν ἐκάλει. πολλῶν δ' αὐτῷ συνεκδημεῖν σπευδάζόντων διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος, πάντας παρωσάμενος, καὶ τὴν μητέρα αὐτὴν, τοὺς ὠκυτάτους τῶν οἰκετῶν καὶ ἐῤῥωμενεστάτους ἐκλεξάμενος, συνέτεινε τὴν πορείαν. x) καὶ ἀπίσω τάχει χρησάμενος διέδραμε τὴν μακρὰν ἐδὸν, σωὲγγύς τε ἦν Καίσαρι διαπεπολεμηκότι ἤδη τὸν σύμπαντα πόλεμον ἐν μησὶν ἑπτά.

recrearent, & mandato ut ſequeretur, ſi quando cum ſanitate robur quoque recepiſſet, in hoſtem proficiſcitur. Is erat Pompeji Magni filiorum natu maximus, qui brevi tempore præter ſpem omnium ingenti collecto exercitu tentabat ulciſci patrem, & partes afflictas reſuſcitare. Romæ relictus Octavius Cæſar, maxima habita refovendi corporis cura, facile vires reſumpſit, urbeque egreſſus petiit exercitum ut avunculus jusſerat; ita enim eum appellabat. Plurimis comitari volentibus ut ſpei ſummæ proximum, ipſe nec eos nec matrem aſſumpſit, ſed lectis ſervorum expeditiſſimis valentiſſimisque iter arripuit, & incredibile quanta celeritate tantum viæ confecit. Non longe jam aberat à C. Cæſare, ſeptimum jam menſem in illo bello verſante.

XI. Ἀφικόμενος δ' εἰς Ταῤῥακῶνα, ἀπιστίαν παρέχεν ὅπως ἀφίκοιτο ἐν

XI. Tarraconem ubi venerat, mirabantur omnes quo iturus

6) Leg. ἐπεξιέναι.

x) Σωὲτεινε τὴν πορείαν.] Hujus rei ſic meminit Suetonius in Auguſto: *Profectum mox avunculum in Hiſpanias adverſus Cn. Pompeii liberos, vix tum firmum à gravi valetudine per infeſtas hoſtilesque vias pauciſſimis comitibus, naufragio etiam facto ſubſequutus magnopere demiruit.* Hujus naufragii nulla apud Nicolaum noſtrum eſt mentio, ideo, ut opinor, quod quædam hic conſulto omiſſa ſunt, quæ ad alios Excerptorum libros pertinebant. Sane ubicunque colum in Græco reperies, ſcias aliquid deeſſe.

τοσῶδε πολέμῳ παρέχῳ. ἀχ εὑρὼν δὲ ἐνταῦθα Καίσαρα, πλέω πόνον καὶ κίνδυνον εἶχεν. ἀφίκετο δὲ εἰς Ἰβηρίαν πρὸς Καίσαρα περὶ πόλιν Καλπίαν. γ) καὶ ὁ μὲν οἷα τέκνον περιβαλών, ζ) διά τε τὸ νοσοῦντα καταλελοιπέναι, καὶ ἐκ πολλῶν πολεμίων καὶ λῃστηρίων περισεσωσμένον ἑαυτῷ ἀδοκήτως, ἡσπάζετο καὶ οὐδαμῇ μεθίει, ὁμοδίαιτόν τε εἶχεν. ἐπῄνει δὲ η) αὐτὸν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἅμα καὶ σύνεσιν, ὡς πρῶτος ε) ἐσσεῖτ juvenis in tanto belli æstu. Ille vero cum ibi C. Cæsarem non reperisset, non sine novo labore ac periculo interiora Hispaniæ petit, ipsumque apud Calpem assequitur. Videns insperato C. Cæsar, cum quem ægrotantem reliquerat, non ex morbo tantum sed & ex hostibus latronibusque servatum, lætus ut filium amplexus est, neque à suo latere sivit discedere. Multumque laudatum ob diligentiam pariter & solertiam qui prι-

τῶν

γ) Περὶ πόλιν Καλπίαν.] Urbem intelligit quæ Carteia vulgo dicitur, sita in monte Calpe, teste Pomponio Mela, unde & conjunctim Calpe Carteia dicitur in Itinerario Antonini. Sane Strabo libro tertio eam Calpem nominat. Nam postquam de monte Calpe dixit, subjicit καὶ πρὸς αὐτὸ Κάλπη πόλις, quem locum infeliciter sollicitat Casaubonus, cum Καρτηία reponit. Etenim auctor est Stephanus Κάλπην & Κάλπειαν à nonnullis urbem hanc esse dictam. Κάλπη, inquit, πόλις Ἰβηρίας, ἐθνικὸν Καλπανὸς, λέγουσι γὰρ καὶ τὴν πόλιν Κάλπειαν, τινὲς τούτοις Καρπιτανοὺς ἢ Καλπικανοὺς φασι, qui locus sic à nobis restitutus est. Emendationem vero nostram ipse confirmat Stephanus in Καρπήια cum ait. Εἴρηται ἐν τῷ Κάλπῃ, ὅτι τινὲς Κάρπειαν τὴν πόλιν φασὶ καὶ Καρπητανοὺς τὸ ἐθνικόν, pro Κάρπειαν forte legendum est Κάλπειαν, ut in priore loco scriptum est, tamen Pausanias in Eliacorum 2. Καρπίαν nominat. Εἰσὶ δ' οἳ Καρπίαν Ἰβήρων πόλιν καλεῖσθαι νομίζουσι τὰ ἀρχαιότερα Ταρτησσόν. Quid quod & Appianus in Hispaniensi eandem Καρπησσὸν vocat, credo ad antiquam τῆς Ταρτησσοῦ appellationem alludens. Sic enim priscis temporibus nominata esse dicitur, teste Strabone, Pausania, Mela, ac Plinio, quanquam Silius Italius lib. 3. & distinxit simul & confudit his versibus,

Arganthoniacos armat Carteia nepotes.
Rex prosavus fuit humani ditissimus ævi
Terdenos decies emensus belliger annos,
Armat Tartessos stabulanti conscia Phœbo,

ζ) Ms. Λαβών.

η) Ms. Τὸν.

ε) Ὡς πρῶτος.] Forte, ὅς.

τῶν ἐκ τῆς Ρώμης ἐξεληλυθότων ἦκεν. ἐπιμελὲς δ' ἐποιεῖτο πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενος ὑπὲρ πολλῶν ἀνακρίνειν, ἀποπειρώμενος αὐτοῦ τῆς διανοίας. ἐρῶν δὲ εὔσοχον καὶ εὐσώετον, a) καὶ βραχυλόγον, αὐτά τε ἀποκρινόμενος τὰ καιριώτατα, ἔσεργε καὶ ὑπερησπάζετο. ἐκ τούτου πλεῖν ἔδει ἐπὶ Καρχηδόνος. προσαχθὲν δ' αὐτῷ ἐμβαίνειν εἰς τὸ αὐτὸ Καίσαρι ναῦν σὺν πέντε δούλοις, αὐτὸς ὑπὸ φιλοσοργίας καὶ τρεῖς ἑταίρους πρὸς τοῖς δούλοις ἐνεβίβασε. καὶ ἐδεδίει μὴ τοῦτο γνοὺς Καῖσαρ ἐπιμέμψαιτο. τἀναντίον δ' ἐγένετο. ἤδη γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ εἶναι φιλέταιρον, καὶ ἐπῄνεσεν ὅτι ἀεὶ βούλεται παρεῖναι αὐτῷ τοὺς πάντων ἐπόπτας ἐσομένους ἄνδρας καὶ ἀρετῆς ἐπιμελουμένους, προνοίαν τε καὶ μικρὰν χρηστῆς δόξης ἐν τῇ παλαίδι ἤδη ποιοῦτο.

mus Roma ad ſe veniſſet, de induſtria inter colloquendum multa percunctatus eſt, quo certius ingenium ejus exploraret. Cumque deprehendiſſet 9) ſuſpicacem, exquiſiti judicii, ſermonis parcum, ut non niſi maxime convenientia reſponderet, multo quam ante eum dilexit impenſius. Navigandum erat Carthaginem, præceptumque Octavio fuerat, ut eandem cum Cæſare navem ſervis quinque comitantibus aſcenderet. Ille vero amicos tres inſuper intulit: timens tamen ne apud Cæſarem in culpam veniret eo nomine; quod contra evenit. Gaviſus enim eſt hac ipſius in amicos fide, & probavit quod ſpectatores actionum ſuarum habere vellet viros virtutis amantes, ac ſic egregium ſibi bonæ famæ commeatum in patria pararet.

XII. Ἧκε δ' οὖν εἰς τὴν Καρχηδόνα Καῖσαρ, ὡς τοῖς χρήζουσιν ἐντευξόμενος. πολλοὶ δὲ συνεληλύθεσαν, οἱ μὲν δικαιοδοσίας χάριν, περὶ ὧν εἶχον ἀμφιβόλων πρὸς τινας, οἱ δὲ οἰκονομίας πολιτικῆς, οἱ δ' ὅπως

XII. Carthaginem ut venit C. Cæſar, vacare audiendis omnium deſideriis cœpit. Plurimi enim convenerant, alii ad diſceptandas quas habebant controverſias, alii ob publica negotia, nonnulli etiam ut præmia acci-

ἀν

9) Malim *Sagacem.*

a) Εὔσοχον καὶ εὐσώετον.] Idem teſtatur & Suetonius his verbis, quæ illis quæ ſupra attuli, conjuncta ſunt. *Approbata cito morum indole ſuper itineris induſtriam.* Induſtriam vocat quam Damaſcenus ἐπιμέλειαν. Porro Octavium bello Hiſpanienſi interfuiſſe, & in contubernio Cæſaris militaſſe docet Dio lib. 43. in fine.

ἀν]ὰ ἄθλα τῶν ἰωδεχαεθημένων λάβοιεν, περὶ ὧν ἔτυχεν. b) ἄλλων τε ἡγεμόνες πλεῖσοι συνεληλύθεσαν. προσφέρουσι 10) τῷ Καίσαρι καὶ Ζακύνθιοι μεγάλα ἐγκλήμαλα ἔχοντες, ϗ δεόμενοι βοηθείας. ὁ δὲ τάτων προΰση τε, καὶ διαλεχθεὶς ἄφεσα πρὸς Καίσαρα ἐν φανερῷ, τῶν τε αἰτιῶν αὖ]ους ἀπήλλαξε ϗ προύπεμψεν ἐπ' οἴκα ἡδομένους τε καὶ πρὸς πάν]ας αὖ]ὸν ὑμνοῦν]ας, Ϛωτῆρά τε νομίζον]ας. ἐντεῦθεν πολλοὶ συνέῤῥεον προσασίας δεόμενοι, οἷς πλείσου ἄξι@ γενόμεν@ τῶν μὲν διέλυε τὰ ἐγκλήματα, οἷς δ' ἠτεῖτο δωρεὰς, οὓς δ' εἰς δέχὰς προῆγεν. πάν]ες τε ἀνὰ σόμα ἔχον τὸν τε ἠμερότη]α καὶ Φιλανθρωπίαν, ϗ τὴν ἐν ταῖς ἐν]εύξεσι φρόνησιν. αὐτος μὲν Καῖσαρ εὔλα. . . . *Desunt duae paginae, membrana enim una ex quaternione à nescio quo ablata est.*

perent eorum quæ fortiter quique fecerant: etiam aliarum provinciarum rectores non pauci aderant. Heic Saguntini graviter accusati ad opem Octavii confugiunt, qui eorum causam susceperit, optimeque egit in publico ad Cæsarem. Eventus judiciis is fuit, ut absolverentur, dimissique domum hilares, summis laudibus tollerent juvenem salutis suæ auctorem. Ex eo omne hominum genus ad ipsius tutelam se contulit, quibus ille se utilissimum præbuit: hos criminibus liberans: & in commendandis negotiis prudens animus. Cæsar ipse comperto, * * * * * * * * * * * * * * * *

XII. * * * γυροῦ κατὰ τὰ πάτρια, ὅτε μεθυσκομένους νεανίσκους παρεῖναι, ὅτε πλείω χρόνον συμποσίῳ παραγενέσθαι ἄχρις ἑσπέρας. ὑδὲ μέν τοι δαπνᾶν πρὸ δεκάτης ὥρας, ἔξω Καίσαρ@ ἢ φιλίππου, ἢ]ῦ γήμαντ@ αὐτᾶ τῷ ἀδελφῷ Μαρκέλλου, ἀνδρὸς Ϛωφρονεσάτου ϗ καλ' εὐγένειαν ἀξίου Ρωμαίων. αἰδῶ δ']ὸν

XII. Fugiebat ebriosos juvenum cœtus, neque conviviis ultra vesperam intereat. Ante decimam horam non cœnabat nisi apud Cæsarem, aut Philippum, aut Marcellum sororis suæ maritum, virum gravem & nobilitate inter Romanos eminentem.

πρέσβιν

b) Περὶ ὧν ἔτυχεν] Legendum puto, οἱ δὲ περὶ ὧν ἔτυχεν ἄλλων, sed sequentia prorsus corrupta sunt, quæ quidem sine scriptorum codicum ope restitui posse nequaquam existimo. Ego in interpretando sensum qualemcunque expressi.

10) Forte προσφεύγουσι.

πρέπειν ἄν τις τῇ τοιᾷδε ἡλικίᾳ ὑπολάβοι, διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἀρεταῖς ἐν τῇ μετὰ ταῦτα τὴν χώραν c) ὑπὸ τῆς φύσεως ἀποδεδόσθαι, διαφανέστατα καὶ ἐν ἔργοις ἐδήλωσεν τῷ βίῳ παντί. Διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα Καῖσαρ αὐτὸν περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο, καὶ οὐχ, ὥσπερ οἵονταί τινες, διὰ τὸ γένος μόνον. ἔγνω μὲν οὖν καὶ πρότερον παῖδα ἀποδεῖξαι. δεδιὼς δὲ μὴ ἐλπίδι τοσαύτης τύχης ἐπαρθεὶς, ὃ φιλεῖ τοῖς εὐδαιμόνως τρεφομένοις ἕπεσθαι, ἐκλάθοιτο ἀρετῆς καὶ ἐκδιαιτηθείη, συνέκρυψε τὴν γνώμην. ἐν ταῖς διαθήκαις αὐτὸν υἱοῦται ἁπάσης ὧν ἐρρέπων παίδων, καὶ κληρονόμον ἀποδεικνυσι τῆς τύχης πάσης. τεταρτῶν δὲ μοίρων τῶν χρημάτων τοῖς ἄλλοις δίνειμε φίλοις τε καὶ αὐτοῖς, ὅπερ ὕστερον ἐγένετο δῆλον.

Verecundiam aliquis adoleſcentiæ propriam putet, quod aliis virtutibus natura ſequentem ætatem dicaverit. At ille eam per omnem vitam retinuit, factisque conſtanter teſtatus eſt. Neque tam ob ſanguinis conjunctionem, quod plerique arbitrabantur, quam ob hanc verecundiam maximi illum fecit Cæſar. Conſtituerat quidem & ante, eum adoptare, ſed metuens ne tanta ſpe elatus, quod ſolent qui in ſumma felicitate educantur; à virtute deſciſceret, vitamque mutaret, arcanum tenuit hoc conſilium. Teſtamento igitur in nomen ac familiam ut filium adoptavit & heredem fecit, quadrante tantum aliis amicis & civibus aſſignato, ut poſtea apparuit.

XIV. Εὐδοκήθη δὲ συγχωρῆσαι αὐτῷ παρὰ τὴν μητέρα ἐλθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ δόντος, ὤχετο. ὡς δ' ἦκεν ὑπ' ἐκ Ῥώμης εἰς Ἰάνικλον, ὑπήντησεν αὐτῷ σὺν πολλῷ πλήθει ἀνθρώπων ὁ λεγόμενος Γαΐου Μαρίου παῖς; d) σπουδάζων εἰς τὸ γέ-

XIV. Venia à Cæſare accepta ut matrem ſalutare liceret, Romam profectus eſt. Occurrit illi ad Janiculum cum multa hominum turba juvenis ille qui C. Marii filius & ab aliis dicebatur & agnoſci talis volebat, habe-

C νος

c) Ἐν τῇ μετὰ ταῦτα τὴν χώραν.] Lego, μετὰ ταύτην, ſupple, ἡλικίαν. Hunc autem locum ſic vertit H. Valeſius: *Jam verecundiam quæ huic maxime ætati convenire videtur, (quoniam natura cæteras virtutes hujus aſſeclas eſſe voluit) ſemper pro ſe tulit, factis que ipſis coluit quoad vixit.* Pro ἐν ἔργοις ſuſpicatur idem Valeſius legendum ἐναργῶς.

d) Γαΐου Μαρίου παῖς.] Herophilus equarius medicus C. Marium ſepties Coſ. avum ſibi

ν ἐγγενείας, καὶ τινας γυναῖκας προσηλθὸν τῶν Καίσαρος, αἳ ἐμαρτύρουν αὐτῷ τὴν εὐγένειαν. ὅτε μὲν Ἀτίαν ἔπεισεν, ὅτε τὴν ταύτης ἀδελφὴν καταψεύσασθαι ἕτερον οἴκου. προσήπτετο γὰρ τὸ γένος c) τὸ Καίσαρός τε καὶ τὸ Μαρίου, τῷ γε μὴν νεανίσκῳ ἐκείνῳ οὐδὲν προσῆκον λόγῳ. ἐς τότε σὺν πολλῷ πλήθει ὑπαντιάσας ἐσπεδάζε προσλαβεῖν καὶ τὴν τοῦ νέου Καίσαρος γνώμην, εἰς τὴν τῆς γένους ἐγγενείαν. πολλὴ δ' ἐγένετο σπουδὴ καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ πολιτῶν πειθομένων εἶναι παῖδα Μαρίου. Καῖσαρ δ' ἐν ἀπορίᾳ δεινῇ γενόμενος, ἐσκόπει τί χρὴ ποιεῖν. τό τε γὰρ ἀσπάζεσθαι ὡς συγγενῆ, ἐν οἷς οὐκ ἤδει ὁπόθεν εἴη, ἀδὲ ἡ μήτηρ αὐτῷ συνεμαρτύρει, χαλεπὸν λόγῳ. τό τε διω-

batque ſecum propinquas C. Cæſaris mulieres, quæ teſtimonium ipſi de genere ferebant. Sed neque Atiam neque ſororem Atiæ permovere potuerat, ut inſititium in cognationem ſuam admitterent. Fuerat enim C. Marius conjunctus ſanguine Cæſari: ſed hic juvenis ad eum minime pertinebat. Qui tunc cinctus multitudine cum ad Octavium acceſſiſſet, hoc omni modo agebat ut ejus ſuffragio in nomen illud & jus gentis admitteretur: idemque magno ſtudio ab eo contendebant qui aderant cives Romani, in animo ſuo perſuaſi, hunc vere Marii eſſe filium. Perplexa res erat ad videndum Octavio quid facere deberet. Ut cognatum ſalutare quem unde eſſet, non noverat, cui mater quod diceret non atteſta-

θεῖσθαι

ſibi vendicando ita ſe extulit, ut coloniæ veteranorum complures & municipia ſplendida collegiaque fere omnia patronum cum adoptarent. Quinetiam cum C. Cæſar Cn. Pompeio adoleſcente in Hiſpania oppreſſo populum in hortos ſuos admiſiſſet, proximo intercolumnio pæne pari ſtudio frequentiæ ſalutatus eſt. Cæterum decreto Cæſaris extra Italiam relegatus, poſt ejus necem in urbem rediit, & conſilium interficiendi Senatus cepit, quo nomine damnatus à Senatu in carcere ſtrangulatus eſt, ut ſcribit Valerius Max. lib. 9. In Prologo lib. 116. Titi Livii, & apud Appianum lib. 3. Civilium, initio, C. Amatius dicitur. Forte quia Græcum φιλος nomen in Latinam ſpeciem mutaverat. Ejusdem meminit Cicero lib. 14 Ep. 6. ad Atticum, & in Philippica 1.

c) Προσήπτετο γὰρ τὸ γέν[ος].] Ms. τὸ γένος τῆς γένους. C Marius VII. Coſ in matrimonio habuerat Juliam aviam Caji Cæſaris, ex qua C. Marius Junior natus eſt, ut auctor eſt Plutarchus.

θεῖσθαι τὸν νεανίσκον, καὶ τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος τῶν πολιτῶν, ἄλλως τε καὶ αἰδοῦς ὄντι μεστῷ, πολλὴν δυσχέρειαν εἶχεν. ἀποκρίνεται γὰρ ἡρέμα διωσάμενος τὸν ἄνθρωπον, ὅτι Καῖσαρ εἴη τὸ γένους αὐτοῖς ἡγεμών, καὶ τῆς πατρίδος προστάτης, συμπάσης τε τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς. δεῖν οὖν ὡς ἐκεῖνον βαδίζειν, καὶ διδάσκειν περὶ τῆς συγγενείας. καὶ εἰ μὲν πείσειεν, ὑπάρχειν εὐθὺς αὐτῷ καὶ σφᾶς τούς τε ἄλλους οἰκείους πεπεισμένους. εἰ δὲ μή, οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι κοινώνημα πρὸς αὐτόν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ μὴν ἢ Καίσαρα τοῦτο γνῶναι, μήτε προσιέναι πρὸς αὐτὸν, μή τε ὡς παρὰ συγγενῆς τι ἐπιζητεῖν τῶν δικαίων. ταῦτα ἐμφρόνως ἀποκρινόμενον, καὶ οἱ συμπαρόντες ἐπῄνουν. οὐδὲν δὲ ἧττον ὁ νεανίσκος συμπαρέπεμψεν αὐτὸν ἄχρι τῆς οἰκίας.

batur, durum ſane: repellere juvenem & faventem ipſi civium multitudinem, pudoris maxime pleno, haud magis expeditum. Reſpondet tandem placide eum à ſe amovens, C. Cæſarem eſſe eundem & generis ſui & civitatis omnisque Romani imperii principem: ad eum iret & de cognatione documenta afferret. Si ipſi fidem ejus rei faceret, eandem & ſibi & omnibus perſuaſam fore. Sin, nihil ſibi cum ipſo commercii. Interea vero dum C. Cæſar cognoviſſet, neque aditurum ſe ad ipſum, neque conſanguinitatis jure quicquam ab ipſo poſtulare. Hæc cum tam provide reſpondiſſet, & qui aderant, illum laudabant, & juvenis ille non deſtitit eum officii cauſa domum usque proſequi.

XV. Ὡς δ' ἦκεν εἰς Ρώμην, κατάγει πλησίον τῆς Φιλίππου οἰκίας καὶ τῆς μητρὸς, καὶ τινὰ διαιταν εἶχε σὺν ἐκείνοις. καὶ σὺκ ἄνευ τούτων διῆγε, πλὴν εἰ μή ποτε καὶ αὐτὸς τῶν ἡλικιωτῶν ἕνας βούλοιτο ἑστιᾶν. τοῦτο δὲ σπάνιον ἦν. διαιρεῖσθαι δ' ἐν τῇ πόλει, ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀποδειχθῆναι ἕνα τῶν πατρικίων. f)

XV. Domicilium autem ſibi ſumpſit Octavius in vicinia Philippi ac matris, ac vix ſine illis egit, niſi ſi quando, & id raro, æquales ſuos convivio excipere ret. Dum in Urbe verſatur, à Senatu Patriciis adſcriptus eſt.

f) Ἀποδειχθῆναι ἕνα τῶν Πατρικίων.] Anno urbis 709. Fabio ac Trebonio Coſſ. quo anno Julius Cæſar Patricios allegit, teſte Dione in lib. 43. inter quos & gentem Octaviam magna vi retulit, ut ait Suetonius.

Ὅτι ἔνηφε καὶ ἐγκρατῶς διήγετο ὁ νέος Καῖσαρ, θαυμασὸν δέ τι κάλλος σωφρόνησαν αὐτῷ οἱ φίλοι. ἐν ἐνιαυτὸν γὰρ ὅλον ἐν τοιᾷδε ἡλικίᾳ, ἐν ᾗ μάλιστα σφριγῶσιν οἱ νέοι, καὶ τούτων δ' ἔτι μᾶλλον οἱ εὐτυχεῖς, ἀφροδισίων ἀπεῖχετο, φωνῆς ἅμα καὶ ἰσχύος προνοῶν.

Sobrium fuiſſe conſtat & temperatiſſimi victus Octavium. Mirum vero vel illud maxime, cujus conſcii erant ipſi familiares. Anno toto in ea ætate qua maxime laſciviunt juvenes, præſertim fortunati, Venere abſtinuit & voci & viribus conſulens.

PLINIUS *Lib. VII. hiſt. cap. 45.*

In Divo quoque Auguſto, quem univerſa mortalitas in hac *(felicitatis humanæ)* Cenſura nuncupat, ſi diligenter æſtimentur cuncta, magna ſortis humanæ reperiantur volumina. Repulſa in Magiſterio equitum apud avunculum, & contra petitionem ejus prælatus Lepidus: proſcriptionis invidia, collegium in Triumviratu peſſimorum civium, nec æqua ſaltem portione, ſed prægravi Antonio: Philippenſi prælio morbus, fuga, & triduo in palude latebræ ægroti: & (ut fatentur Agrippa & Mæcenas) aquâ ſubter cutem fusâ turgida latera: naufragia Sicula, & alia ibi quoque in ſpelunca occultatio. Jam in navali fuga urgente hoſtium manu, preces Proculeio mortis admotæ: cura Peruſinæ contentioni: ſolicitudo Martis Actiaci: Pannonicis bellis ruina è turri: tot ſeditiones militum, tot ancipites morbi corporis: ſuſpecta Marcelli vota, pudenda Agrippæ ablegatio, toties petita inſidiis vita, incuſatæ liberorum mortes, luctusque non tantum orbitate triſtes: adulterium filiæ, & conſilia parricidæ palam facta: contumelioſus privigni Neronis ſeceſſus: aliud neptis adulterium: juncta deinde tot mala: inopia ſtipendii, rebellio Illyrici, ſervitiorum delectus, juventutis penuria, peſtilentia urbis, fames ſitiſque Italiæ, deſtinatio exſpirandi, & quatridui inedia major pars mortis in corpus recepta: juxta hæc Variana clades, & majeſtatis ejus fœda ſugillatio, abdicatio Poſtumi Agrippæ poſt adoptionem, deſiderium poſt relegationem, inde ſuſpicio in Fabium, arcanorumque proditionem: hinc uxoris & Tiberii cogitationes ſuprema ejus cura. In ſumma, Deus ille, cœlumque, neſcio adeptus magis, an meritus hærede hoſtis ſui filio exceſſit.

CHRO-

CHRONOLOGIA
AUGUSTI,

SIVE VITA EJUS ET RES GESTÆ ANNORUM SERIE DISPOSITÆ.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulg.	CONSULES ROMANI.
	691	63	M. Tullius Cicero, C. Antonius. *Dio p. 34. edit. Wechel. Svetonius Augusto c. 5. Plutarch. Cicerone p. 866. Plinius VIII. 53. IX. 39. Appian. 2. Civil. p. 428. &c.*
1	692	62	D. Julius Silanus, L. Licinius Murena. *Dio p. 47. Plutarchus Cic. p. 867. Catone minore p. 769. Appian. 2. Civil. p. 430.*
2	693	61	M. Pupius Piso Calpurnianus, M. Valerius Messala Niger. *Dio p. 50. Cæsar 1. de Bello Gall. c. 2. & 35. Plin. VII. 26. VIII. 36.*
3	694	60	L. Afranius, Q. Cæcilius Metellus Celer *Dio p. 51. Reines. Inscript. p. 391.*
4	695	59	C. Julius Cæsar, M. Calpurnius Bibulus. *Sueton. Cæs. c. 19. Dio p. 55. 63. Appian. 2. Civil. p. 443. Cicero in Pison. c. 1.*
			C. Julii Cæsaris amicitia cum Cn. Pompejo, & M. Crasso, triumviratus evertendæ Reip. *Dio p. 55.*
5	696	58	A. Gabinius Paulus, Calpurnius Piso Cæsoninus. *Dio p. 66. Cæsar. 1. de bello Gall. c. 6. Cicero in Pison. c. 1. Plutarch. Cic. p. 875. 876. & Catone minore p. 775. Appian. 2. Civil. p. 435.*
6	697	57	P. Corn Lentulus Spinther, Cæcilius Metellus Nepos, *Dio p. 93. Plutarch. Cicerone p. 877.*
7	698	56	L. Marcius Philippus, Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus. *Dio p. 99. 109. Plutarch. Catone minore p. 778.*

Natus C. Octavius Cæpias IX. Cal. Octobris *Sveton. cap.* 4. qua die de Catilinæ conjuratione agebatur in Curia. *id. c.* 94. Natus paullo ante Solis exortum, Romæ *) regione palatii ad capita bubula, Patre C. Octavio, Matre Atia, quæ Juliæ ſororis C. Julii Cæſaris filia fuit. *Sveton. c.* 45. *Dio p.* 269. Thema natalitium in numo cum nota ſideris Capricorni. *Carolus Patinus ad Sueton. cap.* 93.

Thurinus cognominatus, quod in regione magnæ Græciæ Thurina pater Octavius recens eo nato adverſus fugitivos rem proſpere geſſerat. *Sveton. c.* 7.

Nutrimentorum ejus locus in avito ſuburbano juxta Velitras, tenuitque vicinitatem opinio tanquam ibi & natus fuiſſet. *id. c.* 6.

Quadrimus patrem Octavium amiſit. *Sveton. c.* 8.

Marcium Philippum hoc anno Conſulem, vitricum accipit.

Aviam

*) Videntur falli qui Velitris natum ſcribunt, ut V. C. Iſaacus de Larrey in Hiſtoria Auguſti Gallice edita Roterodam. 1690. 12. p. 2. Nam parentes quidem ejus & majores Velitris Volſcorum civitate habitarunt, unde Velitris oriundum Dio memorat, ſed natale ſolum Roma.

Digitized by Google

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
8	699	55	Poſt aliquot dierum interregnum Cn. Pompejus Magnus II. M. Licinius Craſſus. *Dio p.* 105. *Cæſar. IV. I. de bello Gall. Vellejus II.* 46. *Appianus Parthic. p.* 135. *&* 2. *Civil. pag.* 437. *Plinius VIII.* 7. *Hiſt. Plutarch. Catone minore p.* 779. *Auctor vetus vitæ Virgilii* &c.
9	700	54	L. Domitius Ahenobarbus, Appius Claudius Pulcher. *Dio p.* 121. *Cæſar. V.* 1. *de bello Gall.*
10	701	53	Anarchia. Vix ſeptimo menſe Cn. Domitius Calvinus, M. Valerius Meſſala. *Dio p.* 128. 141. *Plutarchus Catone minore pag.* 782. *Appianus* 2. *Civil. p.* 438.
11	702	52	Cn. Pompejus Magnus III. ſolus, adſcito deinde Q. Cæcilio Metello Scipione, Naſicæ F. ſocero ſuo. *Dio p.* 144. *Appian.* 2. *Civil. p.* 441. 442. *ubi L. Scipio appellatur. Vellejus II.* 47. 3.
12	703	51	M. Claudius Marcellus, Servius Sulpicius Rufus. *Dio p.* 148. *Appian. p.* 443.
13	704	50	L. Æmilius Paulus, C. Claudius Marcellus. *Dio p.* 150. *Appian. p.* 443. *Plin. II.* 56. *Hiſt.*
14	705	49	Corn. Lentulus Cruſcellus, C. Claudius Marcellus M. F. *Dio p.* 152. *Vellejus II.* 49. *Plutarch. Antonio p.* 918. *Appian. p.* 448. *Cæſar de bello. Civili lib.* 1. *c.* c. 2. 14.
Initium belli Civilis.			Julius Cæſar profectus in Hiſpaniam Dictator

Aviam Juliam amisit, & defunctam laudavit pro Concione, *Nic. Damascenus supra p.* 3. *Sueton. c.* 8.

Missus à parentibus in rus avitum. *Nic. Damascenus, supra p.* 5.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C.	Ante Christi nati æram vulgar.	CONSULES ROMANI.

ctator Romæ renunciatur à M. Lepido Prætore. *Cæsar II. 21. de Belle Civili, Dio p.* 170.

Ab autumno hujus anni, initium Æræ Cæsarianæ Antiochenæ. *Vide Eminentiss. Henr. Norisium de Epochis Syromacedonum Diss. 3. c. 4.*

15 706 48 C. Julius Cæsar II. P. Servilius Isauricus. *Dio p.* 173. *Appian. p.* 457.

Pugna Pharsalica, qua victus Pompejus Magnus circa Idus Julias. *Dio p.* 182.

Bellum Alexandrinum. *Dio p.* 189. 200. *Hirtius de bello Alex.*

16 707 47 C. Julius Cæsar secundum Dictator cum Magistro Equitum M. Antonio. *Dio p.* 194.

Suffecti Consules, Q. Fufius Calenus, P. Vatinius. *Dio p.* 211.

Initium Epochæ Cæsareæ à Calendis Januariis hujus Anni, *ex sententia V. C. Philippi à Turre ad monumenta vet. Antii parte I. c.* 8.

Bellum contra Pharnacem. *Dio p.* 206.

Bellum Africanum. *Dio p.* 211. *Hirtius de bello Afr.*

17 708 46 C. Julius Cæsar III. M. Æmilius Lepidus. *Dio p.* 214, *Plutarch. Antonio p.* 920.

Dictatura tertia Cæsaris, magistro Equitum eodem Lepido.

Bellum Africanum perpetratum. *Dio p.* 214. *Hirtius de bello Afric.*

Quatuor Cæsaris triumphi, *Dio p.* 223.

Bellum

Romæ reddito, & togam virilem *) ſumenti, *ſupra p. 5. Sveton. cap.* 8. tunica lati clavi reſuta ex utraque parte ad pedes decidit, quod fuere qui interpretarentur, futurum, ut is ordo cujus inſigne id eſſet, quandoque ei ſubjiceretur. *id. c. 94.*

PONTIFEX populi ſuffragiis cooptatur in locum L. Domitii Ahenobarbi. *ſupra p. 5.* ſeq.
Præfectus feriarum Latinarum. *ſupra p. 7.*

Repulſam in Magiſterio Equitum paſſus apud avunculum Cæſarem, contra petitionem ejus prælato Lepido. *Plin. VII. 45. ſupra p.* 20.

Agrippæ fratrem captivum liberat, eique veniam à Cæſare impetrat. *Nic. Damaſcenus ſupra p. 9.*
A Cæſare filii inſtar amatus militaribus donis triumpho illius Africano

*) De ætate togæ virilis & tiroçinii Romani conferendus vir doctiſſ. Henricus Dodwellum prælectione quinta Cambdeniana.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.

Bellum Hiſpanienſe contra Cn. Pompejum, Magni F. *Dio p.* 228. *Hirtius de bello Hiſp.*

18 709 45 C. Julius Cæſar IV. ſine Collega. *Appian.* 2. *Civil. p.* 495.
Idem quartum Dictator, *Dio p.* 236. Magiſtro Equitum Octaviano. *Appian. p.* 531.
Suffecti Conſules Q. Fabius Maximus, C. Trebonius. *Dio p.* 236.
Fabio prid. Kal. Januar. mortuo ſuffectus in paucas horas C. Caninius. *Dio p.* 236. *Plin. VII.* 53. *Sveton. Cæſar. c.* 76. *Tacit III.* 37. *Hiſt.* &c.

Annus primus Julianæ correctionis. *Cenſorin. c.* 22.

19 710 44 C. Julius Cæſar V. & M. Antonius. *Dio p.* 248. *Appian.* 2. *Civil. p.* 495. *Plutarch. Antonio p.* 921.
Dum quintum Dictator Cæſar bellum parat in Dacas Getasque & Parthos, interficitur à conjuratis in Curia Idibus Martiis. *Dio p.* 238. 239. *Sveton. Auguſto* c. 8. &c.
Suffectus poſt Cæſarem interfectum P.

fricano donatur & triumphantis currum equo ſequitur. *id. & Sveton. c.* 8.

Græcis ludis in dedicatione fori Cæſaris habitis præſidet. *ſupra p.* 11. 12.

Cæſarem in Hiſpaniam ſubſecutus approbat illi morum indolem ſuper itineris induſtriam. *ſupra p.* 13. *ſeq. Sueton. c.* 8.

Saguntinorum cauſam Carthagine *) agit apud Cæſarem. *ſupra pag.* 16.

Patriciis adſcribitur. *Nic. Damaſcenus, ſupra p.* 19.

MAGISTER EQVITUM creatus in annum. *Appian.* 2. *Civil. p.* 531.

Deſponſa ipſi SERVILIA P. Servilii Iſaurici filia, qua tamen non eſt uſus. *Sveton. c.* 62.

Apolloniam præmiſſus à Cæſare *Vellej. II.* 59. *Dio p.* 273. παιδεύεσθαί τε καὶ ἀσκεῖσθαι τὰ πολέμια. *Appian. p.* 531. ſtudiis vacavit. *Sveton. c.* 8. ducto ſecum Apollodoro Pergameno. *id. c.* 89. Theogenem Mathematicum ibi conſuluit cum Agrippa. *idem cap.* 94.

Annus Julianus

1.

2.

Adoptatus à Julio Cæſare & heres ſcriptus. *Nic. Damaſcen. ſupra p.* 17.

*) Carthaginem Hiſpaniæ intellige, nam Africam adiiſſe Octavianum negat Svetonius cap. 47.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
19	710	44	Corn. Dolabella. *Dio p.* 250. 268. *Plin. II.* 31. *Vetus lapis in hortis Colotianis.*

Julius menſis dictus pro Quintili. *Dio p.* 273. *Cenſorin. c.* 22.

20	711	43	A. Hirtius, C. Vibius Panſa. *Dio p.* 278. Utrisque in prælio occiſis ſuffecti C. Julius Cæſar, Divi F. Octavianus & Q. Pedius. *Dio p.* 320. Pedio mortuo & Octaviano ſe abdicante iterum ſuffecti C. Carrinas, P. Ventidius. *Marmor Ancyran. & Colotianum. Appian.* 4. *Civil. p.* 590, 592.
21	712	42	M. Æmilius Lepidus II. Munatius Plancus. *Dio p.* 336. *Sveton. Tiber. c.* 5. *Plin. II.* 31. *Hiſt. & tabula Colotiana.*

Annus Julianus

2 Romam poſt illum occiſum venit *Sveton. c.* 10. circulo ad ſpeciem cœleſtis arcus ſolem ambiente. *Sveton. c.* 95. Cæſarisque nomen aſſumſit. *id. c.* 10. *Dio p.* 272. *Appian. p.* 532. Tribunatum petens cum ferret repulſam, ad Optimates ſe contulit. *Sveton. c.* 10. *Dio p.* 272.

Ludos victoriæ Cæſaris edit. *Sveton. c.* 10. & 58.

Statuam Julii Cæſaris æream cum ſtella ſupra caput in Veneris templo poſuit. *Dio p.* 273.

Exercitum privato Conſilio & privata impenſa comparat. *Marmor. Ancyran. Dio p.* 271. ſeq. 276.

3

Pulcherrimis decretis ac ſtatua ornatus à Senatu, *Dio p.* 310. *Vellej. II.* 61. 31. & Prætor ſuadente Cicerone miſſus cum Coſſ. adverſus M. Antonium, liberat D. Brutum, M. Antonium ad Mutinam fundit, & cum uterque Conſul, Hirtius in acie, Panſa ex vulnere periiſſet, exercitum ſolus duxit, & non habita ſatis ratione ejus à Senatu, cauſſam Optimatum deſeruit. *Sveton. cap.* 12. *Dio p.* 317.

Poſt victoriam Mutinenſem XVIII. April. primum dictus à Militibus IMPERATOR. *Vide Mediobarbi numiſmata p.* 21.

PRIMUS CONSULATUS die XIX. Sextilis. *Dio p.* 320. 590. *Plutarch. Cic. p.* 884. *Vellej. II.* 65. *Sueton. c.* 26. Augurium capienti XII. ſe vultures ut pridem Romulo oſtenderunt. *id. c.* 95.

Mortua Atia Mater. *Sveton. c.* 61. *Dio* p. 337.

TRIUMVIRATUS Reip. conſtituendæ V. Kal. Decemb. inita cum M. Antonio & M. Æmilio Lepido concordia. *Dio p.* 326.

4 Annus Triumviratus 1

CLAUDIAM Fulviæ M. Antonii conjugis ex priore marito P. Clodio filiam duxit uxorem vix dum nubilem, repudiata Servilia. *Sveton.* cap. 62.

Tabulæ

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
22	713	41	L. Antonius M. F. P. Servilius Vatia Isauricus. *Dio p. 358.* N. Domitius, C. Asinius, *Tabula Colotiana, Appian. p. 595. 605.*
23	714	40	Cn. Domitius Calvinus II. C. Asinius Pollio. Suffecti L. Cornelius Balbus, P. Canidius Crassus. *Dio p. 365. 367. tabula Colotiana.* Salvidienus COS. designatus sed postea jugulatus, *Dio p. 376. seq.*
24	715	39	L. Marcius (al. Porcius) Censorinus, C. Calvisius Sabinus. *Dio p. 377.*

Annus Julianus	Triumviratus Annus	
		Tabulæ proſcriptionis pecuniarum. *Dio p.* 336.
		Ægrotat Dyrrhachii. *Dio p.* 348.
		Bellum adverſus Caſſium & Brutum. *Dio p.* 338. ſq.
5	2	IMP. COS.
		Repudiat CLODIAM adhuc virginem. *Sveton. c.* 62. *Dio p.* 360. *ſq.*
6	3	IMP. COS.
		L. Antonium Peruſia capta vincit & in deditio-accipit. *Dio p.* 365. *Sveton. c.* 14.
		Ducit SCRIBONIAM, ſororem L. Scribonii Libonis, qui Sexti Pompeji ſocer erat. *Dio p.* 366.
		Profectus eſt in Galliam. *Dio p.* 368.
		Poſt Fulviæ mortem cum M. Antonio ejus marito in gratiam redit. *Dio p.* 374.
		OCTAVIAM ſororem huic collocat, marito priore MARCELLO defuncto. *Dio p.* 375. *ſeq.*
7	4	IMP. COS.
		Calendis hujus anni barbam primum poſuit. *Dio p.* 377.
		AUGURATUM hoc tempore videtur accepiſſe de quo apud Goltzium, in Auguſto, tabula ſecunda numus: C. CÆSAR DIVI JULII F. IMP. AUGUR. PONT. III. VIR R. P. C.
		Repudiat SCRIBONIAM, ex qua filiam JULIAM modo ſuſceperat. *Dio pag.* 377. *Sveton. cap.* 62.
		Pax cum Sexto Pompejo. *Dio p.* 378. *ſq.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi natam Vulgar.	CONSULES ROMANI.
25	716	38	Ap. Claudius Pulcher, C. Norbanus Flaccus. *Dio p.* 383. 405.
26	717	37	M. Vipsanius Agrippa, L. Canidius Gallus *Dio p.* 387. Joseph. XIV. 28. Suffectus, T. Statilius Taurus.
27	718	36	L. Gellius Poplicola, M. Coccejus Nerva. *Dio p.* 391. Suffecti, L. Munatius Plancus II. P. Sulpicius Quirinus. C. Viblus *) Rufinus.
28	719	35	L. Cornificius Nepos, Sex. Pompejus Sexti F. *Dio. p.* 403. 411.

29

*) Giornale de letterati d'Italia T. XVIII. p. 79. seq.

Annus Juliani	Triumviratus Annus	
8	5	IMP. II. COS, Ducit LIVIAM *) Druſillam, filiam Livii Druſi, conjugem Ti. Claudii Neronis, prægnantem, *Dio p.* 383. Boccho confirmat regnum qui in Hiſpania Bogudem vicerat, ejusque regnum occupaverat. *Dio p.* 384. Menæ proditione probata bellum adverſus Sex. Pompejum reparat. *Dio p.* 385 *ſq.*
9	6	IMP. II. COS. Sextum Pompejum Agrippæ opera vincit in mari Siculo. *Dio p.* 395. *ſeq.* qui Sextus poſtea in fuga interfectus periit. *id. p.* 403. *Conſer numos in Goltzii Auguſto tab. XXIX. ſq. & Philippi Parutæ ejusdemque Goltzii Siciliam.* Lepidum exercitu & auctoritate ſpoliat, relegatque Circejos. *Sueton. c.* 16. *Dio p.* 399. Pontificatum tamen maximum illo vivo ſuſcipere renuit. *id. p.* 401.
10	7	IMP. II. COS. Inter plura honorifice ipſi decreta, tribunorum plebis inviolabilitas. *id. p.* 401. Augurum numerum auxit. *Dio p.* 401.
11	8	IMP. III. COS. Siciliam petit atque inde reverſus bellum parat in Salaſſos, Tauriſcos, Liburnosque & Japydes. *Dio p.* 412. Hisque victis in Pannonios. *id. p.* 413.

*) Hæc mater Druſi & Tiberii Imp. dicta poſt Auguſti mortem *Julia Auguſta*, obiit A. U. C. 781, ætatis LXXXVI, decimo quinto poſt maritum extinctum anno. Dio p. 621. Adde Triſtanum T. 1. p. 121. ſq. & Serieſium in vitis uxorum Imperatorum primorum duodecim, Gallice editis Pariſ. 1718. Amſt. 1721. 12.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
29	720	34	M. Antonius II. L. Scribonius Libo. *Dio p.* 414. Suffectus ſtatim Cal. Januariis Sempronius Atratinus. Ex Kal. Jul. Paulus Æmilius Lepidus, (*Dio p.* 416.) & C. Memmius. Ex Kal. Nov. M. Herennius.
30	721	33	Imp. Cæſar II. Volcatius Tullus *Dio p.* 417. Suffectus ſtatim Kal. Jan. P. Antronius Pætus. Kal. Maj. L. Flavius Kal. Jul. M. Attilius Aviola, C. Fontejus Capito. Kal. Sept. L. Vinucius Kal. Octob. L. Laronius. *Inſcript. Gruter. p.* 299. L. Cluvio datus ſimul Conſulatus ab Antonio & ademtus. *Dio p.* 418.
31	722	32	Cn. Domitius Ænobarbus, C. Soſſius. *Dio p.* 419. *Sveton. c.* 17. Ex Kal. Jul. L. Cornelius. Ex Kal. Nov. M. Valerius
32	723	31	Imp. Cæſar III. M. Meſſala Corvinus, *Dio p.* 424. *& de Meſſala Tibullus IV.* 1. 121. *ſeq.* Ex Kal. Maji M. Titius Ex Kal. Octobr. Cn. Pompejus.

Annus Juliani	Triumviratus Annus	
12	9	IMP. III. COS. Ex victoria adversus Dalmatas reversus Romam. *Dio p.* 14. 416. *Sveton. c.* 20. *Appian. Illyric.* Triumphus Dalmaticus. *Sveton. c.* 22.
13	10	IMP. III. COS. II. Boccho defuncto Mauritaniam Cæsarienſem provinciis Romanis adscripsit. *Dio p.* 417. Ex manubiis Dalmatanum condidit Bibliothecam Octavianam, porticusque. *Sveton. cap.* 29. *Dio p.* 417.
14	11	IMP. III. COS. II. OCTAVIA Cæsaris soror repudiatur à M. Antonio, & bellum adversus Cæsarem suscipitur. *Dio pag.* 420.
15	12	IMP. IV. COS. III. PUGNA ACTIACA vicit M. Antonium Cæsar 22. Sept. *Dio p.* 442. Res Græciæ & Asiæ constituit, Athenis mysteriis Cereris & Proserpinæ initatus. *Dio p.* 445. *Sveton. c.* 93.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
33	724	30	Imp. Cæsar IV. M. Licinius Crassus *Dio p. 445.* Ex Kal. Jul. C. Antistius Veter Ex Id. Sept. M. Tullius Cicero M. F. *Plutarch. Cic. p. 886. Plin. XXII, 6. Appian. p. 619. Dio pag. 456.* Ex Kal. Nov. L. Sænius.
34	725	29	Imp. Cæsar. V. Sex. Apulejus. *Dio p. 457.* Ex Kal. Jul. Potitus Valerius Messala. *Dio p. 458.*
35	726	28	Imp. Cæsar VI. M. Vipsanius Agrippa II. *Dio p. 496.*

Annus Juliani	Annus Imperii	
16	1	IMP V. COS. IV. Reverſus in Italiam: mox iterum contendit in Aſiam & inde in Ægyptum. *Dio p.* 446. quam capta Kal. Sextilibus *) Alexandria redegit in poteſtatem, Antoniumque & Cleopatram ad necem compulit *Dio p.* 449. *ſq.* *Sveton. c.* 17. Ægyptus in Provinciæ formam ab eo redacta. *Dio p.* 455. Res Parthorum compoſitæ. *Dio p.* 456. Ludi Actiaci quinquennales inſtituti, varia in honorem Cæſaris decreta. *Dio p.* 457. *ſq.*
17	2	IMP. VI. VII. COS. V. Calendis Jan. jure jurando omnia ejus Acta confirmata ab omnibus ordinibus. *Dio p.* 457 Janus clauſus. *Dio p.* 457. *Conſer numos apud Golzium tabula LVII. Jo. Maſſoni templum Jani CHriſto naſcente reſeratum Roterd.* 1700. 8. *p.* 60. Patriciorum numerum auxit. *Marmor Ancyran. Dio p.* 494. Treviros & Germanos vicit per Nonium Gallum: Cantabros, Vaccæos Aſturesque per Statilium Taurum. *Dio p.* 457. Tres triumphos egit, de victis Galliæ & Germaniæ populis, de pugna Actiaca, & ſubacta Ægypto. *Dio p.* 459.
18	3	IMP. VII. COS. VI. Cenſum egit, collega M. Agrippa, Luſtrumque fecit & Senatum legit. *Marmor. Ancyr. Dio p.* 494 PRINCEPS SENATUS, Cæſar appellatus. *Dio p.* 496.

19

*) Vide tamen quæ notat V. C. Joannes Maſſon lib. de Jani templo clauſo p. 180. ſeq. & in vita Horatii pag. 177. 339.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
36	727	27	Imp. Cæsar VII. M. Vipsanius Agrippa III. *Dio p. 497. Inscriptio Panthei:* M. Agrippa L.F. COS. tertium, fecit.
37	728	26	Imp. Cæsar Augustus VIII. T. Statilius Taurus. *Dio p. 512.*
38	729	25	Imp. Cæsar Augustus IX. M. Junius Silanus. *Dio p. 513.*
39	730	24	Imp. Cæsar. Augustus X. C. Norbanus Flaccus. *Dio p. 515.*

Annus Julianus	Annus Imperii	
19	3	IMP. VII. COS. VII. De reddenda Rep. cogitavit. *Dio p. 497. Sveton c. 27.* ſvadente Agrippa, *id. p. 463.* Mæcenate diſvadente, *p. 473. ſq.* cujus conſilium Cæſar eſt ſecutus. *p. 493. ſq.* Provincias populo reddidit. *Ovid. 1. Faſtor 589 Dio p. 503. ſeq.* AUGUSTI nomen Cæſari tributum 16. Kal. Febr. *Dio p. 507. Annum inde hunc* Auguſtanum primum *appellat Cenſorinus c. 21.* Profectus in Gallias, bellum in Britanniam translaturus. *Dio p. 512.* PRIMI DECENNALIS IMPERII ab Auguſto ſuſcepti initium. *Dio p. 504.*
20	5	IMP. VII. COS. VIII. Bellum contra Cantabros, & Aſtures gerendum ſuſcepit. *Dio p. 513. Sveton. c. 20.*
21	6	IMP. VIII. COS. IX. Janum ſecundo clauſit poſt finitum bellum Cantabricum. *Dio p. 515.* Ad hoc bellum usque perducti commentarii quos de vita ſua Auguſtus compoſuit. *Sveton. c. 85.* Gallogræcia & Lycaonia Provinciis Romanis ab eo adſcriptæ. *Dio p. 514.* JULIAM filiam collocat MARCELLO Octaviæ ſororis filio. *Dio p. 515.*
22	7	IMP. VIII. COS. X. Legibus ſolutus, ſolenni Senatus decreto Auguſtus. *Dio pag. 516.* Proconſulare Imperium perpetuum ei tributum. *id. p. 518.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati æram vulgar.	CONSULES ROMANI.
40	731	23	Imp. Cæsar Augustus XI. & in A. Terentii Varronis Murenæ mortui locum C. Calpurnius Piso *Dio p. 517.* Suffectus, L. Sestius. *Dio p. 518.*
41	732	22	M. Claudius Marcellus Æserninus, L. Arruntius. *Dio p. 521.*
42	733	21	M. Lollius initio anni solus, deinde cum eo Q. Lepidus. *Dio p. 524.* Horat. lib. 1. Epist. 20. v. ult. *Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno,*

Digitized by Google

Annus Juliani	Annus Imperii	
23	8	IMP. VIII. COS. XI. Gravi morbo levatus ab Antonio Muſa. *Dio p. 517.* TRIBUNITIA POTESTAS perpetua ab eo ſuſcepta die 27. Junii. *Dio p. 518. ſq. 508. 457. Sveton. c. 28. Noriſii Cenotaph. Piſana p. 262. Numi apud Goltzium tabula XIII. ſeq.* Sororis filium generumque MARCELLUM amiſit. *Dio p. 517. 519.* Laudavit eum pro funere. *Dio p. 517. Serv. ad 1. Æneid. 217.*
24	9	IMP. VIII. COS. XI. TRIB. POT. I. & à 27. Junii II. Dictator ac Cenſor perpetuus dictus, utrumque recuſavit. *Sveton c. 52. Dio p. 521.* Fannii Cæpionis adverſus eum conjuratio compreſſa. *Dio p. 522. ſeq.* Cyprus & Gallia Narbonenſis Provinciæ populo ab Auguſto redditæ. *Dio p. 523.* Profectus in Siciliam, rebus per varias Provincias conſtituendis. *Dio p. 524.*
25	10	IMP. VIII. COS. XI. TRIB. POT. II. III. JULIAM collocat AGRIPPÆ, præfecto Urbis conſtituto, à quo Marcella repudiatur. *Dio pag. 525.* Profectus in Syriam. *Dio pag. 525. Strabo XVII. 821.* Signa militaria cum captivis Romanis à Parthorum Rege Phraate ultro remiſſa. *Marmor Ancyran. Dio p. 525.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
43	734	20	M. Apulejus, P. Silius Nerva. *Dio p. 525.*
44	735	19	C. Sentius Saturninus, L. Lucretius Cinna Vispalio, sive Vespillo. *Dio p. 527. Auctor Vitæ Virgilii: Hieron. in Chron. ubi mortem Poëtæ commemorat.* Ex Kal. Jul. M. Vinucius Vipsanius Agrippa.
45	736	18	Cn. Cornelius Lentulus, P. Cornelius Lentulus Marcellinus *Dio p. 529. Marmor. Ancyran.*
46	737	17	C. Furnius, C. Junius Silanus *Dio p. 533. Censorin. c. 17.*

Annus Juliani	Annus Imperii	
26	11	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. III. IV. Armeniæ minori Archelaum, majori Tigranem dat Regem: variaque alia maximi momenti in Oriente conſtituit. *Dio p. 526.* Indorum & Scytharum ad Auguſtum legationes. *Dio p. 527.* Natus ex Agrippa & Julia CAJUS *) Cæſar. *Dio p. 526.*
27	12	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. IV. V. Poſt Auguſti reditum in Urbem, Fortunæ reduci ara conſecrata, celebrataque Auguſtalia. *Dio p. 527.* Magiſter morum per quinque annos conſtitutus. *Dio p. 527.* Leges Auguſtas pro arbitrio ſanciendi poteſtas ei decreta. *Dio p. 528.*
28	13	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. V. VI. Senatorum delectum iterum inſtituit. *Dio pag. 529. Sveton. c. 35.* SECUNDI DECENNALIS IMPERII initium. *Dio p. 529.* Præter multa alia legem tulit de maritandis ordinibus. *Dio p. 531. Sveton. c. 34.*
29	14	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. VI. VII. LUCIUS Cæſar ex Agrippa & Julia natus & ſtatim cum Cajo ab avo Auguſto adoptatus 3. Kal. Maj. *Dio p. 533.* LUDI SÆCULARES reſtituti ac celebrati. *Dio p. 533. Horatii Carmen ſæculare. Petrus Taffinus de anno ſæculari, Tornaci 1641. 4. & T. VIII. theſauri*

*) Caji prænomen ab Auguſto in adoptione accepit, antea fortaſſe dictus Marcus. Vide Noris. Cenotaph. Piſan. p. 84.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
47	738	16	L. Domitius Ænobarbus, P. Cornelius Scipio. *Dio pag. 533.* Suffectus, L. Turius Rufus.
48	739	15	M. Drusus Libo, L. Calpurnius Piso. *Dio pag. 535.*
49	740	14	M. Licinius Crassus, Cn. Cornelius Lentulus Augur. *Dio p. 537. Marmor. Ancyran.*

Annus Julianus	Annus Imperii	
		ſauri Antiq. Rom. Græviani. Jo. Maſſon in Horatii vita p. 315. ſeq. Batav. 1708. 8.
30	15	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. VII. VIII. Profectus in Galliam. *Dio p. 533.* Tiberio ſecum accepto, miſſoque in Syriam Agrippa. *p. 533.* Conventum Narbone egit, cenſu à tribus Galliis, quas Cæſar pater vicerat, acto. *Livii Epitome lib. CXXXIV.* Gentes Alpinæ per P. Silium ſubactæ. *Dio p. 534* Sedati tumultus in Dalmatia & Hiſpania. Beſſi domiti à M. Lollio. *Dio p. 534.* Sauromatæ victi per C. Lucium. *id. p. 534.* Adverſus Thracas, Baſtarnas, Mœſos miſſus M. Craſſus, *Livii Epitome lib. CXXXIV. CXXXV.* Bellum adverſus Hiſpanos ipſe geſſit. *id.*
31	16	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. VIII. IX. Druſus Tiberiusque cum exercitu miſſi in Rhætos ac Vindelicos. *Dio pag. 536. Jo. Maſſon in vita Horatii p. 333. ſq.*
32	17	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. IX. X. Urbe abfuit Auguſtus rebus Gallicis, Germanicis, Hiſpanicisque conſtituendis intentus & Coloniis condendis in Gallia atque Hiſpania. Pannonii rebellantes in ordinem redacti. *Dio pag. 538.* Boſporani per Agrippam victi *) & Polemoni traditi. *Dio p. 538.*

33

*) Ab hac victoria initium æræ Amaſianorum, ut notavit Nic. Toinardus de nummis Commodi p. 37.

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
50	741	13	Ti. Claudius Nero, P. Quintilius Varus. *Dio p. 538. sq.*
51	742	12	M. Valerius Messala Barbatus, P. Sulpicius Qvirinius. *Dio p. 541.* Messalæ mortuo suffectus C. Valgius *) Rufus, Valgio C. Caninius Rebulus.
52	743	11	Paulus Fabius Maximus, Q. Ælius Tubero. *Dio p. 544. Plin. VIII. 18 Hist.*

53

*) De hujus C Valgii imperfecto Volumine ad Augustum, Plinius XXV. 2. Plura de ipso Valgio elegantissimus Broekhusius ad Tibulli IV. 1, 180

Annus Julianus	Annus Imperii	
33	18	IMP. IX. COS. XI. TRIB. POT. X. XI. Ludi votivi pro reditu Augusti facti. *Vet. Inscriptio apud Gruter. p. XI. 2.* Romam reversus Augustus Druso in Germania relicto. *Dio p. 538.* Delectus Senatorum habitus tertia vice. *Dio pag. 540. Sveton. c. 35.* PONTIFEX MAXIMUS in locum Lepidi defuncti cooptatus. *Dio p. 540. Sveton. c. 31.* Rhætiam per Drusum & Tiberium privignos domuit. *Livii Epitome lib. CXXXVI.*
34	19	IMP. X. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XI. XII. AGRIPPAM generum ex Pannonica expeditione reversum & annum quinquagesimum primum agentem defunctumque in Campania amisit circa XX. diem Martii, *Dio pag. 541. Jo. Masson p. 350. vitæ Horatii.* Filiam JULIAM relictam ab Agrippa viduam despondit TIBERIO privigno. *Dio pag. 543. Sveton. c. 63.* Magister morum iterum in quinquennium constitutus. *Dio p. 542.* Scordiscos Pannoniis vicinos per Tiberium vicit. *Dio p. 543.*
35	20	IMP. XI. XII. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XII. XIII. Germanorum populos per Drusum, *Dio p. 544. Livii Epitome lib. CXXXVII.* Dalmatas ac Pannonios per Tiberium coërcuit. *Dio pag. 545. Epitome Livii lib. CXXXIX.* Thraces Getas & Danubii accolas vicit per L. Pisonem. *Dio p. 545.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
53	744	10	Julius Antonius, Q. Fabius Africanus. *Dio pag. 546. Sveton. Claudio cap. 2.*
54	745	9	Claudius Nero Druſus, T. Quinctius Criſpinus *Dio pag. 548. 551. Inſcriptio vetus apud Boiſſardum T. 3. p. 70.*
55	746	8	C. Marcius Cenſorinus, C. Aſinius Gallus *Dio pag. 551. Sveton. vita Horatii qui poſt Mæcenatem 27. Nov. hoc Anno, quinquageſimo ſeptimo ætatis ſuæ, eſt mortuus herede palam Auguſto nuncupato.*

56

Digitized by Google

Annus Juliani	Annus Imperii	
36	21	IMP. XII. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XIII. XIV.
		Getas Dacosque Istrum frigore concretum transgressos, nec non Dalmatas rebellantes domuit per Tiberium. *Dio pag.* 546.
		Per Drusum Cattos, Cheruscos, Tenchtheros aliosque Germaniæ populos, *id. & Epitome Livii lib. CXXXVIII. CXXXIX.*
		TIBERIO filiam JULIAM jungit matrimonio. *Dio p.* 546.
		OCTAVIÆ sorori defunctæ honores maximos tribuit. *Sveton. c.* 61. *Dio pag.* 546. *Livii epitome lib. CXXXVIII.*
		Anno hoc labente, Jani templum tertio & ultimo clausum ab Augusto. *Vide Jo. Masson. librum de hoc argumento sect.* 3. *c.* 8. *& vitam Horatii p.* 357. *sq.*
37	22	IMP. XIII. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XIV. XV.
		DRUSUM privignum amittit, mortuum in Germania XI. Jul. laudatque pro funere. *Dio pag.* 548. *seq. Epitome Livii libro* 140. *sive ultimo qui in hoc tempore desinit.*
38	23	IMP. XIV. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XV. XVI.
		Per Tiberium subigit Svevos, transfertq; in Galliam & Sicambros ad incitas redigit. *Dio p.* 551. *sq.*
		Lustrum solus facit. *Marmor. Ancyran.*
		Annum ordinat, & mensem Sextilem è suo conomine AUGUSTUM nuncupat. *Sveton. c.* 31. *Dio p.* 552.
		Anno labente, Mæcenatem amisit. *Dio pag.* 552. *C. Pedo Albinovanus elegiis duabus in obitum Mæcenatis.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
56	747	7	Ti. Claudius Nero II. Cn. Calpurnius Piso II. *Dio p. 553.*
57	748	6	D. Lælius Balbus, C. Veter Antistius. *Dio p. 554. Marmor Ancyran. Magnus hinc in Dione hiatus usque ad A. U. C. 758.*
58	749	5	Imp. Cæsar Augustus XII, L. Sylla
59	750	4	C. Calvisius Sabinus II. L. Passienus Rufus *Marmor Ancyran. Inscriptio vetus in Auctario Lipsii f. XVII.*
60	751	3	L. Cornelius Lentulus, M. Valerius Messala. *Marmor Ancyran.*
61	752	2	Imp. Cæsar Augustus XIII. M. Plautius Silvanus Ultimus hic Augusti Consulatus, ut constat ex Svetonii c. 26. Tacito 1. Annal. Ausonio & ex his Statii: *Ter Latio deciesque dedit labentibus annis Augustus fasces.*

Kal.

Digitized by Google

Annus Julianus	Annus Imperii	
39	24	IMP. XIV. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XVI. XVII. Tiberio permittit triumpho, Calendis Januariis urbem intrare. *Dio pag. 552.* qui deinde in Germaniam ad bellum proficiſcitur. *id. p. 553.* Natalitiis Auguſti Perennes ludi equeſtres inſtituti. *Dio p. 552.*
40	25	IMP. XIV. COS. XI. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XVII. XVIII. Tiberius Rhodum concedit, Caji & Lucii invidiam veritus. *Dio p. 554. Excerpta Peireſc. p. 662.* Aretas in regno Arabum Nabataeorum ab Auguſto confirmatus. *Joſeph. XVI. 10.*
41	26	IMP. XIV. COS. XII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XVIII. XIX. CAJUS Cæſar PRINCEPS JUVENTUTIS: COS. DESignatus poſt quinquennium. *Vide Noriſii Cenotaphia Piſana p. 199. ſeq.* Cajus Pontifex ab Auguſto creatus. *Dio p. 554.*
42	27	IMP. XIV. COS. XII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XIX. XX.
43	28	IMP. XIV. COS. XII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XX. XXI.
44	29	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXI. XXII. LUCIUS Cæſar PRINCEPS JUVENTUTIS & COS. DESignatus poſt quinquennium JULIA relegata in Pandatariam Inſulam, ultro comitante eam SCRIBONIA matre quam Auguſtus repudiaverat. *Dio p. 555.* Templum Martis Ultoris dedicatum. *Mediobarb. p. 39. 40.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi natam Vulgar.	CONSULES ROMANI.
			Kal. Octobr. Suffecti L. Caninius Gallus & Q. Fabricius. *Marmor Ancyran.* *Reinesius ad Hofmann. p. 415. Norisii Cenotaph. Pisan. p. 180. 183.*
62	753	1	Cossus Cornelius Lentulus, L. Calpurnius Piso.
63	754	Natus Christus	C. Cæsar *) Augusti F. L. Æmilius Palus.
64	755	2	P. Vinucius, P. Alfenus Varus. *Reinef. Inscript. p. 597.*
65	756	3	L. Ælius Lamia, M. Servilius Geminus. *Valerius Max. Lib. 1. c. 8. n. 11.*
66	757	4	Sex. Ælius Catus, C. Sentius Saturninus II.

67

*) Præter fastorum scriptores Sigonium, Onufrium & Pighium adeunda illustrissimi viri Camilli Silvestri Epistola ad Jacobum Mazi, de Consulatu C. Cæsaris, T. 1. supplementi Diarii eruditorum Italiæ p. 103. seq. Numus apud V. C. Johannem Valentem cum lemmate: C. CÆSAR AUG. F. PONT. COS.

Annus Juliani	Annus Imperii	
		CAJUS Cæſar miſſus ad conſtituendas res in Armenia. *Dio p. 555.*
		PATER PATRIÆ appellatus Auguſtus Nonis Februariis. *Vide Noriſii Cenotaphia Piſana p. 177 188. Joannis Maſſon vitam Horatii pag. 241. Numos apud Goltzium in Auguſto, tabula VII. XX. XXI.*
		Sexagenos denarios plebi, paullo pluribus quam ducentis millibus dedit qui tum frumentum publicum acceperunt. *Marmor Ancyran. Dio pag. 554.*
45	30	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXII. XXIII.
46	31	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXIII. XXIV.
47	32	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXIV. XXV.
		Romam circa Julium menſem redire Auguſtus Tiberium permittit. *Dio p. 555. Noriſius ad Cenotaphia Piſana p. 255.*
		LUCIUS Cæſar moritur Maſſiliæ circa diem XX Auguſti. *Idem Noriſius p. 348. ſq.*
48	33	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXV. XXVI.
		In quartum DECENNIUM Auguſtus Imperium deferri ſibi patitur. *Dio p. 556.*
49	34	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXVI. XXVII.
		Lege Ælia Sentia teſtamentis ac manumiſſionibus modum definivit. *Vide Paulum Manutium, & Antonium Auguſtinum de Legibus Rom. T. 2. theſauri Græviani.*

C. CÆ-

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Ante Christi nati Æram Vulgar.	CONSULES ROMANI.
67	758	5	L. Valerius Potiti F. Messala Volesus, Cn. Cornelius Cinna Magnus. *Dio pag. 563.*
68	759	6	M. Æmilius Lepidus, L. Arruntius Nepos. *Dio p. 565.* Suffecti ex Kal. Jul. C. Atejus Capito, C. Vibius Postumus.
69	760	7	A. Licinius Nerva Silanus, Q. Cæcilius Metellus Creticus. *Dio p. 569.* Suffecti ex Kal. Jul. P. Cornelius Lentulus Scipio, T. Quinctius Crispinus Valerianus.

Annus Juliani	Annus Imperii	
		C. CÆSAR, cum Ariobárzanem Regem Armeniæ conſtituiſſet, moritur in Lycia 21. Febr. COS. DEſignatus. *Cenotaph. Piſan.*
		Adoptatus ab Auguſto cum AGRIPPA poſtumo TIBERIUS 27. Jun. juſſus idem GERMANICUM adoptare, Tribunitiaque poteſtate in decem annos data miſſus in Germaniam. *Dio p. 556. Sueton. Auguſto c. 65. Tib. c. 15. Vellej. II.* 103. &c.
		Conſilio LiviæCinnam conjurationis reum venia data Auguſtus deſignat Conſulem. *Dio p. 557. 563*
50	35	IMP. XIV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXVII. XXVIII.
		AGRIPPÆ Poſtumo toga virilis data. *Dio p. 563.*
51	36	IMP. XV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXVIII. XXIX.
		Ærarium militare ex conſilio uxoris Liviæ inſtituit. *Marmor. Ancyran. Dio p. 505.*
		Ingenti fami & incendiis Romæ medetur: *Dio pag. 566.*
		Belli Illyrici initium quod per triennium geſtum à Tiberio reverſo è Germania. *Dio p. 568. ſq.*
		Archelao Viennam relegato Judæa redacta in Provinciam. *Joſeph. XXVII. ult.*
52	37	IMP. XV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXIX. XXX.
		Germanicus cum exercitu miſſus in ſubſidium Tiberio. *Dio p. 569.*
		AGRIPPA Poſtumus in Inſulam Planaſiam relegatus. *Dio p. 570.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Annus Christi nati, Æræ Vulgar.	CONSULES ROMANI.
70	761	8	M. Furius Camillus, Sex. Nonius Quinctilianus. *Dio p. 570.* Ex Kal. Jul. L. Apronius, A. Vibius Habitus.
71	762	9	Q. Sulpicius Camerinus, C. Poppæus Sabinus. *Dio p. 572. Sveton. Vespasian. 2.* Ex Kal. Jul. M. Pappius Mutilus, Q. Poppæus Secundus, à quibus lex Pappia Poppæa. *Dio p. 578.*
72	763	10	P. Cornelius Dolabella, C. Junius Silanus. Ex Kal. Jul. Ser. Cornelius Lentulus Malugiensis.
73	764	11	M. Æmilius Q. F. Lepidus, T. Statilius Taurus II. *Dio p. 586. Inscriptio vetus apud Clariss. Almeloveenium Præf ad Fastos Consulares.* Ex Kal. Jul. L. Cassius Longinus. *Tab marmorea apud Gruterum. p. 229.*
74	765	12	Germanicus Cæsar, C. Fontejus Capito. *Dio p. 587. Sveton Caligula c. 8.* Ex Kal. Jul. C. Visellius Varro.

Annus Juliani	Annus Imperii	
53	38	IMP. XV. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXX. XXXI, Dalmatia pacata. *Dio p. 570.*
54	39	IMP. XVI. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXXI. XXXII. Tiberio Romam reverſo, præter alias ſancitas conſtitutiones legem de maritandis Ordinibus iterato Auguſtus ſvadet. *Dio p. 573. ſq.* Tiberius iterum miſſus in Illyricum, victoria cum Germanico potitur. *Dio p. 578. ſeq.* Varianæ cladi per Germanos illatæ vehementer indoluit Auguſtus. *Dio p. 582. ſeq. 585.* Anno hoc ad exitum vergente, Ovidium Tomos ad Euxinum Pontum relegat. *Conſer. Jo. Maſſonum in Ovidii vita.*
46	40	IMP. XVI. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXII. XXXIII. Tiberium ulciſcendi Vari cauſſa mittit in Germaniam *Dio p. 585.*
47	41	IMP. XVII. XVIII. XIX. XX. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXXIII. XXXIV.
48	42	IMP. XX. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXXIV. XXXV. Triumphatum a Tiberio de Germanis, *Sveton. Tib. c.* 20. nec non de Pannoniis Dalmatisque *Vellej. II.* 104. Germanicum Senatui, Senatum Tiberio commendat Auguſtus ſcripto. *Dio p. 587.*

Ætas Augusti nati 23 Sept.	Annus U.C. Varron.	Annus Christi nati, Æræ Vulgar.	CONSULES ROMANI.
75	766	13	L. Munatius Plancus, C. Silius Cæcina, *Dio pag. 588. Norisf. de votis decennalibus cap. 2.*
76	767	14	Sextus Pompejus Sexti F. Sextus Apulejus Sexti F. *Dio pag. 589. Sveton. cap. 100. Tacitus lib. 1. Annal. c. 7. Vellej. II. 123.*

Sveton. cap. 99. *Supremo die identidem exquirens an jam de ſe tumultus foris eſſet, petito ſpeculo, capillum ſibi comi, ac malas labentes corripi præcepit. Et amicos admiſſos percunctatus,* ecquid iis videretur mimum vitæ commode transegiſſe? *Adjecit & clauſulam:*

Δότε κρότον, *) καὶ πάντες ὑμῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε.

Omnibus deinde dimiſſis, dum advenientes ab urbe de Druſi filia ægra interrogabat, repente in oſculis Liviæ & in hac voce decedit: Livia noſtri conjugii memor vive & vale: *ſortitus exitum facilem, & qualem ſemper optaverat. Nam fere quoties audiſſet, cito ac nullo cruciatu defunctum quempiam, ſibi & ſuis,* Εὐθανασίαν *ſimilem, hoc enim & verbo uti ſolebat, precabatur.*

Annus

*) Date plauſum, & omnes vos cum gaudio ſtrepitum edite.

Annus Juliani	Annus Imperii	
49	43	IMP. XXI. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXXV. XXXVI. QVINTI IMPERII DECENNALIS initium. *Dio p. 588.* Consiliarii annui viginti Augusto dati SCto. *id.*
50	44	IMP. XXI. COS. XIII. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXXVI. XXXVII. Lustrum in Campo Martio magna populi frequentia fecit, Collega Tiberio Cæsare. *Marmor Ancyran. Sveton cap. 96. Euseb. Chron.* In insulam Planasiam comite uno Fabio Maximo excurrit ad visendum Agrippam postumum. *Tacit. lib. 1. Annal. c. 5.* Obiit Augustus Nolæ XIV. Kal. Sept. hora diei nona, cum annos LXXVI. diebus XXXV. minus vixisset. *Sveton. c. 100. Dio p. 589. 590.* De eclipsi Lunæ, quæ paullo post ejus mortem accidit, *vide Dionysii Petavii Doctrinam temporum lib. VI. cap. 6.* Testamentum Augusti recitatum. *Dio pag. 590.* laudatus pro funere à privigno & successore Tiberio. *id. p. 592.* & à Druso Tiberii F. *id. & Sveton. c. 101.* Mulieres integrum annum luxere. *Dio p. 598.* Consecratus & Divinis cultus honoribus; templis, flaminibus ac flaminicis Augustalibus. *id. pag. 600.* Augustales ludi quotannis celebrandi per Tribunos plebis, & Ludi Palatini in ejus memoriam ab Imperaotribus. *id.*

ELENCHUS BREVIS
ſelectorum de AUGUSTO rebusque ejus Scriptorum.

Præter veteres ſcriptores Græcos, Nic. *Damaſcenum*, *Dionem*, *Plutarchum*, *Appianum*. *Joſephum* & Chronographos *Euſebium*, *Joannem Malelam*, *Georgium Syncellum* &c.

Latinosque *Svetonium*, *Vellejum*, *Florum*, Epitomen *Livii*: *Tacitum*, *Aurelium Victorem*, *Eutropium*, libellum qui fertur ſub *Meſſalæ Corvini* nomine ad Auguſtum de progenie ſua, nec non *Marmor Ancyranum*, *Ciceronem* in Philippicis & in Epiſtolis &c. Chronicon *Proſperi* &c.

Atque è recentioribus, Annalium Romanorum ſcriptores *Joannem Cuſpinianum* ad Caſſiodori Conſules: *Car. Sigonium*, *Onuphrium Panvinium* & *Stephanum Vinandum Pighium*:

Scriptoresque Annalium Eccleſiaſticorum, *Cæſarem Baronium*, *Antonium Pagi*, *Samuelem Baſnagium* &c.

Annales *Jacobi Uſſerii*, *Tillemontium* in Hiſtoria Imperatorum & in memoriis Hiſt. Eccleſiaſticæ, & præter alios Chronicos ſcriptores noviſſime in lucem editam Comitis *Camilli de Sylveſtris* Rhodigini Chronologiam:

Nec non Romanæ ſcriptores Hiſtoriæ *Renatum Albertum Vertotum*, *Laurentium Echardum* &c.

Et qui Hiſtoriam Cæſarum vitasque ſcribendas ſibi ſpeciatim ſumſere, *Jo. Cuſpinianum* & alios innumerabiles.

Eosque qui numiſmata Imperatorum collegerunt illuſtraruntque *Jo. Triſtanum*, *Adolphum Occonem* & *Franciſcum Mediobarbum Biragum*, *Franciſcum Angelonum*, *Albertum Rubenium*, *Jo. Valentem*, aliosque bene multos.

Anonymi, Hiſtoire du premier & du ſecond Triumvirat, depuis la mort de Catilina juſqu'a celle de Brutus, avec une ſvite jusqu'à la mort d'Antoine. Paris 1683. 12. tribus Voluminibus.

Hiſtoire

Hiſtoire d'Auguſte, contenant ſes actions avant & apres le Triumvirat juſqu'a la mort, avec les particularitez de la vie de Jules Ceſar. Paris 1686. 12. duobus Volum.

Antonii Æmilii Oratio IV. de politicis artibus Auguſti Imp. quibus in libera Rep. ſibi & ſucceſſoribus Principatum peperit. Trajecti. 1651. 12.

Jo. Guil. Bergerus in ſpecimione Rhetorices Auguſtæ. Witeberg. 1710. 4.

Jo. Conradus Dietericus in Hiſtoria Auguſti & Tiberii. Gieſſæ Haſſor. 1660. 4.

Huberti Goltzii Cæſar Auguſtus, ſive ejus hiſtoria ex numis reſtituta cum amplo de ejus vita ac geſtis commentario, Brugis Flandror. 1574. fol. & cum *Lud. Nonii* auctario & commentariis Antwerp. 1620. 1644. fol.

Joannis Kool Oratio quibus artibus Auguſtus callide Remp. Romam invaſit. Trajecti 1697. 4. *Journal. des Sav. 1698. pag. 524.*

Petri Lagerlocf Romana ſub Auguſto felicitas. Upſal. 1695. 4.

Iſaaci de Larrey Hiſtoire d'Auguſte, les plus particuliers evenemens de ſa Vie, avec l'idée generale de ſon ſiecle, & le plan de ſa Politique & de ſon Gouvernement. Roterdam 1690. 8.

Johannes Maſſon in libro de Janitemplo, CHriſto naſcente reſerato. Roterd. 1700. 8. nec non in vita Horatii. Lugd. Batav. 1708. 8. atque Ovidii, Amſt. 1708. 8. & in tomo quarto Ovidii edit. luculentæ Burmannianæ Lugd Batav. 1727. 4.

Jo. Henricus Meibomius in Vita Mæcenatis Lugd. Bat. 1653. 4.

Jo. Chriſtianus Neu de breviario Auguſti Imp. Tubing. 1709. 4.

Henricus Noriſius de votis decennalibus c. 2. & in Cenotaphiis Piſanis, Venet. 1681. fol. & tomo VIII. theſauri Italiæ, parte 3.

Godfridi de Peſchwitz familia Cæſarum Auguſta cum commentario perpetuo, Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptoribus, Tacito præſertim, Svetonio, Vellejo & Dioni illuſtrandis firmandisque. Jen. 1662. 12. Editio altera auctior.

Ceſar Vichard l'Abbé de Saint Real T. 2. de ſes œuvres, a la Haye 1722. 12. reflexions ſur Lepide, ſur Marc Antoine, ſur Auguſte, ſur Livie, ſur Julie.

Jacobus le Roy in achate Tiberiano Conſecrationis Auguſti, notis hiſto-

historicis illustrato Amst. 1683. fol. Acta Erud. 1684. pag. 255. Confer de eodem achate qui servatur in gazophylacio sacelli Basilicæ sive sanctæ quam vocant Capellæ Parisiensis, *Gassendum* in vita Peirescii ad Annum 1620. & *Tristanum* Tom. I. p. 100. sq.

Alberti Rubenii dissert. de natali die Cæsaris Augusti & Epistolæ tres A. 1656. Bruxellis datæ ad Gothofredum Wendelinum, in quibus etiam de sidere Capricorni quod in gemma Augustea & in pluribus apud Goltzium tab. LXVIII. sq. numis cernitur. Antwerp. 1665. 4. & T. XI. thesauri Græviani.

Ej. diss. de gemma Tiberiana & Augustea. ibid.

Janus Rutgersius fragmenta Augusti exhibens lib. 2. Var. Lect. cap. 19. Lugd. Batav. 1618. 4.

Les femmes des douze Cæsars par *Mr. de Servies*. Paris 1718. Amst. 1721. 12.

Ezech. Spanhemius ad Juliani Cæsares Gallice editos, Paris. 1683. 4.

Æneæ Vici imagines & vitæ XII. Imperatorum & Augustarum &c.

Les exilez de la Cour d'Auguste, par *Mr. de Villedieu*. Paris 1693, Amst. 1695. 12.

AUSONIUS.

De Caesare Augusto:

Imperium, binis fuerat sollemne quod olim
Consulibus CÆSAR JULIUS obtinuit.
Sed breve jus regni, sola trieteride gestum.
Perculit armatæ factio sæva togæ.
Ultor successorque dehinc OCTAVIUS, idem
CÆSAR, at AUGUSTI nomine nobilior.
Longæva & numquam dubiis violata potestas.
In terris positum credidit esse Deum.

Idem de Atia, matre Augusti:

Ante omnes alias felix tamen hoc ego dicar,
Sive Deum peperi fœmina, sive virum.

GENUS

GENUS AUGUSTI,

SUBJUNCTO

GODEFRIDI PESCHWITZII

DE

FAMILIA CÆSARUM AUGUSTA

COMMENTARIO.

I. Cajus Julius Cæſar 1)
Uxor Martia. 2)

C. Julius Cæſar, 3) Uxor Aurelia. 4)

L. Julius Cæſar.

Julia, 5) uxor C. Marii, amita C. Julii Cæſaris Dictatoris.

C. JULIUS CÆSAR, 6) Dictator, cujus Uxores:

Julia major 17) quæ nubſit primum L. Pedio ex quo natus Q. Pedius 18) deinde L. Pinario, ex quo L. Pinarius 19) fuit procreatus.

Julia minor 20) quæ nubſit M. Atio Balbo.

1. *Coſſutia*, 7) brevi poſt dimiſſa

Atia 21) uxor ſecunda *Octavii* qui ex illa ſuſcepit AUGUSTUM & *Octaviam* 22) minorem.

2. *Cornelia*, 8) Cinnæ filia ex quâ nata eſt Julia 9) quæ nubſit *Cn. Pompejo M.* & extincta cum filio 10) locum fecit bello Civili.

Octavius 23) Auguſti Pater *Anchariam* 24) antea duxerat, quæ ipſi *Octaviam* majorem 25) peperit.

3. *Pompeja* 11) Syllæ neptis, dimiſſa ob adulterii cum Clodio commiſſi ſuſpicionem.

4. *Calpurnia* 12) Piſonis filia.

Dilectæ ab eodem Eunôe Maura, 13) Uxor Bogudis Maritaniæ Regis: Servilia ſoror Catonis Uticenſis 14) &

5. *Cleopatra* 15) Ægypti Regina, è qua natus *Cæſario* 16)

II. Sex.

II. Sex. Pompejus.

Cn. Pompejus Strabo. *Plutarch. p. 603.*
uxor Lucilia. *Vellej. II. 29.*

Sex. Pompejus.

CN. POMPEJUS Magnus, cujus Uxores:

Soror Pompeja, quæ nubſit C. Memmio.

1. Antiſtia. *Plutarch. p. 620.*

2. Æmilia Syllæ neptis ex filia Metella & M. Æmilio Scauro. *Plutarch. p. 623.*

3. Mutia 10) ex qua nati
- Cn. Pompejus, cujus uxor Appii Claudii filia.
- Sex. Pompejus cujus uxor Scribonia: filia Pompeja nupta M. MARCELLO, OCTAVIÆ, Auguſti ſororis filio.
- Pompeja quæ nubſit Cornelio Fauſto Felici Syllæ, Dictatoris F. peperitque Faſtum Syllam & Corneliam Fauſtam, uxorem Æmilii Lepidi.

Poſt Mutiam repudiatam, *Plutarch. p. 641.*

4. JULIA, Cæſaris Dictatoris filia, *Plutarch. pag. 644.*

Ex qua natus filius, mox poſt Matrem extinctus. *Plutarch. pag. 647. Sueton.*

5. Cornelia, Scipionis Metelli filia, vidua relicta à P. Craſſo. *Plutarch. p. 648.*

Dilexit & Floram, de qua *Plutarch. p. 647.*

III. C. Octavius Eques Romanus

Ex Ancharia prima conjuge procreavit *Octaviam majorem*, de qua nihil explorati.

Ex Atia, secunda uxore, cujus Pater M. Atius Balbus Magnum Pompejum *) arctissimo contingebat gradu, mater Julia Cæsaris Dictatoris soror erat, *Octaviam minorem* & AUGUSTUM.

Post Octavium, Augusti Patrem defunctum, Atia nupta Martio Philippo.

Octavia minor nupta α) C. Marcello, β) C. Pompejo Magno, γ) M. Antonio Triumviro, qui eam deinde repudiavit.

Ex C. Marcello suscepit
- M. Marcellum qui gener Augusti destinatus ante nuptias obiit,
- Marcellam majorem, quæ nupsit a) M. Agrippæ, & ex coliberos habuit. b) M. Julio Antonio, c) Sexto Appulejo.
- Marcellam minorem, uxorem M. Valerii Messalæ, ex quo nata *Valeria Messalina*, uxor CLAUDII Imp.

Ex M. Antonio Triumviro nata

a) *Antonia major*, uxor L. Domitii Ænobarbi. Ex quo Conjugio:
Filius Cn. Domitius Ænobarbus cui *Agrippina* Germanici filia peperit NERONEM Imp.
Neronis uxor α) *Octavia* Claudii Imp. Filia β) Poppæa Sabina ex qua nata Claudia Augusta infans periit. γ) Statilia Messalina.
Filia Domitia Lepida nubsit a) Val. Messalæ, b) Appio Junio Silano, c) Servio Sulpicio Galbæ, cujus uxor Mummia Achaica peperit C. Sulpicium GALBAM Imp.

b) *Antonia minor* uxor Neronis Claudii Drusi, qui Tiberii frater in Germania occubuit. De hac infra, VI,

*) Sveton. August. c. 4.

IV.

IV. M. Antonius Orator idem COS. A.U.C. 655.

M. Antonius Creticus — C. Antonius Hybrida

Uxor prima Numitoria, improlis.

Ex altera uxore *Julia* Cæsaris Dictatoris sorore,

M. Antonius Triumvir. — C. Antonius — L. Antonius.

Uxores 1) Fadia

2) Fulvia, ex qua natus Antyllus, & *M. Julius Antonius* 30) Marcellæ majoris maritus.

3) Antonia C. Antonii patrui filia mox iterum dimissa.

4) OCTAVIA Augusti soror, ex qua filiæ Antonia Major de qua supra III. & Antonia Minor, de qua VI.

5) Cleopatra Ægypti Regina, ex qua Alexander, Ptolemæus & Cleopatra, quam Augustus deinde Jubæ Regi junxit, ex quo natus Ptolemæus: tum Drusilla, quam duxit M. Antonius Felix.

V. Auguſti uxores

A. *Servilia*, 53) Servilii Iſaurici filia deſponſa, ſed repudiata ante nuptias.

B. *Claudia*, 54) P. Clodii & Fulviæ, quæ deinde M. Antonio Triumviro nubſit filia, ſed dimiſſa intacta.

C. *Scribonia* 55) relicta à P. Cornelio Scipione Naſica vidua & ex eo Corneliæ mater, ex qua matre JULIAM filiam 56) Auguſtus ſuſcepit.

JULIA hæc nubſit a) *M. Marcello*

b) *M. Vipſanio Agrippæ*, qui ex Pomponia Pomponii Attici filia Agrippinam 79) majorem, TIBERII poſtea uxorem ſuſceperat, deinde ex conjugio Agrippæ cum Julia procreati:

α) CAJUS Cæſar 59) cui deſponſata Livia Druſi filia, Auguſti neptis. *Noris Cenotaph Piſan. p.* 189.

β) LUCIUS Cæſar 60)

γ) *Julia* 63) uxor L. Æmilii Pauli ex quo ſuſcepit Æmiliam Lepidam. 65) Hæc deſponſata CLAUDIO Imp. deinde nubſit Appio Junio Syllano. Hujus liberi M. Junius Syllanus 67) L. Syllanus 66) & Junia Calvina 71) nurus Vitellii. Ex M. Junio Syllano nati Syllanus Torquatus, Junia Claudilla 68) uxor CALIGULÆ, & Junia Lepida 85) nupta C. Caſſio JCto. Syllani Torquati filius L. Syllanus à Nerone interfectus.

δ) *Agrippina* minor, uxor Germanici 62)

ε) *Agrippa* Poſtumus 61)

c) TIBERIO Imperatori.

D. LIVIA *Druſilla*, 77) ex priore marito Tiberio Druſo mater TIBERII Imp. 78) ac Druſi.

VI. Tibe-

VI. Tiberio Claudio Neroni, Qvæstori Cæsaris Dictatoris ex LIVIA, quam AUGUSTO deinde uxorem concessit, natus est

A Claudius TIBERIUS Nero Cæsar Imp. cujus uxores

α) *Vipsania Agrippina*, Agrippæ & Pomponiæ filia, Attici neptis. Ex hoc conjugio natus *Drusus* Cæsar, qui ex Livilla 118) Drusi filia suscepit Tiber. à Cajo Imp. occisum, & Juliam, 119) peremptam à Messalina Claudii Imp. Julia hæc nupsit primum Neroni Germanici F. deinde Rubellio Planco, cui peperit C. Rubellium Plancum, occisum deinde à Nerone.

β) Post dimissam Agrippinam JULIA, AUGUSTI F. quæ improlis in exilio obiit.

B Nero Claudius *Drusus*, cui ex Conjuge *Antonia minore*, M. Antonii Triumviri filia nati sunt:

α) *Germanicus*, cujus uxor *Agrippina*, è quo conjugio procreati novem liberi:

a, b, c) Duo, infantes adhuc rapti, tertius puerascens 110) *Sveton. Caligul. c.* 7.

d) *Agrippina* 104. 117) marita Cn. Domitii, ex quo natus NERO Imp. deinde C. Bassieni uxor, ac denique CLAUDII Imp.

e) Drusilla, quæ nubsit L. Cassio Longino.

f) Livilla 150) quam duxit L. Vinicius.

g) Nero h) Drusus 110)

i) CAJUS CALIGULA, Imp. 93) cujus uxores: α) Junia Claudia 94) quæ ex partu obiit. β) Livia Orestilla 95) rapta C. Pisoni, mox iterum repudiata. γ) Lollia Paulina 96) erepta C. Memmio: δ) Milonia Cæsonia 97) ex qua natam filiam Juliam Drusillam 98) infantem parieti illidi contigit.

β) Livilla quæ à Cajo Imp. contemta, mœrore defecit.

γ) CLAUDIUS Imp. 106) cujus uxores α) Æmilia Lepida 107) β) Livia Medullina 108) γ) Plautia Urgulanilla 109) ex qua Drusum suscepit & Claudiam 111) δ) Ælia Petina 112) quæ Antoniam 113) peperit nuptam Cn. Pompejo & deinde L. Syllæ. ε) *Valeria Messalina*, ex qua suscepit *Britannicum* 115) & *Octaviam* 116) nuptam L. Syllano, ac deinde NERONI Imp. 5) *Agrippina* mater NERONIS in quo stirps Augusti & Cæsarum defecit.

GODE-

GODEFRIDI DE PESCHWITZ

IN

FAMILIAM CÆSARUM AUGUSTAM *COMMENTARIUS.*

NUM. I.

C. JULIUS CÆSAR.) Ex antiqua Juliorum, qui ab Julio *) descendunt, Familia Ortus. Ita de suo sanguine, ipse Cæsar apud Svetonium, *Jul. Cæsar. 6, 2. Amitæ meæ Juliæ maternum genus à Regibus ortum, paternum cum Diis immortalibus conjunctum est. Nam ab Anco Martio sunt Martii Reges, quo nomine fuit mater: à Venere Julii, cujus gentis familia est nostra.* Tacitus *Ann. 4, 9, 4. Origo Juliæ gentis Æneas,* & 12, 58, 2. *Juliæ stirpis auctor Æneas.* Itemque Vellejus, 2, 41, 1: *Nobilissima Juliorum familia, &, quod inter omnes constat, antiquissima, ab Anchise & Venere deducitur. Ideo Horatius lib. IV. Carm. Od. XU.*

Progeniem Veneris almæ canemus, & de Augusto, *lib. 2. Sermon. Satyr: 5.*

—— —— —— ab alto.
Demissum genus ÆNEA.

& Virgilius 1. *Æneid.*

Julius à magno demissum nomen Julo. id est, *Ascanio*, Æneæ filio.

& Manilius: - - - - *Venerisque ab origine proles*
Julia descendit cælo.

II. MARTIA.) *Q. Martii* F. ex *Anco Martio*, Romanorum Rege IV. & *Cn. Marcio Coriolano*, à captis *Coriolis*, Volscorum opido, sic cognominato, *Liv. lib. 2. Sveton. Cæsar. 6.* inlustri serie orta.

III.

*) Jo. Glandorpii liber de familia Julia separatim editus Basileæ 1576. 8. & Paris. 1634. 4 exstat etiam in eruditi ejus Viri Onomastico Historiæ Romanæ pag. 414. seqq. Francof. 1589. fol.

III. C. JULIUS CÆSAR PRÆTOR.) Piſis, dum calceatur, repentina morte extinctus. *Plin.* 7, 53.

IV. AURELIA.) *M. Aurelii Cottæ*, Nobilis Romani, F. & trium *Aureliorum* Fratrum *Caji*, *Marci*, & *Lucii* ſoror caſtiſſimis moribus prædita, deceſſit in Gallia cum I. Cæſar in ea bellum gereret. *Svet. Cæſ.* 26.

V. JULIA.) Amita Julii Cæſaris. *Svet. Cæſar.* 6, 1. Uxor *C. MARII*, *Vellej.* 2, 41, 2. ignotæ originis & plebejæ. *Vellej.* 2, 128, 3. qui ſepties Conſulatum Romæ geſſit, *Vellej.* 2, 26, 1. Sullæ juratus æmulus & Jugurthæ. *Salluſt. Jugurth. Vellej.* 2, 19, 1. Theutonum, Ambronum, *Flor.* 3, 3, 7. *Eutrop.* 5. Cimbrorumque, qui Italiam inruperant, Triumfator Auguſtus. *Vellej.* 2, 12, 2. Hanc defunctam J. Cæſar, adhuc Quæſtor, pro Roſtris laudavit, ambitioſa Origine maternum ejus genus à Regibus, paternum à DIs immortalibus arceſſens. *Sveton. Cæſ.* 6.

VI. C. JULIUS CÆSAR DICTATOR.) *Julius* Gentis, ut *Cæſar*, Familiæ nomen fuit, dictusque *Cæſar*, non à *Cæſarie* aut *cæſiis* oculis, vel ab *occiſo* in pugna Elephanto, ut quidam ſomniant, ſed quod Plinius, 7, 9. tradit, à *cæſo* matris utero, quomodo nati *Cæſones* etiam appellabantur. Natus eſt A. V. C. Ioc LIII. IV ID. QVINTIL. qui menſis poſt, Lege Antonia, JULIUS, in honorem ejus, dictus eſt. *Macrob. Saturnal.* 1, 12. nam illud dicere vult Florus 4, 2, 91. cum *datum ei menſem in cælo* ſcribit. Forma omnium civium excellentiſſimus fuit, vigore animi acerrimus, munificentiæ effuſiſſimus, animo ſuper humanam & naturam & fidem evectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum. Magno illi Alexandro, ſed ſobrio neque iracundo, ſimillimus, *Vellej.* 2, 41, 1. *Plutarch. Cæſare*, *Salluſt. Catil. Appian.* 2. *de bell. civ.* eloquentia etiam præſtantiſſimorum gloriam æquans aut ſuperans. *Svet. Cæſ.* 55. Res tantas geſſit, quantas audere vix hominis, perficere penè nullius, niſi Dei, fuerit. *Vellej.* 2, 47, 1. *Dio* 44. *Val. Max.* 3, 2, 19. 6, 9, 15. Subegit Galliàs Germaniasque; primus Romanorum auſus navigare Oceanum, quam in eo invenit, vicit Britanniam. *L. Ampel. lib. memorab. qui ex Bibliotheca Illuſtris-*

ſtriſſimi Salmaſii prodiit nuper. Hinc ſuppreſſo Pompejo, DICTATOR PERPETUUS, PATRIÆ PATER, & poſt exactos Reges IMPERATOR Romanorum Primus ſalutatus eſt. Terminum vitæ in curia invenit, ubi ad ſtatuam Pompeji Magni tribus & viginti vulneribus à M. Bruto & C. Caſſio aliisque (adeo late manaverat conjuratio!) ad terram datus eſt. *Flor.* 4, 2, 95. *Svet. Caſ.* 88, 1. Defuncto divini honores exhibiti, poſitæque ſtatuæ, quarum uni, SEMIDEUS EST: alteri, INVICTO DEO, ſubſcriptum fuit. *Dio* 44. *&* 45. *p.* 274.

VII. COSSUTIA.) Familia Equeſtri, ſed admodum dives. Hanc prætextato ſibi deſponſam, non multo poſt dimiſit. *Sveton. Cæſare.*

VIII. CORNELIA.) *L. Cinnæ* Soror. *L. Cornelio Cinnâ*, (qui IV. COS & Marianæ Dominationis Collega fuit & ſucceſſor,) matre *Annia* genita; quæ à M. Piſone, urgente Sullâ, repudiata eſt. *Vellej.* 2. 41, 2. Hujus tanto amore arſit Cæſar, ut ne mortis quidem metu, per Syllam Dictatorem victoremque injecto, ab ea divelli potuerit. *Sveton. Cæſar.* 1. Amiſſam tandem, cum Quæſtor eſſet, recepto more, pro Roſtris laudavit. *Sveton. Cæſ.* 6.

IX. JULIA.) Formâ & moribus inluſtris. Primum *Q. Servilio Cæpioni* pacta, *Svet. Cæſ.* 21. poſtea hoc, Pompeji Filia, (quæ Fauſto, Sullæ F. deſponſata fuerat. *Flor.* 4, 2, 90 *Videſis quæ dicemus infra ad num.* 65.) placato, in manus Gn. Pompeji Magni (Strabonis Pompeji F. 3, 18, 14. *Vellej.* 2, 21, 1.) convenit. *Vellej.* 2, 44, 3. *Cic. ad Attic.* 2, 17. ſtruente has nuptias Cæſare, qui inſtituta Oligarchia IIIViràli, ut ad deſtinata veniret facilius, Pompejum, &, per hunc, Craſſum, in amicitiam traxit, elocata inſuper illi filia, nempe ut communibus viribus in ſuum decus niteretur, eoque proficeret, unde alterum alterius auxilio poſtea oppugnare, fractisque Sociorum viribus ſuas firmare poſſet; *Flor.* 4, 2, 11. *Dio* 38. *pag.* 63. relegata interim communis potentiæ invidia in illos. *Vellej.* 2, 44, 2. *& ibi præſtantiſſimus doctrina & eloquentiæ J. H. Boeclerus.* De morte ejus ſic *Dio*: *Gravida, cum forte tunicam cruore pollutam in campo vidiſſet, timens ne quid ſiniſtri Pompejo marito accidiſſet, exanimis, effuſo partu, procubuit, & à Populo in Campo Martio tumulata eſt.*

X. POM-

X. POMPEJUS.) Magni ex Julia filius non ita diu poſt mortem Matris extinctus. Unde gemino hoc, jam ex invidia potentiæ male cohærentis concordiæ, abrupto vinculo, diſſenſio primum, inde civile bellum inter Julium & Pompejum, deſtinatos diſcrimini duces, exarſit; in quo hic victus, ille victor, quam antea cum Sociis communem habuerat imperii ſummam, ſolus indeptus eſt. *Vellej.* 2, 47, 2. *Flor.* 4, 2, 13. Fallitur *Tranquillus*, *Jul.* 26. & cum illo *Dio* 39. *p.* 119. qui pro *Pompejo*, *nepote* Cæſaris, *neptem* ſubſtituunt. *Tranq. Jul. d. l. Eodem temporis ſpatio, matrem primo, deinde filiam, nec multo poſt neptem amiſit.* Et *Dio: Sub idem tempus Pompeji conjux filiolam enixa obiit.* Verius *Vellejus* & *Lucanus*, 5.

Dilectus, tibi, Magne, Socer, poſt pignora tanta,
Sanguinis infauſti ſobolem, mortemque nepotis
Te niſi Niliaca propius non vidit arena.

Comparari huic Juliæ *Octavia* poteſt, quæ Virum inter (*Antonium*) & fratrem (*Auguſtum*) concordiæ itidem pignus fuit; donec, inducta Cleopatra, repudiaretur Antonio.

Genuit præterea Gn. Pompejus M. ex MUCIA, *Dio* 48. *pag.* 368. F. *Q. Mucii Scævolæ*, Bis Coſ. Aſiæque Præfecti, *Val. Max.* 8. 16. quem *Cic.* 1. *de Orat.* Jurisperitorum eloquentiſſimum, & eloquentium jurisperitiſſimum nuncupavit: genuit, inquam,

I. GN. POMPEJUM, qui bello civili paterno Claſſi Ægyptiacæ præfuit, & Cæſaris ad Oricum naves partim incendit, partim abduxit. Poſt patris cædem & pugnam Africanam, in Hiſpaniam à Catone miſſus, una cum fratre bellum redintegravit, ſed fuſus proelio inter ſolitudines avias, quo vulnere gravis profugerat, à Ceſonio, apud Lauronem opidum pugnans (adeo nondum deſperabat) interemptus eſt. *Vellej.* 2, 55, 4. *Flor.* 4, 2. 86. & 87. *Dio*, 43. *Uxor* illi CLAUDIA, *Appii Claudii*, Bis Conſularis, F. Ex hac

N. N. POMPEJUS

|

GN. POMPEJUS M. Nobiliſſimus Adoleſcens, (Cujus *Uxor* ANTONIA, *Claudii* Imperatoris V. F.) inſidiis Soceri interfectus periit. *Vide quæ dicemus infra ad num* 115.

II. SEXTUM POMPEJUM M. de quo ſic *Vellej.* 2, 73, 1. *Hic adoleſcens erat ſtudiis rudis, ſermone barbarus, impetu ſtrenuus, manu promptus, cogitatione celer, fide patri diſſimillimus, libertorum ſuorum libertus ſervorumque ſervus; ſpecioſis invidens, ut pareret humillimis.* Poſt prœlium Mundenſe aliquandiu delituit in Hiſpania. Cæſare in Italiam regreſſo, reportatis copiis cum ducibus ejus conflixit, ſæpe victor. Dein audita cæde Cæſaris, Siciliam rapuit, receptisque in numerum exercitus ſui, ſervis, qui ex Italia aliisque terrarum partibus profugi confluebant, magnum numerum legionum fecit. *Vellej.* 2, 73, 3. quibus adortus Auguſtum navali prœlio vicit. Facta hinc cum IIIViris circa Miſenum pace, *Tac. An.* 1, 10, 4. & 5. Siciliam Achajamque ex fœdere accepit, *Vellej.* 2, 77. 2. cunctisque proſcriptis, aliisque, qui ad eum ex diverſis cauſſis fugerant, reditum ſalutemque pactus eſt. Inter quos Nero Claudius fuit, Tiberii Pater. & M. Silanus, Sentius Saturninus Coſ. poſtea, *Vellej.* 2, 103, 3. & ſub Auguſto in Germania legatus, *Vellej.* 2, 105, 2. Aruntiusque ac M. Titius, Pompeji poſtea infamis parricida. Nam cum rupta pace mare piratis infeſtaret, magnasque imperio turbas daret, à M. Agrippa navali proelio victus, *Tac. An.* 1, 2, 1. turpi fuga & miſerabili in Aſiam properans, juſſu Antonii, qui dignitatis quoque ſervandæ fidem dederat, infami Titii dextra etiam ſpiritu privatus eſt. *Vellej.* 2, 87, 2. *Flor.* 4, 8, 4. *Dio* 49. *p.* 403. *Uxor* SCRIBONIA, *L. Scribonii Libonis* Coſ. (qui frater erat Scriboniæ Auguſtæ) F. *Dio* 48 *p. m.* 368. *Val. Max.* 6, 2. *Horat.* 1. *Epiſt.* 3. Ex hac

POMPEJA, à patre, *Marco Marcello* deſponſa, ſed non deducta, *Dio*, 48, *p.* 381. poſt *uxor L. Scribonii Libonis*, vid. *num.* 57.

III. POM-

III. POMPEJAM, quam fruſtra ſibi uxorem petiit *Cæſar Julius*, *Svet. Cæſ.* 27, 1. *Fauſto Sullæ* poſtpoſitus. *Dio* 42, *p.* 190 quiic-circo apud *Florum* 4, 2, 90. *Julii Cæſaris* GENER, rectius PROGENER dicitur, quod per *Juliam* F. Pompejo nuptam, *Neptem* adquiſiverat ſibi Cæſar *Pompejam*, Fauſti Sullæ uxorem. Ex hac

CORNELIA FAUSTA,

Uxor

1. *Antonii*, vel ut alii volunt, *Milonis*, & à *Villio* adulterata. *Horat. Satyr.* 2. *Serm. lib* 1: *Villius in Fauſta Syllæ gener.* Non vere *gener*, ſed ita dictus quod filiam ejus ſtupraſſet,	*Titi Annii*	2. *Æmilii Lepidi*
	1. L. Æmilius Paulus.	2. Manius Lepidus. 3. Æmilia Lepida.
	Æmilia Lepida, & liberorum alii.	

A

innuente *Tacito*, 3, 35, 2. *Tiberius* MANIUM LEPIDUM *& Junium Blæſum nominavit; ex quis Procos. Aſiæ legeretur. Tum audita amborum verba, intentius excuſante ſe Lepido, cum valetudinem corporis*, ætatem liberum, NUBILEM FILIAM *obtenderet.*

ÆMILIA LEPIDA, deſtinata quondam Uxor *L. Cæſari Vipſanio*, ac D. Auguſto *Nurus*, ſic *Tac. Ann.* 3, 24, 3. & Vetus Lapis:

PUDENS. M. LEPIDI. L. GRAMMATICUS. PROCURATOR. ERAM. LEPIDÆ. MORESQVE. REGEB M. DVM. VIXI MANSIT. CÆSARIS. ILLA. NURUS. PHILOLOGUS. DISCIPULUS.

Rectius tamen *Pronurum* diceres, *l. Labeo* 6 *ff. de grad. & affin.* Germanice Unterſchnur; Nepoti enim Auguſti deſtinata erat. Verum non ſemel *Generi* & *Nurui* nomine *Progener* & *Pronurus* & ulteriores veniunt. *l. nurus* 50. *l. generi* 136. *ff. de V. S.* ſicut & *Soceri* & *Socrus* appella-

pellatione, quandoque *Proſocer* & *Proſocrus* & ulteriores, quibus *pro* præpoſitio ſolet accedere, continentur. *l.* 3. *§.* 2. *ff. poſtul. Numer.* 10, 29. Ita Florus 4, 2, 90. *Fauſtum Syllam*, Cæſaris Julii *generum* vocat, cum tamen vere & proprie *progener* eſſet. *Conſule Notas Clariſſ. Freinshemii, ad d. l. Flor. n.* 90. Et Cornelius Noſter *Ann.* 3, 43. 8. & 2, 53, 2. Germanico, & Gn. Domitio *Ann.* 4, 75, 2. ejusque ſorori, Domitiæ Lepidæ, *Ann.* 12, 64, 4. *Avunculum* Auguſtum tribuit, qui ejus *Major Avunculus* erat. Auguſtum etiam Neronis *Atavum*, ſcribit, qui tamen vere *Abavus* erat. *Tac. Ann.* 14, 53, 3. Ditmarus in Chronico *Nepotem* pro *Avo materno*, poni auctor eſt: referente id Reinero Reineccio (*ad dict. Chron. p.* 7.) *in Elencho vocabulorum à Ditmaro novis aut minus conſuetis Latinæ linguæ ſignificationibus uſurpatorum.* Ceterum Æmilia *Scauro* & poſt *P. Quirinio* nupta fuit. Exſerte Tacitus *Ann.* 3, 22. *At Romæ Lepida, cui ſuper Æmiliorum decus L. Sulla* (an Sylla? utrumque legitur. Vide tamen Capitolinos Lapides à Verrio Flacco Grammatico doctiſſimo ſcriptos & Ciceronem *in Oratore*, 48) *& Gn. Pompejus Proavi erant*;

(Cui melius intelligendo, addo ſchema:

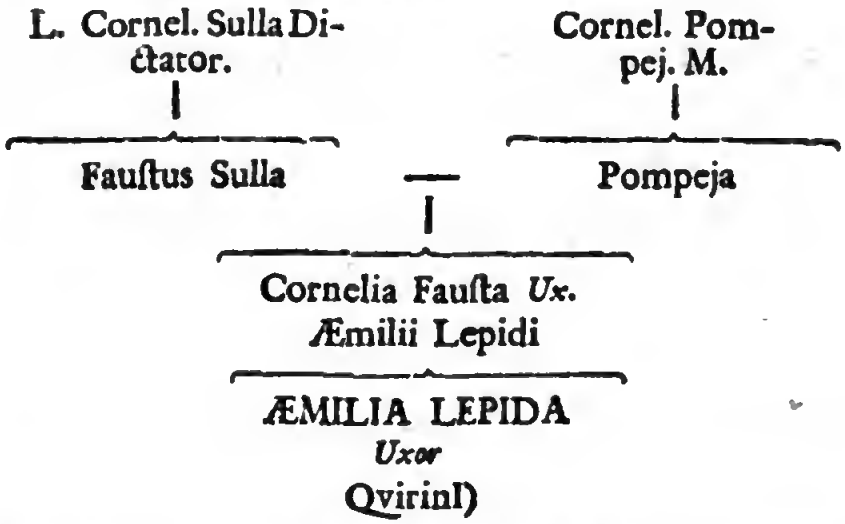

defertur (ſub Tiberio) *ſimulaviſſe partum ex P. Quirinio* (Sulpicio, ſic vocat *Dio* 54. *p.* 540. Conſulari & C. Cæſari, Agrippæ F. Armeniam

am obtinenti, poſt amotum M. Lollium, Rectore dato, *Tac. Ann.* 3, 48, 3.) *divite atque orbo, adjiciebantur adulteria, venena* (marito parata, *Tac. Ann.* 3, 23, 5.) *quæſitumque per Chaldæos in domum Cæſaris, defendente ream Manio Lepido fratre*, ſed fruſtra, cum aqua & igni interdiceretur. *Scauro, qui filiam Æmiliam ex ea genuerat, datum, ne bona publicarentur.* CL. Ludovicus Dorleantius, *in Cogit. Novis ad Tac. Ann. lib.* III. *pag.* 392. *n.* 5. Sulpicium Quirinium *Syriæ Præſidem* fuiſſe conjicit, & coluiſſe Tiberium Rhodi agentem, eundemque de quo D. Lucas *in Evangelio c.* 2. *Hæc autem deſcriptio* (Orbis) *quæ facta ſub Auguſto, in Syria, Præſide Cyrinio:* ubi legi vult, *Præſide Quirinio*, & firmat hanc lectionem ex Joſepho, qui *Antiquit.* 18, 7. *Quirinum* vocat, & Euſebio, 1. *Hiſtor. Eccleſiaſt.* 2. *Addeſis J. Lipſium in Not. ad Tac An. An.* 3. *n.* 91. Ergo *Æmiliæ* noſtræ Frater *Manius Lepidus*, Vir gravis & ſapiens, *Tac. Ann.* 4, 20, 3. & ob id ab Auguſto ad conſulatum evectus. Huic paternæ anguſtiæ & nobilitas ſine probro acta, honori fuere. De hoc Auguſtus ſupremis ſermonibus tractans, quinam adipiſci principem locum ſuffecturi abnuerent, *Manium Lepidum* dixit capacem, ſed aſpernantem. *Tac An.* 1, 14. 2. Deceſſit ſub Tiberio in Aſiam miſſus *Vellejus* 2, 114. 5.) uti quidem à doctiſſ. viris is locus correctus eſt) *Marcum Lepidum* appellat. *Vir nominis ac fortunæ eorum* (Cæſarum nempe, *Auguſti, Tiberiique* jam adoptati, qui præfecerant bello Dalmatico) *proximus quem in quantum quisque aut cognoſcere aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque nominum, quibus ortus eſt, ornamentum judicat?* quæ illa *nomina?* quam *Sulla* & *Pompejus*, qui ipſi quaſi Rei Romanæ Principes & Æmiliæ noſtræ Proavi. *Vid. Lipſium Not. ad Vellej. n.* 213.

XI. POMPEJA.) *Q. Pompejo Ruſo & Fauſta Cornelia*, L. Cornelii Sullæ F. orta, & hinc L. Cornelii Sullæ neptis. *Sveton. Cæſ.* 6, 5. Hanc cum à *P. Clodio*, Appii F. Viro Conſulari, diſerto ac audaci, aſt malorum propoſitorum executore acerrimo, ſororis etiam ſtupro jam infami, *Vellej.* 2, 45, 1. 2, 47, 5. Cæſar adulteratam ſuſpicaretur; quidpe rumor inceſſerat conſtans, inter publica Bonæ Deæ ſacra penetraſſe ad eam cultu muliebri. *Svet. Cæſ.* 6, 5. & *Vellej. d. l.* à ſe dimiſit: rogantibusque judicibus cauſam, *ſuos tam ſuſpicione quam crimine carere oportere*, reſpondit. *Svet. Cæſ.* 74, 5. *Dio* 37. *p.* 50.

Vide

Vide de hoc Clodio Ciceronem 1. *Famil. Epiſt.* 9. ubi eam *Furiam muliebrium religionum* appellat. & ad *Attic.* 1. *Epiſt.* 9. *Senec, item Epiſt.* 97. & *Plutarch. Cæſare.*

XII. CALPURNIA.) *L. Calpurnii Piſonis, Tac. Ann.* 6, 10, 5. (in quem declamavit Cicero) in Conſulatu Cæſari ſucceſſuri F. *Svet. Cæſ.* 21. & 22. 1. Hæc nocte, quæ ſupremum Cæſaris diem præceſſit, faſtigium Domus (h.e. præfaſtigium, ſeu ipſius faſtigii ornamentum, *de quo vide omnigenæ eruditionis Virum CL. Salmaſium ad Capitolin. fine Peſcennii:* Plutarchus ἀκροτήριον vocat, *in vita c.* 91. Meminit ejus Jul. Obſequens c. 126. *Adi CL. Freinshemium in Not. ad Flor.* 4, 2. 91.) collabi, & maritum multis vulneribus ſaucium, animam in ſinu ſuo purpuream vomere ſomniavit. *Svet. Cæſ.* 81, 8. *Vellej,* 2, 57, 2.

XIII. EUNOE MAVRA,) Uxor Bogudis, Mauritaniæ Regis. *Sveton. c.* 52.

XIV. SERVILIA.) *Catonis Uticenſis* ſoror, *M. Bruti* interfectoris Cæſaris mater. *Svet Cæſ.* 50. quam Cæſar adhuc dum adoleſcens amavit: & cum eo tempore, quo hic amor calebat maxime, Brutus ederetur, quodammodo creditus eſt e Cæſare genitus. *Plutarch. in Caton.* Et credita eſt etiam filiam ſuam *Tertiam*, è D. Junio Silano genitam, Cæſari conciliaſſe Servilia. *Svet. d. l.*

XV. CLEOPATRA.) Ægypti Regina, quæ poſt debellatum in Africa Scipionem, Romam proficiſcens, filium ab eo enixa eſt. Poſt *Uxor* M. ANTONII facta, *Alexandrum* & *Cleopatram* (Svetonius *Selenam* vocat *Calig.* 26.) gemellos peperit, *Dio* 49. *p.* 411. *Plut. Anton.* quibus regnum dare ampliſſimum parens conſtituerat. Sed ubi ille apud Actium occubuit, *Cleopatra* filia, (deinde JUBÆ II. Regi Mauritaniæ elocata, *Vellej.* 2, 54, 2. *Dio* 51.) cum fratre *Alexandro*, in triumfo Romæ ab Auguſto ducta eſt. Regnum in Provinciam redactum. *Svet. Auguſt.* 18. 2. *Cleopatra* mater marito ſuperſtes, ne in triumfo duceretur, fruſtratis cuſtodibus, illataque aſpide, morſu ejus, expers muliebris metus, ſpiritum reddidit. *Vellej.* 2, 87. 1. *Flor.* 4, 11, 11. *Svet. Aug.* 17, 10. Non prætermiſerim natos poſtea ex *Cleopatra* & *Juba*: DRUSILLAM, *Antonii Felicis*, Liberti Claudii & Judææ Præfecti, Uxorem. *Sveton. Claud.* 28. *Tac. H.* 5, 9, 7.

Actor.

Actor. 23, 24. & 24, 24. & PTOLEMÆUM, *Svet. Calig.* 26. & 35. quem *Conſobrinum* ſuum vocat Caligula *Dio* 59. *Svet. Calig. d. l.* largiori vocabuli ejus uſu: vere enim *ſobrino propior* erat, ut ex ſchemate ſubjecto liquet.

ANTONIUS

ANTONIA MINOR — CLEOPATRA

GERMANICUS — PTOLEMÆUS

CALIGULA

XVI. PTOLEMÆUS CÆSARIO.) Quem ex *Cæſare* Cleopatra concepiſſe prædicabat. *Svet. Aug.* 17. & *Cæſ.* 52. *Plutarch. Ant.* 71 *Dio* 49. *p.* 466. Hic ſub idem fere tempus, quo mater exceſſit, perfidia *Rhodonis* Pædagogi ſui ab Octavio Auguſto jugulatus eſt. *Svet. Aug* 17, 13. *Plutarch. Ant.* 71. *Dio* 51. *p.* 453. De eo cum ſententias amicorum Cæſar exquireret, Arium Philoſophum dixiſſe ferunt, οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη. (alluditur ad *Homeri Iliad.* 2, 204.) id eſt: *Cæſaris in multis nomen non expedit eſſe. Plutarch. Anton.* 104.

XVII. JULIA*) MAJOR.) Uxor *M. Atii Balbi* Aricini Prætoris II. *Cic. Philipp.* 3, 6. qui inter XX Viros agrum Campanum Plebi, Lege Julia, diviſit. *Svet. Aug.* 4. *Vellej.* 2, 44, 6. *Svet. Cæſ.* 20. & 81. Hanc defunctam laudavit nepos ex Filia C. Octavius Auguſtus, annos natus duodecim. *Svet. Aug.* 8. *Qvintil.* 12. 6. *pr.*

XVIII. JULIA MINOR.) Nupta primo *M. Pedio*, mox *Pinario*. *Svet. Cæſ.* 83, 3.

XIX. Q. PEDIUS.) A Cæſare noviſſimo teſtamento, cum *L. Pinario*, ex quadrante hæres inſtitutus. *Svet. Cæſ.* 83. Ejus dem in Hiſpania legatus, deinde Coſ. cum *Octaviano* factus, legem tulit, qua percuſſoribus Cæſaris aqua & igni interdictum eſt. Finiit in eodem honore, præter conſularem dignitatem etiam Triumphalis an. XXVI. L XX.

*) *Minor* aliis.

Vide de hoc Clodio Ciceronem 1. *Famil. Epiſt.* 9. ubi eam *Furiam muliebrium religionum* appellat. & ad *Attic.* 1. *Epiſt.* 9. *Senec. item Epiſt.* 97. & *Plutarch. Cæſare.*

XII. CALPURNIA.) *L. Calpurnii Piſonis, Tac. Ann.* 6, 10, 5. (in quem declamavit Cicero) in Conſulatu Cæſari ſucceſſuri F. *Svet. Caſ.* 21. & 22. 1. Hæc nocte, quæ ſupremum Cæſaris diem præceſſit, faſtigium Domus (h.e. præfaſtigium, ſeu ipſius faſtigii ornamentum, *de quo vide omnigenæ eruditionis Virum CL. Salmaſium ad Capitolin. fine Peſcennii:* Plutarchus ἀκροτήριον vocat, *in vita c.* 91. Meminit ejus Jul. Obſequens c. 126. *Adi CL. Freinshemium in Not. ad Flor.* 4, 2. 91.) collabi, & maritum multis vulneribus ſaucium, animam in ſinu ſuo purpuream vomere ſomniavit. *Svet. Caſ.* 81, 8. *Vellej,* 2, 57, 2.

XIII. EUNOE MAVRA,) Uxor Bogudis, Mauritaniæ Regis. *Sveton. c.* 52.

XIV. SERVILIA.) *Catonis Uticenſis* ſoror, *M. Bruti* interfectoris Cæſaris mater. *Svet Caſ.* 50. quam Cæſar adhuc dum adoleſcens amavit: & cum eo tempore, quo hic amor calebat maxime, Brutus ederetur, quodammodo creditus eſt e Cæſare genitus. *Plutarch. in Caton.* Et credita eſt etiam Filiam ſuam *Tertiam*, è D. Junio Silano genitam, Cæſari conciliaſſe Servilia. *Svet. d. l.*

XV. CLEOPATRA.) Ægypti Regina, quæ poſt debellatum in Africa Scipionem, Romam proficiſcens, filium ab eo enixa eſt. Poſt *Uxor* M. ANTONII facta, *Alexandrum* & *Cleopatram* (Svetonius *Selenam* vocat *Calig.* 26.) gemellos peperit, *Dio* 49. *p.* 411. *Plut. Anton.* quibus regnum dare ampliſſimum parens conſtituerat. Sed ubi ille apud Actium occubuit, *Cleopatra* filia, (deinde JUBÆ II. Regi Mauritaniæ elocata, *Vellej.* 2, 54, 2. *Dio* 51.) cum fratre *Alexandro*, in triumfo Romæ ab Auguſto ducta eſt. Regnum in Provinciam redactum. *Svet. Auguſt.* 18. 2. *Cleopatra* mater marito ſuperſtes, ne in triumfo duceretur, fruſtratis cuſtodibus, illataque aſpide, morſu ejus, expers muliebris metus, ſpiritum reddidit. *Vellej.* 2, 87. 1. *Flor.* 4, 11, 11. *Svet. Aug.* 17, 10. Non prætermiſerim natos poſtea ex *Cleopatra* & *Juba*: DRUSILLAM, *Antonii Felicis*, Liberti Claudii & Judææ Præfecti, Uxorem. *Sveton. Claud.* 28. *Tac. H.* 5, 9, 7.

Actor.

Actor. 23, 24. & 24, 24. & PTOLEMÆUM, *Svet. Calig.* 26. & 35. quem *Conſobrinum* ſuum vocat Caligula *Dio* 59. *Svet. Calig. d. l.* largiori vocabuli ejus uſu: vere enim *ſobrino propior* erat, ut ex ſchemate ſubjecto liquet.

ANTONIUS

ANTONIA MINOR — CLEOPATRA

GERMANICUS — PTOLEMÆUS

CALIGULA

XVI. PTOLEMÆUS CÆSARIO.) Quem ex *Cæſare* Cleopatra concepiſſe prædicabat. *Svet. Aug.* 17. & *Cæſ.* 52. *Plutarch. Ant.* 71 *Dio* 49. *p.* 466. Hic ſub idem fere tempus, quo mater exceſſit, perfidia *Rhodonis* Pædagogi ſui ab Octavio Auguſto jugulatus eſt. *Svet. Aug* 17, 13. *Plutarch. Ant.* 71. *Dio* 51. *p.* 453. De eo cum ſententias amicorum Cæſar exquireret, Arium Philoſophum dixiſſe ferunt, οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη. (alluditur ad *Homeri Iliad.* 2, 204.) id eſt: *Cæſaris in multis nomen non expedit eſſe. Plutarch. Anton.* 104.

XVII. JULIA *) MAJOR.) Uxor *M. Atii Balbi* Aricini Prætoris II. *Cic. Philipp.* 3, 6. qui inter XX Viros agrum Campanum Plebi, Lege Julia, diviſit. *Svet. Aug.* 4. *Vellej.* 2, 44, 6. *Svet. Cæſ.* 20. & 81. Hanc defunctam laudavit nepos ex Filia C. Octavius Auguſtus, annos natus duodecim. *Svet. Aug.* 8. *Qvintil.* 12. 6. *pr.*

XVIII. JULIA MINOR.) Nupta primo *M. Pedio*, mox *Pinario*. *Svet. Cæſ.* 83, 3.

XIX. Q. PEDIUS.) A Cæſare noviſſimo teſtamento, cum *L. Pinario*, ex quadrante hæres inſtitutus. *Svet. Cæſ.* 83. Ejusdem in Hiſpania legatus, deinde Coſ. cum *Octaviano* factus, legem tulit, qua percuſſoribus Cæſaris aqua & igni interdictum eſt. Finiit in eodem honore, præter conſularem dignitatem etiam Triumphalis an. XXVI.

*) *Minor* aliis.

XX. L. PINARIUS.) Cæſaris Julii ex ſorore nepos, eidemque cum *Q. Pedio* ex quadrante (hoc eſt, tribus unciis) hæres. *Svet. Cæſ.* 83. Fuit in bello Philippenſi Dux Caſtris à III Viris præfectus, *teſte Sveton. Caſ. Appian. Civil.* 4. & forte ille ipſus, quem Cæſar Auguſtus ſuſpectum ſibi coram confodi imperavit. *Svet. Aug.* 27, 6.

XXI. ATIA.) Ita ſcribendum eſſe probat ex antiquis inſcriptionibus in Orthographia Manutius. *C Octavii* (cui ex *Ancharia* prima uxore *Octavia Major* nata erat, *Sveton. Aug.* 4, 1) Uxor ſecunda. *Vellej.* 2, 59, 2. *Dio* 45. *p.* 271. Deinde poſt obitum C. Octavii, *L. MARTIO PHILIPPO*, *) Viro Coſ. ultimum nupta. *Vellej.* 2, 59, 3. 2, 60, 1. apud eundem mox à bello Mutinenſi, Victore filio Conſule facto, naturæ conceſſit. *Svet. Aug.* 8. 6. & 29, 10. *Vellej.* 2. 60, 1. *Non placebat Atiæ matri, PHILIPPOq; VITRICO, adirinomen invidioſæ fortunæ Cæſaris, ſed aſſerebant ſalutaria Reipublicæ terrarumque Orbis fata, conditorem conſervatoremque Romani nominis: ſprevit itaque cæleſtis animus humana conſilia, & cum periculo potius ſumma, quam tuto humilia propoſuit ſequi, maluitque avunculo & Cæſari de ſe, quam VITRICO credere, dictitans nefas eſſe, quo nomine Cæſari dignus eſſet viſus, ſemet ipſum videri indignum.* De hoc *Philippo* accipiendus etiam *Cicero lib.* 14. *ad Attic. Epiſt.* 12. De Atia Auſonius *Epigramm.* 7.

Ante omneis alias felix tamen hoc ego dicar,
Sive Deum genui femina, ſive Virum.

C. OCTAVIUS Auguſti pater ut non patricia, ita admodum ſpecioſa equeſtri genitus familia, gravis, ſanctus, innocens, &, ut ſcribit *Tranquillus Aug.* 3, 1. re & exiſtimatione magna fuit. *Vellej.* 2, 59, 2. quod vel ipſe Auguſtus non diſſimulavit, apud *Svetonium Aug.* 2, 4. *Equeſtri familia ortum* ſe dicens, *vetere & locuplete, & in qua primus Senator Pater ſuus fuerat.* Amplis opibus innutritus, honores & facile adeptus eſt, & egregie adminiſtravit. *Tranquill. Aug.* 3, 2. Præturam Macedoniæ imperiumque ſortitus, *Vellej.* 2, 59, 2. talem ſe geſſit, ut *Q. Fratri* imitandum proponat Tullius in litteris, 1. *Epiſt.* *ad*

*) Genus duxiſſe hunc Philippum ab illis majoribus, qui Philippum Macedonem ſuperarunt, notat Nic. Damaſcenus de vita Auguſti ſupra, p. 4.

ad Q. Fratr. Epiſt. 1. c. 7. & Epiſt. 2. c. 2. Sveton Aug. 3. 1. Conſulque fuiſſet, ni præpropera mors tanto honori ſurgentem oppreſſiſſet. *Svet. Aug. 4, 1.*

XXII. OCTAVIA MINOR.) *Svet. Aug. 4, 1.* Quam Tacitus *Ann. 1, 3, 1. 4, 75, 2. Sororem* Auguſti appellat. Dotibus animi & corporis præſtans mulier, quam Athenienſes maximis honoribus mactarunt, Corinthii Templo ſupra forum excitato donarunt. *Pauſan. lib. 2. Cic. Philipp. 3. Dio 54.*

XXIII. C. MARCELLO.) L. Pauli Collegæ Coſ. *Svet. Cæſ. 27. Senec. Conſol. ad Mart.* & Cæſari infenſiſſimo, *Dio 40. Cic. 4. Famil. Epiſt. 9. ad Attic. 9. Epiſt. 1.*

XXIV. M. MARCELLUS.) Magna illa Romæ & libertatis ſpes. Adoleſcens ingenuarum virtutum, lætus animi ingeniique, & fortunæ in quam alebatur capax, *Vellej. 2, 93, 1.* De illo ſic *Seneca ad Marciam cap. 2. Octavia Marcellum amiſit, cui & Avunculus & Socer* (Auguſtus) *incumbere cœperat, in quem onus imperii reclinare: adoleſcentem animo alacrem, ingenio potentem, ſed & frugalitatis continentiæque, in illis aut annis aut opibus, non mediocriter admirandæ: patientem laboris, voluptatibus alienum, & quantumcunque imponere illi Avunculus, &, ut ita dicam, inædificare voluiſſet, laturum.* Magnificentiſſimo Ædilitatis munere præclare defuncto, *Tac. Ann. 1, 3, 1. Vellej. 2, 93, 3.* cum filiam Juliam Avunculus Auguſtus deſpondiſſet, velletque potentiæ & imperii ſucceſſorem ſibi, præpropero fato (rectius dolo) *Liviæ*, quæ anteponi eum Filiis ſuis Tiberio & Druſo ægre habebat, *Dio 53. pag. 518.* in Bajano correptus, ſummo Civitatis luctu deceſſit, annos natus quatuor & viginti. *Tac. An. 2, 41, 5. Vellej. d. l. Dio 53. Svet. Aug. 63.* Mortuum laudavit Auguſtus publicè, & in Campo Martio ſuperba pompa tumulato theatrum ejus nomine dedicavit. *Svet. Octav. 43. Tac. An. 3, 4. 2. Dio 53. fin.* Hic eſt ille Marcellus tantum celebratus verſibus Maronis *Æneid. VI. fin.* quorum recitationem prorumpentes ubertim ex oculis Cæſaris & Octaviæ ſororis lacrumæ abruperunt. *Servius.* Ceterum de inconſolabili luctu Octaviæ in funere Marcelli filii, ejusque de laudibus *vide Senec. in Conſol. ad Marciam.* cap. 2.

XXV. VALERIO MESSALLÆ.) Cos. Viro Doctiſſimo & in Conſulatu mortuo. *Dio in Conſulibus libri* 54. cognomento *Barbatum* vocat.

XXVI. DOMITIA LEPIDA.) *Domitii Ænobarbi & Antoniæ Majoris* F. *Tac. An.* 12, 64, 4. Poſtea etiam *Appio Junio Silano.* (qui ante *Æmiliæ Lepidæ* maritus fuerat, *Svet. Claud.* 26. Adde quæ dicemus infra *ad n.* 67.) ſub vitæ finem nupta. *Dio* 60. *Lipſ. ad lib.* 13. *Ann. num.* 1.

XXVII. VALERIA MESSALLINA.) Uxor *Claudii* Imperat. V. *Svet. Claud.* 26. Apud *Senecam de morte Claudii* teſtatur Auguſtus, ſe perinde Meſſalinæ majorem Avunculum atque Claudii fuiſſe. Mulier indomitis libidinibus & ſævitia infamis. *Tac.* 11, 12. & 26. Juvenalis *Satyr. VI.* eam veris coloribus pingit, & Plinius de libidine ejus 10, 67. *Meſſalina Claudii Cæſaris conjux, hoc regalem exiſtimans palmam, elegit in id certamen nobiliſſimam è proſtitutis ancillam, mercenariæ ſtirpis, eamque die & nocte ſuperavit quinto & viceſimo concubitu.* Idem *Reginam* vocat, ob impotens imperium ejus, quod totum in ſanguine & ingvine viguit.

XXVIII. MARCELLA MINOR.) *Svet. Octav.* 63.

XXIX. M. VIPSANIO AGRIPPÆ.) Qui eam permittente Octavia matre reliquit, ſumpta in uxorem *Julia*, Auguſti F. Auguſtus enim ſororem exoraverat, ut ſibi genero cederet. *Sveton. Aug.* 63. Ceterum quas ex illa ſuſtulerit liberos Agrippa, ex Svetonio non liquet.

XXX. M. JULIO ANTONIO.) Hic ſecundus *Marcellæ* maritus fuit, *M. Antonii* IIIViri ex *Fulviâ* Filius major. *Sveton. Aug.* 17. *Vellej.* 2, 100, 4. *Tac. Ann.* 1, 10, 6. 3, 18, 1. *vid. & not. ad num.* 36. *Atyllus* vel *Antyllus* cognominatus. Huic carmen inſcripſit Horatius *lib.* 4. *Carm. Od.* 2. & Octavia ſocrus tertium dignitatis locum apud fratrem Auguſtum impetravit. Verum cum immemor tanti beneficii, *Juliam* Auguſti F. (quam tamen deſponſatam illi refert *Sveton. Aug.* 63.) adulteraſſet, *Tac. Ann.* 3, 18, 1. ab Auguſto occiſus eſt. *Tac. Ann.* 1, 10, 6. & 4, 44, 4. 3, 24, 2. *Plutarch. Anton.* 104. Dio tamen *lib.* 55. *p.* 554. non tam ob adulterium, quam quod ſpe imperii occupandi

pandi eam adulteraſſe videbatur, interfectum memorat. Vellejus 2, 100, 4. ſua manu cecidiſſe ſcribit: *Julius Antonius, ſingulare exemplum clementiæ Cæſaris, violator ejus domus, ipſe ſceleris à ſe commiſſi ultor fuit.* Magnus Lipſius præceſſiſſe juſſum Auguſti conjicit, quod ille exſecutus ſit ſua manu: & ſic conciliat.

XXXI. L. ANTONIUS.) Admodum adoleſcentulus ab Auguſto in Civitatem Maſſilienſem, ſpecie ſtudiorum, quibus exilium ob delictum patris tegebatur, ſepoſitus, eadem in civitate obiit, ſtirpis ſuæ virilis ultimus ad poſteros tradux. Habitus tamen ſupremis honos, oſſaque ejus decreto Senatus Octavianorum tumulo illata ſunt. *Tac. Ann.* 4, 44, 4. & 5.

XXXII. SEXTUS ANTONIUS AFRICANUS.) De cujus nobilitate *Tac. Ann.* 13, 19, 3. 14, 46, 2.

XXXIII. SEXTO APPULEJO.) *Tac. An.* 2, 50, 1. Ita conjicio in tam obſcura antiquitate, inductus à Dione, qui eum *lib.* 56. *p.* 586. *Cognatum Auguſti* appellat.

XXXIV. APPULEJA VARILIA.) Sororis Auguſti Neptis. *Tac. An.* 2, 50, 1. rectius *Proneptis*, ut ex Genealogia patet. Sub Tiberio Majeſtatis accerſita eſt, quod & probroſis ſermonibus D. Auguſtum, Tiberiumque & Liviam inluſiſſet, & fœdo adulterii crimine, domum Cæſaris, quem propinquitate contingebat, dehoneſtaſſet, exemplo majorum, ducenteſimum ultra ab Urbe lapidem à propinquis ſuis remota eſt. *Tac. Ann.* 2, 50, 4. *Manilius* (hoc adultero nomen erat) Italia atque Africa prohibitus eſt. *Tac. d. l.*

XXXV. GN. POMPEJO M.) Ad retinendam ſcilicet neceſſitudinem ejus & voluntatem, poſtquam prior jam uxor *Julia*, quæ *generi ſocerique* concordiam matrimonii fide tenebat, è vivis exceſſerat. *Svet. Cæſar.* 27.

XXXVI. M. ANTONIO IIIVIRO.) *Vellej.* 2, 78, 1. cui poſt mortem Marcelli gravida adhuc ventreque pleno denupſit. *Dio* 48. *p.* 391. deſpondente illam *Auguſto* fratre, qui vel ſic affinitatis ſpecie incautum Antonium opprimere quærebat. *Tac. Ann.* 1, 10, 5.

Ceterum Antonius, *M. Antonio Patre, Flor.* 3, 7, 2. (qui in bello contra Cretenſes, in quo turpiter periit, *Creticus* appellatus, *Vellej.* 2. & *Julia*, L. Julii Cæſaris, qui bello Marſico cum Rutilio Lupo Coſ. fuit, F. genitus, inita cum Auguſto & Lepido potentiæ ſocietate, *Vellej.* 2 65. 2. Brutum & Caſſium ad Philippos vicit, *Vellej.* 2, 70, 2. & 3. Q. Hortenſium ad tumulum fratris *C. Antonii* (*de quo vid. Flor.* 4, 2, 31. & 32. *Dio* 31. *p.* 171. *Appian.* 5.) interemit. M. Tullii Ciceronis, qui continuis actionibus æternas memoriæ ejus inuſſerat notas, *Vellej.* 2, 65, 3. *Senec.* abſciſſum clariſſimum caput, *Vellej.* 2, 66. 3. *Svaſ. ultim. Plin.* 7, 30. & dextram Roſtris præfixit. *Flor.* 4, 6, 5. *Val. Max.* 1, 4, 5. 5, 3, 4. *Juven. Satyr.* 10, 118. Tandem ab Auguſto, quem teſtamento Cæſaris prælatum ſibi ſecundo hæredi furens, bello adortus erat, *Flor.* 4, 4, 1. *Dio* 44. Actiaca navali pugna victus, *Tac. Ann.* 1, 2, 1. fugatusque, Alexandriæ non ſegniter ſeipſum interemit, multaque deſidiæ crimina ſpeciosâ morte redemit, *Vellej.* 2, 87, 1. *Flor.* 4, 11, 9.

Habuit præterea FULVIAM Uxorem, *Epitom. Liv.* 125. 1. *M. Fulvii Bambalonis* F. P. Clodii viduam, *Dio* 46, *p.* 329. inquietem & ſupra ſexum audacem, *Vellej.* 2, 74, 3. quæ *L. Antonium*, cognomen PIETAS meritum, ob inſignem in fratrem M. Antonium IIIVirum pietatem, *Dio* 48. *p.* 362. *Svet. Aug.* 9. & 14. *Vellej.* 2, 74, 2. ad bellum Peruſinum contra Auguſtum impulit: *Flor.* 4, 5, 2. *Appian. bell. civ.* 5. *p.* 702. & diſerte Auguſtus in Epigrammate, quod apud *Martialem* legere eſt, *lib.* 11, 21. ut lapſus hic videatur *Svetonius*, *Aug.* 14. qui belli Peruſini auctorem *L. Antonium* facit, cum non tam cauſſa quam miniſter ejus, impellente *Fulvia*, & ſatelles fuerit. Lapſus etiam *Florus* 4, 5, 2. qui *Fulviam* hanc L. Antonii Uxorem facit, *Vid. CL. I. H. Boeclerum in diſſert. ad Flor. d. l.*

Ex hac FULVIA ſuſtulit:

I. JULIUM ANTONIUM, *Tac. Ann.* 1, 10, 6. 4, 44, 4. *Horat. Od.* 2. *lib.* 4. *Dio* 51. *p.* 454. *Atyllum* vel *Antyllum*, aut, ſecundum *Horatium lib.* 4. *Carm. Od.* 2. *Fabium* cognominatum, vitiorum ſuorum hæredem, ſponſum, ſeu adulterum potius, *Juliæ*, Auguſti F. *Svet. Aug.* 63. *Dio* 48. *p.* 391. mox *Marcellæ minoris* maritum, *vid. not. ad n.* 30. & fortean

II. SISY-

II. SISYPHUM, ſtaturæ vix bipedalis, ſed ingenii acerrimi. Indicat *Horat. lib.* 1. *Serm. Satyr.* III.

——— *ut abortivus fuit olim*
SISYPHUS.

abortivum, ob curtatam corporis ſtaturam hic exiſtimo.

III. ANTONIAM, Uxorem *M. Lepidi*, *Dio* 44 *p.* 270. M. Lepido IIIViro geniti, quem *Svet. Aug.* 19. memorat. Nec turbare debet Vellejus qui 2, 88, 4. *Serviliam, M. Lepidi uxorem* facit: Hinc enim, ut Doctiſſimi Lipsi verbis reſpondeam, ſcire licet, ſpretâ illâ, aut mortuâ, alteram ſuperduxiſſe.

XXXVII. ANTONIA MAJOR.) Ita Svetonius *Calig.* 1, 1. *& Plutarch.* contra Tacitus *Minorem* vocat, *Ann.* 4, 44, 2. more Hiſtoricis Romanis ſatis crebro, mihique obſervato, niſi forte cum D'orleantio *in Cogit. Nov. ad h. l. Taciti*, legere malis: *cui tum minori, Octavia Antonia genita in matrimonium daretur.* Ego de veritate ſecundum neutrum pronunciaverim. Ceterum notari hic meretur, quod obſervarunt Viri in omni Antiquitate maximi, hanc apud Romanos muliebrium nominum rationem uſitatam fuiſſe, ut ſi unigenæ eſſent, gentis nomine appellarentur vel integro vel paulum inflexo. Sin ſorores, eæque duæ, una *Major* altera *Minor*, dicebatur, ut apud Livium Tullia Major & Minor: apud *Svetonium Auguſt.* 4. *Octavia Major* & *Minor*, & hic *Antonia Major* & *Minor*. Sin tres pluresve, ex ordine naſcendi adjectione vocis *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, *Quarta*, *Quinctaque*, diſtinguebantur; & ὑποκορισικῶς ſeu per diminutionem, *Secundilla*, *Tertilla* ſeu *Tertulla*, *Quartilla*, *Quinctilla* appellabantur. *Nomen* autem Gentis erat, ut *Cognomen* Familiæ. Differunt *Gens* & *Familia*, ut totum & pars. *Gens* in multas dividebatur familias. Hinc *Gentem* definit Feſtus eam, quæ ex multis Familiis conficeretur: ut *Livius* ſcribit *lib. IX*: Duodecim Potitiorum Familias fuiſſe, cum Gens Potitia tota interiit. Tullius quoque diſtingvit in Liguriana, cum ad Tuberones ait: *Novi ſtudia* GENERIS *ac* FAMILIÆ *Veſtræ*. Nam erant Tuberones è Gente Ælia, in qua Familiæ erant Tuberonum, Poetorum, Ligurum, Catonum, Lamiarum, qui ex eadem *Gente* erant, *Gentiles*: qui ex

Fa-

Familia eadem, *Agnati* dicebantur. *Agnomen* autem dicebatur quod extrinsecus cognomini adjicebatur, ex aliqua ratione quæsitum: ut *Africanus*, *Asiaticus*, *Macedonicus*. Præter hæc & *nomina Adoptionum* Romanis in usu erant. Quomodo *Titus Pomponius Atticus*, postquam ab Avunculo suo *Q. Cæcilio* adoptatus esset, dictus *Q. Cæcilius Pomponianus Atticus*. *Octavius* item adoptatus à Julio Cæsare, majore Avunculo, Cæsaris nomen assumsit, & pro *Octavio*, *Octavianus* dictus fuit: & *M. Brutus*, post adoptionem, vocatus *M. Cæpio*. Filiorum etiam Pauli Æmilii Major, appellatus est *Fabius Maximus*, alter *Scipionis* nomen assumsit. Adi *Onuphr. Panuinii & Caroli Sigonii Commentarios*, *& inter recentiores*, *Magnum J. Gerh. Vossium Lib. III de Arte Gramm. c. VII. ubi plures indicat*, sed hæc extra rem & lineas.

XXXVIII. UXOR L. DOMITII ÆNOBARBI.) *Tac. Ann.* 4, 44, 2. Cos. *Dio* 48. *pag.* 391. *Vellej.* 2, 72, 3. 2, 76, 2. Hic Neronis Imperatoris Avus fuit & aggeris apud Pontes longos structor. *Tac. An.* 1, 63, 5. Germaniam superato Albi longius penetravit quam priorum quisquam, easque ob res insignia triumfi adeptus est. *Tac. Ann.* 4, 44, 3. *Sveton. Ner.* 4.

XXXIX. GN. DOMITIUS ÆNOBARBUS.) Cos. Vir ex omni parte vitæ detestabilis. *Suet. Ner.* 5. Arrogans, profusus, immitis, qui negavit quicquam ex se & *Agrippina* conjuge nisi detestabile ac malo publico nasci posse. *Svet. Ner.* 6. *Dio* 61. *p.* 688. Nec fefellit eventus. Homicida sceleſtissimus, perfidus, majestatis quoque, adulteriorum incestique cum sorore *Lepida*, sub excessum Tiberii reus factus, decessit Pyrgis morbo aquæ intercutis. *Sveton. Ner. d. l.*

XL. NERO CLAUDIUS DOMITIANUS.) *Tac.* 13, 10. 1. in Familiam *Claudiam* & nomen *Neronis* à *Claudio* Imperatore adoptatus. *Tac. Ann.* 11, 11, 4. 12, 25, 3. & 26, 1. Imperator VI. & Familiæ Cæsarum summum ad fastigium genitæ ultimus. *Tac. Ann.* 13, 17, 3. *H.* 1, 16, 2. *Dio* 63. *p.* 727. Scelus monstrumque hominis, & religionis usque quaque contemptor. *Sveton. Ner* 56. Parricidio matris, amitæ *Domitiæ vid. not. ad num.* 49. necem junxit. *Sveton. Ner.* 34. Pudicitiam usque adeo prostituit, ut contaminatis pæne omnibus

bus membris, novum genus luxus excogitarit, quod legere eſt apud *Tranquillum Ner.* 20. Epulas à medio die ad mediam noctem protraxit, refotus ſæpius calidis piſcinis ac, tempore æſtivo, nivatis. *Sveton. Ner.* 27. APRILEM (ob detectam eo menſe conjurationem Piſonianam) *Neronium* appellavit. *Sveton. Ner.* 56. *Tac. Ann.* 16, 12, 2. Urbem Romam incendit *Tac. An.* 15, 38, 1. rejecta culpa in Chriſtianos, qui immani ob id crudelitate, nunc ferarum tergis contecti laniatu canum interiere, nunc crucibus affixi, flammatique: atque ubi defeciſſet dies, in uſum nocturni luminis arſere. *Tac. d. l.* Tandem ab Urbe profugus, *Tac. H.* 3, 68, 2. in ſuburbano ubi ſe hoſtem à Senatu judicatum & ad pœnam quæri comperit, identidem dictitans: QVALIS ARTIFEX PEREO! ferrum jugulo adegit, atque ita defecit, exſtantibus rigentibusque oculis usque ad horrorem formidinem que viſentium. Mors ejus tantum gaudii publice præbuit, ut plebs pileata, tota urbe diſcurreret. *Tac. H.* 1, 4, 2. Cineres cremati Gentili *Domitiorum* Monumento per nutrices conditi. *Svet. Ner. c. ultim.* De illo argutè *Poeta:*

Quis neget Æneæ magna de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic Matrem, ſuſtulit ille Patrem.

ubi luſus in voce *tollere*, quod & *occidere* & *humeris attollere* vel *ſuccollare* ſignificat.

XLI. OCTAVIA.) *Claudii* Cæſaris Imperatoris V. & *Valeriæ Meſſalinæ* F. *vid. not. ad n.* 108. Ejus conſuetudinem fato quodam, an quia prævalent inlicita, *Tac. An.* 13, 12, 3. cito aſpernatus dimiſit ut ſterilem, *Tac. An.* 14, 60, 1. *H.* 1, 13, 5. mox revocatam iterum ſpernens, *Tac. An.* 14, 60, 6. ſub crimine adulteriorum impudenti & falſo, inſula Pandataria cluſit. *Tac. An.* 14, 63, 1. ubi abruptis venis, quia preſſus pavore ſanguis tardius labebatur, præfervidi balnei vapore enecata eſt. *Tac. Ann.* 14, 64, 3. Caput amputatum (quod unum ſævitiæ deerat) Poppææ pellici datum; templis dona decreta. *Tac. d. l.*

XLII. POPPÆA SABINA.) Principale ſcortum. *Tac. H.* 1, 13, 5. *Tito Ollio* patre, & *Poppæa Sabina*, *Tac. An.* 11, 2, 1. 11. 4,

1, 13, 43, 3. pulcerrima femina, *Tac. An.* 13, 45, 3. genita, ſed nomen *Avi materni* ſumſerat, inluſtri memoria *Poppæi Sabini*, Conſulari & Triumfali decore præfulgentis. Nam *Ollium* honoribus nondum functum amicitia Sejani pervertit. De illo *Tacit. Ann.* 6, 39, 3. *Fine anni Poppæus Sabinus eonceſſit vita, modicus originis, principum amicitia conſulatum ac triumfale decus adeptus: maximisque provinciis per quatuor & viginti annos impoſitus nullam ob eximiam artem, ſed quod par negotiis, neque ſupra erat.* Deſultores maritos habuit I. *Ruſum Criſpinum*, Equitem Romanum & Præfectum Prætorio, *Tac. An.* 11, 1, 4. 15, 71. 6. *Dio* 61, *p.* 692. qui Piſonianæ conjurationis reus exul fuit, ex quo filium genuit, *Tac. Ann.* 13, 45, 6. Inde II. *Veſtinum*, qui in eadem Conſul trucidatus eſt, mox III. *M. Salvium Othonem*, Equitem Romanum, poſt Imperatorem VIII. *Sveton. Ner.* 35. *Dio* 61. *p.* 692. *Tac. An.* 13, 45, 6. *H.* 1, 13, 5. 1, 78, 2. qui laudata ſæpius forma elegantiaque Uxoris apud Principem, incaute neſcias an conſulto (ut ſi eadem femina potirentur, id quoque vinculum potentiam ei adjiceret) adeo accendit Neronem, ut eam diu pellicis loco habitam, duodecimo poſt divortium Octaviæ die, in matrimonium etiam acciperet: *Tac. An.* 14, 60, 2. ſepoſito per ſpeciem legationis in provinciam Luſitaniam Othone. *Tac. An.* 13, 46, 5. *H.* 1, 13, 5. Poſtremo, fortuita mariti iracundia, rurſum gravida ictu calcis afflicta mortem obiit. *Tac. An.* 16, 61. Corpus non igni abolitum, ut Romanis mos eſt, ſed Regum externorum conſuetudine differtum odoribus conditum, tumuloque Juliorum inlatum. Huic mulieri cuncta alia fuere præter honeſtum animum. Famæ nunquam pepercit, maritos & adulteros non diſtinguens, neque affectui ſuo aut alieno obnoxia, unde utilitas oſtenderetur, illuc libidinem transferebat. *Tac. An.* 13, 45, 5. Helena altera, quæ forma mirabilis, libidine incomparabilis, Romam ſecundam Trojam pene ſubruit cum Nerone Paride. Hæc delicatioribus jumentis, quibus vehebatur, ſolcas ex auro puro dedit, ut luxum notes. *Plin.* 33, 11. &, ut mollitiam noſcas, quingentas ſecum foetas aſinarum trahebat, ut lacteo balneo ſe ablueret, extendi quoque cutem putans.

XLIII. CLAUDIA AUGUSTA POPPÆA.) Cujus natalem plus quam mortali gaudio celebravit Nero. *Tac. An.* 15, 23, 1. additæ ſupplicationes & Templum FECUNDITATI & certamen ad

ad exemplum Atticæ religionis decretum. Sed fluxa & crepera omnia, quartum intra menſem extinctâ infante. *Tac. Ann.* 15, 23, 2.

XLIV. STATILIA MESSALINA.) *Tac. Ann.* 15, 68, 5. *T. Statilii Tauri* Cos. F. Abneptis *Tauri Statilii* bis Cos. ac triumfalis. *Svet. Ner.* 35. (Soror forte *Statilii Tauri*, qui ob opes & hortorum ſplendorem, quibus Agrippina inhiabat, accuſatus, vim vitæ ſuæ intulit. *Tac. An.* 12. 59, 1.) Hac ut potiretur *Nero*, maritum ejus *Atticum Veſtinum* Cos. acris ingenii virum, *Tac. Ann.* 15. 52, 4. in honore ipſo trucidavit. *Sveton. Ner.* 35. *vid. Tac. An.* 15, 69.

XLV. ACTE LIBERTA.) & pellex, *Tac. Ann.* 13, 46, 4. 14. 2, 2, ex Aſia oriunda mulier. *Dio* 61. *p.* 690. Hanc, parum abfuit, quin juſto matrimonio ſibi Nero jungeret, ſummiſſis Conſularibus viris, qui Regio genere ortam pejerarent. *Sveton. Ner.* 28.

XLVI. DOMITIA.) *Tac. An.* 13, 19, 5. à Nerone Imperatore, paulo poſt fata matris, veneno ſublata. *Svet. Ner.* 34. Uxor fuit *Paſſieni Criſpi*, Viri Cos. & Oratoris, *Quintil.* 6, 11. cujus ſcitum illud in C. Cæſarem Caligulam dictum refert *Tac. An.* 6, 20, 2. NEQ. MELIOREM UNQUAM SERVUM, NEQ. DETERIOREM DOMINUM FUISSE. Seneca de hoc *lib.* 4. *Nat. Quæſt. Criſpus Paſſienus, quo ego nil novi acutius in omnibus rebus, maxime in diſtinguendis & curandis vitiis, ſæpe dicebat: Adulationi opus eſſe non claudere oſtium ſed aperire, & quidem ſic quemadmodum amicæ ſolet, quæ ſi impulit, grata eſt: gratior, ſi effregit.* Adde Veterem Scholiaſtam ad Juvenalis *Satyr.* 4. *verſ.* 84.

— — — *venit & Criſpi jucunda ſenectus.*

XLVII. DOMITIA LEPIDA.) Amita Neronis, *Sveton. Ner.* 7. id eſt, Patris ſoror: Germanice Maſe. & *Agrippinæ*, Germanici Filiæ, *Sobrina prior*, ut loqui amat Tacitus *An.* 12, 64, 4: *Lepida minore* (lego, *majore*: & mecum Cujacius *tit. Inſt. de Gradib. ex Svet. Ner.* 5.) *Antonia genita*, (pro) *Avunculo Auguſto Agrippinæ Sobrina prior.* JCti *Sobrinâ propiorem* dicunt; & putat D'orleantius *in Cogit. Nov. ad Tac. An. XII. pag.* 654. *n.* 8. ita ſcriptum fuiſſe à Cornelio: ſed abbreviatum verbum vitium feciſſe. Rem clare dabimus: Erat Domi-

mitia Lepida ex *Antonia Majore*, Germanici matertera, genita, atque ita *Agrippinæ*, Germanici Filiæ, *Sobrina propior* seu *prior*. Der Agrippinen Großmutter Schweſter Tochter. quod non percepisse videtur maximæ eruditionis & famæ Vir in Notis ad dictum locum Taciti *Ann.* 12, 64, 4. ubi *Domitiam Aggrippinæ Conſobrinam* facit. Ex ſubjecto ſchemate facile pateſcit.

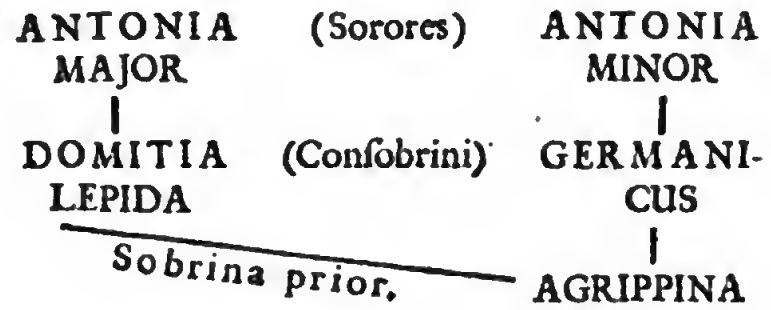

Fœmina fuit impudica, infamis, violenta, *Agrippinæ*, uxoris fratris ſui (*Gn. Domitii, vid not. ad. n.* 106. 119.) haud minus vitiis æmula, quam ſi qua ex fortuna proſpera acceperat. *Tac. An.* 12, 64, 5. Tandem à *Claudio* Imperatore V. marito Agrippinæ, accuſata, quod conjugium (hoc eſt, conjugem, *Vid. Lipſ. in Not. ad Tac. An.* 12. *n.* 159) Principis devotionibus petiviſſet, quodque parum coërcitis per Calabriam ſervorum agminibus, pacem Italiæ turbaſſet, interfecta eſt. *Tac. An.* 12, 65. 2. Ulpianus *In L. Dedi tibi* 3. *§. ſi liber homo* 5, *Domitiam* Neronis *Filiam* vocat, inſubide. Sed Exſcriptorum peccatum hoc ſcito, qui pro *Neronis θεία*, ſcripſere *Filia*. *Amita* enim, quæ eſt patris ſoror, & *matertera*, quæ matris, utraque promiſcue θεία appellatur, vel apud quosdam τηθὶς. vid. *D'orleant. Cog. nov. ad Tac. Ann.* 13, *p.* 682. *n.* 14. Igitur exculcata *filia*, reſcribendum *amita*. Adiſis *Cujac.* 18. *Obſ.* 23. *& in recitat. ad tit. Cod. de liberal. cauſ. Alciatum* 4. *Parerg.* 17.

XLVIII. VALERIA MESSALINA.) *Claudio Cæſari*, Imperatori V. nupta, in *C. Silium*, Juventutis Romanæ pulcerrimum, novo & furori proximo amore ita exarſit, ut *Juniam Silanam*, nobilem fœminam, matrimonio exturbaret, vacuoque adultero potire-

tiretur; *Tac. Ann.* 11, 12, 1. nec contenta furtivis amoribus, illi palam nubere voluit. Quod ubi *Claudius* reſcivit, *Silium* morte puniri, *Tac. An.* 11, 26, 5. *Juvenal. Satyr.* 10. Meſſalinam carceri mancipari juſſit: ubi poſtea inter lacrumas & inritos queſtus, fruſtra adhortante matre, *Non operiretur percuſſorem, morti decus quæreret!* Tribuni ictu transfixa eſt. Corpus matri conceſſum. *Tac. An.* 11, 37, & 38.

XLIX. APPIO JUNIO SILANO.) Cos. qui eam ſub vitæ finem duxit, brevi poſt ab Imperatore *Claudio* occiſus. *vid. not. ad numer. 65.*

L. SERVIUS ET C. SULPICIUS GALBÆ.) Ante patris Imperium mortui. *Sveton. Galb. 5.*

LI. ANTONIA MINOR.) Pudicitia perinde ac forma ſpectabilis fœmina. Uxor *Neronis Druſi*, Patris Germanici & Claudii Imperatoris V. *Sveton. Calig.* 1. *Claud.* 1. *Neron.* 5. cum quo conjunctiſſime vixit, deſtituta marito in viduitate annis amplius quadraginta quatuor perſiſtens, cum ſe deſertam videret, à Nepote *Caligula*, C. Germanici F. mœrore confecta deceſſit.

LII. OCTAVIUS AUGUSTUS.) Aurelio Victori OCTAVIANUS dicitur, cujus rei cauſſam tradit Beroaldus: quod poſſeſſiva nomina loco patronymicorum apud Latinos uſurpata ſunt, ut *Æmilianus Scipio*, pro *Æmilii Filius*. Quadrimus patrem amiſit, hinc in domo Vitrici *L. Martii Philippi* educatus tantum profecit in ſtudiis, ut duodecimum annum ingreſſus pro Roſtris laudaverit *Juliam* Aviam. Annos natus Octodecim avunculum Majorem, *Sveton. Aug.* 7, 4. & 10. (hoc eſt, fratrem aviæ) Cæſarem, contra liberos Pompeji longo moleſtoque itinere ſecutus, adeo devinxit ſibi, ut ſupremis ab illo tabulis adoptatus, *Vellej.* 2, 59, 1. poſt exutum Lepidum, interfectumque Antonium, *Tac. Ann.* 1, 1, 3. *Svet. Aug.* 17.) quæ enim inter tam diſſimillimos ac diverſa volentes pax ſtare aut durare amicitiæ poterant? *Vellej.* 2, 6, 5. 2, 45, 1.) in Nomen & Imperium tandem ſucceſſerit, dictus C. JULIUS CÆSAR OCTAVIANUS AUGUSTUS, quod Cognomen illi *Munatii Plan-*

ei ſententia conſenſus univerſi Senatus Populique Romani indidit: *Vellej.* 2, 91, 1. ſanctiusque ac reverentius viſum, quam aliud quodcunque, cum ſcilicet & loca religioſa, & in quibus augurato quid conſecratur, *Auguſta* dicantur, ab *auctu* vel ab avium *geſtu guſtuve. CL. Bernegg. ad. Sveton. Auguſt.* 7, 3. PATRIS PATRIÆ, *Sveton. Auguſt.* 59. magnificam &, ſecundum Themiſtium, divinam prorſus appellationem, & *Perpetui Dictatoris* nomen, *Flor.* 4, 12, 66. prudenti conſilio conſtanter reppulit. *Vellej.* 2, 89, 5. *Sveton. Auguſt.* 52. ne deteſtati in *Sulla* & *Julio* tituli invidiam ac odium experiretur; *Dio* 54. *pr. Tac. Ann.* 1, 9, 5. re tamen ipſa omnia imperia præmineret. *Tac. Ann.* 13, 56, 1. *Vid. omnino CL. Dominum Bæcletum in Not. ad Vellej.* 2, 89, 5. Vir omnibus omnium gentium Viris magnitudine ſua inducturus caliginem. *Vellej.* 2, 36, 1. Corpore toto pulcer, liberalium ſtudiorum, præſertim Eloquentiæ, adeo pervicax, ut nullus, ne in procinctu quidem, laberetur dies, quin legeret, ſcriberet, declamaret. Rempublicam Romanam ad ſummum culmen evexit; *Vellej.* 2, 89, 2. Unde *in Apolog.* Tertullianus *Imperii formatorem*, &, *libro de Anima*, *Reformatorem, Civiliumque turbinum ſepultorem* nuncupat. Urbem præterea auxit, ornavit, *Vellej.* 2, 89, 5. *Sveton. Aug.* 29. *Tac. Ann.* 3, 72, 1. iſto glorians dicto: *Urbem lateritiam repperi, relinquo marmoream. Sveton. Aug.* 28. Cantabros, Aquitanos, Rhætos, Vindelicos, Delmatas, numero Provinciarum Populi Romani conjunxit. Sicambros & Svevos dedentes ſe traduxit in Gallias, Pannonios ſtipendiariis adjecit: Getarum populos Baſtarnasque laceſſitos bellis ad concordiam compulit, *Sveton. Aug.* 21, 2. Clades graves duas perpeſſus eſt, nec alibi quam in Germaniis; Lollianam ac Varianam, *Tac. An.* 1, 10, 6. ſed illam majoris in famiæ quam detrimenti, amiſſa Quintæ Legionis Aquila: hanc pene internecinam tribus legionibus totidemque alis & ſex cohortibus una cum legatis & Quinctilio Varo cæſis, quâ nunciatâ adeo conſternatum ferunt, ut promiſsâ barba crineque, caput interdum foribus illideret, vociferans: QVINCTILI VARE REDDE LEGIONES. Filios populo commendans ſemper adjecit, SI MEREBUNTUR. Jocis etiam & ſalibus emicuit, ſalvo tamen, ut ſcribit Macrobius, majeſtatis pudorisque reſpectu, ne in ſcurram caderet. *Vid. Macrob.* 2, 10. Leges tulit *Julias* & *Papiam, Poppæam*, quarum

rum Illa de maritandis ordinibus fuit, Horatio *Lex Marita* & *Ferax* dicta, in cantu Sæculari:

— — — *patrumque*
Proſperes decreta ſuper jugandis
Fœminis, prolisque nova feraci Lege marita.

ubi Scholiaſtes Vetus: LEX MARITA *dicitur, qua de maritandis Ordinibus lata erat, quæ &* Julia *dicta eſt. Cæſar enim poſt bellum legem tulit, ne quis aut celebs eſſet, aut Vidua nubilis, quo poſſet jactura juvenum reparari, quæ bellis civilibus contigerat, nam prope octoginta armatorum millia interierant.* Capita Legis Juliæ fuerunt:

UTI LIBERTINAS DUCERE LICERET OMNIBUS PRÆTER SENATORES.

UTI SPONSIONES PACTIONESQVE NUPTIALES NON ULTRA BIENNIUM DIFFERRI JUS ESSET.

UTI DIVORTIOTUM CERTUS ESSET MODUS.

aliaque quæ poſtea in Legem Papiam mixta & incerta. *Vid. Lipſium in Not. ad lib.* III. *Ann. Tac. Num.* 45. LEX PAPIA POPPÆA incitandis Cœlibum pœnis & augendo ærario lata erat. *Tac. Ann.* 3, 25, 1. *& ibi Lipſ. Alciat. & Ferret.* Tandem Nolæ in eodem cubiculo, quo pater Octavius, *Tac. Ann.* 1, 9, 2. in amplexibus Tiberii, *Vellej.* 2, 123, 3. *Sveton. Auguſt.* 98 *& Tiber.* 21. oſculisque Liviæ (dubium dolo uxoris, an morbo, *Tac. Ann.* 1, 5. 1. *Dio* 56. *p.* 586.) & in hac voce defecit: LIVIA NOSTRI CONJUGII MEMOR VIVE AC VALE. *Svet. Aug.* 99. annos natus LXXVI. diebus quinque & triginta minus. *Vellej. d. l.* Corpus Romam per Decuriones portatum ac Senatorum humeris in campum delatum, publice crematum fuit. Pro æde D. Julii à Tiberio privigno; & pro Roſtris ſub veteribus, à Druſo, Tiberii Filio, laudatus eſt. Nec defuit Vir Prætorius (*Numerius* ſcilicet *Atticus* à Livia ſubornatus. *Dio*) qui ſe effigiem cremati euntem in Cœlum vidiſſe juraret. Hinc memoriæ ejus Templum in Palatio, *Dio* 59. *p.* 641. cœleſtesque religiones à Senatu, à Tribunis Plebis *Ludi* decreti, qui de no-

nomine Auguſti Faſtis additi, *Auguſtales* vocati ſunt. *Tac. Ann.* 1, 15, 3. 1, 54, 2. 1, 11, 1. *Vellej.* 2, 124, 3. 2, 126, 1. Dicata etiam effigies ejus in curia, & haud procul theatro Marcelli à Livia; *Tac. Ann.* 3, 64, 2. ſic enim interpretor illum locum cum maximi nominis Florentino, BERNARDO DAVANZATI, qui conſulendus in divina & prorſus incomparabili verſione Florentina Auctoris noſtri hic, & *in Poſtilla* ad hunc locum; à quo etiam eſt *CL. Germaniæ ſuæ Decus, Dn. J. Freinshemius in Not. ad h. l & in Paraphraſi Corneliana.* Menſis etiam *Sextilis* (ſic dictus, quod à *Martio*, hoc eſt, Vetere Anni auſpicio, *ſextus* eſſet,) ab ipſo nomen accepit decernente id palam Senatu, cujus verba recitat *Macrobius, Saturnal.* 1, 12. *fin.* cineresque ejus Mauſolæo Auguſto conditi ſunt. *Sveton. Aug.* 100.

LIII. SERVILIA.) *P. Servilii Iſaurici* F. adoleſcens adhuc, mox dimiſſa. *Sveton. Aug.* 62.

LIV. CLODIA.) *Fulviæ*, ex *P. Clodio*, inimico Ciceronis, *Vellej.* 2, 45, 2. Filia, *Dio* 46. *p.* 329. Antonii privigna, *Vellej.* 2, 65, 2. quam reconciliatus poſt primam diſcordiam *Antonio*, & poſtulantibus utriusque militibus, ut & neceſſitudine aliqua jungerentur, *Uxorem* duxit, vix dum nubilem. Poſtea ſimultate cum *Fulvia* Socru exortâ, dimiſit intactam adhuc & virginem. *Sveton. Auguſt.* 62. Cujus indicat cauſſam ſatis obſcœnam ipſe Auguſtus hoc Epigrammate:

Quod futuit Glaphyren Antonius, hanc mihi pœnam
Fulvia conſtituit, ſe quoque uti futuam:
Aut futue, aut pugnemus ait: quid quod mihi vita
Charior eſt ipſa mentula, ſigna canant.

Nota obiter, Fulviam tres maritos habuiſſe: *P. Clodium*, ex quo hæc noſtra: Secundum, *Curionem*: Tertium, *M. Antonium*, de quo ſupra.

LV. SCRIBONIA.) Vidua *P. Cornelii Scipionis Naſicæ*, ex quo *Corneliam* habuit. *Svet. Aug.* 62. quam Propertius 4. *eleg. ult. Juliæ ſororem* vocat: *Ille* (de Auguſto loquitur) *ſua nata dignam vixiſſe ſororem,*

rem; Increpat, & lacrimas vidimus ire Deo. *Julia* quippe & *Cornelia* diverſo patre ab eodem utero erant. *L. Scribonii Libonis*, Tribuni plebis & incertæ matris, F. *Liv.* 49. Soror *L. Scribonii Libonis, Druſi*, Conſularis, *Dio* 48. *p.* 368. ejusque, ex *Pompeja*, filii *Libonis Druſi*, Amita. Qui rerum novarum & affectati impetii ſub Tiberio poſtulatus, *Tacit. Ann.* 2, 27, 1. ſua manu mortem præcepit, 2, 31, 3. De Familia ſic idem, *Ann.* 2, 27, 3. *Libo Druſus, dum Proavum Pompejum, Amitam Scriboniam, quæ quondam Auguſti Conjux fuerat, Conſobrinos Cæſares, plenam imaginibus Domum oſtentat.* Ad quem locum Magnus Lipſius: *Ante lucem*, ſcribit, *quærere occepi hoc Stemma, & vereor ut concubium noctis ſit priusquam pertingam.* Ego, ut ingenue fatear, die plus uno, in his ſalebris & nec dum eluctatus hæreo, quid mirum? ſi tacent Veteres, á quibus unice lux huic nocti. Vide tamen ſubjectum ſchema, quod ex Lipſio deprompſimus, eoque ſi placet, utere: ſi non, rectiora imperti.

(Proavus) Pompejus M.

(Avus.) Sext. Pompejus, M. F. ejus Uxor *L. Scribonia*

Scribonia, Uxor Auguſti

L. Scribonius, cui Uxor *Pompeja*, *Val. Max.* 6, 2. deſponſa M. Marcello, non deducta.

* *L. Scribonia*, Sext. Pompeji (Magni Pompeji Filii) Ux. *Dio* 48. *vid. not. ad Num.* 10.

Scribonius Libo Druſus, de quo hîc.

L. Scribonius Libo, qui Cos. initio libri 2. *Annal. Taciti.*

Scriboniam eo Conſilio duxiſſe Auguſtum *Appianus* memorat, ut, ſi conciliatione cum Sexto Pompejo opus eſſet, cum de Antonii animo dubitaret, occaſionem promptam & paratam haberet, *Appian. de*

bell. Civ. 5. Tandem ob morum perverſitatem excedere domo & longe valere juſſa eſt. *Sveton. Aug.* 62. *Dio* 48. *p.* 379.

LVI. JULIA.) Per omnia tanti parentis ac Viri immemor, nihil quod facere aut pati turpiter poſſet fœmina, luxuriâ, libidine infectum reliquit; magnitudinemque fortunæ ſuæ peccandi licentia metita eſt, quicquid liberet pro licito vindicans. *Vellej.* 2, 93, 3. 2, 100, 3. *Sveton. Aug.* 65. *Tib.* 11. *Tac. Ann.* 3, 24, 2. *Senec. Benef.* 6, 32. Hinc à patre Auguſto *Pandatariâ* primum inſulâ, abſente marito Tiberio, *Vellej.* 2, 100, 5. mox opido *Rheginorum*, qui Siculum fretum accolunt, clauſa; *Tac. Ann.* 1, 53, 1. poſtremo à *Tiberio* quem, ut imparem ſpreverat, extorris omnisque ſpei egena, longa tabe perempta eſt. *Tac. Ann.* 1, 53, 3

Squalitate, ſumma ſcabie, ſumma in ærumna obruta:
Neque inimicis invidioſa, neque amico exoptabilis.

ut ait *Lucillius*.

LVII. M. CLAUDIUM MARCELLUM.) *Dio* 53, *pag.* 515. *C. Marcelli* & *Octaviæ*, Sororis Auguſti, Filium Amitinum. *Vellej.* 2, 93, 1. *vid. not. ad n.* 24.

LVIII. M. VIPSANIUM AGRIPPAM.) *Dio* 54, *p.* 524. Loco & natalibus adeo ignobilem, ut generis eum ſui nominisque puderet. Teſtis eſt poſt *Tacitum Ann.* 1, 3, 1. *Seneca Controv. lib.* 11. *Tanta autem ſub D. Auguſto libertas fuit, ut prepotenti tunc M. Agrippæ non defuerint, qui ignobilitatem objicerent.* VIPSANIUS AGRIPPA *fuerat. Vipſanii nomen quaſi argumentum paternæ humilitatis ſuſtulerat, & M. Agrippa dicebatur. Cum defenderet reum, fuit accuſator qui diceret, AGRIPPA M. ET QUOD IN MEDIO EST, volebat Vipſanium intelligi. Fuit qui diceret, Concurrite Agrippa* (hoc eſt, æger partus, nam æger partus, *Agrippa* dictus, *Plin.* 7, 8.) *malum habebis, reſponde Diis. (D'orleantius in Cogitat. Nov. ad Tac. Ann.* 1, 3, 1. *n.* 3. legit, *Te ſponde diis*, i. e. vove.) *Ea inparte utique mihi admiratione dignus Auguſtus, ſed horum non poſſum non miſereri, qui tanti putant caput potius, quam digitum* (Lipſius *dictum* legit,) *perdere.* Nihil igitur ad veterem & patritiam Agripparum Familiam Noſter pertinuit, de qua *Silius*, *lib.* 13.

At

*At contra Agrippa, *) haud parvum decus (inclita namque*
Semina ab OEnei ductoris ſtirpe trahebat)
OEtolidas interfuit haud ignobile nomen.

Hinc adeo exoſum *Agrippæ* nomen Caligula habuit propter ignobilitatem, ut ſe nec dici nec nominari vellet Agrippæ nepotem. *Sveton. Calig.* 2. Ceterum Virtutis fuit nobiliſſimæ, labore, vigilia, periculo invictus, parendique, ſed uni, ſcientiſſimus, aliis ſanè imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes poſitus, conſultisque facta conjungens. *Vellej.* 2, 79, 1. Hinc amicitia Octavii in III. Conſulatum & mox Collegium Tribunitiæ poteſtatis evectus. *Vellej.* 2, 90, 1. tandem etiam defuncto *Marcello* gener ſumptus, *Tac. An.* 1, 3, 1. *Vellej.* 2, 93, 3. (ex duplici ſcilicet neceſſitate, quam doctiſſime explicat *CL. Bæclerus in Not. ad Vellej.* 2, 94, 3.) novitatem ſuam & ignobile genus multis rebus præclarè nobilitavit & extulit. *Vellej.* 2, 96, 1. *Flor.* 4, 12, 51. Bello Peruſino per acies confecto miſſus in Gallias, rem feliciter geſſit, Ubiosque Rheno transgreſſos in fidem recepit. *Tac.* 12, 27, 2. Profligato deinde ad Liparam navali pugna Pompejo, parem operam nec infelicius in Actiaco bello præſtitit, cujus ille ſummus, fuſo interfectoque Antonio, egregiam Auguſto victoriam peperit, quæ cauſſa ut *Plinio* 35. 4. *Maximus Civium* vocetur. Opera ad ornatum Urbis & captandæ popularis gratiæ excitavit quam plurima. Septa Julia in Circo maximo picturis & tabulis lapideis exculta; Templum Neptuni cum porticu pulcerrima, Gymnaſium Laconicum & Pantheon, quod hodieque, ſub nomine *S. Mariæ Rotundæ*, perſtat, hac inſcriptione Veteri:

M. AGRIPPA L. F. COS. TERT. FECIT. Obiit anno LI. vitæ acceptæ.

LIX. C. JULJUS CÆSAR VIPSANIUS.) *Vellej.* 2, 99, 2. *Natu major*, exſertè hoc, *Plinius* 6, 27. *Hoc in loco genitum eſſe Dionyſium, terrarum Orbis ſitus recentiſſimum authorem, conſtat, quem ad commentanda*

 omnia

*) Aliter hic locus legitur in præſtantiſſimis editionibus, ut nihil ille ad Agrippam. Vide Silium clariſſimi Drakenburgii p. 636.

omnia in Orientem præmiſit D. Auguſtus ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res, majore filio (i.e. Cajo.) Sic enim Noſter: *Cajum remeantem Armenia, Ann.* 1, 3, 4. Lapſus igitur *Seneca, pater*, dum *lib.* 2. *Controv.* 3. Lucium Cajo præponit. Cui Uxor *Livia* ſeu *Livilla, Tac. Ann.* 4, 40, 5. *Neronis Druſi* F. *Germanici* ſoror. *Tac. An.* 2, 84, 1. poſtea *Druſo*, Tiberii filio, nupta. *Tac. Ann.* 2, 43, 9. 4, 40, 5. & poſt hujus obitum à *Sejano* fruſtra Uxor quæſita. *Tacit. Ann.* 4, 39.

LX. L. JULIUS CÆSAR VIPSANIUS.) *Vellej.* 2, 99, 2. cui deſtinata Uxor *Æmilia Lepida*, Æmilii Lepidi & Corneliæ Fauſtæ F. generoſiſſima fœmina. *Svet. Aug.* 64. *adde quæ diximus ad Num.* 10. Hos duos, præpoſitis *Caji* ac *Lucii* nominibus, *Svet. Aug* 25, 2. in familiam Cæſarum induxit Auguſtus, *Vellej.* 2, 96, 1. & necdum poſita puerili prætexta, *Principes Juventutis* appellari, deſtinare Conſules ſpecie recuſantis flagrantiſſime cupivit. *Tac. Ann.* 1, 3, 3. Cujus memoriam ſervant Nummi hac inſcriptione:

C. L. CÆSARES AUGUSTI F. COS. DES. PRINC. JUVENT.

Adjecta utriusque effiges cum Clypeis & Haſtis, quæ Tirocinii die Equites dederant, honoris Auguſti cauſſa. Sed *L. Cæſarem* euntem ad Hiſpanienſes exercitus Maſſiliæ, *Vellej.* 2, 102, 4. *Flor.* 4, 12, 42. *Cajum* remeantem Armenia & vulnere invalidum, in Urbe Lyciæ (Limyram nominant) *Vellej. d. l. Svet. Aug.* 65. mors fato propera, vel novercæ Liviæ dolus abſtulit. *Tac. Ann.* 1, 3, 4. *Sveton. Tiber.* 23. Oſſa *Caji* Romam à Tribunis militum portata ſunt.

LXI. M. JULIUS CÆSAR AGRIPPA POSTHUMUS.) Sic dictus quod poſt mortem M. *Agrippæ* natus erat. *Vellej.* 2, 104, 1. Extinctis fratribus, eodem quo Tiberius die *Vellej.* 2, 112, 7. ab Auguſto avo ſuo adoptatus eſt, hoc tamen diſcrimine, quod in Tiberii adoptione adjectum his ipſis Cæſaris verbis: HOC, inquit, REIPUBLICÆ CAUSSA FACIO. *Vellej. d. l. Dio*, 55. *p.* 568. διλοπρεπῆ, præcipitisque iræ hominem vocat, auſum etiam *novercalem animum* Juliæ, & Auguſto *bonorum paternorum detentionem exprobare*, Svetonius, *Aug.* 65. ingenium illi ſordidum & ferox tribuit: Vellejus

lejus etiam mira pravitate animi atque ingenii, patris atque ejusdem avi ſui animum alienaſſe. *Vellej.* 2, 112, 7. tantumque exacerbaſſe ſcribit, ut hortatu Liviæ in *Planaſiam* inſulam rejecerit. *Svet. Aug.* 19. ubi mox poſt fata Auguſti, juſſu Tiberii, quod primum novi Principatus facinus fuit, à centurione occiſus eſt. *Tacit. Ann.* 1, 6, 11. 1, 53, 3. 2, 39, 3. *Dio* 57. *p.* 600. Ab his tamen abire videtur Tacitus, dum *An.* 1, 3, 6. *Rudem* quidem *bonarum artium, & robore corporis ſtolidè ferocem, nullius tamen flagitii compertum* memorat; exiliumque ac mortem peſſimam, ſolis novercantis Liviæ novercalibus odiis tribuit; quo cum ſentit *Dio* 57. Notandum in transcurſu, omnes *M. Agrippæ* liberos, ſi unam *Juliam*, L. Æmilii Cos. Uxorem (quæ citra vim & ex natura, ſeu, ut Tranquillus loquitur, ſua morte, obiiſſe colligitur ex *Tacit. Ann.* 4, 71, 5. niſi, dum *Auguſtæ ope ſuſtentatam* ſcribit Tacitus, fame oppreſſam tacitè innuere dicas:) & *Vipſaniam*, ex prima Uxore, *Tac. Ann.* 3, 19, 4. *adde not. ad num.* 81. *fin.* excipas, violenta morte periiſſe. *Cajus* & *Lucius* veneno, *Tac. Ann.* 1, 3, 4. *Agrippa* Poſthumus ferro. *Tacit. Ann.* 1, 6, 1. Agrippina, fame. *Tacit. Ann.* 3, 19, 4. 6, 25, 1.

LXII. AGRIPPINA.) *Conſobrina* & *Uxor* Germanici; & *Aſinii Galli* liberorum *matertera*. *Tac. An.* 4, 73, 3. Uxor enim Aſinii *Vipſania* erat, *dixi ad n.* 81. *Conſangvinea* Agrippinæ *Soror*, hoc eſt, eodem patre ſed diverſa matre genita. Pudicitiæ impenetrabilis femina. *Tac. Ann.* 4, 12, 4. æqui impatiens, dominandi avida, virilibus curis feminarum vitia exuerat. *Tacit. Ann.* 6, 25, 2. Cum Livia Auguſta ob æmulationem potentiæ *Tacit. Ann.* 3, 72, 2. graves ſimultates exercuit. Maritum in Germanias ſecuta, non dubitavit munia Ducis induere, militibus, ut quis inops & ſaucius, veſtem ac fomenta dilargita eſt, *Tacit. Ann.* 1, 69, 2. Marito etiam ad componendum Orientem miſſo, per Syriam, Armeniam & Ægyptum individua Comes adhæſit. Tandem fraude Sejani, à Tiberio criminante, quod modo ad ſtatuam Auguſti, modo ad exercitus confugere vellet, adulterii etiam conſvetudinem cum *Aſinio Gallo* habuiſſet, *Tac. Ann.* 6, 25, 2. Senatus decreto in Inſulam Pandatariam rejecta eſt. *Svet. Tib.* 53. Ubi per quinquennium ſpe ſuſtentata, quam auxit Sejani ſupplicium, cum de ſævitia nil remitti videret,

voluntate extincta est, nisi negatis alimentis adsimulatus est finis, qui videtur sponte sumptus. *Tac. Ann.* 6, 25, 1.

LXIII. JULIA.) Uxor *L. Æmilii Pauli*, Cos. quem ideo *Progenerum Augusti* vocat Tranquillus, *Aug.* 19. & 64. quod *Juliam*, illius *Neptem*, uxorem habebat. Sic Tiberium *Progenerum Pomponii Attici*, scribit *Seneca Epist.* 21. quia uxorem duxerat *Agrippinam Vipsaniam* illius *Neptem*, M. Agrippa genitam. Ad quorum exemplum *Tacitus, Histor.* 5, 9, 8. *Antonium Felicem*, Procuratorem Judææ, *M. Antonii & Cleopatræ Progenerum* dicit; quod *Drusillam*, Cleopatræ & Antonii *Neptem*, in matrimonio habebat. *Adde eundem Ann.* 6, 45, 4. Ceterum *Julia* ut matris nomen, ita & flagitia rettulit, *Tac. Ann.* 3, 24, 2. incontinens, & jugulati pudoris, quæ causa etiam, quod ab Augusto projecta fuit in insulam *Trimetum*, Diomedearum unam haud procul Apulis littoribus, ubi viginti annos exilium toleravit, *Liviæ* Augustæ ope sustentata, quæ florentis privignos privignasque, cum per occultum subvertisset, misericordiam erga afflictos palam ostentabat. *Tacit. Ann.* 4, 71, 5. & 6. Adulteros habuit (1.) *Sempronium Gracchum*, familia nobilem, sollertem ingenio, & pravè facundum, *C. Gracchi* patrem. *Tac. An.* 4, 13, 4. de quo hic Nummus: TI. SEMPRONIUS. GRACCHUS. IIIIVIR. Q. DESIG. inversa facie; DIVI JULII F. (2.) *Quinctium Crispinum*, de utroque *Vellejus*, 2, 100, 5. *Quinctius Crispinus singularem nequitiam supercilio truci protegens, & Appius Claudius & Sempronius Gracchus ac Scipio.* (3.) *Appium Claudium.* (4.) *Julium Antonium, vid. not. ad n.* 28. (5.) *D. Silanum, Tac. An.* 4, 71, 5. (6) *Scipionem. Vellej. d. l.*

LXIV. M. ÆMILIUS LEPIDUS.) Drusillæ, Germanici F. maritus. *Vid. not. ad num.* 102. Agrippinæ etiam gloris suæ, Seiner Frauen Schwester/ stuprator infamis: *Tac. Ann.* 14, 2, 4. *Sveton. Calig.* 24. *Dio* 59. *p.* 655. *Adde quæ dicemus infra num.* 106. dum Cæsareo inrepere regno tentat, à Caligula, cujus olim familiarissimus fuerat, præventus & oppressus est. *Dio* 59. *p.* 655. *Svet. Claud. Senec. Epist.* 4. & meminit ejus *Tacit. An.* 3, 72, 1.

LXV. ÆMILIA LEPIDA.) *Tacit. Ann.* 3, 23, 2. Sponsa Claudii Imperatoris V. admodum adolescentis. *Svet. Claud.* 26. à quo

ob

ob parentum ſuorum in Auguſtum odia, adhuc virgo dimiſſa eſt. *Vid. not. ad num.* 94. Nupſit deinde *Appio Junio Silano*, qui ab Imperatore Claudio, incerto crimine occiſus eſt. *Dio* 60. *pag.* 671. *Sveton. Claud.* 37. Hunc *Conſocerum Claudii* vocat *Svetonius*, *Claud.* 29. propter conjunctos nempe matrimonio utriusque liberos, *L. Silanum* filium ejus, *Octaviæ* ſponſum: *Tac. Ann.* 12, 3, 3. *Svet. Claud.* 29. & 37. & *Domitiam Lepidam*, Appii Conjugem, *Dio* 60. & Meſſalinæ, Uxoris Claudii, matrem.

LXVI. L. SILANUS.) Cui Claudius Cæſar Imperator V. *Octaviam* F. deſponderat. *Sveton. Claud.* 29. *Tac. d. l. vid. not. ad n.* 118. *Senec. in apocoloc.* Juvenemque & alias clarum, inſigni triumfalium & gladiatorii muneris magnificentia protulerat ad ſtudia vulgi. Sed huic adverſa *Agrippina*, quæ nuptias Domitii Neronis & Octaviæ, Cæſaris F. moliens, excitato in illum Vitellio, adfinitatem pactam diſſolvit, ſpem matrimonii decollavit: Præturam inſuper, quam gerebat, abjurare coacto. *Tac. Ann.* 12, 3, 3. Cujus injuriæ impatiens, ipſo Domitii & Octaviæ nuptiarum die, ſibi mortem conſcivit, ſive eo usque ſpem vitæ produxerat, ſive delecto die, augendam ad invidiam. *Tac. Ann.* 12, 8, 1.

LXVII. M. JUNIUS SILANUS.) Cos. *Tac. Ann.* 2, 59, 1. inſigni nobilitate & eloquentia præcellens. *Tac. Ann.* 3, 24, 6. à genero ſuo Caligula ad necem ſecandasque novacula fauces compulſus. *Sveton. Calig.* 23.

LXVIII. JUNIA CLAUDILLA.) Prima C. Cæſaris Caligulæ Uxor. *Sveton. Calig.* 12. & 23. *vid. num.* 96. Nam *Junia Claudilla* in matrimonio Caligulæ ex partu obiit. *Svet. Calig.* 12.

LXIX. D. JUNIUS SILANUS.) In Nepti Auguſti adulter, in voluntarium exilium conceſſit, rediitque ſub Tiberio, M. *Silani*, fratris qui per inſignem nobilitatem & eloquentiam præcellebat, potentia. *Tac. Ann.* 3, 24, 5 & 6.

LXX. JUNIUS SILANUS.) Plinius *lib. VII.* MARCUM vocat, non infrequenti in Propriis Nominibus, Prænominibus ma-

maxime, apud Scriptores variatione. *Videatur in hanc rem CL. Joan. Freinshemius, Vir ad gloriam & ſalutem Literariæ Rei natus, ad Flor.* 3,21, 18. *Lit. Z.* ProCos. Aſiæ & D. Auguſti Abnepos. *Tacit. Ann.* 13, 1, 2. *Senec. Apocol.* De illo *Plin.* 7, 13. *D. Auguſtus in reliqua exemplorum raritate, neptis ſuæ nepotem vidit genitum, quo exceſſit anno*, M. SILANUM! *qui cum Aſiam obtineret poſt conſulatum (Proconſulatu*, legit Lipſius) *Neronis Principis ſucceſſione, veneno ejus ſublatus eſt.* At Tacitus *Ann.* 13, 1, 1. per dolum Agrippinæ, ignaro Nerone, interiiſſe ſcribit; addens: Non quia ingenii violentia interitum inritaverat, ſegnis & dominationibus aliis faſtiditus, adeo ut C. Cæſar, *Pecudem auream* eum appellare ſolitus ſit. *Adde Dion.* 60. *p.* 682. Verum quod *Agrippina* fratri ejus, *L. Silano*, mortem molita, ultorem metuebat, crebra vulgi fama; *Anteponendum eſſe vix dum pueritiam egreſſo Neroni, & imperium per ſcelus adepto, virum ætate compoſita, inſontem, nobilem, &, quod tunc ſpectaretur, è Cæſaris poſteris.* Quippe & *Silanus* D. Auguſti Abnepos erat. Hæc cauſſa necis, Miniſtri fuere *P. Celer*, Eques Romanus & *Ælius libertus*, rei familiari Principis in Aſia impoſitus. Ab his ProConſuli venenum inter epulas datum eſt, apertius, quam ut fallerent. *Tac. Ann.* 13, 1, 4.

LXXI. JUNIA CALVINA.) Decora ac procax femina, *Nurus* olim *Vitellii*, *Tacit. Ann.* 12, 4, 1. Schnur/ oder Sohns Frau. puta *L. Vitellii*, Patris Imperatoris. *Tac. H.* 3, 86, 1. nam *A. Vitellio* filio forſitan nupta; & fortaſſis mater *Furii Camilli Scriboniani. Tac. An.* 12, 52, 2. (ſic conjicit *CL. Freinsh. in Indic. Taciti, voce Junia,*) ex Furio Camillo Præſide Dalmatiæ à Claudio oppreſſo. *Plin. lib.* 3. *Epiſt.* 16. Per *Agrippinam*, Neronis matrem Italia pulſa eſt, *Tac. Ann.* 12, 8, 1. Poſtea à Nerone, qui invidiam extinctæ matris gravare cupiebat, cum aliis illuſtribus feminis ab Agrippina olim pulſis, patriis ſedibus reſtituta, vitam usque ad noviſſima Veſpaſiani tempora produxit. *Tac. Ann.* 14, 12, 5. *Sveton. Tit. Veſp.* 23.

LXXII. JUNIA SILANA.) *Lipſ. Comm. ad Tacit. Ann. XIII. XVIII. n. LI.* Uxor *C. Silii*, *Tac. Ann.* 11, 12. 3. poſt *Sextio ab Africano* petita, ſed deterruit Agrippina, impudicam & vergentem annis dictitans. *Tac. Ann.* 13, 19, 9. inſignis forma & laſcivia, & Agrippinæ Neronis matri diu percara, mox verſo affectu ab eadem novarum

varum rerum accuſata, *Tac. Ann.* 13, 18, 4. in exilium acta eſt. *Tac. Ann.* 13, 22, 3.

LXXIII. JUNIUS SILANUS TORQVATUS.) Eximia nobilitate diſciplinaque C. Caſſii, apud quem eductus erat, ad omnem claritudinem ſublatus. *Tac. Ann.* 15, 52, 3. Hunc Nero nullo crimine, niſi quod claritudine generis & modeſta juventa præcellebat, condemnatum, *Tac. An.* 16, 7, 2. tanquam deveheretur, Hoſtiam amovit, poſt municipio Apuliæ, cui nomen eſt Barium, cluſit. Illic indigniſſimum caſum ſapienter tolerans, ubi percuſſorem ad cædem miſſum conſpexit, quamvis inermis, prævalidus tamen, & iræ quam tumori propior, nudis manibus diu obnixus, vulneribus adverſis, tanquam in pugna, cecidit. *Tacit. An.* 16, 9, 2. 16, 12, 2. In hoc poſteritas Auguſti, per *Juliam* neptem propagata, ſcelere Neronis defecit.

LXXIV. L. JUNIUS SILANUS TORQVATUS.) *Tac. An.* 16, 8, 1. à Nerone accuſatus, quod ſupra Juniæ familiæ claritudinem, *D. Auguſtum Atavum* ferebat, cum damnatio inſtaret, brachiorum venas interſcidit. *Tacit. An.* 15, 35, 3. Mortem ejus ſecuta Neronis oratio ex more: *Quamvis ſontem & defenſioni merito diffiſum, victurum tamen fuiſſe ſi clementiam judicis exſpectaſſet. Tacit. Ann.* 15, 35, 1. & 4.

LXXV. JUNIA LEPIDA.) *C. Caſſii*, Præſidis Syriæ, *Uxor, L. Junii Silani Torquati* Amita, Mume / Waſe / des Vaters halb Schweſter. *Tac. Ann.* 16, 8, 2. quippe Appio Junio Silano & Domitia Lepida genita. Marito per SCtum in inſulam Sardiniam acto, *Tac. Ann.* 16, 9, 1. objectante Nerone quod inter imagines majorum, etiam *C. Caſſii* effigiem coluiſſet, ita inſcriptam: DUCI PARTIUM: eo ſemina belli civilis & defectionem à Domo Cæſaris quæſitam. *Tac. An.* 16, 7, 3. *Lepida* quoque inceſtus cum fratris filio (*L.* ſcilicet *Silano Torquato*) accuſata, Cæſari judicanda relicta fuit. *Tacit. Ann.* 16, 9, 1.

LXXVI. Horum Proavus fuit C. JUNIUS SILANUS.) *Tacit. Ann.* 3, 68, 3. *Tiberius quæ in Silanum parabat, quo excuſatius*

ſatius ſub exemplo acciperentur, libellos Divi Auguſti de Voleſo Meſſala, ejusdem Aſiæ Proconſule, factum in eum Senatus conſultum recitari jubet. Tum L. Piſonem ſententiam rogat. Ille multum de clementia principis præfatus, aqua atque igni Silano interdicendum cenſuit, ipſumque in inſulam Gyarum relegandum. Eadem ceteri, niſi quod Cn. Lentulus ſeparanda Silani materna bona, (QUIPPE ALIA PARENTE GENITI) *reddendaque filio dixit, adnuente Tiberio.* Locus vexatiſſimus, & cui explanando non una dies aut nox impenſa. Omnis autem Crux ab his verbis: *Quippe alia parente geniti,* quæ alii ut mutila ſic ſupplenda cenſent, ut pro *alia*, legatur *Julia parente geniti:* & ſit ſenſus. Cenſuiſſe Cn. Lentulum pia moderatione, non publicanda eſſe materna C. Silani bona, in favorem matris *Juliæ*, ex qua natus eſſet, ſed deportando in inſulam ſervanda, reddendaque filio ejus. *Quid enim abſurdi* (ſcribit CL. Freinsh. *in expoſ. loc. Corn. Interp. intact.*) *ſi quis exiſtimaret plures fuiſſe Julias, quam quas hæ ſcriptorum reliquiæ nobis exhibent.* Alius Interpretum, *Junium*, Appii Junii F. *Silanum*, Filium, cui materna bona conceduntur hic: ipſum autem damnatum *C. Silanum*, Filium *Juliæ*, quæ neptis erat Auguſti, fuiſſe exiſtimat. Sed hanc ſententiam jam pridem confutavit CL. Freinshemius *in Comparat. Verſionum Taciti, An.* 3, 68, 1. *Sed puto* (inquiens) *ſatisfactum illi* (Viro Docto) *nunc oſtenſo temporum rationem non congruere. Nam Silanus qui hic damnatus ipſius etiam Viri docti judicio Cos. fuit A. V. C. DCC. LXII. Demonſtravi autem ut omnia alia largiter è Julia nepte Auguſti ante annum DCC XLIX. nullum Silanum naſci potuiſſe.* Ipſa quippe JULIA ut à Chronologis obſervatum, A. V. DCC XXXVIII. primum edita, non potuit ante annum XIV, qui incidit in A. V. DCCLI. ex Æmilio Paulo peperiſſe *Æmiliam Lepidam*, inde autem mox *C. Junio* nuptam edidiſſe hunc *C. Junium Silanum* ProCos. Aſiæ, ultra quod non memorent Hiſtoriæ ſcriptores. Etiam falſum & fictum vel inde apparet, quod C. Junius A. V. DCC LXX. ProCos. fuiſſe ſcribitur, quo, ſecundum calculum hunc annos XX. & I. plus non habuit. Ætas autem Magiſtratus legitima annorum XXV. fuit, ut ex Decreto Mæcenatis docet *Dio* LII. in quem primus gradus Quæſtura. *Vid. Doctiſſ. Lipſium Comment. Ann. Tac.* III. *n.* 52. Ut de ſorore *C. Junii Silani*, *Torquata*, Veſtali Virgine nihil addam, quam Tacitus *Ann.* 3, 69, 5. priſcæ ſanctimoniæ virginem appellat. Quomodo autem

priſca

Priſca ſanctimonia illa? quæ ſecundum opinionem hanc ultra annos XV. aut XVI. non ferebat.

Dorleantius *in Cogit. Nov.* locum hunc ſic explicat: *Tres fuere Silani. Avus, Pater & Filius. Avus duas duxit Uxores: Primam & Secundam. Ex Prima habuit Silanum Patrem; ex Secunda, nullos liberos. Silanus ex primo matrimonio filium habuit Silanum. Secunda Uxor avi, cum ab ea nullos liberos haberet, privigni filio, quaſi nepoti, ſua bona dedit, donatione puto cauſſa mortis, vel inter vivos. Poſtea illa deceſſit, filio autem impubere, cum Silanus pater idemque filii tutor his bonis uteretur, reus factus eſt & damnatus in inſulam. Lentulus cenſuit ſeparanda bona materna, reddendaque filio ejus, quod ei ſecunda uxor avi donaſſet. Quippe ex alia parente Silanus pater erat genitus. Nec fiſcus in bonis donatis à noverca filio privigni quidquam habuit. Ait autem recte,* ſeparanda Silani materna bona, *nam & bona matris novercæ, quæ loco matris eſt, penes ipſum erant. Bona matris ſucceſſorio jure, bona novercæ quod filius impubes eſſet cujus erat tutor. Dixi in bonis donatis fiſcum nihil habuiſſe. Et vere dixi, quia filius Silani rei non deliquiſſet, & pater in rebus donatis nullum habuit dominium, cum ea non ſuo ſed nomine tutoris poſſideret. Sic ubi de damnatione Lepidæ ſupra:* Scauro datum qui filiam ex ea genuerat, ne bona publicarentur. Hactenus ille. Ego in hac dividia conjecturarum, locum hunc vix aliter reſtituendum cenſeam, quam ſi pro ALIA, ſcribatur, CORNELIA *Parente geniti*; qui lapſus librariorum eſt. & ita *C. Junius* hic non *Juliâ* ſed *Corneliâ*, Cn. Lentuli Cos. F. & *Cn. Lentuli* hic (qui *ſeparanda Silani materna bona, reddendaque filio*, dixerat) amitâ magnâ, Germanic. Groß-Vatern Schweſter/ genitus intelligatur, quod è ſubjecto ſchemate clarum facio.

CN. LENTULUS.

Cn. Corn. Lentulus Cos. A. V. DCCXL.

Cornelia, Uxor. C. Jun. Silani, Cos. A. V. DCCXXXVII.

Cn. Corn. Lentulus qui & Coſſus, Cos. A. V. DCCLII.

C. Junius Silanus Cos. A. V. DCCLXIII. ProCos. Aſiæ. Noſter ſcilicet, qui in Cytheram inſulam relegatus eſt.

Coſſus Lentulus Cos. A. V. DCCLXXIIX. & in Præfectura Urbis ſucceſſor Piſonis. *Senec. Epiſt.* LXXXIII.

Cn. Lentulus Triumphalis de Getulis, de quo hic *Tacit.* Majeſtatis accuſatus ſub Tiberio *Tac. Ann.* 4, 29, 1. obiit 4, 44, 1.

Appius Junius Silanus, Æmiliæ Lepidæ maritus, Cos. A. V. DCCLXXXI. ProCos. Hiſp. occiſus A. V. DCCXCV.

Cn. Lentulus Getulicus Cos. *Tac. An.* 4, 46, 1. & ſuperioris Germaniæ Legatus. 6, 30, 3.

Et

Et hinc jam apparet, cur *Cn. Lentuli* ſententia mitior fuerit, cenſentis, non aqua & igni interdicendum Silano & in Gyarum inſulam relegandum, quod Piſo dixerat; ſed ſeparanda Silani materna bona, QUIPPE NB. CORNELIA PARENTE GENITI, quæ amita *Lentuli* magna, *reddendaque filio*, cui Lentulus hic Conſobrinus erat: Mit dem er ander Schweſter und Bruder-Kind war. Cui quidem interpretationi hoc firmius in hæreo, poſtquam idem mecum ſentire CL. *Thom. Reineſium in Epiſtolis* animadverti, quas ille varia eruditione plenas nuper admodum publico dedit.

De C. Silano hic Lapis:

P. CORNELIUS P. F. DOLABELLA·
C. JUNIUS C. F. SILANUS FLAMEN MARTIAL.
EX. S. C.
FACIUNDUM CURAVERUNT IDEM QUE PROBAVERUNT.

De ſorore *Torquata* Romæ marmor legitur:

JUNIÆ C. SILANI F.
TORQUATÆ VIR. VEST. MAXIMÆ.

Et aliud in Hortis Vaticani:

I. JUNONI
JUNIÆ C. SILANI F.
TORQVATÆ
SACERDOTI VESTALI ANNIS LXIIII.
CÆLESTI PATRONÆ ACTIUS L.

LXXVII. LIVIA DRUSILLA.) Quæ poſtea adoptione in familiam Juliam per teſtamentum Auguſti inſerta, *Tacit. Ann. 6. 51, 1.* (de quo more videndus *Barnabas Briſſonius Lib. VII. Solenn. Form.*) JULIA AUGUSTA dici meruit. *Sveton. Aug.* 101. *Tac. Ann.* 1; 8, 2. & *Ann. 5. pr. Filia* item (puta per adoptionem) *Auguſti*, mariti ſui ad deos jam transgreſſi: *Ovid. 4. de Pont.* Cui eo nomine *Ara* decreta; *Tacit. Ann.* 1, 14, 2. & ex Conſulto Senatus SACERDOS FLAMINICA, prima & perpetua, *Vellej.* 2, 75, 3. &

Dio 56. p. 596. Tunc vero conſecrantes Auguſtum Sodales ei & ſacra inſtituerunt & SACERDOTEM LIVIAM. Hinc paſſim in Lapidibus & Nummis DIVI FILIA legitur, ut in Marmore Hiſpanienſi.

JULIÆ AUG.
DIVI F. MATRI
TI. CÆSARIS AUG. PRINCIPIS ET CONSERVATORIS
ET DRUSI GERMANICI
M. CORNELIUS PROCULUS
PONTIFEX CÆSARUM

In Nummo æreo:

S. P. Q. R. DIVÆ JULIÆ AUG. FIL.

Et apud *Ovidium, IV. de Ponto:*

Nec pietas ignota mea eſt, videt hoſpita tellus
In noſtra ſacrum Cæſaris *eſſe domo.*
Stant pariter Natusque pius, CONJUXQVE SACERDOS
Numina jam facto non leviora Deo

Natus pius, Tiberius, *Conjux Sacerdos*, Livia interpretanda eſt. Meminit & hujus Sacerdotii Auguſti *Arianus, de ſermone Epictet. Lib. 1. cap. 19.* non ſine inriſu illorum qui magno ſtudio & ſumptu illud prenſabant. En Verba: *Hodie locutus mecum quidam ſuper Sacerdotio Auguſti. Dico ei, Mi homo mitte rem, ſumptum multum facies fruſtra. At ſcribæ publici nomen meum adnotabunt. Num tu igitur legentibus omnibus coram dices, Me inſcripſerunt? & ut nunc poſſis adeſſe omnibus legentibus, mortuus quid facies? Manebit meum nomen. Inſcribe ipſum lapidi, & manebit. Age, extra Nicopolim autem quæ memoria tui? At coronam auream geſtabo. Si prorſum appetis coronam, roſeam indutus circumi, aſpectu enim id jucundius.* Ad hujus exemplum *Agrippina*, defuncti mariti ſui Claudii Imperatoris V. *Flaminia* conſtituta eſſe videtur, apud *Tac. Ann. 13, 1.* Sed præter Liviam aſcitæ & aliæ Feminæ ad hujus Divi cultum, adeo infecta adulatione & ſordida tunc tempora erant; nem-

nempe *P. Poſthumia* & *Lucretia*, de quibus Marmor, quod hic prætermiſiſſe nefas:

P. POSTHUMIÆ P. F. PAULLÆ SACERD. D. JULI. AUGUST.

& aliud in Hiſpaniis:

LUCR. L. F. CAMPANA FLAM. PERP. DOMUS AUGUST.

Additus quoque *Tiberius Druſusque* & *Claudius* & *Germanicus* cum primoribus Civitatis uno & viginti, ad exemplum Romuli qui ſervandæ Tatii memoriæ *Sodales Tatios* inſtituerat, memorante Tacito *Ann.* 1, 54, 1. *H.* 2, 95, 2. qui idem de novo hoc SODALIUM AUGUSTALIUM ſacerdotio, *Ann.* 1, 54, 1. *Idem annus novas cærimonias accepit*, *addito* SODALIUM AUGUSTALIUM SACERDOTIO. Imitari exemplum hoc in aliis deinceps Imperatoribus placuit, qui Divi ſalutati: Hinc illa nomina, SODALES FLAVII, HADRIANALES, ÆLIANI, ANTONINI paſſim in Hiſtoria. De *Nerone Cæſare*, Germanici, Filio Lapis:

NERONI CÆSARI GERMANICI F.
TI. AUGUSTI N. DIVI AUGUST. PRON.
FLAM. AUGUSTALI SODALI AUGUSTA
LI. Q. Q. NOVANIUS. Q. L. SÆVIUS

Adde Alex. de Alexand. Genial. dier. lib. 6. cap. 12. *& ibi Tiraquellum & I. Lipſium in Excurſ. ad* 1. *Lib. Ann. Taciti Lit. C.* Ceterum fuit LIVIA *L. Livii Claudiani*, nobiliſſimi & fortiſſimi viri (qui adoptatus in *familiam Liviam* DRUSI cognomentum accepit. *Vellej.* 2, 94, 1. *Tacit. Ann.* 5, 1, 1. & poſt pugnam Philippenſem, Bruti & Caſſi partes ſecutus, ſua manu periit, *Vellej.* 2, 71, 3. *Dio* 48.) & *Aufidiæ* (ex *M. Aufidio Lurco* Tribuno plebis, familiarique Ciceronis, *Cic.* 1. *ad Attic.* 13. genitæ) filia. *Vellej.* 2, 75, 3. genere, probitate, formâ, Romanarum eminentiſſima. *Vellej. d. l.* Primum illi matrimonium ac liberi fuere cum *Tiberio Claudio Nerone*, *Vellej.* 2, 79, 2. *Tac. Ann.* 5, 1, 2.

1,2. Prætore & Pontifice, magni animi doctiſſimique ingenii viro, *Vellej.* 2,75,1. 2,94,1. Exin *Auguſtus*, *Vellej.* 2,75,3. cupidine formæ Neroni abſtulit; incertum an invitam: adeo properus, ut ne ſpatio ad enitendum dato, penatibus ſuis gravidam induxerit, conſultis per ludibrium Pontificibus: *An concepto nec dum edito partu, rite nuberet. Tac. Ann.* 1,10,7. *&* 5,1,3. *Svet. Auguſt.* 36. Inſectatus hanc abductionem *Prudentius contra Symmachum* in his verſibus:

Nondum maternam partu vacuaverat alvum
Conceptamque viri ſobolem paritura gerebat
Pronuba: jam gravidæ fulcrum geniale paratur
Jam ſponſus ſaliente utero nubentis, amicos
Advocat, haut ſterilem certus fore jam ſibi pactam.
Vitricus antevenit tardum præfervidus ortum
Privigni nondum geniti: mox editur inter
Feſcennina, novo proles aliena marito:
Idque Deum ſortes & Apollinis antra dederunt
Conſilium, nunquam melius nam cedere tædas
Reſponſum eſt, quam cum prægnans nova nupta jugatur.

Tulit liberorum ex ea, cum maxime cuperet, nihil. Hæc cauſſa adoptandi privignum utrumque, & aſſumendi in nomen Auguſtum; *Tiberium* nempe *Neronem, vid. num.* 80. & *Neronem Claudium Druſum Tac. An.* 2,82,3. *vid. num.* 87. *Svet. Aug.* 65. *Tac. An.* 1,8,1. *Vellej.* 2,75,3. Formæ excellentis fuit, &, ultra quam antiquis feminis probatum, comis; mater impotens, uxor facilis (h. e. ut ipſa explicat apud *Dion. in Apophtegm. Omnia mandata ejus alacriter obiens, minimeque in facta ejus alia inquirens, minimeque in luſus amatorios mariti, ſed eos diſſimulans:*) & cum artibus mariti, ſimulatione filii bene compoſita. *Tac. An.* 5,1,5. Mortem obiit ætate extrema, *Tac. An.* 5,1,1.) annos nata LXXXII. *Plin.* 14,6. Funus ejus modicum fuit; laudata Livia eſt pro Roſtris à Cæſare Caligula pronepote. De hac Pedo Poeta:

Nata

Nata quod es alte, quod fœtibus aucta duobus,
Tiberio ſcilicet & *Druſo:*
Quodque etiam magno conſociata Jovi.
id eſt, *Auguſto.*

LXXVIII. TIBERIUS NERO, IMPERATOR III.) *Vellejus* 2, 96, 1. ſimpliciter *Neronem*, Horatius *lib.* 1, *Epiſt.* 3. *&* 9. *Claudium* appellat. Ex patricia Gente Claudia, *Tac. Ann.* 6, 51, 1. matre *Livia*, patre *Tiberio Claudio Nerone* natus, *Vellej.* 2, 94, 1. ab Auguſto, hortatu matris, Filius, Collega Imperii conſorsque Tribunitiæ poteſtatis, *Tacit. Ann.* 1, 3, 5. 1, 10, 10. *Vellej.* 2, 99, 1. 2, 103, 2. *Svet. Tib.* 15. *Dio* 55, & tandem hæres in Teſtamento adſumptus eſt. Verba Teſtamenti apud *Svetonium Tiber.* 23. hæc leguntur: *Quoniam ſiniſtra fortuna Cajum & Lucium filios mihi eripuit, Tiberius Cæſar mihi ex parte dimidia & ſextante Hæres eſto.* In Faſtis, ut & Fragmento Legis Regiæ, *Tiberium Julium* vocari invenio. Utrumque ſubjicio: *Ti. Julius divi Auguſti. F. divi Juli N. Cæſar. Aug.*

FRAGMENTUM *) LEG. REGIÆ:

Fœdus. vt. cum. quibus. volet. facere. liceat. ita. uti. licuit. D. Auguſto. Tiberio. Julio. Cæſari. Aug. Tiberioque. Claudio Cæſari. Aug. Germanico.

Utique. ei. Senatum. habere. relationem. facere. remittere. Senatus. conſulta. per. relationem. diſceſſionemque. facere, liceat. ita. uti. licuit, D. Auguſto. Ti. Claudio. Cæſari. Aug. Germanico.

Utique. cum ex. voluntate. auctoritateve. juſſu. mandatuve. ejus. præſenteve. eo. Senatus. habebitur. omnium. rerum. jus perinde. habeatur. ſervetur. ac. ſi. è. lege. Senatus edictus. eſſet. habereturque.

Utique. quor. magiſtratum. poteſtatem. Imperium. curationemve. cujus. rei. petentes. Senatui. Populoque. Romano. commendaverit. quibusque. ſuffragationem. ſuam. dederit, promiſerit. eorum. comitiis. quibusque. extra. ordinem. ratio. habeatur.

*) Gruter. Inſcript p. CCXLII. Jo. Frid. Gronovius Orat. de Aege Regia & Janus Vincentius Gravina lib. de Romano Imperio.

Utique. ei. fines. Pomœrii, proferre. promovere. quum. ex. republica. cenſebit, eſſe. liceat. uti. licuit. Ti. Claudio. Cæſari. Aug. Germanico.

Utique. quæcunque. ex. uſu. Reipublicæ. Majeſtate. Divinarum. humanarum. publicarum. privatarumque. rerum. eſſe. cenſebit. ei. agere. facere. jus. poteſtasque. ſit. ita. uti. D. Auguſto Tiberioque. Julio. Cæſari Aug. Tiberioque. Claudio. Cæſari. Aug. Germanico. fuit.

Utique. quibus. legibus plebeiue ſcitis. ſcriptum. fuit. ne. D. Auguſtus Tiberiusve. Julius. Cæſar. Aug. Tiberiusque. Claudius. Cæſar. Aug. Germanicus. tenerentur. iis. legibus. plebeique. ſcitis. Imp. Cæſar. Veſpaſianus. Aug. ſolutus. ſit. quæque. ex quaque lege. rogatione D. Auguſtum Tiberiumve. Julium. Cæſarem. Aug. Tiberiumve. Claudium. Cæſarem. Aug. Germanicum. facere. oportuit. ea. omnia. Imp. Cæſari. Veſpaſiano. Aug. facere. liceat.

Utique. quæcunque. ante. hanc. legem. rogatam. acta. geſta. decreta. imperata. ab. Imperatore. Cæſare. Veſpaſiano. Aug. juſſu. mandatuve. ejus. a. quoque. facta ſunt. ea. perinde. juſta. rataque. ſint. ac. ſi. populi. plebisve. juſſu. acta. eſſent.

SANCTIO.

Si. quis. hujusce. legis. ergo. adverſus. leges. rogationes. plebisve. ſcita. Senatusve. conſulta. fecit. fecerit ſive. quod. eum. ex. lege. rogationeve. plebisve. ſcito. S. ve. C. facere. oportebit non. fecerit. hujus. legis. ergo. id. ei. ne. fraudi. eſto. neve. quid. ob. eam. rem. populo. dare. debeto. neve. cui. de. ea. re. actio. neve. judicatio. eſto. neve. quis. de. ea re. apud. ſe. agi. ſinito.

Propter nimiam vini aviditatem BIBERIUS CALDIUS MERO vocari Tiberius meruit. *Svet. Tiber.* 42 & CALDIUS quidem, à frequenti *calidæ* potu. Ad omne genus libidinis natura adeo pronus, ut in ingenua pube ſtupranda, non formam tantum & decora corpora, ſed in his modeſtam pueritiam, in aliis imagines majorum incitamentum cupidinis haberet. *Tac. An.* 6, 1, 4. callidus & tegendis ſceleribus obſcurus. *Tac. An.* 6, 24, 4. nullam æque ex virtutibus ſuis, ut rebatur, quam diſſimulationem, dilexit. *Tacit. Ann.* 4, 71, 3. 6, 60, 1. Hinc appellationem DOMINI, prænomen IMPERATORIS, PARENTISQVE PATRIÆ delatum ſæpius vocabulum reſpuens, *Tac. An.* 2, 87, 2. Servorum ſe DOMINUM, IMPERATOREM militum,

Sena-

Senatus ceterorumque civium PRINCIPEM ſeu *Præcipuum* eſſe dixit. *Sveton. Tiber.* 27. *Dio LVII. pag.* 606. *ſeq.* Bellum Pannonicum geſſit primo, *Vellej.* 2, 96, 2. mox defuncto *Druſo Claudio* fratre, belli Germanici curam ſumſit, quod ſua & Virtute & Fortuna adminiſtravit, peragratusque victor omnes partes Germaniæ, ſine ullo detrimento commiſſi exercitus, quod præcipue curæ ſemper fuit illi, ſic perdomuit illam, ut in formam pœne ſtipendiariæ redegerit, Provinciæ. *Vellej.* 2, 97, 4. 2, 104, 2. 2, 105, 1. Præſidibus onerandas tributis Provincias cenſentibus reſcripſit: *Boni paſtoris eſſe tondere pecus, non deglubere.* Adverſus quorundam famoſos libellos, ultionem efflagitantibus amicis, *In libera Civitate liberas eſſe linguas debere*, reſpondit: patientiam libertatis alienæ oſtentans, & contemptor ſuæ infamiæ. *Tac. Ann.* 6, 38, 4. Tandem apud promontorium Miſſeni, in villa L. Luculli prope Neapolim, & lento & tabifico veneno, à C. Caligula propinato, *Svet. Tib.* 73. vel injectu etiam multæ veſtis, *Tac. An.* 6, 50, 8. & *Dio* 58. *p.* 636. extinctus eſt, octavo & ſeptuageſimo ætatis anno, tertio & vigeſimo imperii, *Tac. Ann.* 6, 51, 4. Corpus Romam per milites deportatum publico funere crematum eſt, *Svet. Tib.* 75.

LXXIX. AGRIPPINA.) *Tacit. Ann.* 1, 12, 6. 2, 43. 9. *Senec. Epiſt.* 21. VIPSANIA dicta, *M. Agrippæ Vipſanii*, *Tacit. An.* 3, 19, 4. & *Pomponiæ* (ex *Cæcilio* vel *Pomponio Attico*, *Corn. Nepos*, *Attic.* 21, 4. *Senec. Epiſt.* 21. Equite Romano) Uxoris ſuæ primæ Filia. *Svet. Tib.* 7. *Vellej.* 2, 96, 1. *Dio* 54. *p.* 542. & *Agrippinæ*, Uxoris Cermanici, *ſoror conſanguinea*: quippe eodem patre, Vipſanio, natæ ambæ, diversâ matre. *Tacit. Ann.* 4, 71, 3. à Cæſare Auguſto vix annicula ipſi deſponſata. *Corn. Nep. Attic.* 12, 1. & 19, 4. his verbis: *Nata eſt autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. Hanc Cæſar* (Octavius Auguſtus) *vix anniculam Tiberio Claudio Neroni Druſillâ nato, privigno ſuo deſpondit: quæ conjunctio neceſſitudinem eorum ſanxit, familiaritatem reddidit frequentiorem.* Hanc poſtea nato jam Druſo, quanquam optime convenientem, rurſumque gravidam, non ſine ſummo animi angore, pro *Julia* Auguſti F. demittere coactus fuit. *Svet. Tib.* 7. Unde poſtea ASINIO GALLO COS. (*Pollionis Aſinii*, Oratoris maximi, *Senec. de Tranq. animi*, 16, 11. *Flor.* 4, 12, 11. Ciceronique infenſiſſimi, *Senec. Suas.* 6. Filio, *Tac. An.* 1, 12, 6. 11, 6, 4.) nupta, *Tac. An.* 1, 12, 6.

2, 32, 3. 4, 71. 3. *Dio* 57. *p.* 600. qui & *Asinius Saloninus* dictus, à devictis à patre Saloniis in Dalmatia, *Flor.* 4, 12, 9. quo tempore natus erat. *J. Lipsius in Comm. ad Tac. An.* 3, 75, 1. *& Serv. ad princip. Eclog.* 4. *Virg.*) postquam adulterii cum *Agrippina*, Germanici vidua, falso à Tiberio accusaretur. *Tac. An.* 6, 25, 2. egestate cibi se peremit. *Tac. An.* 6, 23, 1. Ceterum ex *Agrippina* & *Asinio* virilis sexus septem geniti sunt. I. C. ASINIUS SALONINUS, quem *fratrem uterinum*, *Drusi* (Tiberii Imperatoris ex Agrippina Filii) vocat Tacitus, *Tiberioque progenerum* destinatum scribit; *Ann.* 3, 75, 1. scilicet quod aliquam ex Filiabus Germanici (quem jussu Augusti Tiberius adoptaverat, *Tac. Ann.* 1, 3, 7. 2, 43, 8. 12, 25, 2. 1, 47, 3. 1, 76, 4.) ducturus esset. Dicitur enim, auctore *Modestino*, *Socer magnus* uxoris meæ avus, qui & *prosocer* appellatur, & ego sum illi *progener*: & Avus meus, *Socer magnus* est uxoris meæ, illa illi *pronurus*. Item *Prosocrus* mihi, Uxoris meæ avia est, ego illius sum *Progener. l.* 4. §. 6. *vers. potest. ff. de grad. & affin. vid. quæ notavi ad n.* 65. II. L. ASINIUS GALLUS, qui ad res novas sub Claudio aspiravit. *Sveton. Claud.* 13. *Dio* 62. *Tac. Ann.* 14, 48, 1. III. CN. ASINIUS POLLIO, *Tac. Ann.* 4. 1, 1. *H.* 2, 59, 1. Et de hoc inscriptio sepulchri marmorei Puteolis clo Ioc II reperti, quam se vidisse affirmat *Capacius lib. II. Histor. Neapol. c. XXIV. p.* 718. CN. ASINIO POLLIONIS ET AGRIPPÆ NEPOTI PUTEOLANI PATRONO PUBLICE. IV. ASINIUS AGRIPPA, *Tacit. Ann.* 4, 34, 1. 4, 61, 1. V. ASINIUS CELER, quem *Consulem* Plinius nominat, 9, 17. *Macrob.* 3. VI. ÆSERNIUS MARCELLUS, *Suet. Aug.* 43. à Pisone patronus petitus; *Tac. Ann.* 3, 11, 2. contra quam putat *Lipsius*, qui interjecta inter *Æsernium* & *Marcellum* virgula, per *Marcellum* hic designari credit *Eprium* nomine, *cujus celebre ingenium in foro.* Sed dispunxit hunc errorem jam pridem *CL. Dn. Johannes Freinshemius in Notis ad h. l.* VII. VIPSANIUS GALLUS, de quo *Tac. An.* 2, 51, 1. *& ibi Ludovicus D'orleantius in Cogit. Nov. p.* 259. *n.* 8. Nec est quod miretur aliquis, tot filios Consules huic Viro fuisse, cum ipse Tacitus de morte ipsius agens, *An.* 6, 23, 2 scribat: *Scilicet, medio triennio defuerat tempus subeundi judicium consulari seni, tot consularium parenti.* Hæc est illa *Vipsania*, quam *unam omnium Agrippæ liberorum miti obitu* (hoc est, ex fato suo & natura) excessisse scribit Tacitus *Ann.* 3, 19, 4. cui tamen addenda videtur *Julia*, L. Æmilii Cos. Uxor, quod supra monuisse commemini.

LXXX.

LXXX. DRUSUS CÆSAR.) *Tac. Ann.* 1, 24, 1. 1, 25, 1. 3, 2, 4. 3, 19, 4. 1, 1, 27. 1, 47, 3. 1, 76, 4. 2, 45, 1. & 8. 2, 84, 3. *Vellej.* 2, 130, 3. Commotior animo manuque promptus, unde & *Caſtor* cognominatus eſt, *Dio* 57. *p.* 608. ac ſanguine humano nimis gaudens. *Tac. Ann.* 1, 76, 4. 3, 37, 3. ter Cos. creatus, *Tac. Ann.* 1, 55, 1. 3, 22, 6. Tribunitiam poteſtatem per patrem impetravit, *Tac. An.* 3, 56, 1. Tandem impatiens æmuli, à Sejano, cui orto forte jurgio, manus intenderat, per *Liviliam* (Tacitus *Liviam* vocat, *An.* 4, 3. & 2, 43, 9.) uxorem adulterio pellectam, *Tac. Ann.* 4, 3, 4. *Suet. Tiber.* 53, 54. & aliquid *Vellejus* 2, 130, 4. veneno extinguitur. *Tac. Ann* 4, 8, 1. Oroſius *lib.* 7. Druſum à Tiberio extinctum tradit, ex vulgi ſcilicet fabula, quæ jam Taciti ævo jactabatur. Quaſi Sejanus, ubi locus veneficii tempusque compoſita eran t, eo audaciæ provectus fuerit, ut eum everteret, & occulto judicio Druſum veneni in patrem arguens, monuerit Tiberium, vitandam potionem, quæ prima ei apud filium epulanti offerretur. Ea fraude tum ſenem, poſtquam conſilium inierat, exceptum poculum Druſo tradidiſſe: atque illo ignaro & juveniliter hauriente, auctam ſuſpicionem, tanquam metu & pudore ſibimet inrogaret mortem, quam patri ſtruxerat. Sed ut vana hæc, ita à *Cornelio* facile refutantur: Quis enim mediocri prudentia, ne dum Tiberius tantis rebus exercitus, inaudito filio exitium offerret, idque ſua manu & nullo ad pœnitendum regreſſu? Quin potius miniſtrum veneni excruciaret, auctorem inquireret, inſtituta etiam in extraneos contatione, & mora adverſum unicum & nullius ante flagitii compertum. Sed quia Sejanus facinorum omnium repertor habebatur, ex nimia charitate in eum Cæſaris, & ceterorum in utrumque odio, quamvis fabuloſa & immania credebantur, atrociore ſemper fama erga dominantium exitus. *Tacit. An.* 4, 11, 4. Tacitus vocat illum *Fratrem* (puta adoptivum) (Tiberii) CLAUDII, *Ann.* 3, 2, 4. quem poſtea fortuna contra ſpem omnium ad imperii faſtigium evexit. *Quippe*, ait Noſter, *An.* 3, 18, 7. *fama, ſpe, veneratione potius omnes deſtinabantur imperio, quam quem futurum principem, fortuna in occulto tenebat.*

LXXXI. DUO VIRILIS SEXUS SIMUL EDITI.) *Tac. An.* 2, 84, 1. 3, 56, 6. & 3, 34, 10. quorum alter quadrimus periit, *Tac. An.* 4, 15, 1. *Vellej.* 2, 130, 3. alter *Tiberius* dictus, *Suet. Tiber.* 54. *Dio* 58.

58, *p.* 632. à Caligula, qui ipſi cohæres à Tiberio datus fuerat, *Sveton. Calig.* 14, 15, 23. inopinans per Tribunum militum repente immiſſum interemptus eſt. *Svet. Calig.* 23. quod bene præviderat avus. Hinc ſemel crebris cum lacrumis, hunc minorem ex nepotibus complexus, truci alterius vultu & adducto: *Occides hunc tu*, dixit, *& te alius. Tac. An.* 6, 46, 6. Nec fefellit. Sic enim de hoc *Philo de leg. ad Cajum: Suum patruelem* (Svetonius *Fratrem* vocat; *Calig.* 23. minus congrue.) *& imperii cohæredem, & propiorem Tiberii ſucceſſorem, quod hic natura, ipſe adoptione nepos eſſet, occidit, cauſatus ab eo ſe petitum inſidiis: quod crimen ne hujus ætati quidem competebat, vix enim primam adoleſcentiam miſellus attigerat!*

LXXXII. JULIA.) *Dio* 58. *p.* 631. Primum illi matrimonium cum *Nerone*, vetuſtiſſimo liberorum Germanici fuit: *Tac. Ann.* 3, 29, 3. 4, 60, 3. quo crudeliter à Tiberio interempto, *Sveton. Tiber.* 54. Il. ducta eſt à *Rubellio Blando, Tac. Ann.* 3, 23, 3. 6, 45, 4. non ſine mœrore civitatis, quæ avum ejus Tiburtim Equitem Romanum meminerat, *Tac. Ann.* 6, 27, 1. 6, 45, 4. Tandem dolo *Meſſalinæ*, accuſatore Suilio, 13, 43, 3. à *Claudio* interfecta eſt. *Tac. Ann.* 13, 32, 3. *Sveton. Claud.* 29. *Dio* 60.

LXXXIII. RUBELLIUS PLAUTUS.) *Tac. An.* 13, 19, 2. 14, 22, 2. Tranquillus *Ner.* 35. *Aulum Plantium* vocat. Vir magnis opibus. *Tacit. Ann.* 14, 57, 3. *&* 6. quem Nero ſermone vulgi imperio deſtinatum, *Tac. Ann.* 14, 22, 2. in Aſiam amovit, *Tacit. Ann.* 14, 57, 3. ibidemque manu centurionis extinxit, *Tacit. Ann.* 14, 49, 3. Relatum caput ejus inluſit Nero. Nec ita multo poſt Conjux ejus *Antiſtia Pollutia*; *Tacit. Ann.* 14, 22, 6. 16, 10, 1. 14, 58, 4. *L. Antiſtii Veteris* Proc. Aſiæ, 16. 10, 1. F. inviſa Neroni, tanquam vivendo mortem *Rubelli Plauti* exprobaret, cum patre & avia *Sextia*, *Tacit. Ann.* 16. 11, 4. eodem in cubiculo, eodem ferro venas abſcidit. *Tacit. Ann.* 16, 10, 1. *&* 11, 4.

LXXXIV. JULIA.) F. Auguſti, *Tacit. Ann.* 1, 53, 1. 6, 5, 3. *Vellej.* 2, 96, 1. cujus faſtum & impudicitiam ferre nequiens Rhodum conceſſit, *Tac. Ann.* 1, 4, 4. *Svet. Tib.* 10. *Vellej.* 2, 99, 4. Ex ea proles *Tiberius*, ſed infans Aquilejæ extinctus, *Vellej.* 2, 130, 3. ideoque adopta-

adoptatus juſſu Auguſti, *Tac. Ann.* 1, 3, 7. Germanicus Cæſar, *Tac. An.* 12, 25, 2. 1, 47, 3. 3, 12, 7. 4, 57, 5. 3, 31, 1. qui ideo *Druſi* (Tiberii Filii) *frater* vocatur apud *Tac. Ann.* 3, 8, 1. 1, 76, 4. & Tiberius Claudius Cæſar, poſt Imperator V. uterque ex Druſo fratre nepos.

LXXXV. NERO CLAUDIUS DRUSUS.) Intra Cæſaris Auguſti penates editus, *Vellej.* 2, 95, 1. *Tac. Ann.* 1, 3, 2. Germaniæ magna ex parte domitor. *Vellej.* 2, 95, 3. & Oceani Septemtrionalis, primus Romanorum Ducum navigator; trans Rhenum foſſas novi & immenſi operis effecit, quæ ab illo *Druſinæ* dictæ, *Svet. Claud.* 1. Vir tot tantarumque virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit, vel induſtria perficit; cujus ingenium, utrum bellicis magis operibus an civilibus ſuffecerit artibus, in incerto eſt. *Vellej. d. l.* 2, 97, 2. Morum certe dulcedo ac ſvavitas & adverſus amicos æqua ac par ſui æſtimatio inæſtimabilis fuit. *Vellej. d. l.* De hoc Strabo *lib. 7. Sunt & alii interjecti navigabiles fluvii, in quorum uno Amaſia, Druſus Bructeros navali proelio vicit.* Extincti in Germania corpus, (non ſine veneni ſuſpicione, *Svet. Claud.* 1.) ab æſtivis caſtris ad hyberna geſtarunt Tribuni & Centuriones, dein ſuſceperunt obviæ Scribarum Decuriæ, *Svet. d. l. Dio 55. pr.* & in urbem devexerunt, prægrediente pedibus toto itinere Tiberio fratre. *Svet. Tib.* 2. nec minora Auguſtus, qui aſperrimo hyemis Ticinum usque progreſſus, neque abſcedens à corpore ſimul urbem intravit. Deflетus in foro, laudatus pro Roſtris: cuncta à majoribus reperta, aut quæ poſteri invenerint, cumulata, *Tac. An* 3, 5, 3. *Svet. Claud. Val. Max.* 5, 5. *Exercitus Honorarium Tumulum* (quem *Xenophon. 6. inane ſepulchrum*, Virgilius *lib.* 3. *Inanem tumulum* vocat,) propter Rhenum excitavit, circa quem ſtato die quotannis decurreret, & Galliarum Civitates publice ſupplicarent. *Svet. Claud.* 1. Addita inſuper *Ara*, quam disjectam à Germanis, reſtituit Germanicus, honorique patris ipſe cum legionibus decucurrit. *An.* 2, 7, 3. Petrarcha auctor eſt, viſum ſibi Romæ Arcum Triumphalem, huic Druſo Neroni inſcriptum; è quo collapſo & vetuſtate temporis exeſo, hos duntaxat verſus à ſe lectos:

— *ad*

— — *ad divortia Rheni*
Pervaſi, hoſtiles depopulatus agros.
Dum tibi ROMA decus æternaque ſudo trophæa,
Iſter pacatis lenior ibit aquis.

Præterea Senatus inter alia complura *marmoreum arcum* cum trophæis via Appia, & *Germanici cognomen* ex Provincia ipſi poſterisque ejus decrevit. *Suet. Claud.* 1. *Flor.* 4, 12, 28. *Ovid. Faſt.* 1, 197.

Et mortem & nomen DRUSO Germania fecit.

Ravennæ etiam ſepulchrum exſtructum à Tib. Claudio, ejus F. cujus hæc in priſco Lapide memoria:

Ti. Claudius. Druſi. F. Caſ. German. Pontif. Max. Trib. Pot. II. Cos. Deſig. III. Imp. III. P. P. dedit, ob. memoriam. Patris. Svi. Dec. VII. Collegii. Fabr. M. R. Hs. ∞. N. liberalitate. donavit. ſub. hac. condicione. ut. quotannis. roſas. ad. monumentum. ejus. deferant. &. ibi. epulentur. dumtaxat. in. v. id. Julias. quod. ſi. neglexerint. tunc. ad. VIII. ejusdem. collegii. pertinere. debebit. condicione. ſupradicta.

Suprema ejusdem hac Conqueſtione deflevit Pedo ad Livam matrem;

Vidimus attonitum fraternâ morte Neronem
Pallida promiſſis flere per ora comis,
Diſſimilemque ſui vultu profitente dolorem,
Heu mihi quam toto luctus in orbe fuit.

addit deinde matris queſtus & intimos dolores:

Tu tamen auſe potes tanto indulgere dolori
Longius ut nolis, heu malefortis, ali.
Vix etiam fueras paucas vitalis in horas.
Obtulit invitæ cum tibi Cæſar opem,
Admovitque preces & jus immiſcuit illis,
Aridaque adſuſa guttura tinxit aqua.

Et

Et Porphyrion, Acroniusque ſcribunt, Horatium IV. Carminum librum contra inſtitutum feciſſe in laudem hujus Druſi.

LXXXVI. ANTONIA MINOR.) *Tac. Ann.* 3, 3, 2. *M. Antonii* IIIViri, & *Octaviæ Minoris* (Sororis Auguſti) F. Quam Plinius 17, 19. nunquam in vita exſpuiſſe, ut Pomponium, Conſularem Poëtam nunquam ructaſſe ſcribit. Valerius Maximus à continentia & amore in Conjugem mire laudat, 4, 3. De eodem Plinius 9, 55. auctor eſt, cum Hortenſio inſigni Oratore, inſigniter ſtulto ſtultam fuiſſe: ut enim ille piſcinæ ſuæ apud Baulos Muræna ita dilexit, ut exanimatam fleſſe credatur, res non ferenda in Viro: ſic iſta murænæ, quam deperibat, inaures addidit. Dandum hoc muliebri vanitati. De illa Lapis:

ANTONIAI
AVGVSTAI
DRVSI
SACERDOTI DIVI
AVGVSTI
MATRI TI. CLAVDII
CÆSARIS. AVG. P. P.

LXXXVII. GERMANICVS CÆSAR.) *Tacit. Ann.* 1, 3, 7. omnibus animi corporisque virtutibus ſupra omnes mortales dotatus, *Svet. Calig.* 3. miræ comitatis, *Tac. Ann.* 1, 33, 4. modicus voluptatum, *Tac. Ann.* 2, 73, 3. conciliandæque hominum gratiæ ac promerendi amoris efficaci ſtudio: Bello cum *Cheruſcis*, *Marſis*, *Cattis*, *Svevis* & *Sicambris* aliisque Germaniæ populis clarus, *Tac. Ann.* 1, 63, 1. 2, 25, 2. 1, 51. 2, 7, 2. *Flor.* 4, 12, 23. & 24. nomen Imperatoris accepit, *Tac. An.* 1, 58, 7. motum Orientem ſapientia ſua compoſuit. *Tacit. An.* 2, 43, 2. Tandem Ægypto remeans, in Antiochia fraude Tiberii, miniſterio Piſonis & uxoris ejus Plancinæ interceptus, *Tac. Ann.* 2, 71, 3. veneno extinguitur. *Svet. Calig.* 2. ingenti luctu provinciæ & circumjacentium populorum. *Tac. An.* 2, 72, 2. Indoluere exteræ nationes & Reges; tanta illi comitas in ſocios, manſuetudo in hoſtes, viſuque & auditu juxta venerabilis: Cum magnitudinem & gravitatem ſummæ fortunæ retineret, invidiam

& adrogantiam effugerat. Funus ſine imaginibus & pompa per laudes & memoriam virtutum ejus celebre fuit. *Tac. Ann.* 2, 72, 3. Superſtites illi fratres *Claudius* naturâ, adoptione *Druſus*, unius diei via, *Tac. An.* 3, 5, 6. Terracinam usque progreſſi, *Tac. Ann.* 3, 2, 4. *Patruus* (Tiberius) in porta obvius fuit. *Tac. Ann.* 3, 5, 6. Reliquiæ multis cum lacrumis tumulo Auguſti inlatæ. *Tac. Ann.* 3, 4, 1.

LXXXVIII. AGRIPPINA.) *M. Agrippæ* & *Juliæ* F. Auguſti Imp. Neptis. *Tac. Ann.* 1, 33, 1. 2, 71, 7. Decus patriæ, &, defuncto marito, ſolus Auguſti ſanguis, unicumque antiquitatis ſpecimen appellata. *Tac. Ann.* 3, 4, 3. Mulier æqui impatiens, dominandi avida, virilibus curis feminarum vitia exuerat. Fecunditate & forma *Liviam* Druſi, *de qua Num.* 82. & 120. ſupergreſſa. *Tac. Ann.* 2, 43, 9. hoc uno infelix, quod Orbi *Caligulam*, &, ex Filia *Agrippina*, *Neronem* dediſſet: totidem faces Orbis & duo Parides. Uterque enim totus ſanguis, uterque Rei Romanæ & Virtutis omnis everriculum & peſtis Defuncto marito maritum ſibi dari à Tiberio Imperatore poſtulat, ſed Cæſar non ignarus quantum ex Republica peteretur: ne tamen offenſionis aut metus manifeſtus foret, ſine reſponſo quanquam inſtantem reliquit, quod ex Commentariis Agrippinæ Filiæ, Neronis Matris, refert *Tacit. Ann.* 4, 53, 3. Mox ubi à nonnullis, quos Sejanus immiſerat, per ſpeciem amicitiæ moneretur, paratum ei venenum, vitandas ſoceri epulas: atque illa ſimulationum neſcia cum propter diſcumberet, non vultu aut ſermone flecti, nullos attingere cibos; donec advertit Tiberius, fortean quia audiverat; idque quo acrius experiretur, poma ut erant depoſita laudans, *nurui* ſua manu tradidit: aucta ex eo ſuſpicio Agrippinæ, & intacta ore ſervis tramiſit. Nec tamen Tiberii vox coram ſecuta, ſed obverſus ad matrem, Non mirum, ait, ſi quid ſeverius in eam ſtatuiſſet, à qua veneficii inſimularetur. *Tac. Ann.* 4, 54, 1. *Adde quæ dixi ad Num.* 81.

LXXXIX. NERO JULIUS GERMANICUS.) *Tac. Ann.* 2, 43, 3. 4, 15, 7. 4, 59, 4 Hunc ingreſſum juventam cum fratre *Druſo*, commendavit patribus Tiberius, utque munere capeſſendi viginti viratus ſolveretur, & quinquennio maturius (hoc eſt, anno vigeſimo aut vigeſimo primo, nam legitima Quæſturæ ætas Auguſti & deinceps ævo, annus vigeſimus quintus cœptus, aut vigeſimus quar-

quartus expletus erat, ut ex *Dione lib.* 52. erudite probat I. *Lipſius, in Excurſ. ad Tac. Ann. lib.* III. *lit. D.* quem omnino conſule.) quam per leges annarias liceret, Quæſturam peteret, contendit: *Tacit. Ann.* 3, 29, 1. ſed ubi comperit, ineunte anno, pro ejus quoque ſalute ſuſcepta publice vota, congeſtis amariſſimè probris, in Pontiam inſulam amotum fame necavit. *Svet. Tib.* 54. Pontificem etiam creatum dicit Tacitus, fortè incogitanter: nihil enim de eo lapides, qui Manibus ejus opera data poſiti: Extat urna (à Caligula, ut è Svetonio haud obſcure colligitur, dicata) Romæ:

OSSA
NERONIS. CÆSARIS.
GERMANICI. CÆSARIS. F.
TI. AUGUSTI N.
DIVI. AUG. PRON. FLAMIN.
AUGUSTALIS. QVÆSTORIS.

& in Hiſpania lapis:

NERONI. CÆSARI
GERMANICI. F.
TI. AUGUSTI. N. DIVI. AUG.
PRON. FLAMINI. AUGUSTALI. SODALI AUGUSTALI.

Illi primum *Q. Cæcilii Metelli Cretici Silani* Filia pacta deſponſaque fuit, *Tac. Ann.* 2, 43, 3. inde *Julia*, Druſi Cæſaris Filia, Tiberii Neptis, nupta. *Tacit. Ann.* 3, 29, 3. 4, 60, 3. quam poſtea *Rubellius Blandus*, uxorem ſumpſit, *Tacit. Ann.* 6, 27, 1. *Adde quæ diximus ſupra ad Num.* 84.

XC. DRUSUS JULIUS GERMANICUS.) Quæſtor & Augur & ipſe Sejani ſcelere hoſtis à Senatu judicatus & fame necatus in ima parte Palatii, *Sveton. Tib.* 54. cum ſe miſerandis alimentis mandendo è cubili tomento, nonum ad diem detinuiſſet. *Tacit. Ann.* 6, 23, 3.

XCI. SALVIA.) *L. Salvii Othonis*, ProCos. Africæ, (Galbæ Imperatoris Nepotis,) & Albiæ Terentiæ F. *Svet. Othon.* 1. *Galb.* 6. *M. Salvii Othonis*, poſtea Imperatoris VIII. ſoror: quam nondum nubilem illi deſpondit Pater *L. Otho.*

XCII. ÆMILIA LEPIDA.) *Manii Lepidi* (*de quo ſupra ad Num.* 73.) moderati & ſapientis viri, ideoque ab Auguſto ad Conſulatum evecti Filia. *Tac. An.* 4, 20, 3. quæ maritum crebris criminationibus inſecuta, quanquam inteſtabilis, tamen impunita egit, dum ſuperfuit Pater *Lepidus*; poſt à delatoribus correpta eſt, ob ſervum adulterum; nec dubitatum eſt de flagitio, ergo omiſſa defenſione, finem vitæ ſibi poſuit. *Tacit. Ann.* 6, 40, 4. Ad eam pertinet vetus Lapis:

PUDENS. M. LEPIDI, L. F. GRAMMATICUS
PROCURATOR. ERAM. LEPIDÆ. MORESQVE. REGEBAM.
DUM. VIXI. MANSIT. CÆSARIS
ILLA. NURUS.
PHILOLOGUS. DISCIPULUS.

NURUS TIBERII dicitur, quod filium Germanici *Druſum* duxerat: qui Germanicus, Filius adoptivus Tiberii.

XCIII. C. CÆSAR CALIGULA.) Sic dictus joco caſtrenſi, *Tac. An.* 1, 41, 4. *Dio* 57. quod in caſtris genitus & contubernio legionum educatus, ad concilianda vulgi militaris ſtudia, *Tac. An.* 1, 69, 4. eo tegmine pedum indueretur. *Sveton. Aug.* 25. *Calig.* 9, 1. Erat autem *Caliga* vulgari & imi ordinis militum calceamentum. Hinc *Ventidium Baſſum, juventam inopem in caliga militari toleraſſe*, apud *Plinium* legimus 7, 43. *pr.* & *Marium à caliga ad Conſulatum perductum*, auctor eſt *Seneca de Benef.* 5, 16. quo ſenſu & *caligatam militiam* vocat *Modeſtinus* noſter *in l.* 10. *ff. de excuſ. tutor. & l.* 21. *C. de nupt. à caligato milite usque ad protectoris perſonam:* id eſt, ab imo, usque ad ſuperiorem gradum. Imperator IV. fuit, monſtrum illud Principis, comes patri in Syriam, & inde reverſus in *matris*, eaque relegata, in *Liviæ* Auguſtæ, Proaviæ ſuæ, contubernio manſit; quam defunctam prætextatus etiam tum pro Roſtris laudavit, tranſiitque ad *Antoniam* Aviam. De hoc ſæpius prædicare ſolitus Tiberius: *Exitio ſuo omniumque Cajum vivere, & natricem ſe Populo Romano, Phaëtontem Orbi Terrarum educare.* Ad imperium evectus, Tiberio cum plurimis lacrimis pro Concione laudato, funeratoque ampliſſime, confeſtim *Pandatariam* & *Pontias* ad transferendos matris Agrippinæ, fratrisque

(*Nero*

(*Neronis Germanici*) cineres festinavit. In ore illud sæpius habebat: OMNIA MIHI ET HOMINI LICENT. Item: UTINAM POPULUS ROMANUS UNAM CERVICEM HABERET. Tandem à *Cassio Chærea*, *Tac.* 1, 32, 5. & *Cornelio Sabino*, Tribunis Prætoriorum militum, triginta vulneribus confossus est. *Svet. Calig.*

XCIV. JUNIA CLAUDILLA.) Tacitus *Ann.* 6, 20, 1. 6, 45, 7. CLAUDIAM vocat, *M. Silani*, nobilissimi Viri F. *Tac. Ann.* 6, 20, 1. *Svet. Calig.* 1, 2. ex partu mortua.

XCV. LIVIA ORESTILLA.) Quam *C. Calpurnio Pisoni* dictam nubentemque cum ad officium & ipse venisset, intactam ad se deduci imperavit: *Dio* 59. *p.* 63. intraque paucos dies repudiatam, biennio post relegavit, quod repetisse usum prioris mariti, tempore medio videbatur. *Svet. Calig.* 25.

XCVI. LOLLIA PAULINA.) Tacitus *Ann.* 12, 22, 2. *Sveton. Calig. Plin.* 9, 33. Caji Principis *Matronam* vocat. M. Lollio Paulino Cos. & sorore *L. Volusii* genita. *Tac. Ann.* 12, 22, 2. Hanc *C. Memnio*, vel secundum *Tranquillum Calig.* 25. *Memmio*, Consulari, exercitus regenti nuptam, facta mentione *Aviæ* ejus, ut quondam pulcerrimæ, subito ex Provincia evocavit, ac perductam à marito conjunxit sibi, brevique missam fecit, interdicto cujusquam in perpetuum coitu. *Sveton Calig.* 25. *Claud.* 26. *Tac. An.* 12, 22, 2. *Plin.* 9. 33. ubi de luxu ejus addit: *ne serio quidem & solenni cerimoniarum apparatu, sed mediocri etiam sponsaliorum cœna, vidi smaragdis margaritisque opertam, alterno textu fulgentibus toto capite, & crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisque: quæ summa quadragies H S.* (hoc est, 100000. Philippic. qui sunt 300000. Flor. Polon.) *colligebat ipsam confestim paratam, nuncupationem tabulis probare.* Ultimo ab Agrippina Caligulæ matre occisa est.

XCVII. MILONIA CÆSONIA.) *Orphiti* & *Vestiliæ* F. octavo mense genita, qui partus raro solet esse vitalis. Hanc neque facie insigni, neque ætate integra, matrem jam ex alio viro trium filiarum, sed lasciviæ & luxuriæ perditæ, & ardentius & constantius amavit. *Dio* 59. *p.* 656. Fuit Liviæ à Caligula inter deos relatæ

ſacerdos Auguſtalis. Marito ſuperſtes, gladio à Centurione confoſſa eſt. *Svet. Calig. 59. Dio 59. p. 661.* De hac *Perſius Satyr.* VI. 46.

Jam chlamydas Regum, jam lutea gauſapa captis,
Effedaque, ingentesque locat Cæſonia *Rhenos.*

XCVIII. JULIA DRUSILLA.) Quam infantem per omnium dearum templa circumferens pater, gremio Minervæ impoſuit, alendamque & inſtituendam commendavit. *Svet. Calig. 25.* Joſephus *Antiq.* 19, 1. delatam in Capitolium in ſimulacri genua depoſuiſſe ſcribit, quaſi communem ſibi cum Jove prolem, judicio in medio relicto, utro majore parente genita eſſet. Mortuis parentibus, parieti à Centurione inliſa eſt. *Sveton. Calig. 59.*

XCIX. ENNIA NÆVIA.) Macronis Præfecti Prætorii uxor. *Svet. Calig. 12. Tac. Ann. 6, 45, 7.*

C. DRUSILLA.) Soror, quam Virginem prætextatus adhuc violavit, habitu etiam Veneris, cognomento Pantheæ, conſecravit, ut auctor *Dio 59. p. 645.* & pertinet huc antiqua inſcriptio:

VENERI CÆLESTI
AUGUSTÆ SACR
NUMMIA. C. F. DORCAS
S. P. F. G.

Vide Cl. Viri Emundi Frigell de Statuis Illuſtr. Roman. lib. cap. 28. & 32. Mox *L. Caſſio Longino* Cos. conlocatam, *Tac. Ann 6, 45, 4.* eidem eripuit, & in modum juſtæ uxoris propalam habuit. *Svet. Calig. 24.* Tradit *Eutropius*, Caligulam non ſolum conſtupraſſe ſorores, ſed etiam ex una natam cognoviſſe, quod ſcelerum omnium portentum eſt.

Cl. AGRIPPINA ET JULIA.) Qvibuscum æque ſtupri conſvetudinem fecit. *Sveton. d. l.*

CII.

CII. C. CÆSAR.) Puer extinctus *Sveton. Calig.* 8. pueritiæ adeo amabilis infans, ut effigiem ejus habitu Cupidinis, in Æde Capitolinæ Veneris, Livia dedicaverit: Augustus in cubiculo suo positam, quotienscunque introiret, exoscularetur. *Sveton. Caligul.* 7.

CIII. DRUSILLA.) Cujus maritus (1.) *L. Cassius Longinus* Cos. *Tac. Ann.* 6, 15, 4. (2.) stuprator *M. Æmilius Lepidus. Svet. Calig.* 24. *Dio* 59. *p.* 655. *vid. Not. ad num.* 66. & (3.) *Caligula*, incestuosus frater. *Vid. Not. ad num.* 66. & 102.

CIV. AGRIPPINA.) Optimi parentis pessima filia, quæ puellaribus jam annis, stuprum cum *M. Æemilio Lepido*, *de quo vid. n.* 66. spe dominationis admisit. *Tac. Ann.* 14, 2, 4. & si Cluvio apud Tacitum fides, eo quoque sceleris processit, ut medio diei, cum id temporis Nero per vinum & epulas incalesceret, offerre se sæpius temulento, comptam & incesto paratam, injectisque lascivis osculis, ad incestum invitare (quis scelerum furor!) ausa fuerit. *Tacit. Ann.* 14, 2. Nupsit (1.) *Passieno Crispo*, Bis Cos. & Oratori Viro, *Tacit. Ann.* 6, 20, 2. *Plin.* 16. *Senec. de Benef. lib.* 4. *Q. N. pr.* ante *Domitiæ* marito: *Svet. vid. Not. ad num.* 48. Inde (2.) *Gn. Domitio* à Tiberio tradita, *Tac. Ann.* 12, 65, 5. 4, 75, 1. defuncto marito sollicitatis nequicquam *Galbæ* nuptiis, tandem in C. Caligulæ, fratris, fœdissimo contubernio vixit. *Sveton. Calig.* 24. A quo mox exoletis objecta, atque in exilium acta cum rediisset, patruo suo *Claudio*, conciliante has nuptias Pallante liberto stupratore suo, *Tacit. Ann.* 12, 25, 1. post *Messallinæ* necem incestis nuptiis conjuncta, *Sveton. Claud.* 26. *Tacit. Ann.* 14, 2, 4. *Dio* 60. *p.* 683. & 61. *pag.* 693. partoque tot paricidiis Filio *Neroni* imperio, ab eodem interfecta periit. *Tac.* 14, 8. eo tantum memoranda, quod in Opidum Ubiorum, ubi edita fuerat, veteranos coloniamque deduci curavit, cui nomen inditum ex vocabulo ipsius. *Tacit. An.* 12, 27, 1. Fertur etiam vitæ suæ suorumque historiam justis Commentariis condidisse, quorum mentionem non uno loco facit Tacitus, *Ann.* 4, 53, 4. & *Plin.* 7.

CV. LIVIA SEU LIVILLA.) Sic vocat Svetonius *Tiber.* 62. Tacito *Ann.* 2, 54, 1. & Dioni, *lib.* 60. *p.* 667. JULIA dicitur, forte ob

ob proaviam, quæ modo *Livia*, modo *Julia* ſcriptoribus. Liberorum Germanici noviſſima. *Tac. Ann.* 2, 54, 1. Nupſit *M. Vinicio* Equiti Romano. *Tacit. Ann.* 6, 45, 4. mitis ingenii & comptæ facundiæ Viro, Conſulari. *Tacit. Ann.* 6, 15, 3. *Senec. Pater lib.* 7. & ſortasſis ante *Q. Varo.* qui *Sexti Qvintilii Vari*, in Germania cum III. Legionibus cæli, Nepos; *Sexti Quintilii Vari*, Cos. & poſt Saturninum, Syriæ Præfecti, *Joſeph.* 17, 6. *Claudiæque Pulchræ*, *Tacit. Ann.* 4, 66, 2. *(Appii Claudii*, bis Cos. Filiæ, *Liv.* 9. & 10. *Ovid.* 6. *Faſt. Cic. Tuſcul.* 5. *Val. Max.* 8, 14. dehinc adulterii cum *Furnio* commiſſi, accuſante Domitio Afro, ſub Tiberio damnatæ, *Tac. Ann.* 4, 52, 2. At cur *Agrippinæ*, uxoris Germanici, *ſobrina* à Tacito, *Ann.* 4, 52, 1. vocetur nuſpiam adhuc lectum eſt) Filius *Tacit. Ann.* 4, 66, 2. Hincque à Seneca *Germanici Gener. lib:* 1. *Contr.* 3. à Tacito, *Tiberii Cognatus*, *An.* 4, 66, 2. vocatur. Conſule *J. Lipſium in Comment. ad h. l. n.* 171. & 135. Poſt cædem Caligulæ, ab exilio cum ſorore Agrippina reverſa, cadaver ipſius tumultuario rogo ſemiambuſtum, & levi ceſpite obrutum, eruit, cremavit, ſepelivit. *Svet. Calig. c. ult.* Incuſatur adulterii cum Annæo Seneca commiſſi: ſed à Meſſallina illa Romæ impudentiſſima & impudiciſſima femina, a qua accuſari, laudari eſt; laudari, in ſuſpicionem culpæ venire. Sic enim de illa Juvenalis *Satir. VI.*

Intravit calidum veteri centone lupanar,
Sumere nocturnos meretrix auguſta cucullos,
— — — — tunc nuda papillis
Conſtitit auratis, titulum mentita Lyciſcæ
Oſtenditque tuum, generoſe Britanice, ventrem:
Excepit blanda intranteis atque æra popoſcit,
Et laſſata Viris nondum ſatiata receſſit.

CVI. TIBERIUS CLAUDIUS CÆSAR, AUG. V.) Natus Lugduni animo & corpore hebetiori, unde eum mater *Portentum hominis* dictitabat; *nec abſolutum à natura, ſed tantum inchoatum.* Et ſi quem ſocordiæ argueret, *ſtultiorem*, ajebat, *filio ſuo Claudio.* Avia *Auguſta* pro deſpectiſſimo ſemper habuit. Soror *Livilla*, cum audiſſet aliquando imperaturum, tam iniquam & tam indignam

Popu-

Populo Romano ſortem palam & clarè deteſtata eſt. *Sveton. Claud.* 3. Quinquageſimo poſt anno imperium adeptus, *Sveton. Claud.* 10. Aviæ *Liviæ* divinos honores, & Circenſi pompa currum Elephantoruſſi, Auguſtino ſimilem, decernendum curavit. *Patri* Circenſes annuos, *Matri* carpentum & cognomen *Auguſtæ*: Tiberio marmoreum arcum juxta Pompeji Theatrum, decretum olim in Senatu, verum omiſſum, peregit, *Svet. Claud.* 11. Leges RHODIAS Nauticas primus ex Imperatoribus firmavit; non Auguſti ſucceſſori *Tiberius*, id quod tum ex *Neronis* tum *Antonini* nominibus, huic Conſtitutioni adjectis, clarè apparet. Hic enim eſt *Antoninus* ille Conſul, qui alias plene & exſerte, *Q. Aterius Antoninus*, ſub Claudio una cum *D. Junio Silano*, conſulatum geſſit. Quod etiam recte vidit præſtantiſſimus literarum Vir *P. Faber* 3. *Semeſtr.* 12. & cum illo æterni nominis JC. *Jacobus Gothofredus*, *Diſcurſ. de Imper. mar. c* 9. Poſtremo, rapido veneno ab uxore *Agrippina*, opera Xenophontis Medici, qui, tanquam niſus evomentis adjuvaret, pinnam illo inlitam, faucibus ejus demiſerat, extinctus. *Tac. Ann.* 12, 67, 2. *Dio* 60. *pag.* 655. ſolenni Principum pompa funeratus & in numerum deorum relatus eſt. *Svet. Claud.* 45. æmulante Agrippina proaviæ Liviæ magnificentiam. *Tac.* 12, 69, 4.

CVII. ÆMILIA LEPIDA.) *L. Æmilii Pauli* & *Juliæ*, Auguſti neptis, Filia, Virgo repudiata. *Svet. Claud.* 26. *adde Not. ad n.* 67.

CVIII. LIVIA MEDULLINA.) Cui & cognomen *Camillæ* erat; è genere antiquo Dictatoris *Camilli*. Ipſo die, qui nuptiis deſtinatus erat, extincta. *Sveton. Claud.* 26.

CIX. PLAVTIA URGULANILLA.) Triumfali patre M. Plautio Silvano nata. *Vellej.* 2, 112, 4. cum hac ob libidinum probra & homicidii ſuſpicionem divortium fecit. *Svet. Claud.* 26.

CX. DRUSUS.) Hic Pompejis impubes adhuc, piro per luſum in ſublime jacto & hiatu oris excepto, ſtrangulatus eſt, cum paucos ante dies Sejani Filia, quæ poſt parentis ſupplicium à carnifice laqueo extincta, *Tacit. Ann.* 5, 9, 3. ipſi deſponſa eſſet. *Svet. Claud.* 27. *Tac. Ann.* 3, 29, 4. 4, 7, 5. 4, 39, 3.

CXI. CLAUDIA) Quam ex liberto ſuo Botere conceptam, quamvis ante quintum menſem divortii natam alique cœptam, exponi tamen ad matris januam & nudam abjici juſſit. *Svet. Claud.* 27.

CXII. ÆLIA PETINA.) *Q. Ælii Tuberonis F. Tac. Ann.* 12, 1. 3. Hanc ob leves offenſas dimiſit. *Sveton. Claud.* 26.

CXIII. ANTONIA.) *Tac. Ann.* 12, 68, 3. 15, 53, 4. Nupta (1.) *Gn Pompejo M. Svet. Claud.* 27. & 29. *Dio* 60. *p.* 665. *Gn. Pompeji M.* Julii Cæſaris Generi, pronepoti. *Vid. Not. ad num.* 10. *ſupra.* mox, eo à Claudio interfecto, (2.) *Cornelio Sullæ, Tac. Ann.* 13, 23, 1. qui Maſſiliam à Nerone amotus, immiſſis percuſſoribus, cum epulandi cauſſa diſcumberet, occiſus eſt. Relatum caput ejus inluſit Nero, tanquam præmatura canitie deforme. *Tac. Ann.* 14, 57, 8. *Antonia* ſpernens nuptias Neronis, quaſi molitrix novarum rerum ab ipſo interempta eſt. *Svet. Ner.* 35.

CXIV. VALERIA MESSALINA.) *M. Valerii Meſſalæ Barbati,* conſobrini ſui, F. ſic *Svetonius Claud.* 26. rectius tamen cum *Lipſio* ita corrigas: *Barbati Meſſallæ & Conſobrinæ ſuæ filiam.* Nam ex *L. Domitio* & *Antonia Majore*, natus eſt *Gn. Domitius*, pater Neronis Principis & *Lepida* amita ejusdem. Hæc Lepida nupta inde *Valerio Meſſallæ, Meſſallinam* genuit. At Claudius natus ex *Druſo* & *Minore Antonia.* Hinc *Claudius* & *Lepida Domitia* vere Conſobrini. Ceterum Claudius, ubi ſupra cetera flagitia, adulterii cum *Vectio* & *Plautio Laterano* commiſſi, *Tac. Ann.* 11, 30, 2. 13, 11, 2. *C. Silio* publice denupſiſſe Meſſallinam comperit, *Dio* 60. *p.* 683. exturbatam domo ſupplicio affecit. *Sveton. Claud.* 26. *Tac. Ann.* 11, 37 & 38.

CXV. CLAUDIUS BRITANNICUS.) *Tacit. Ann.* 11, 11, 4. 11, 26, 3. 11, 32, 3. 12, 2, 1. prius *Germanicus* dictus. *Sveton. Claud.* 27. à patre militibus, pro concione manibus geſtatus, & plebi per ſpectacula, gremio ante ſe retentus, commendatus fuit *Sveton Claud.* 27. Poſtremo a Nerone, metu, ne quandoque apud hominum gratiam paterna memoria prævaleret, *Svet. Ner.* 33. veneno necatur. *Svet. Claud.* 44. *Tac. An.* 13, 16, 3. ſupremus Claudiorum ſanguis. *Tac. An.* 13, 17, 2.

CXVI.

CXVI. OCTAVIA.) *Tac. Ann.* 11, 32, 3. 12, 2, 1. ſpectatæ probitatis femina, *Tac.* 13, 2, 3. deſponſata (1.) *L. Silano. Tac. Ann.* 12, 3, 3 *Senec. in Apocolocynth. Claud. Cæſ. Sveton. Claud.* 29. *vid. Not. ad n.* 61. mox (2.) *Neroni* Imperatori VI. nupta. *Sveton. Claud.* 27. *Tac. Ann.* 12, 9, 1. 12, 58, 1. *adde Not. ad num.* 41.

CXVII. JULIA AGRIPPINA.) *Dio* 60. *pag.* 683. Germanici fratris ſui F. *Sveton. Claud.* 26. *Tacit. Ann.* 14, 2, 4. mulier inceſtuoſa, *Tacit. Ann.* 14, 2. & cædibus procerum infamis, *Tacit. Ann.* 12, 65, 5. *vid. Not. ad num.* 49. *Cn. Domitii* vidua, ex quo filium habebat *Neronem*, qui precibus ejus poſtea a *Claudio* in imperium & cognomen Neronis aſcitus, *Tacit. Ann.* 11, 11, 4. 12, 25, 3. & 26. 1. *Svet. Claud.* 39. in imperio ſucceſſit, dictus *Nero Claudius Cæſar Domitianus* Imperator VI. Familiæ Cæſarum ultimus. *Tacit. Ann.* 13, 17, 3. De Claudii hoc facto Seneca:

Genitamque fratris conjugem captus ſibi
Toris neſandis, flebili junxit face.

ubi placet Lipſii ſpongia:

Genitamque fratre Conjugem captam.

CXVIII. LIVILLA.) Sic Svetonius, *Claud.* 1. Tacitus *Ann.* 2, 43, 9. 4, 3, 4. *Liviam* vocat. Formæ initio ætatis indecoræ, mox pulchritudine præcellens. *Tacit. Ann.* 4, 3, 3. quod etiam de Ariſtonis, Spartanorum Regis, Uxore, quæ ex deformi puella; pulcerrima uxor, evaſit, tradunt *Herodotus*, 6, 61. & *Pauſanias in Laconicis.* Nupta (1.) *C. Cæſari*, M. Agrippæ Filio. *Tacit. Ann.* 4, 40, 5. (2.) *Druſo Cæſari*, Tiberii Imperatoris Filio. *Tacit. d. l.* Ultimo a Sejano, a quo ante adulterata fuerat, *Ann.* 4, 3, 5. Uxor poſtulata. *Tacit. Ann.* 4, 39, 2. occiſa eſt fame a matre *Antonia*, Tiberii cauſſa, cui inſidias ſtruxerat. *Dio* 58 *p.* 625. & *aliquid Vellejus* 2, 130, 4.

CXIX. JULIA.) Quæ Uxor (1.) *Neronis*, Germanici Filii, (2.) *Rubellii Blandi*, *Tacit. Ann.* 6, 27, 1.

TANTUM EST.

INDEX
RERUM AC NOMINUM QVÆ HOC COMMENTARIO CONTINENTUR.

A.

ACte liberta, Neronis Uxorum. 44
Q. Ælius Tubero. 114
Ælia Petina. Q. Ælii Tuberonis. F. 114
Ælia Sejani F. Druſi Sponſa. 112
Æmilius Lepidus 10. *ejus Uxor & liberi.* ib.
M. Æmilius Lepidus, ſtuprator Druſillæ. 105
M. Æmilius Lepidus, Juliæ & L. Æmilii F. 64. *ejus Uxor Druſilla.* ibid. *Agrippinæ gloris ſuæ ſtuprator.* ibid.
M. Æmilius Lepidus, ſtuprator Agrippinæ. 106
L. Æmilius Paulus. 109
L. Æmilius Paulus Æmilii Lepidi F. 10
L. Æmilius Paulus, ejus Uxor 65. *Progener Auguſti.* ibid.
Æmilia Lepida. 109
Æmilia Lepida, Æmilii Lepidi & Corneliæ Fauſtæ F. 62. *deſtinata Uxor. C. Jul. Cæſari Vipſanio.* ibid.
Æmilia Lepida Marii Lepidi F. 10
Æmilia Lepida, Uxor Appii Junii Silani. 26
Æmilia Lepida. 94. *Druſi Jul. Germanici Uxor.* ibid. *Manii Lepidi F.* ibid. *Cur Nurus Tiberii dicta.* ibid.
Æmilia Lepida, Æmil. Lepidi. F. 10. *An recte Nurus Auguſti dicatur.* ibid. *Uxor Scauri, & P. Quirinii* ibid. *Soror Marii Lepidi.* ibid.
Æmilia Lepida, Juliæ & L. Æmil. Pauli F. 67. *Sponſa Claudii Imper.* ibid. *Uxor Appii Jun. Silani.* ib.
Æneas Juliæ Gentis origo. 1
Æſernius Marcellus, Aſinii Galli & Agrippinæ F. 81
Agnati qui dicti. 37
Agnomen quid. 37
Agrippa olim idem quod ager partus ſignificabat. 60
Agrippa, vid. Vipſanius.
Agrippina Germanici F. 106
Uxor Paſſieni Criſpi. 106. *& Cn. Domitii: poſt Claudii Imperatoris.* ibid.
Agrippina. 104
Agrippina Uxor Germanici. 64. 90
M. Agrippæ & Juliæ F. 64. *Ejus elogium* ibid. *adulterii cum Aſinio Gallo incuſata.* ibid.
Agrippina Tiberii Uxor 81
Vipſania dicta, quod M. Agrippæ Vipſanii & Pomponiæ Filia. ibid.

Agrippinæ, Uxoris Germanici, Sororis Conſanguineæ. num. 81
Albia Terentia. 93
Alexander Antonii & Cleopatræ F. 13
Ancharia Uxor Octavii. 21
Ancus Martius. 2
Annia Mater Cornelia. 8. *à M. Piſone repudiata.* ibid.
L. Antiſtius, ejus Filia. 85
Antiſtia Pollutia Rubellii Plauti Uxor 85. *Neptis Sextiæ.* ibid.
M. Antonius Creticus, M. Antonii IIIViri pater. 36
M. Antonius IIIVir M. Antonii & Juliæ F. 36. *ejus Uxor Octavia.* 22. *& Fulvia* 36. *frater C. Antonius & L. Antonius.* ibid.
M. Antonii IIIViri Uxor Cleopatra. 13. *liberi ex Cleopatra.* ibid.
C. Antonius M. Antonii IIIViri frater 36
M. Antonius IIIVir Fulviæ Maritus. 56
L. Antonius, M. Antonii IIIViri Fr. 36
L. Antonius M. Jul. Antonii F. 31. *ejus Filius.* 32
Sext. Antonius Africanus., L. Antonii F. 32
Antonius Felix, Judææ Præfectus, ejus Uxor Druſilla. 13
Antonia Major. 26. 37. *ejus Filia.* ib. *ejus Maritus.* 38
Antonia Minor, Uxor Claudii Neronis Druſi. 88. *M. Antonii IIIViri & Octaviæ Minoris F.* 53. 88.
Antonia Claudii Imp. F. Gn. Pompeji M. Pompeji Abnepotis Uxor. 10
Antonia M. Antonii IIIViri & Fulviæ F. 36. *Uxor M. Lepidi.* ib.
Antonia Uxor Gn. Pomp. M. 115. *& Cornelii Sullæ.* ibid.
Appius Claudius. 107
Appius Claudius, Gn. Pompeji M. F. ſocer. 10
Appius Claudius Juliæ Adulter. 65
Sextus Apulejus 33. *ejus Uxor* 38. *Filia.* 34
Apuleja Varilia, Sexti Apuleji F. 34
Arictionis Uxor forma initio ætatis indecora, mox pulchritudine præcellens. 120
Aſinius Pollio. 79. *Pater Aſinii Galli.* ibid.
Aſinius Gallus, Pollionis Aſinii Fil. 79
ejus Uxor Agrippina M. Agrippæ, ex primo matrimonio F. ibid. *Cur Aſinius Saloninus dictus.* ibid. *ejus finis.* ibid.
L. Aſinius Gallus, Aſinii Galli & Agrippinæ F. 79
Aſinius Agrippa, Aſinii Galli & Agrippinæ F. 79
C. Aſinius Saloninus, Aſinii Galli & Agrippinæ F. 79. *Cur frater uterinus Druſi, Tiberii Imperatoris Filii, dicatur, & Progener Tiberio deſtinatus.* ibid.
Aſinius Celer Aſinii Galli & Agrippinæ F. 79

Aſinius Saloninus quis, num. 79
Atavus pro abavo. 10
Atia C. Octavii Uxor 21. *& L. Marcii Philippi.* *ibid.*
Atticus Pomponius Agrippinæ, Tiberii Uxoris, Avus, 81
M. Atticus Balbus. 17. *ejus Uxor.* *ibid.*
Atticus Veſtinus 44. *ejus Uxor ibid.*
Atyllus & Antyllus. 30
M. Auſidius Lurcus Liviæ Auguſtæ avus maternus. 79. *Auſidiæ pater.* *ibid.*
Auſidia M. Auſidii Lurci F. Liviæ Auguſtæ mater. 79
Auguſtus Imper. vid. Octavius.
Auguſti Uxor Livia 79
Aurelia 4
M. Aurelius Cotta 4. *C. M. & L. Aurelius fratres.* 4
Avunculus pro Majore Avunculo. 10

B

Bogudis Uxor 81
M. Bruti Mater. 16

C

Cæſar, Familiæ nomen. 6
Cæſar unde dictus. 6
Cæſares ex familia Julierum. 1
C. Cæſar Germanici F. 104
C. Cæſar Caligula. 95
Cæſario J. Cæſaris & Cleopatræ F. 14
Cæſones qui appellati. 6
Cajus Caſſius, ejus Uxor Lepida 77
Caliga quid Romanis. 95
L. Calpurnius Piſo 12
C. Calpurnius Piſo, cujus Sponſa Livia Oreſtilla. 97
Calpurnia 12. 50. *Calpurnii Piſonis F. ibid. Cæſaris Julii Uxor.* *ibid.*
Camilla. 110
Caſſius Chærea, Caligulæ interfector. 95
L. Caſſius Longinus. 102, 105
Cato Uticenſis 16. *ejus ſoror.* *ib.*
C. Aſinius Pollio, Aſinii Galli & Agrippinæ F. 79
Q. Cæcilius Metellus Creticus. 91
Cæcilius vel Pomponius Atticus, Pomponiæ Pater. 81
Claudia Auguſta Poppæa, Neronis & Poppææ F. 43
Claudius Britannicus. 118
Claudia. 113
Claudia Pulchra. 107. *Cur Agrippinæ, Germanici Uxoris, Sobrina dicta.* 107
Claudia Appii Claudii F. 10
Cleopatra, C. Jul. Cæſaris concubina. 13. *Uxor M. Antonii IIIViri.* *ib.* *ejus liberi. ibid. mors.* *ibid.*
Cleopatra Antonii & Cleopatræ F. 13. *Svetonio Selena dicta.* *ibid. Juba Uxor. ibid. ejus Filius Ptolemæus.* *ibid.*
P. Clodius, Appii F. 11. *adulter Pompeja. ibid. quomodo dictus Ciceroni.* *ibid.*
Clodia Octavii Aug. Uxor, Fulvii & P. Clodii F. 56
P. Clodii Uxor. 36

P. Clo-

P. Clodius Fulviæ Maritus. num. 56
Cognomen Familiæ. 37
Conſobrinus, proſobrino propiore. 13
Cn. M. Coriolanus. 2
L. Cornelius Sulla 11. *ejus filia.* *ibid.*
P. Cornelius Scipio Naſica. 57. *ejus Uxor Scribonia.* *ibid.*
L. Corn. Cinna. 8
Cornelia J. Cæſaris Uxor. 8. *L. Corn. Cinnæ & Anniæ F. L. Cinnæ ſoror.* 8
Cornelia Fauſta, Fauſti Sullæ, & Pompejæ Filia. 10. *Uxor Milonis & Æmilii Lepidi.* *ibid.*
Cornelia P. Cornelii Scipionis Naſicæ & Scriboniæ F. 57
Cornelia, Uxor C. Junii Silani Cos. 78
Coſſus Lentulus. 78
Coſſutia, Jul. Cæſaris Uxor. 7
Q. Criſpinus Juliæ adulter. 65
Curio Fulviæ Maritus. 56

D

Dio notatus. 10
Domitius Ænobarbus. 26. *ejus filia.* *ibid.*
L. Domitius Ænobarbus. 38. *ejus Uxor.* 37
Domitia, L. Domitii filia. 48. *Uxor Paſſieni Criſpi* *ibid.*
Gn. Domit. Ænobarbus 39. *L. Domit. Ænobarbi F.* 38. *ejus Uxor.* *ibid. inceſtuoſus.* *ibid.*
Domitia Lepida, L. Domitii Ænobarbi F. 49
Domitia Lepida Uxor M. Valerii Meſſalæ, 26. *& Appii Junii Silani* 26
Druſus. 85. 112
Druſus Cæſar Tiberii F. 82. *Caſtor cognominatus.* *ibid.* *ejus Uxor Livilla.* *ibid.* *Cur Frater Tiberii Claudii dictus.* *ibid.*
Druſus Julius Germanicus. 90. *ejus Salvia.* 91
Druſilla Caligulæ ſoror 102. *Uxor L. Caſſii Longini.* *ibid.* 105
Druſilla Germanici F. M. Æmilii Lepidi Uxor. 66
Druſilla, Antonii Felicis, Judææ Præfecti, Uxor. 13

E

Ennia Nævia. 101
Eunoe Maura 15. *Concubina Cæſaris, ibid. Uxor Bogudis.* *ibid.*

F

Fauſta Cornelia 11. *ejus Filia.* *ibid.*
Fauſtus Sulla, cur J. Cæſaris gener dicatur Floro. 10
Florus notatus. 36
Fulvia tres maritos habuit. 56
Fulvia M. Antonii 111. *Viri Uxor.* 36. *M. Fulvii Bambalonis F. P. Clodii Vidua.* *ibid. ejus liberi.* *ibid.*
Furius Camillus Scribonianus. 73
Furnius. 107

G

Galba Imperator. 93
Gens quid. 37
Generi & Nurus nomine progener & Pronurus & ulteriores veniunt. 10

Genti-

Gentiles qui dicebantur. num. 37
Germanicus Cæſar. 89. *ejus Uxor Agrippina.* 90
Germanicus Cæſar cur Druſi, Tiberii F. Frater vocetur. 86

I.

Legis Juliæ Poppææ auctor Octavius Auguſtus. 54
L. Julia quæ 54. *ejus capita. ibid.*
Julius, Familiæ Juliorum apex & auſpex. 1
Julius gentis nomen. 6
C. Jul. Cæſar. 1
C. Jul. Cæſar, Prætor. 3
C. Jul. Cæſar Dictator. 6. *ejus Uxores* 7, 8, 11, 12. *Concubinæ.* 13, 15, 16
C. Julius Cæſar Vipſanius M. Vipſanii Agrippæ & Juliæ F. 61. *ejus Uxor. ibid.*
L. Jul. Cæſ. Vipſanius, Agrippæ F. 62 *ejus Uxor* 61. *ejus Mors.* 62
M. Jul. Cæſ. Agrippa Poſthumus. 63 *Cur ita dictus. ib. M. Agrippæ F.*
Julius Antonius M. Antonii IIIViri F. Marcellæ Minoris Maritus. 36
Julius Antonius 30. *ejus Uxor ibid. M. Antonii IIIViri & Fulviæ F. ib. &* 36. *Atyllus vel Antyllus cognominatus.* 30. *adulter Juliæ Auguſti Filiæ. ibid. finis. ibid.* 36
Julius Antonius, Juliæ adulter. 65
Julia C. Jul. Cæſ. F. 5. *Uxor C. Marii.* 5
Julia J. Cæſ. F. Uxor. Cn. Pomp. M. 9. *Item Q. Servilii Cepionis, ibid. comparatur Octaviæ.* 10
Julia Major. 17. *J. Cæſ. Soror. Uxor M. Attii Balbi.* 17
Julia Minor 18. *Soror J. Cæſaris, Uxor M. Pædii & Pinarii.* 18
Julia. 103
Julia, Auguſti F. Uxor Tiberii. 86. *ejus filius Tiberius. ibid.*
Julia, Octavii Aug. F. 58. *opprobrium & dedecus Domus Auguſtæ. ibid. ejus maritus.* 59, 60
Julia Auguſti Neptis. 109
Julia Druſilla, Caligulæ F. 100
Julia L. Julii Cæſaris F. 36
Julia Druſi & Liviliæ F. Uxor Neronis & Rubellii Blandi. 121
Julia Druſi Cæſ. F. 84. *Uxor Neronis Germanici F. & Rubellii Blandi. ibid.*
Julia, Agrippæ F. Uxor L. Æmilii Pauli 65. *ejus adulteri.* 65
Julia Agrippina Claudii Imper. & Cn. Domitii Uxor 119. *Neronis mater. ibid.*
Junia Calvina, Appii Silani F. 73. *A. Vitellii Uxor. ibid.*
Junia Claudilla, Caligulæ Uxor, Tacito Claudia. 96. *M. Silani F. ibid.*
Junia Claudilla L. Silani Fil. 70. *C. Cæſ. Caligulæ Uxor.* 96

L.

Legis Regiæ Frägmentum. 80
Cn. Lentulus. 78
Cn. Cornel. Lentulus. 78

Cn. Corn. Lentulus, qui & Coſſus. 78
Coſſus Lentulus. ibid.
Cn. Lentulus Triumfalis. ibid.
Cn. Lentulus Getulicus. ibid.
Lepida Jun. Silvani F. 77. *Uxor C. Caſſii.* ibid. *inceſtus cum Fratris Filio L. Silano Torquato accuſata* ib.
Livia ſeu Livilla Germanici F. 107. *Tacito & Dioni Julia dicitur.* ib. *Uxor M. Vinicii, & Q. Vari.* ibid.
Livia Druſilla Conjux Auguſti. 79. & *Sacerdos.* ibid.
Livia Druſilla Aug. Conjux 79. *Livii Claudiani & Auſidiæ F.* ibid. *Tiberii ClaudI Neronis Uxor.* ibid.
Livia Medullina. 110. *Camillæ cognomine.* ibid.
Livia Oreſtilla, Caligulæ Uxor. 97
Livilla 120. *Tacito Livia.* ibid. *Uxor C. Cæſaris, & Druſi Cæſaris, Tiberii F.* ibid.
Livia ſeu Livilla, Uxor C. Jul. Cæſ. Vipſanii. ibid.
M. Lollius Paulinus. 98
Lollia Paulina Caligulæ Uxor. 98. *M. Lollii Paulini & Sororis L. Voluſii. F.* ibid.

M

Manius Lepidus, Æmil. Lepidi F. 10. *ejus liberi* ib. *Vellejo Mareus dicitur.* ibid.
Manius Lepidus. 94
C. Marcellus 23. *ejus Uxor.* ib. *liberi.* 24, 25, 28
M. Marcellus 24. *ejus Uxores.* 10. & 24
M. Claudius Marcellus, Juliæ Maritus. num. 59
Marcelli hujus Uxor. 24
Marcella minor, C. Marcelli F. 28. *ejus Mariti,* 30
C. Marii Uxor Julia. 5
Lex. Martia quæ. 54
L. Martius Philippus, Octavii Auguſti Vitricus. 54
Q. Martius, Martiæ Pater. 2
Martia, Uxor. C. Jul. Cæſaris. 2
C. Mennius vel *Memmius.* 98
M. Val. Meſſalla Barbatus. 116
Valeria Meſſallina, M. Valer. Meſſallæ Barbati F. 116. *Claudii & C. Silii Uxor.* ibid.
Milo. 10. *ejus Uxor.* ibid.
Milonia Cæſonia, Caligulæ Uxor. 97. *Orphiti & Veſtiliæ F.* ibid.
Q. Mucius Scævola 10. *ejus Filia.* ibid.
Mucia Gn. Pompeji Uxor 10. *Q. Mucii Scævolæ F.* ibid.

N

Nepos pro Avo materno. 10
Nero Claud Domitianus, 40. *Scelus monſtrumque hominis.* ibid. *Ejus Uxores.* 41, 42, 44, 45
Nero Jul. Germanicus. 91. *ejus Sponſa Q. Cæcilii Metelli Cretiei F. ejus Uxor Julia.* 91
Nero Claudius Druſus. 87
Nomen, Gentis erat. 37

S

O

C. Octavius. num. 21. *ejus Ux. ibid.*
Octavius Augustus. 54. *ejus Vitricus ibid. quomodo dictus Tertulliano ibid. ejus Uxor Livia.* 97. *ejus finis.* 54
Octavia Major, Anchariæ & C. Octavii F. 21
Octavia Minor C. Octaviii & Atiæ F. 22. *Uxor C. Marcelli* 23. *Cn. Pompeji* 35. *M. Antonii IIIViri.* 36
Octavia Neronis Uxor. 41
Octavia. 118. *Uxor L. Silani, & Neronis. ibid.*
Octaviæ Sponsus L. Silanus. 67
Orphitus. 97
Otho, vid. L. Salvius Otho.

P

Passienus Crispus, ejus Uxor. 48
M. Pedius, ejus Uxor. 18. *Filius* 19
Q. Pedius, M. F. 19
L. M. Philippus. 21. *ejus Uxor. ib.*
L. Pinarius. 20. *ejus Uxor.* 18
Plautius Lateranus. 114
Plautia Urgulanilla. 111
Gn. Pomp. M. Strabonis Pomp. F. 9. *ejus Uxores,* 9 & 22. *F. ibid. Pompejus* 10. *Alia Uxor Mucia* 10. *ex ea Filii Cn. Pompejus, Sextus Pompejus & Pompeja. ibid.*
Pompeji F. Fausto Sullæ desponsata & Q. Servilii Capionis Uxor. 9
Gn. Pompejus M. F. ejus Uxor Claudia. 10. *ejus Filius, ibid. Nepos, Uxor Antonia. ib.*
Sextus Pompejus. 10. *Ejus Uxor Scribonia. ibid. Filia, Pompeja. ibid. cujus Uxor. ibid.*
Q. Pompejus Rufus 11. *ejus Filia.*
Pompeja Sext. Pompeji F. 10. *Sponsa M. Marcelli, & L. Scribonii Libonis Uxor. ibid.*
Pompeja Cn. Pomp. M. F. 10. *Fausti Sullæ Uxor. ibid. Ejus Filia. ibid.*
Pompeja C. J. Cæsaris Uxor. 11. *Q. Pompeji Rufi & Faustæ Corneliæ F. ibid.*
Pomponia Agrippinæ Mater. 81
Poppæa Sabina, Uxor Neronis. 42 *Titi Ollii & Poppæa Sabinæ F. ibid. Ejus Mariti. ibid. Ejus Mors. ibid.*
Progener quis dicatur JCtis. 81
Pronurus. 81
Prosocer. 81
Prosocrus. 81
Ptolemæus Cæsario, Cæsaris Cleopatræ F. 14. *Ejus mors. ibid*

Q

Mensis Quintilis in honorem Cæsaris Julii, Julius appellatus. 6
P. Quirinius Sulpicius. 10. *Ejus Uxor. ibid. Præses Syriæ & fortè idem qui Cyrinius apud D. Lucam in Evangelio dicitur.* 2. *ibid.*

R

Rubellius Plautus, Rubellii Blandi F. 85.

num. 85. *Svetonius Aulum Plautium vocat. ibid. Ejus* Uxor *Antiſtia Pollutia.* ibid.
Rufus Criſpinus Poppæa Sabinæ maritus. 42

S

Cornelius Sabinus Caligulæ interfector. 95
L. Salvius Otho Imperator. 91
M. Salvius Otho Poppæa Maritus. 42
Salvia Druſi Jul. Germanici Uxor. 91
Scaurus Æmil. Lepidæ Maritus. 10
Scipio Juliæ Adulter. 65
L. Scribonius Libo. Frater Scribonie Auguſtæ. & Scribonie Uxoris *Gn. Pompeji Pater.* 10
Scribonia, P. Cornelii Scipionis Uxoris & Octavii 57. *L. Scribonii Libonis F. ibid. Soror L. Scribonii Libonis.* ibid.
Sribonia Sext. Pomp. Uxor. 10
Sejani amores in Livillam- 61
Sempronius Gracchus Juliæ Adulter. 65
Seneca pater notatus. 61
Sergius Galba Serg. Sulpic. Galbæ F. 52
P. Servilius Iſauricus, ejus F. 55
Q. Servilius Capio. 9. *Ejus Uxor. ib.*
Servilia. Jul. Cæſaris concubina. 16
Servilia M. Lepidi Uxor. 36
Servilia D. Junii Silani Uxor. 16
Servilia Octavii Aug. Sponſa. P. Servilii F. 55
Sextus Apulejus. vid Apulejus.
Sextius Africanus. 74
Sextia Antiſtiæ Pollutiæ Avia. 85
M. Silanus. 96
Appius Junius Silanus Æmiliæ Lepidæ maritus. 26
Appius Junius Silanus Conſocer Claudii 67. *Ejus Uxor Æmilia Lepida. ibid.*
Appius Jun. Silanus 51. *Ejus Uxor. Domitia Lepida.* ibid.
L. Silanus App. Jun. Silani F. 68. *Octaviæ Sponſus.* 67
Junius Silanus 72. *Plinio Marcus dicitur. ibid. Appii Silani F. ibid.*
M. Jun. Silanus L. Silani F. 69. *gener Caligulæ.* ibid.
Jun. Silanus Torquatus Silani F. 75. *in quo poſteritas Auguſti defecit. ib.*
L. Jun. Sil. Torquatus Jun. Silani F. 76
D. Jun. Silanus, L. Silani F. 71
C. Jun. Silanus. 78. *Ejus Soror Torquata.* ibid.
D. Silanus Juliæ adulter. 65
Junia Silana C. Silii Uxor. 50
Junia Silana Uxor C. Silii. 74
C. Silius, ejus Uxor Junia Silana. 74
C. Silius Val. Meſſallinæ adulter. 50
C. Silius Val. Meſſallinæ Maritus. 116
Siſyphus M. Antonii III. Viri F. 36
Sobrina prior, quæ dicatur. 49
Socer magnus quis dicatur JCtis. 81
Soceri & Socrus appellatione quandoque proſocer & proſocrus & ulteriores continentur. 10
Sodales Flavii, Hadrianales, Æliani, Antonini. 79
Statilius Taurus. 44

Statilia Messallina primum Attici Vestini, mox Neronis Uxor. num. 44
T. Statilii Tauri F. *ibid.*
Svetonius notatus. 10, 36
Sulpicius Galba Serg. Sulp. Galbæ F. 52
Sylla an Sulla scribendum. 10

T

Taurus Statilius. 44
Θεία quæ dicatur. 49
Tertia, Filia Servilia. 16
Tiberius Claudius Cæsar. 108. *Author Legum Rhodiarum Nauticarum* *ib.*
Tiberii Claud. Neronis Conjux Livia. 79
Tiberius Nero Imper. 3. 80. *Vellejo simpliciter* Nero *dicitur. ib. Tiberii Claudii Neronis & Liviæ F.* 80. *in fastis & fragmento Legis Regiæ,* Tiberius Julius *vocatur. ib. Dictus etiam Biberius, Caldius, Mero, & quare.* *ib.*
Tiberius Drusi Cæsaris F. Tiberii Cæs. Nepos. 83. *an recte frater Caligulæ dictus Svetonio.* *ib.*
Titus Ollius. 42
Titus Statilius Taurus. 44
Torquata, C. Jun. Silani Soror. 78

V.

Valerius Messalla. 25
Val. Messallina L. Claudii Imperatoris. Uxor. ib. amore in C. Silium exarsit. *ib.*
Valeria Messallina, Uxor Claudii. Imp. 5
Varus, Sexti Q. Vari nepos. 107 *Germanici Gener, ib. Tiberii Cognatus* *ib.*
Vectius. 116
Vestilia 99
Vestinus Poppææ Sabinæ maritus. 42
Villius Cornelia Faustæ, Fausti Syllæ F. adulter. 10
M. Vinicius. 107
M. Vipsanius Agrippa: ejus Uxor, Marcella minor. 29. *& Julia* 60
M. Vipsanius Agrippa 60. *Ejus Uxor Julia. ib. liberi.* 61, 62, 63, 64, 65
Vipsanius Gallus, Asinii Galli & Agrippinæ F. 81
L. Cæsar Vipsanius, ejus Uxor Æmilia Lepida. 10
Vipsania Tiberii Uxor 81
Ulpianus notatus. 49
L. Volusius 98

TANTUM EST.

IMP.

IMP. CÆS.

AUGUSTI

SCRIPTORUM

FRAGMENTA,

COLLECTA PRIDEM

à

V. C.

JANO RUTGERSIO,

NUNC LOCUPLETIORA EDITA;

CUM AUCTARIO RERUM AD AUGUSTUM PERTINENTIUM,

Scripta Augusti.

I. Epiſtolæ.
II. Codicilli ad Liviam & Pollionem.
III. Libelli ad Senatum.
IV. Libelli, Edicta, Decreta ad Populum Rom. ad Milites. &c.
V. Reſcripta Bruto de Catone.
VI. Hortationes ad Philoſophiam.
VII. Orationes.
VIII. Liber de Sicilia, hexametris verſibus ſcriptus.
IX. Tragœdia.
X. Feſcennini in Pollionem.
XI. Epigrammata.
XII. XIII. Elogium Druſi ſcriptum verſibus, & aliud proſa Oratione.
XIV. Verſus Græci.
XV. De vita ſua Commentariorum libri XIII. ad Agrippam & Mæcenatem.
XVI. Leges, & de re militari Conſtitutiones.
XVII. Deſcriptio Orbis terrarum, & Breviarium ſive Rationarium Imperii.
XVIII. Index rerum à ſe geſtarum.
XIX. Teſtamentum.
XX. Mandata de ſuo funere.
XXI. Mandata de adminiſtranda Rep. Reip. & Tiberio Cæſari data.

* * * * * * * *

XXII. Dicta & Apophthegmata.
XXIII. Joci.
XXIV. Strategemata.
Carmen de laudibus Auguſti ab Ovidio ſcriptum Latine, aliud lingua Getica.
Auguſti elogium è Philone Judæo & Juliani Cæſaribus.

DIVI

IMP. CÆS. AUGUSTI *I. EPISTOLÆ.*

SVETON. *Auguſto c. 50.*

In diplomatibus libellisque & Epiſtolis ſignandis initio*) Sphinge uſus eſt: mox imagine Alexandri: noviſſime ſua, Dioſcoridis manu ſculpta, qua ſignare inſecuti quoque Principes perſeverarunt. Ad Epiſtolas omnes horarum quoque momenta, nec diei modo ſed & noctis quibus datæ ſignificarentur, addebat.

I. AD SENATUM.

SENECA, *De Brevit. Vitæ. cap. 5.*

Divus Auguſtus cui Dii plura quam ulli præſtiterunt, non deſiit quietem ſibi precari, vacationem**) à Rep. petere. Omnis ejus ſermo ad hoc ſemper revolutus eſt, ut ſibi ſperaret otium. Hoc labores ſuos, etiam ſi falſo, dulci tamen oblectabat ſolatio, aliquando ſe victurum ſibi. In quadam ad Senatum miſſa epiſtola, cum requiem ſuam non vacuam fore dignitatis, nec à priore gloria diſcrepantem, pollicitus eſſet, hæc verba inveni: *Sed iſta fieri ſpecioſius, quam promitti poſſunt: me tamen cupido temporis optatiſſimi mihi, provexit, ut, quoniam rerum lætitia moratur adhuc, præciperem aliquid voluptatis ex verborum dulcedine.*

II. AD POPULUM ROM.

APPIANUS *quinto Bellor. Civilium pag. 719.*

Ἐπιπολαζούσης δὲ ὑποψίας ἔτι, ὡς παρασπόνδως ὁ πόλεμος ὅδε γίγνοιτο, τὴν ὑποψίαν ὁ Καῖσαρ ἐκλύων, ἐπέστελλε τῇ πόλει, καὶ τὸν στρατὸν αὐτὸς ἐδίδασκεν, ὅτι τὰς σπονδὰς ὁ Πομπήιος λῃστεύων τὴν θάλασσαν ἀναλύσειε, καὶ τὰδ' οἱ λῃσταὶ κατεί-

Qvumque vulgo ſuſpicarentur homines id bellum (*cum Sex. Pompejo*) fore contra fœdera, Cæſar ut eam ſuſpicionem eximeret, populum Romanum per literas, exercitum pro concione docuit: fœdus à Pompejo violatum, qui per piratas infeſtarit maria: quod

ποιεν

*) Meminit & Plinius XXXVII. 1. & Dio lib. 51. p. 444. Apoſphragiſma Sphingis extat apud Triſtanum T. I. p. 89. & Ez. Spanhem. de uſu numiſm. p. 216. De Dioſcoride Vide Sponii Miſc. p. 112.

**) Vide infra num. VII.

ποιεν αὐτῷ, κατάπροι δὲ καὶ Μηνόδωρος τῶν ὅλην γνώμην, μάθοι δὲ καὶ Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο Πελοπόννησον οὐ δοίη.

& ipſorum piratarum & Menodoti confeſſione compertum ſit: nec ignorare id Antonium, ideoque Peloponneſum ei non dare.

III. AD EXERCITUS.

IDEM APPIAN. ἐμφυλίων ε. *pag.* 746.

Εἰς δὲ τὰ στρατόπεδα πάντα *) σεσημασμένας ἔπεμψεν ἐπιστολὰς, ἐντελλόμενος ἡμέρᾳ μιᾷ πάντας ἀνειλῆσαντας αὐτὰς ἐπιχειρεῖν τοῖς κεκελευσμένοις. καὶ ἦν τὰ ἐπεσταλμένα περὶ τῶν θεραπόντων, ὅσοι παρὰ τὸν πόλεμον ἀποδράσαντες ἐστρατεύοντο, καὶ αὐτοῖς τὸν ἐλευθερίαν ἠτήκει Πομπήιος, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ συνθῆκαι δεδώκεσαν. Οἱ δὲ μιᾶς ἡμέρας συνελαμβάνοντο, καὶ ἀχθέντας αὐτοὺς εἰς Ῥώμην ὁ Καῖσαρ ἀπέδωκε αὐτῶν τε Ῥωμαίων καὶ Ἰταλῶν τοῖς δεσπόταις ἢ διαδόχοις αὐτῶν. Ἀπέδωκε καὶ Σικελιώτας. Ὅσους δ' οὐκ ἦν ὁ λήψόμενος, ἔκτεινε παρὰ ταῖς πόλεσιν αὐταῖς ὧν ἀπέδρασαν. Ad omnes exercitus obſignatas miſit litteras, cum mandatis, ut una die aperirentur omnes, moxque juſſa peragerentur: ea pertinebant ad ſervos, qui diſſenſionum inteſtinarum tempore aufugerant in militiam, quibus poſcente Pompejo Senatus ex fœdere libertatem conceſſerat. Mox quos una die comprehenſos & in Urbem adductos Romanis Italisque dominis eorum Cæſar reſtituit, aut illorum heredibus. Idem fecit in Sicilia. Si quos autem nemo in ſervitutem aſſerebat, capite multavit in ipſis unde aufugerant Civitatibus.

IV. AD LIVIAM UXOREM.

SVETON. *Claudio. cap.* 4.

Collocutus ſum cum Tiberio, ut mandaſti, mea Livia, quid nepoti tuo Tiberio **) *faciendum eſſet ludis Martialibus. Conſentit autem uterque noſtrum,*

*) Factum hoc anno ætatis Auguſti XXVIII. poſt victum Sextum Pompejum, & pacem poſt diuturna bella redditam: quo tempore opidatim teſte Appiano inter Deos tutelares conſecratus Auguſtus & cultus eſt, καὶ αὐτὸν οἱ πόλεις τοῖς σφετέροις θεοῖς συνίδρυον.

**) Ti. Claudio, qui deinde poſt Cajum imperitavit.

ſtrum, ſemel eſſe nobis ſtatuendum, quod conſilium in illo ſequamur. Nam ſi eſt ἄρτιος, ut ita dicam ὁλόκληρος, a) *quid eſt, quod dubitemus, quin per eosdem articulos & gradus producendus ſit, per quos frater ejus* b) *productus fuit? Sin autem ἡλατ]ῶσθαι ſentimus eum, καὶ βεβλάφθαι, καὶ εἰς τλεὼ τὸ σώματος, καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα, præbenda materia deridendi & illum & nos non eſt hominibus τὰ τοιαῦτα σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσιν. Nam ſemper æſtuabimus, ſi de ſingulis articulis temporum deliberabimus, μὴ προσποιουμένων ἡμῖν, poſſe eum gerere honores arbitremur, nec ne. In præſentia tamen quibus de rebus conſulis, curare eum ludis Martialibus triclinium ſacerdotum non diſplicet nobis, ſi eſt paſſurus ſe ab Silani* c) *filio, homine ſibi affine, admoneri, ne quid faciat, quod conſpici, & derideri poſſit. Spectare eum Circenſes ex pulvinari, non placet nobis. Expoſitus enim in prima fronte ſpectaculorum conſpicietur. In Albanum montem ire eum non placet nobis, aut eſſe Romæ Latinarum diebus. Cur enim non præficitur Urbi,* d) *ſi poteſt fratrem ſuum ſequi in montem? Habes noſtras, mea Livia, ſententias, quibus placet ſemel de tota re aliquid conſtitui, ne ſemper inter ſpem & metum fluctuemus. Licebit autem, ſi voles, Antoniæ quoque noſtræ des hanc partem epiſtolæ hujus legendam.*

IBID.

Rurſus alteris litteris:

Tiberium adoleſcentem ego vero, dum tu aberis, quotidie invitabo ad cœnam, ne ſolus cœnet cum ſuo Sulpitio & Athenodoro: qui vellem diligentius, & minus μετεώρως, deligeret ſibi aliquem, cujus motum, & habitum, & inceſſum, imitaretur miſellus:

Ἀτυχεῖ πάνυ ἐν τοῖσι σωφρονεστάτοις λίαν.

Ubi non aberravit ejus animus, ſatis apparet ἡ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐγένεια.

IBID.

Item tertiis litteris:

Tiberium nepotem tuum placere mihi declamantem potuiſſe, peream, niſi,

T *mea*

a) Sic Epiſt Jacobi I. 4. τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
b) Frater Claudii Germanicus.
c) M. Junii Silani, qui deinde ſocer Caligulæ. ſupra p. 103.
d) Ut Auguſtus olim adoleſcens, ſupra p. 7. & alii apud Dionem XLIX. p. 416.

mea Livia, admiror. Nam qui tam ἀσαφῶς loquatur, qui possit, cum declamat, σαφῶς dicere, quæ dicendu sunt, non video.

SVETON. *Augusto cap.* 40.

Liviæ pro quodam tributario Gallo roganti, Civitatem negavit, immunitatem obtulit, affirmans *se facilius passurum fisco detrahi aliquid, quam Civitatis Romanæ vulgari honorem.*

V. AD JULIAM FILIAM.

SVETON. *August.* 71.

Misi tibi denarios ducentos quinquaginta, e) *quos singulis convivis dederam, si vellent inter se inter cœnam vel talis, vel par impar ludere.*

VI. AD TIBERIUM PRIVIGNUM.

SVETON. *Aug.* 40.

Tiberio pro cliente Græco petenti (civitatem) rescripsit; *Non aliter se daturum, quam si præsens sibi persuasisset, quam justas petendi causas haberet.*

IBID. 51.

Ætati tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari, quemquam esse, qui de me male loquatur. Satis est enim, sic hoc habemus, ne quis nobis male facere possit.

IBID. 71.

Avtographa quadam Epistola:

Cœnavi, mi Tiberi, cum iisdem. Accesserunt convivæ Vinicius & Sylvisus pater. Inter cœnam lusimus γεροντικῶς & heri, & hodie. Talis enim jactatis, ut quisque canem, aut senionem miserat, in singulos talos, singulos denarios in medium conferebat; quos tollebat universos, qui Venerem jecerat.

IBID.

Et rursus aliis litteris:

Nos, mi Tiberi, Quinquatriis satis jucunde egimus. Lusimus enim per omnes

e) Mille numos sestertios, h. e. nostræ pecuniæ thaleros XXXI, & quartam ejus partem.

mnes dies, f) *forumque aleatorium calfecimus. Frater tuus* g) *magnis clamoribus rem gesſit. Ad ſummam tamen perdidit non multum; ſed ex magnis detrimentis præter ſpem paullatim retractus eſt. Ego perdidi viginti millia* h) *nummûm meo nomine: ſed cum effuſe in luſu liberalis fuiſſem, ut ſoleo plerumque. Nam ſi, quas* manus i) *remiſi cuique, exegiſſem; aut retinuiſſem, quod cuique donavi; viciſſem* k) *vel quinquaginta millia. Sed hoc malo. Benignitas enim mea me ad cæleſtem gloriam efferet.*

IBID. 76.

Nos in eſſedo panem, & palmulas, guſtavimus.

IBID.

Dum lectica ex regia domum redeo, panis unciam cum paucis acinis uvæ duracinæ comedi.

IBID.

Ne Judæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter ſabbatis jejunium *) *ſervat, quam ego hodie ſervavi; qui in balineo demum poſt horam primam noctis duas buccellas manducavi prius, quam ungui inciperem.*

f) Quinquatrus poſt diem quintum Id. Mart. agebantur per dies quinque. Vide quæ viri docti ad Ovid. 3. Faſtor. 809. *Una dies media eſt & finit ſacra Minervæ Nominaque à junctis quinque diebus habet.*

g) Druſus.

h) Thaleros 625. Emeriti prætoriani commodum, ut notavit Dio LV. p 563.

i) *Manum* pro ea pecunia poſuit, quæ inter duos ludentes deponitur. Eodem modo eadem voce uſus eſt & Ovidius libro primo de Arte, 451.

Sic ne perdiderit, non ceſſat perdere luſor;
Et revocat cupidas alea ſæpe manus.

Ita eruditiſſimus RUTGERSIUS. Poſſunt tamen hoc Ovidii loco *manus* bene intelligi imo debent fortaſſe (*cupida* enim dicuntur,) de luſoribus non de pecunia ut lib. 1. e Ponto V. 46.

Nec tenet incertas alea blanda manus.

k) Similiter Germani noſtri, ich hätte wohl 50000. gewonnen. Quinquaginta millia ſeſtertium, ſunt thaleri ſive Joachimici mille & quingenti.

*) Luc. XVIII. 12. Phariſæus: νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου.

IBID. 92.

Obſervabat & dies quosdam, ne aut poſtridie Nundinas quoquam proficiſceretur, aut Nonis quicquam rei ſeriæ inchoaret; nihil in hoc quidem aliud devitans, ut ad Tiberium ſcribit, quam δυσφημίαν nominis. l)

IDEM TIB. 21.

Et EPISTOLIS aliquot, ut peritiſſimum rei militaris, atque unicum P. R. præſidium, proſequitur. Ex quibus in exemplum pauca hinc inde ſubjeci. *Vale jucundiſſime Tiberi, & rem gere feliciter, ἐμοὶ καὶ ταῖς Μούσαις στρατηγῶν. Jucundiſſime, &, ita ſim felix, vir fortiſſime, & dux νομιμώτατε. Vale.*

IBID.

Ordinem æſtivorum tuorum? Ego vero, mi Tiberi, & inter tot rerum difficultates, πῶς τοσαύτην εὐθυμίαν τῶν στρατευομένων, non potuiſſe quemquam prudentius gerere ſe, quam tu geſſeris, exiſtimo. Hi quoque, qui tecum fuerunt, omnes conſitentur verſum illum in te dici poſſe,

Unus homo nobis vigilando m) *reſtituit rem.*

IBID.

Sive quid incidit, de quo ſit cogitandum diligentius, ſive quid ſtomachor, valde medius fidius Tiberium meum deſidero; ſuccurritque verſus ille Homericus, (Iliad. κ'. 246.)

Τέτυε δ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἄμφω νοσήσαιμεν, ἐπὶ περὶ οἶδε νοῆσαι.

IBID.

Attenuatum te eſſe continuatione laborum eum audio, & lego, Dii me perdant, niſi cohorreſcit corpus meum: teque rogo, ut pareas tibi; ne, ſi te languere audierimus, & ego, & mater tua exſpiremus, & deſumma imperii ſui populus Romanus periclitetur. Nihil intereſt, valeam ipſe, nec ne, ſi tu non vale-

l) Nonis, nonas, *non is, non eas.*

m) Notus Ennii verſus XII. Annali de Fabio Max.

Unus homo nobis cunctando reſtituit rem,

Hunc ad Tiberium deflexit Auguſtus verbo uno immutato.

valebis. Deos obſecro, ut te nobis conſervent, & valere nunc, & ſemper, patiantur, ſi non populum Rom. peroſi ſunt.

CHARIS. *Lib.* II.

Quanquam divus Auguſtus reprehendens Ti. Claudium ita loquitur: *Scribis enim* per VIAM *ἀντὶ τοῦ* obiter.

Hunc locum Auguſti Hadrianus Cæſar apud Chariſium libri II. his verbis criminatus eſt, *Tametſi D. Auguſtus non pereruditus homo fuerit, ut adverbium ex uſu potius, quam ratione extulerit.* Equidem Hadrianum miror id de Auguſto contra univerſum omnium ſeculorum conſenſum dicere non erubuiſſe. *Rutgerſ.*

ISIDOR. *Orig. lib.* I. *cap.* XXIV.

Innumerabilia incidunt aſſidue, quæ ſcribi ad alterutrum oportet, & eſſe ſecreta. Habeamus igitur inter nos notas, ſi vis, tales, ut, eum aliquid notis ſcribendum erit, pro unaquaque litera ſcribamus ſequentem, hoc modo, pro A. B. pro B. C. & deinceps eadem ratione cæteras; pro Z. autem litera redeundum erit ad duplex A A.

De hac Auguſti *) ſcribendi ratione ita Svetonius in ejus Vita, cap. LXXXVIII. *Quoties autem per notas ſcribit, B pro A. C pro B. ac deinceps eadem ratione ſequentes literas ponit. Pro Z. autem duplex AA.* Dio libro LI. p. 444. ſeq. *Ἐπέστελλε δὲ καὶ ἐκείνοις, καὶ τοῖς ἄλλοις φίλοις, ἐπί τε τι δέοιτο δι' ἀποῤῥήτων σφίσι δηλῶσαι. τὸ δεύτερον ἀεὶ στοιχεῖον τῷ τοῦ ῥήματος προσήκοντι ἀντ' ἐκείνου ἀντεγγράφων. Si quid vel ipſi vel aliis ſuis amicis ſcriberet arcani, proxime ſequentem litteram pro ea quæ exarari deberet, ponebat.*

SVETON. AUG. 86.

Sed nec Tiberio par eſt, n) & exoletas, interdum & reconditas, voces aucupanti.

IDEM TIB. 22.

Venit etiam in ſuſpicionem per quosdam beneficii ſui Centuriones à commeatu caſtra repetentes, mandata ad complures dediſſe ambigua, & quæ tentare ſingulorum animos ad novas res viderentur; de qua ſuſpicione certior ab AUGUSTO factus non ceſſavit efflagitare aliquem cujuslibet ordinis cuſtodem factis atque dictis ſuis.

*) Imitatus Auguſtus Cæſarem, qui ſimiliter d pro a, atque ita reliquas litteras ſcripſit. Vide Sveton. c. 56. Dionem XL. p. 124. ſeq. Gellium XVII. 9.

n) Leg. *Parcit.*

VII. AD CAJUM NEPOTEM.

GELL. XV. 7.

IX. *Kal. Octobr. Have mi Cai, meus ocellus jucundisſimus, quem ſemper medius fidius deſidero, cum à me abes; ſed præcipue diebus talibus, qualis eſt hodiernus, oculi mei requirunt meum Cajum; quem, ubicumque hoc die fuiſti, ſpero lætum & benevolentem hoc die celebraſſe quartum & ſexageſimum natalem meum. Nam, ut vides, κλιμακτῆρα communem ſeniorum omnium, tertium & ſexageſimum annum, evaſimus. Deos autem oro, ut, quantum mihi ſupereſt temporis, id ſalvis vobis traducere liceat in ſtatu Rep. feliciſſimo ἀνδραγαθήντων ὑμῶν καὶ διαδεχομένων ſtationem meam.*

Quintilianus lib. I. Inſtitutionum c. 6. *Sed Auguſtus quoque in Epiſtolis ad Cajum Cæſarem ſcriptis emendat quod is* calidum *dicere quam* caldum *malit; non quod illud non ſit Latinum, ſed quia ſit odioſum, & ut ipſe Græco verbo ſignificavit, περίεργον.* Sane Varro lib. 3. de re ruſtica c. 2. & Cato c. 6. *Caldum* dixerunt.

SVET. AUG. 93.

Sed & Cajum nepotem, quod, Judæam prætervehens, apud Hieroſolymam non ſupplicaſſet, collaudavit. o)

Idem c. 64. *Nepotes* (Cajum, Luciumque) *& litteras & natare, aliaque rudimenta per ſe plerumque docuit: ac nihil æque laboravit, quam ut imitarentur chirographum ſuum.*

VIII. AD AGRIPPINAM NEPTEM.

SVET. AUG. 86.

Et quadam EPISTOLA Agrippinæ neptis ingenium collaudans; *Sed opus eſt,* inquit, *dare te operam, ne moleſte ſcribas, aut loquaris.*

ID. CALIGUL. 8.

Puerum Cajum XV. *Kal. Julii, ſi Dii volent, ut ducerent Talarius, & Aſellius, hëri cum his conſtitui. Mitto præterea cum eo ex ſervis Medicum, quem ſcripſi Germanico, ſi vellet, ut retineret. Valebis mea Agrippina, & dabis operam, ut valens pervenias ad Germanicum tuum.*

IX. AD

o) Laudavit, puto, per Epiſtolam, atque ideo in hanc claſſem retuli. *Rutgerſ.*

IX. AD CÆS. GERMANICUM.

SVET. CALIG. 8.

Mitto præterea cum eo ex ſervis meis Medicum, quem ſcripſi GERMANICO, ſi vellet, ut retineret.

X. AD M. ANTONIUM.

SVET. AUG. 7.

Sed & M. Antonio in Epiſtolis per contumeliam ſæpe Thurinus appellatur (Auguſtus) & ipſe (Auguſtus) nihil amplius quam *mirari ſe* reſcribit, *pro opprobrio nomen prius ſibi obiici.*

IBID. 86.

M. quidem Antonium, ut *inſanum*, increpat, *quaſi ea ſcribentem quæ mirentur potius homines, quam intelligant.* Deinde ludens malum, & inconſtans in eligendo genere dicendi, ingenium ejus, addidit hæc; *Tuque dubitas, Cimberne Annius, an Veranius Flaccus, imitandi ſint tibi? Ita, ut verbis, quæ C. Salluſtius excerpſit ex Originibus Catonis, utaris? An potius Aſiaticorum Oratorum inanibus ſententiis verborum volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda?*

CHARISIUS *Lib. I. p.* 103.

Fretu ceſſi.

DIO. *Lib.* L. *p.* 424.

Τῷ τε Ἀντωνίῳ ἐπέστειλεν, ὅπως ἢ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἵππῳ δρόμου ἡμερήσιον &c. Antonioque ſcripſit, vel recederet a mari tanto ſpatio, quantum una die equus conficere poteſt, ita ſe ad eum fide interpoſita adnavigaturum, ut nimirum intra quintum diem congrederentur: vel ipſe eadem conditione in Italiam trajiceret.

De aliis CLEOPATRÆ vel per Epiſtolam vel per legatos & interpretes nunciatis, idem Dio LI. p. 447. ſq.

XI. AD JULIAM, *M. Antonii Matrem, ſororem Julii Cæſaris.*

APPIAN. V. *Civil. p.* 708.

Monitus à L. Coccejo ut ad Antonium ſcriberet poſt mortem Fulviæ, ut junior ad grandiorem ætate, negavit ſe ſcripturum ad hoſtem, cum ab illo nihil litterarum accipiat. De matre vero ejus (*Julia*) queſtus eſt, quod cognationis jure ſemper in præcipuo honore habita, fugiſſet Italiam, quaſi non quidvis impetratura, à ſe

à ſe ut filio. *Ὧδε μὲν ϗ ὁ Καῖσαρ ἐτέχναζε, ϗ ἐπέστελλε τῇ Ἰουλίᾳ. Ita & Cæſar pari arte uſus ſcripſit Juliæ.*

XII. AD MÆCENATEM.

SVET. *Vita Horatii.*

Ante ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum; nunc occupatiſſimus, & infirmus, Horatium noſtrum à te cupio abducere. Veniet igitur p) *ab iſta paraſitica menſa ad hanc regiam, & nos in epiſtolis ſcribendis adjuvabit.*

IDEM AUG. *c.* 86.

Genus eloquendi ſenitus eſt elegans & temperatum: vitatis ſententiam ineptiis atque inconcinnitate, *reconditorum verborum* ut ipſe dicit, *fœtoribus*. Præcipuamque curam duxit ſenſum animi quam apertiſſime exprimere. Quod quo facilius efficeret, aut necubi lectorem vel auditorem obturbaret ac moraretur, neque præpoſitiones vocabulis addere, neque conjunctiones ſæpius iterare dubitavit, quæ detractæ afferunt aliquid obſcuritatis, etſi gratiam augent. Cacozelos & antiquarios, ut diverſo genere vitioſos, pari faſtidio ſprevit. Exagitabat nonnumquam inprimis Mæcenatem ſuum, q) cujus *μυροβρεχῆς*, ut ait, *cincinnos* usquequaque perſequitur, & imitando per jocum irridet.

MACROBIUS SATURNAL. II. 4.

Auguſtus, quia Mæcenatem ſuum noverat eſſe ſtylo remiſſo, molli, & diſſoluto, talem ſe in Epiſtolis, quas ad eum ſcribebat, ſæpius exhibebat; & contra caſtigationem loquendi, quam alias ille ſcribendo ſervabat, in epiſtola ad Mæcenatem familiari, plura in jocos effuſa r) ſubtexit; *Vale mel gentium*, s) *melcule*, t) *ebur ex*

p) Non venit Horatius. Sed eodem Svetonio teſte *ne recuſanti quidem* Auguſtus *aut ſuccenſuit quicquam, aut amicitiam ſuam ingerere deſiit.*

q) Hujus calamiſtros Mæcenatis, ſolutam orationem, inſignita verba, transverſaque & ambages compoſitionis, ſenſusque enervatos perſtringunt etiam auctor libri de cauſis corruptæ eloquentiæ cap. 26. & Seneca Epiſt. 114. Vide ſi lubet, Jo. Henrici Meibomii Mæcenatem c. XXIII. p. 141. ſeqq. Lud. Dorleans Cogitatt. nov. ad Tacitum p. 534

r) Caſaub. ad Sveton. *effuſus.*

s) id. *gemmeum.*

t) Gyraldus Hiſt. Poëtar. Dialogo 4. legit *mel gentium & medulla.* Meibomius p. 143 *metu-*

ex Etruria, laser u) *Aretinum, adamas ſupernas, Tyberinum margaritum, Cilniorum ſmaragde, jaſpi figulorum, berylle Porſenæ,* x) *carbunculum habeas*, y) *ἵνα σωτέμω πάντα, μάλαγμα macharum.*

XIII. AD PHRAATEM PARTHOR. R.

DIO. LV. *p.* 555.

Φραάτῃ δὲ τῷ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐπιστείλαντος περὶ εἰρήνης τῷ Καίσαρι, καὶ τοῦ Καίσαρος ἀντεπιστείλαντος αὐτῷ Φραάτῃ ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως, z) καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποχῆναι προστάξαντος, οὐχ ὅσον ἐκείνου οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψεν οἱ τότε ἄλλα ὑπερηφάνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων, ἐκεῖνον δὲ, Καίσαρα μόνον ὀνομάσας.

Phraates Rex Parthorum, quum de pace ad Auguſtum litteras dediſſet, isque reſcribens *Phraatem* tantum nominaſſet omiſſo titulo Regis, *juſſiſſetque Armenia eum cedere:* z) adeo nihil territus eſt, ut reſcribens ſuperbe, ſibi ipſi Regis Regum titulo dato, Auguſtum tantum Cæſaris vocabulo appellaverit.

XIV. AD HERODEM.

FL. JOSEPHUS XVI. *cap.* IX. *al.* XV.

Καὶ γράφει πρὸς τὸν Ἡρώδην, ἅτε ἄλλα χαλεπῶς, καὶ τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς τὸ κεφάλαιον, ὅτι πάλαι

Tum ſcripſit Cæſar acerbius Herodi, & litterarum ſumma hæc fuit: *Se eum olim in amicis*

u

χρώ-

metuelle. Simo Boſius ad Ciceronis Epiſt. ad Atticum p. 104. *mel Centinum & Vejens* (ex Etruria.) Jo. Iſaacius Pontanus ad Macrob. *mi tenelle.* Cauſaubonus ad Sveton. *Medulia*, quæ civitas Latii. Turnebus XVIII. 2. Adverſar, *Vetulonia* (in Etruria.)

u) Volaterranus lib. XVII. Commentar Urban. & Gyraldus, *Eſar Aretinum* i. e, Deus Aretinus,

x) Idem Gyraldus: *Berylle & Carbunculum Porſennæ. Habeas, ἵνα συντέμνω πάντα μαλάγματα macharum.*

y) Caſaub *Carbunculum Italiæ. καὶ ἵνα συντέμω πάντα, μάλαγμα macharum.*

z) In Eclogis legationum editis à Fulvio Urſino p. 390. ubi de eadem Auguſti Epiſtola è Dione, additur Phraatem etiam Regis Regum titulo juſſum abſtinere. *καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φραάτῃ ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως ἀντεπιστείλας, τό, τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι & Regis Regum titulum deponere, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποχῆναι προσέταξεν.* Alia Auguſti ad Phraatem neſcio an Epiſtola an per legatos reſponſio de qua Dio LI. p. 456.

χρώμενον αὐτῷ Φίλῳ, νεῶν ὑπηκόῳ χρήσεται.

habuisse, nunc pro subjecto habiturum.

EOD. LIB. *cap.* XI. *al.* XVI.

Ἡρώδῃ δὲ γράφει διηλλαγμένον, ἐπί τε τοῖς παισὶν ἄχθεσθαι λέγων, καὶ δέοι, εἰ μὲν ἀνοσιώτερόν τι τετολμήκασιν, ἐπεξιέναι a) πατραλοίας ὄντας. αὐτῷ γὰρ ἀφεῖναι ταύτην τὴν ἐξουσίαν. εἰ δὲ δεσμὸν ἐνενόησαν, ἄλλως νεωτερήσαντα μηδὲν ἀνήκεστον διαπράξεσθαι. συμβουλεύειν δὲ ἔχειν αὐτῷ συνέδριον ἀποδείξαντα περὶ Βηρυτὸν, ἐν ᾗ κατοικοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ παραλαβόντα τούς τε ἡγεμόνας, καὶ τὸν βασιλέα τῶν Καππαδόκων Ἀρχέλαον, ἔσοις τε τῶν ἄλλων οἴεται φίλοις τε καὶ ἀξιώματι εἶναι ἐπιφανεῖς, μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ὅτι χρὴ διαλαμβάνειν.

Herodi autem reconciliatus Cæsar ad eum scribit hujusmodi verbis: *Dolere se vicem ejus qui tales haberet filios, oportereque in eos, si quid gravioris sceleris suscepissent, ut parricidas animadvertere, se enim ei ejus rei potestatem facere. Sin nihil nisi fugam instituerant, corrigendos aliter, neque ad extrema veniendum. Sed etiam suadere ut ea de re judicium haberet Concilio indicto apud Berytum, in qua Romani degerent, & advocatis ducibus & Cappadociæ Rege Archelao, omnibusque reliquis quos sibi amicos & dignitate illustres putaret, eorum sententiam in judicio ferendo sequeretur.*

XIV. AD ASIATICOS ET CYRENENSES &c.

IDEM JOSEPHUS *Lib.* XVI. *cap.* VI. (*al.* X.)

Καῖσαρ Σεβαστὸς, ἀρχιερεὺς, δημαρχικῆς ἐξουσίας, λέγει. ἐπειδὴ τὸ ἔθνος τὸ Ἰουδαίων εὐχάριστον εὑρέθη, οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι καιρῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προγεγενημένῳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς αὐτοκράτορος Καίσαρος, πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων, ὅ, τε ἀρχιερεὺς αὐτῶν Ὑρκανὸς, ἔδοξέ μοι, καὶ τῷ ἐμῷ συμβουλίῳ μετὰ ὁρκωμοσίας γνώμῃ δήμου Ῥωμαίων, τοὺς Ἰουδαίους χρῆσθαι τοῖς

CÆSAR AUGUSTUS PONT. MAX. TRIB. POTEST - - - EDICIT. *Quandoquidem Judæorum Gens non solum hoc tempore fida & grata populo Rom. inventa fuerit sed & multo ante, maximeque sub Patre meo Cæsare Imp. & inprimis Pontifex Max. Hyrcanus: placuit mihi & consiliariis meis auctoratis de sententia Populi Rom. ut Judæi suis moribus uti ex patria ipsorum Lege sinerentur, quem-*

ad-

a) Apud Zonaram, ἐπεξιέναι ὡς πατραλόιας.

ἰδίοις θεσμοῖς κατὰ τὸν πατρῴων αὐτῶν νόμον, καθὼς ἐχρῶντο ἐπὶ Ὑρκανοῦ ἀρχιερέως θεοῦ ὑψίστου, τότε ἱερὰ εἶναι ἐν ἀσυλίᾳ, καὶ ἀναπέμπεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀποδιδόσθαι αὐτὰ τοῖς ἀποδοχεύουσιν Ἱεροσολύμων, ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτοὺς ἐν σαββασιν, ἢ τῇ πρὸ ταύτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐννάτης. ἐὰν δέ τις φωραθῇ κλέπτων τὰς ἱερὰς βίβλους, ἢ τὰ ἱερὰ χρήματα, ἔκ τε Σαββατείων, ἔκ τε ἀνδρῶν Θ., εἶναι αὐτὸν ἱερόσυλον, καὶ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐχθλωᾳ εἰς τὸ δημόσιον τῶν Ῥωμαίων. τό τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Γαΐου Μαρκίου Κενσωρίνου, καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα κελεύω ἀναθεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ γενηθέντι μοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρᾳ. ἐὰν δέ τις παραβῇ τι τῶν προειρημένων, δώσει δίκην καὶ μετρίαν. ἐξηλογράφηθη ἐν τῷ Καισαρ Θ. ναῷ.

admodum usi fuissent tempore Hyrcani, Pontificis summi DEI, neque eorum donaria attingerentur, sed Hierosolyma mitti permitterentur, & iis tradi quibus esset receipiendi munus Hierosolymis delegatum: neve cogerentur ad vadimonia præstanda Sabbatis, aut quæ ante hæc fuerit præparatio ab hora nona. Quod si quis furatus sacros eorum libros aut sacram pecuniam, ex cella Sabbataria, aut ex cella conclavium virorum compertus esset, pro sacrilego haberetur, ejusque bona in publicum populi Rom. addicerentur. Decretum etiam quod mei in honorem scripserunt ob meam in universum hominum genus pietatem, & ob Caji Marcii Censorini in illos merita, una cum hoc edicto reponendum esse jubeo in loco celeberrimo à Communi Asiæ mihi Ancyræ consecrato. Si quis contra ea, quæ ediximus, fecerit, non levi mulctabitur pœna. Inscriptum est Columnæ in templo Cæsaris.

XVI. AD NORBANUM FLACCUM.

JOSEPH. *Ibid.*

Καῖσαρ Νορβανῷ Φλάκκῳ χαίρειν. Ἰουδαίοι ὅσοι οὖν εἰσὶν ἐν ἀρχαίαν συνήθειαν ἐώθασιν χρήματά τε ἱερὰ φέρουσες ἀναπέμπειν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐκωλύτως τοῦτο ποιείτωσαν.

CÆSAR NORBANO FLACCO S. *Judæis ubicunque Gentium degentibus, qui ex veteri instituto soliti erant etiam pecuniam sacram Hierosolyma mittere, liceat hoc facere nemine prohibente.*

PHILO JUDÆUS. *Lib. de legatione ad Cajum. pag.* 800.

Τί δὲ ὁ σὸς πρόπαππος ὁ τῶν πώποτε γενομένων αὐτοκρατόρων ἄριστος, ὁ πρῶτος ἀρετῆς ἕνεκα καὶ τύχης Σεβαστὸς ἐπονομασθείς, ὁ τὴν ἐφεύλω διαχέας πάντη διὰ γῆς καὶ θαλάττης ἄχρι τῶν τὸ κόσμου περάτων, οὐκ ἀκοῇ πιθανεύμενος τὰ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ ἔτι ἀόρατον ὄντα ἄφθεγμα ἐν αὐτῷ χειρόκμητον, ὁρατὸν ἀφράστου, μίμημα φύσεως, ἐθαύμαζε καὶ προσεκύνει, φιλοσοφίας οὐκ ἄκροις χείλεσι γευσάμενος. ἀλλ' ἐπιπλέον ἐστιαθεὶς καὶ χεδόν τι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἑστιώμενος, τὰ μὲν μνήμαις ὧν ἡ διάνοια προμαθοῦσα τὰ φιλοσοφίας ἀνεπόλει, τὰ δὲ καὶ ταῖς τῶν σωόντων ἀεὶ λογίων συνδιατρίβουσι. κατὰ γὰρ τὰς ἐν δείπνῳ συνουσίας ὁ πλεῖστος χρόνος ἀπενέμετο τοῖς ἀπὸ παιδείας, ἵνα μὴ τὸ σῶμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ τοῖς οἰκείοις ἀνατρέφοιτο. τεκμηρίοις δὲ ἀφθόνοις πιστώσασθαι δυνάμενος τὸ βούλημα τὸ Σεβαστὸ πρόπαππος σὸς, δύσιν ἐρκεσθήσομαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἀπέστειλε τοῖς ἐπιτρόποις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπικρατειῶν, πυθόμενος ὀλιγωρεῖσθαι τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς, ἵνα ἐπιτρέπωσι τοῖς ἰουδαίοις μόνοις εἰς τὰ συναγώγια συνέρχεσθαι. μὴ γὰρ εἶναι ταῦ-

Quid proavus tuus (Caji Caligulæ) omnium quotquot unquam fuerunt Imperatorum optimus, primus ob virtutem & fortunam Auguſtus cognominatus, qui pacem terra marique diffudit usque ad extremos orbis terminos: nonne poſtquam audivit ab his quos de hoc templo percontabatur, nullum ibi ineſſe ſimulacrum manu factum, quod viſibili forma naturam inviſibilem exprimeret, religioſe admiratus eſt: quippe qui non ſummis labris philoſophiam guſtaverat, ſed plerumque in conviviis quæ fere quotidiana erant, memoria retractabat quæ à philoſophis didicerat, aut ex doctorum virorum quos domi alebat conſuetudine: nam cœnæ tempus utplurimum tribuebatur eruditis fabulis, ut non ſolum corpus, verum & anima ſuis reficeretur deliciis. Hujus Auguſti proavi tui cum poſſim exempla proferre aliquot, contentus ero duobus. Primum cognito quod negligerentur ſacræ primitiæ, per literas mandavit provinciarum Aſiæ procuratoribus, *ut ſinerent Judæos ſolos in ſynagogis cœtus facere, non enim hæc*

ta

τα σωιδους ὀκ μίθης καὶ παροινίας ἐπὶ συςάσει ὡς λυμαίνεθαι τὰ τῆς ἡρωίης, ἀλλὰ διδασκαλῖα σωφροσωίης, καὶ δικαιοσωίης, ἀνδρῶν ἐπιτηδευόντων μὲν ἀρετήν, ἀπαρχὰς δὲ ἐτησίους εἰσφερόντων, ἐξ ὧν ἀνάγουσι θυσίας, κέλλοντες ἱεροπομπους εἰς τὸ ἐν Ιεροσολύμοις ἱερόν. εἶτα κελεύει μηδένα ἐμποδὼν ἵσαθαι τοῖς ἰουδαίοις, μήτε σωιοῦσι, μήτε σωεισφέρουσι, μήτε διατεμπομένοις κατὰ τὰ πάτρια εἰς Ιεροσόλυμα. ταῦτα γὰρ εἰ καὶ μὴ τοῖς ῥήμασι, τοῖς γοῦν πράγμασιν ἐπέσαλται. μίαν δὲ ἐπιςολὴν ὑποτέταχα πρὸς τὸν σὸν τὸ δεσπότε πιθῶ, λὼ Γαΐῳ Νορβανὸς Φλάκκῳ ἐπιςέλλει, δηλῶν τὰ ὑπὸ Καίσαρῳ αὐτῷ γεγραμμένα. ἔςι δὲ τῆς ἐπιςολῆς τὸ ἀντίγραφον τόδε.

esse Bacchanalia, vel seditiosorum conventicula turbandæ pacis causa: sed scholas justitiæ temperantiæque, in quibus studium virtutis floreat: primitias vero quotannis conferri unde fiant sacrificia, missa in hoc sacra legatione ad templum Hierosolyma. Deinde edicit *nequis sit impedimento Judæis cœtus collectasve facientibus, aut Hierosolyma eas mittentibus more patrio,* hæc enim etsi non his verbis, in eam tamen sententiam mandata sunt per literas. Subjiciam exemplum unius epistolæ, quo facilius credas Domine, quam C. Norbanus Flaccus scribit, indicans quid ipsi Cæsar significaverit. Epistolæ verba sunt hæc:

Γαΐῳ Νορβανὸς Φλάκκῳ ἀνθύπαθος, Ἐφεσίων ἄρχουσι χαίρειν. Καῖσαρ μοι ἔγραψεν ἰουδαίους ὅ ἂν ὦσιν, ἰδίῳ δρχαίῳ ἐθισμῷ νομίζειν συναγομένους χρήματ' εἰσφέρειν ἃ πέμπουσιν εἰς Ιεροσόλυμα. τούτους οὖν ἠθέλητε κωλύεθαι τοῦτο ποιεῖν. ἔγραψα ἂν ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε ὡς ταῦτα οὕτω γίνεθαι κελεύω.

C. Norbanus Flaccus proconsul, Ephesiorum magistratibus salutem. Cæsar mihi scripsit, Judæos ubicumque sint, antiquo more suo cœtus facere, conferreque pecunias quas mittant Hierosolyma, hos non vult vetari. Ideo vos certiores facio, me jubere ita fieri.

XVII. AD ATHENIENSES.

PLUTARCHUS *in Apophthegmatibus pag.* 207.

Τῆ Ἀθηναίων δήμῳ ἐνημαρτηκέναι τι δόξαντῳ, ἔγραψεν ὁ Σεβα-

Cum populus Athenienſis neſcio quid in Cæſarem peccaſſet,

ἐς ἀπ' Αἰγίνης, ὑπεθέμην μὴ λανθάνειν αὐτὸς ὀργιζόμενος. ἐγὼ γὰρ ἂν ἐν Αἰγίνῃ διαχειμάσειν. Ἄλλο δὲ οὐδὲν ἔτε εἶπεν αὐτοῖς ἔτε ἐποίησε.

scripsit ad eum ab Ægina, *Non occultum esse puto vobis me iratsci, aliosqui Æginæ non hiematurum.* Aliud nihil vel dixit eis vel fecit.

XVIII. AD SEXTUM POMPEJUM.

APPIANUS V. *Civil. p. 717.*

Ὁ Καῖσαρ τινὰ λῃστήρια συλλαβὼν ἐβασάνιζεν, οἱ Πομπηίου σφᾶς ἔλεγον ἐπιπέμψαι. καὶ τάδε αὐτὰ ὁ Καῖσαρ τῷ δήμῳ προσέφερε, καὶ ἐπέστελλεν αὐτῷ τῷ Πομπηίῳ.

Cæsar captos aliquot piratas torsit, qui fassi sunt se à Pompejo submissos: id Cæsar evulgavit populo, & ipsi Pompejo significavit per litteras.

XIX. AD L. TUCINIUM. b)

SVET. AUG. 64.

Extraneorum quidem cœtu adeo prohibuit (filiam & neptes) ut L. Tucinio, claro decoroque juveni, scripserit quondam, *parum modeste feciſſe eum, quod filiam ſuam Bajas ſalutatum veniſſet.*

XX. AD T. POMPONIUM ATTICUM.

CORN. NEPOS *in Vita Attici. cap.* 20.

Numquam ad suorum quemquam literas misit (Augustus) quin Attico mitteret, quid ageret, inprimis, quid legeret, quibusque in locis, & quamdiu esset moraturus; sed etiam cum esset in urbe, & propter suas infinitas occupationes minus sæpe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere intercesserit, quo non ad eum scriberet, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modo aliquam ei quæstionem poëticam proponeret, interdum jocans ejus verbosiores eliceret epistolas.

XXI. AD VIRGILIUM MARONEM.

PRISCIAN. LIB. X. *p.* 901.

Cæsar ad Virgilium:

Excu-

b) al. *L. Vinicium*, ut is intelligatur cujus mentio in Epist. Augusti ad Tiberium, apud Sveton. cap. 71.

Excucurriſti à Neapoli.

AUCTOR DE CAUSIS CORRUPTÆ ELOQUENTIÆ *cap.* XIII.

Licet illos (*Oratores*) certamina & pericula ſua ad Conſulatus evexerint, malo ſecurum & ſecretum Virgilii receſſum, in quo tamen neque apud Divum Auguſtum gratiâ caruit, neque apud Populum Rom. notitia. Teſtes Auguſti EPISTOLÆ, teſtis ipſe populus, qui auditis in theatro verſibus Virgilii, ſurrexit univerſus & forte præſentem ſpectantemque Virgilium veneratus eſt ſic quaſi Auguſtum.

MACROBIUS *Lib. I. Saturnal. cap.* 24.

Ipſius Maronis Epiſtola qua compellat Auguſtum, ita incipit: *Ego vero frequentes litteras à Te accipio.* Et infra: *De Æneâ quidem meo, ſi mehercule jam dignum auribus haberem Tuis, libenter mitterem. Sed tanta inchoata res eſt, ut pæne vitio mentis tantum opus ingreſſus mihi videar: cum præſertim, ut ſcis, alia quoque ſtudia ad id opus multoque potiora impertiar.*

TI. DONATUS *in Vita Virgilii.*

Auguſtus cum jam forte expeditione Cantabrica abeſſet, & ſupplicibus atque minacibus per jocum litteris efflagitaret *ut ſibi de Æneide*, ut ipſius verba ſunt, *vel prima carminis hypographa, vel quodlibet colon mitteret:* negavit ſe facturum Virgilius: Cui tamen multo poſt perfecta demum materia tres omnino libros recitavit, ſecundum videlicet, quartum & ſextum. Sed hunc præcipue ob Octaviam: quæ cum recitationi intereſſet, ad illos de filiō ſuo verſus: *Tu Marcellus eris*, defeciſſe fertur: atque ægre refocillata dena ſeſtertia pro ſingulo verſu Virgilio dari juſſit.

CLAUDIANUS *Epiſtola ad Olybrium* v. 23.

Dignatus tenui Cæſar ſcripſiſſe Maroni.

XXII. AD HORATIUM FLACCUM.

SVET. *in Vita Horat.*

Sume tibi aliquid juris apud me, tamquam ſi convictor mihi fueris. Re-

cte

Ete enim, & non temere feceris; quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri posset.

IBID.

Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. Nam incidit, ut illo coram fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque c) *ἀνθυπερφρονῶμεν.*

IBID.

Irasci me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris, ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobis esse?

IBID.

Pertulit ad me Dionysius libellum tuum; quem ego, ut accusem brevitatem, d) *quantuluscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris, ne majores libelli tui sint, quam ipse es. Sed si tibi statura deest, corpusculum non deest.* e) *Itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus voluminis tui sit ἐγκωδιεσταῖος, sicut est ventriculi tui.*

IBID.

Præterea sæpe eum (Horatium) inter alios jocos, *purissimum penem, & homuncionem lepidissimum* appellat.

XXIII. AD POMPEJUM MACRUM.

SVET. CÆS. 56.

Feruntur & à puero (C. Julio Cæsare) & ab adolescentulo quædam scripta, ut Laudes Herculis, Tragœdia Oedipus, item Dicta collectanea, quos omnes libellos vetuit *Augustus* publicari in *Epistola*

c) Ita recte ab eruditissimis viris è libris manuscriptis emendatum est, cum antea ὑπερφρενούμεθα vel ἀντηφάνευεν monstrose legeretur.

d) Liber Puteani: *accusarem.* Sed Codex Regius ac Petri Nannii & Eliæ Vineti editio longe aliter: *Quem ego ut accusantem, quantuluscunque est, boni consulo.* Neuter, ut ego puto recte.

e) Alii: *sed si tibi statura deest, unde est.* Ex quo ingeniose Scriverius deductis vocibus *V. N. deest*, hoc est *Venter non deest.* Nam If. Casauboni conjectura *venter abunde est*, longius a vulgata lectione abit, quam ut ego eam recipere ausim. *Ruiger.*

la, quam brevem admodum ac ſimplicem ad *Pompejum Macrum*, cui ordinandas Bibliothecas delegaverat, miſit.

* * * *

PLINIUS IX. 5.

Et Divo Auguſto legatus Galliæ, complures in littore apparere exanimes Nereïdas *) ſcripſit.

INCERTA EX QVIBUS EPISTOLARUM *LIBRIS*.

PLIN. XVIII. 15.

Qvippe per eruum *D. Auguſtum* curatum *Epiſtolis* ipſius memoria exſtat.

IBID. XXI. 3.

Apud nos exemplum licentiæ hujus non eſt aliud, quam filia *D. Auguſti*, cujus luxuria noctibus coronatum Marſyam *Litteræ* illius *Dei* gemunt. f)

IDEM XVIII. 10.

Miſit ex Byzacio Africæ campo procurator ejus ex uno grano (tritici) vix credibile dictu, quadraginta paucis minus germina, exſtantque de ea re Epiſtolæ.

FABIUS VIII. 3.

Meſſala primus reatum, *munerarium* Auguſtus primus dixerunt.

SVETON. *de illuſtribus Grammaticis cap.* 16.

Q. Cæcilius Epirota, Tuſculi natus, libertus Attici Satrii, Equitis Romani, ad quem ſunt Ciceronis Epiſtolæ, cum filiam Patroni

 nuptam

*) Fingit inde Steph. Forcatulus lib. 2. p. 181. de priſca Celtopædia, Claſſi Gallicæ præfectum ab Auguſto *Admirandum* ſive *Admiralium* dictum fuiſſe.

f) Inepte nonnulli legunt *degemunt*. Qvis enim tam in hiſtoria Romana hoſpes eſt, qui ignoret Auguſtum viventem etiamnum dedicatum ac inter Deos receptum eſſe? *Rutgerſ.*

nuptam M. Agrippæ doceret, ſuſpectus in ea, & ob hoc remotus, ad Cornelium Gallum ſe contulit, vixitque una familiariſſime: quod ipſi Gallo inter graviſſima crimina ab Auguſto objicitur.

GELLIUS X. *cap.* 11.

Illud vero Nigidianum rei atque verbi (*maturum*) temperamentum *Divus Auguſtus* duobus Græcis verbis elegantiſſime exprimebat. Namque & dicere in ſermonibus, & ſcribere in *Epiſtolis* ſolitum eſſe ajunt, σπεῦδε βραδέως, g) per quod monebat, ut ad rem agendam ſimul adhiberetur & induſtriæ celeritas, & diligentiæ tarditas.

IBID. 24.

D. etiam *Auguſtus* linguæ Latinæ non neſcius, munditiarum Patris ſui in ſermonibus ſectator, in *Epiſtolis* plurifariam ſignificatione iſta dierum (*die quinti*, & ſimilibus) non aliter uſus eſt.

SVET. AUG. 67.

Thallo à manu, quod pro *Epiſtola* prodita denarios quingentos accepiſſet, crura effregit.

IBID. 87.

Quotidiano ſermone quædam frequentius & notabiliter uſurpaſſe eum *Literæ* ipſius autographæ oſtentant. In quibus identidem, cum aliquos numquam ſoluturos ſignificare vult, *ad Kal. Græcas ſoluturos* ait. Et cum hortatur, ferenda eſſe præſentia, qualiacumque ſint, *Contenti ſimus hoc Catone.* Et ad exprimendam feſtinæ rei velocitatem, *Velocius quam aſparagi coquantur.* Ponit aſſiduè & pro ſtulto *Baceolum*, & pro pullo *Pullciaceum*, & pro cerito *Vacerroſum*, & *Vapidè ſeſe habere* pro malè, & *Betiſſare* pro languere, quod vulgo lachaniſſare dicitur. Item *Simus* pro ſumus, & *domos* genitivo caſu ſingulari pro *domus.* Nec unquam aliter hæc duo, ne quis mendam magis quam conſuetudinem putet. Notavi & in chirographo ejus illa præcipue: non dividit verba, nec ab extrema parte verſuum abundantes litteras in alteram transfert, ſed ibidem ſtatim ſubjicit, circumducitque.

MARIUS

g) Sveton. Aug. c. 25. & ibi Torrentius.

MARIUS VICTORINUS *de Orthographia p.* 2456.

Divus Auguſtus genitivo caſu *hujus domos meæ*, per o, non ut nos per u, litteras ſcripſit. Meſſala, Brutus, Agrippa, pro *ſumus*, *ſimus*.

SVETON. AUG. *cap.* 88.

Orthographiam, id eſt formulam rationemque ſcribendi à Grammaticis inſtitutam non adeo cuſtodiit: ac videtur eorum ſequi potius opinionem, qui perinde ſcribendum ac loquamur exiſtiment. Nam quod ſæpe non litteras modo ſed ſyllabas aut permutat aut præterit, communis hominum error eſt. Nec ego id notarem, niſi mihi mirum videretur, tradidiſſe aliquos, legato eum Conſulari ſucceſſorem dediſſe, ut rudi & indocto, cujus manu *ixi* pro *ipſi* ſcriptum animadverterit.

QVINTILIANUS *lib.* 1. *cap.* 7.

Here nunc E littera terminamus: at veterum Comicorum adhuc libris invenio, *Heri ad me venit.* Qvod idem in Epiſtolis Auguſti quas ſua manu ſcripſit h) aut emendavit, deprehenditur.

DIO *lib.* LI. *pag.* 444.

Καὶ τοσαύτῳ γε ἐπὶ πάντα καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ καὶ τῷ Μαικήνᾳ ἐξουσίαν ἔδωκεν, ὥστε σφᾶς καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἃς τε τῇ βουλῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔγραφε, προαναγινώσκειν, καὶ τότε καὶ μεταγράφειν ὅσα ἐβούλοντο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ δακτύλιον ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, ἵνα ἐπισφραγίζεσθαι αὐτὰς ἔχωσι. διπλῆν γὰρ δὴ σφραγῖδα, ἣ μάλιστα τότε ἐχρῆτο, ἐπεποίητο, Σφίγγα ἐν ἑκατέρᾳ ἐμοίαν ἐκτυπώσας. ὕστερον γὰρ τὴν εἰκόνα

Tantam in omnibus rebus poteſtatem Agrippæ ac Mæcenati Cæſar tribuerat, ut litteras quoque ii quas ipſe ad Senatum aliosve ſcribebat, antequam rederentur legerint ac quæ viſum fuerit mutaverint, cujus rei cauſa annulum quoque ab eo acceperant, ut obſignare eas poſſent. Sigillum enim quo tum maxime utebatur, duplex paraverat, Sphinge i) in utro-

h) Illa ætate, avtographa Auguſti adhuc frequentia erant. Plinius XIII. 12. *Jam vero Ciceronis ac Divi Auguſti, Virgilique manus ſæpe numero videmus.*

i) Vide ſupra p. 143.

τλὼ ἑαυτὸ ἐγγλύψας, ἐκείνῃ τὰ πάντα ἐσημαίνετο. καὶ αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορες, πλὴν Γάλβᾳ ἐχρήσαντο.

que ſimiliter expreſſa: nam ſerius imaginem ſuam inſculptam adhibuit ad omnes Epiſtolas obſignandas: quod omnes deinceps Imperatores imitati ſunt, excepto Galba.

II. CODICILLI AD LIVIAM.

SVETON. TIB. 51.

Inſtanti ſæpius (Liviæ) ut civitate donatum in decurias allegeret, negavit (Tiberius) alia conditione allecturum, quam ſi pateretur aſſcribi albo, extortum id ſibi à matre. At illa commota veteres quosdam ad ſe *Auguſti Codicillos* de acerbitate & intolerantia morum ejus è ſacrario protulit atque recitavit.

CODICILLI AD k) POLLIONEM.

SENECA, *Lib.* IV. *Excerpt. Controverſ. Præfat.*

Cum mortuo in Lycia l) *C. Cæſare, per Codicillos queſtus eſſet* D. Auguſtus, *ut erat mos illi clementiſſimo viro, non civiliter tantum, ſed etiam familiariter, quod in tam magno & recenti luctu ſuo homo cariſſimus ſibi pleno convivio cænaſſet; reſcripſit Pollio*, Eo die cœnavi, quo Herium filium amiſi.

III. LIBELLI AD SENATUM.

SVET. AUG. 65.

De filia abſens, ac libello per Quæſtorem recitato notum Senatui fecit.

DIO

k) Aſinium Pollionem intellige, de quo etiam Controv. 34. & Seneca filius lib. 3. de ira c. 22. *Nunquam Auguſtus cum hoſpite inimici ſui* (Timagenis) *queſtus eſt: Hoc duntaxat Pollioni Aſinio dixit:* Θηριοτροφεῖς. (Serpentem nutris.) Vedium quoque Pollionem, Equitem Romanum ex amicis Auguſti fuiſſe referunt Plinius IX. 23. Dio p. 536. &c. Alius Pollio Romilius, quem centeſimum annum excedentem Auguſtus hoſpes ejus interrogavit, quanam maxime ratione vigorem illum animi corporisque cuſtodiſſet, tulitque reſponſum, intus mulſo, foris oleo. Plin. XXII. 24.

l) Syria.

DIO LV. *pag.* 550.

Ταῦτα δὴ καὶ τἄλλα τότε ἐνομοθέτησεν, ἔς τε συνέδριον ἐν λευκώμασι γεγραμμένα προέθηκε, περὶ χρηματίσαι τι περὶ αὐτῶν, καὶ τοῖς βουλευταῖς μεθ' ἑνὸς ἑτέρου εἰσελθοῦσιν ἀναγνῶναι ἐπέτρεψεν, ὅπως ἄν τι μὴ ἀρέσῃ αὐτοῖς, ἢ καὶ ἕτερόν τι βέλτιον συμβουλεῦσαι δυνηθῶσιν, εἴπωσιν.

Hæc (de tempore Senatus habendi & de iis quos in Senatum venire oporteret) & alia antequam referret Augustus ad Senatum, in tabulis perscripta in curia proposuit, & Senatoribus binis ingredientibus liberum fecit ut legerent: ac si quid displiceret, aut melius eo aliquid invenirent, id ut exponerent.

IDEM *Lib.* LVI. *pag.* 587.

Ὁ δὲ δὴ Αὔγουστος ἐκεῖνον τε, ὡς καὶ ἐπὶ γήρως ὢν τῇ βουλῇ, καὶ ταύτῃ τῷ Τιβερίῳ παρακατέθετο. ἀνέγνω δὲ τὸ βιβλίον οὐκ αὐτὸς (οὐ γὰρ οἷός τε ἦν γεγωνίσκειν) ἀλλὰ ὁ Γερμανικὸς, ὥσπερ ἐώθει.

Augustus senectute jam gravis Germanicum Senatui, Senatum Tiberio, scripto commendavit: quod ipse quidem, voce enim impediebatur, non recitavit, sed Germanicus, ut consveverat.

DIO *Lib.* LIV. *p.* 539.

Συναγαγὼν δὲ ἐκ τούτου τὸ βουλευτήριον, αὐτὸς μὲν οὐδὲν εἶπεν ὑπὸ βράγχου, τὸ δὲ δὴ βιβλίον τῷ ταμίᾳ ἀναγνῶναι δοὺς, τά τε πεπραγμένα οἱ κατηριθμήσατο, καὶ διέταξε τά τε ἔτη ὅσα οἱ πολῖται στρατεύσοιντο, καὶ τὰ χρήματα ὅσα παυσά-

Deinde convocato Senatu, ipse raucedine laborans nihil locutus, Quæstori m) libellum recitandum dedit. Eo recensebantur res ab eo gestæ: anni militiæ civibus n) determinabantur: quantumque ii pecuniæ o)

m) Solenne Imperatoribus Orationes suas vel libellos ad Senatum recitandos Quæstoribus dare. Vide Torrentium ad Svetonii Aug. c. 65. Dionem p. 587. C. 665. C.

n) Legionarii.

o) Sveton August. c. 49. *Quicquid ubique militum esset, ad certam stipendiorum præmiorumque formulam adstrinxit, definitis prout gradu cujusque, & temporibus militiæ & commodis missionum: ne aut ætate aut inopia post missionem sollicitari ad res novas posset.* Apud Dionem ἔτη stipendia sunt, χρήματα præmia, ut pulchre notatum Jo. Friderico Gronovio lib. 3. de pecunia veteri c. 2. p. 187.

μενοι τῆς στρατείας ἀντὶ τῆς χώρας ἣν αὐτοῖς ποτε ἤτουν, λήψοιντο. Ὅπως ἐπὶ ζητοῖς ἐκεῖθεν ἤδη καταλεγόμενοι μηδὲν τούτων γε ἕνεκα νεωτερίζωσιν. Ἦν δὲ ὅ, τε ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τοῖς μὲν δορυφόροις δώδεκα, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκκαίδεκα. Καὶ τὸ μὲν ἀργύριον, τοῖς μὲν ἔλαττον, τοῖς δὲ πλεῖον.

post emerita ſtipendia pro agris quos nunquam non petebant, eſſent accepturi: videlicet ut qui eſſent in numeris, p) conſtituto certo militiæ præmio, nullam tumultuandi cauſam haberent. Erant autem definiti prætorianis anni duodecim, q) aliis legionariis ſedecim, pecuniæque etiam plus illis, his minus.

IDEM *Lib.* LVI. *pag.* 588.

Ἔπειτ' ἐπεὶ τῇ εἰκοστῇ πάντες ὡς εἰπεῖν ἐβαρύνοντο, καὶ ἐδόκει τι νεώτερον ἔσεσθαι, ἔπεμψε βιβλίον ἐς τὴν βουλήν, κελεύων ἄλλας τινὰς αὐτῶν πόρους ἐπιζητῆσαι. Τοῦτο δὲ οὐχ ὡς καὶ ἐκεῖνο τὸ τέλος καταλύσων ἐποίησεν, ἀλλ' ἵνα μηδενὸς ἄλλου αἱρετωτέρου σφίσι φανέντος, καὶ ἄκοντες αὐτὸ ἄνευ τῆς ἑαυτῶν διαβολῆς βεβαιώσωσι.

Quia vero vigeſimæ r) penſio adeo omnibus fere moleſta erat, ut videretur aliquid novi motus excitatura: miſſo in Senatum libello, aliorum redituum excogitandorum negotium eis dedit, non ut abrogaret id tributi genus, ſed ut nullum aliud eo probabilius ipſis invenientibus, id ipſum vel ab invitis abſque ſua invidia confirmaretur.

V. RESCRI-

p) Quos Dio hoc loco καταλεγομένους, alibi ut p. 479. B. 565. A. 641. A. vocat τοὺς ἐν τοῖς καταλόγοις, non tirones, non emeritos, non auxiliarios, ſed in legionibus Civium Romanorum ſtipendium merentes. De hiſce καταλόγοις στρατιωτῶν νομιζομένων quos memorat idem Dio in excerptis Peireſc. pag. 661. Henricus Valeſius recte obſervat intelligenda illa Ulpiani l. 42. tit. 1. de teſtamento militari lib. XXVIII. Digeſtor. *Qui nondum in numeris ſunt, licet etiam lecti tirones ſint, & publicis expenſis iter faciant, nondum milites ſunt, debent enim in numeros referri.* Eodem ſenſu *numeros* Svetonius dixit ac ſæpe Tacitus.

q) Poſtea prætorianis anni ſedecim, aliis anni viginti militiæ definiti. Vide quæ viri docti ad Taciti lib. I. Annal. c. 17. Dionem p. 563. E. 503. B. 604. C. &c.

r) Viceſima hereditatum tributi genus ærario militari ſuſtinendo ab Auguſto excogitatum, de quo Dio lib. LV. p. 565.

IV. LIBELLI, SEU EDICTA ET DECRETA. *AD POP. R.*

SVETON. AUG. 28.

Quam voluntatem (reddendi Remp.) cum præ ſe identidem ferret, quodam etiam *Edicto* his verbis teſtatus eſt: *Ita mihi ſalvam ac ſoſpitem* Remp. *ſiſtere in ſua ſede liceat, atque ejus rei fructum percipere, quem peto, ut optimi ſtatus auctor dicar: & moriens ut feram mecum ſpem, manſura in veſtigio ſuo fundamenta, quæ jecero.*

IBID. 31.

Statuas omnium (magnorum ducum) triumphali effigie in utraque Fori ſui porticu dedicavit. Profeſſus eſt *Edicto, commentum id ſe, ut illorum velut ad exemplar & ipſe, dum viveret, & inſequentium ætatum Principes, exigerentur à civibus.*

IBID. 53.

Cum ſpectante eo ludos pronunciatum eſſet in mimo, *O dominum æquum & bonum!* & univerſi de ipſo dictum comprobaſſent: & ſtatim manu vultuque indecoras adulationes repreſſit, & inſequenti die graviſſimo corripuit *Edicto.*

IBID. 89.

Etiam libros totos & Senatui recitavit, & populo notos per *Edictum* ſæpe fecit.

DIO. LV. *pag.* 571.

Ἀλλὰ τῷ μὲν προτέρῳ ἔτει πάντας τοὺς ἄρξοντας αὐτὸς, ἐπειδήπερ ἐσασιάζετο, ἀπέδειξε. τούτῳ δὲ, καὶ τοῖς ἔπειτα, γράμματα τινὰ ἐκτιθεὶς ζωίσῃ τῷ τε πλήθει καὶ τῷ δήμῳ ὅσους ἐσωῴδαζε.

Priore quidem anno cum diſſidium eſſet, ipſe omnes Magiſtratum geſturos deſignaverat: Hoc autem & ſequentibus annis per ſcripturas quasdam s) propoſitas eos quibus cupiebat plebi ac populo commendabat.

PLI-

s) Imitatus in hoc Cæſarem, de quo Sveton. cap. 41. *Edebat* quos vellet *per libellos circum tribus miſſos ſcriptura brevi:* Cæſar Dictator illi tribui. Commendo vobis illum & illum, ut veſtro ſuffragio ſuam dignitatem teneant.

PLINIUS *lib.* XVIII. *cap.* 11.

Exſtatque Divi Auguſti decretum, quo annua vicena millia Neapolitanis pro colle Leucogæo t) numerari juſſit è fiſco ſuo: Coloniam deducens Capuam. Adjecitque cauſam offerendi, quoniam negaſſent Campani, alicam confici ſine eo metallo u) poſſe.

DIO XLIX. *pag.* 401.

Τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἀλουργῆ μηδένα ἄλλον ἔξω τῶν βουλευτῶν ἐν ταῖς δέχαις ὄντων ἐνδύεσθαι ἐκέλευσεν. *Edixitque ne quisquam niſi Senator qui Magiſtratum gereret, purpura indueretur.*

AD MILITES.

SVET. *c.* 25.

Neque poſt bella civilia aut in concione, aut per *Edictum* ullos militum *Commilitones* appellabat, ſed *milites*.

V. RESCRIPTA BRUTO DE CATONE.

SVETON. AUG. 85.

Multa varii generis proſa oratione compoſuit, ex quibus nonnulla in cœtu familiarium, velut in auditorio recitavit: ſicut *Reſcripta Bruto De Catone.* x) Quæ volumina, cum jam ſenior ex

t) Ex quo cretam Campani petebant.

u) Sine creta.

x) Imitatus eſt Julium Cæſarem avunculum ſuum Auguſtus, ſicut in rebus geſtis, ita in ſcriptis quoque. Nam ſicut Cæſar de rebus geſtis ſuis commentarios ſcripſerat, quos etiamnum habemus, (ἐφημερίδας vocat Servius ad Æneid XI. 743. & Plutarchus in Cæſare p. 718. ὑπομνήματα Strabo, IV. p. 177.) Sic Auguſtus compoſuit libros XIII. commentariorum de vita ſua, de quibus infra num. XV. Similiter ut Cæſar Ciceronis libro de laudibus Catonis Uticenſis (Gell. XIII. 19.) qui hodie nusquam exſtat, oppoſuit Anticatones ſive Orationes duas ἀντιγραφῆς πρὸς Κικέρωνα περὶ Κάτωνος, memoratas eidem Plutarcho p. 708. 733. & in vita Catonis minoris p. 764. & in Cicerone p. 880. ac Ciceroni ipſi in Topicis c. 25. Juvenali VI. 337. Plinio III. 12. Epiſt. Tacito IV. 34. Annal. Dioni XLIII. p. 219. Appiano 2. Civil. pag. 490. Svetonio Cæſare c. 56. & Gellio IV. 16. Sic cum Brutus Cæſari pro Catone reſpondiſſet, reſcripſit Auguſtus, Catonisque memoriam & laudes oppugnavit. Similiter librum contra Catonem probris refertum vulgavit etiam Metellus Scipio teſte Plutarcho in Catone minore p. 787. Idem Augu-

ex magna parte legiſſet, fatigatus Tiberio tradidit perſequenda.

VI. HORTATIONES AD PHILOSOPHIAM.

SVET. AUG. 85.

Item (compoſuit) HORTATIONES y) AD PHILOSOPHIAM.

VII. ORATIONES.

1. *IN FUNERE AVIÆ.*

SVETON. *Auguſto cap.* 8.

Duodecimum annum agens aviam Juliam defunctam pro concione laudavit.

QVINTILIANUS XII. 6.

Cum prætextatos quosdam egiſſe ſit traditum, & Cæſar Auguſtus duodecim natus annos aviam pro Roſtris laudaverit. Confer Nicolai Damaſceni locum ſupra, p. 3.

2. *IN FUNERE OCTAVIÆ SORORIS.*

DIO *Lib.* LIV. *pag.* 546.

Τὴν Ὀκταουίαν τὴν ἀδελφὴν ἀποθανοῦσαν προεθέτο ἐπὶ τῷ ἰουλίῳ ἡρῴῳ, παραπετάσματι μὲν τότε ἐπὶ τῷ νεκρῷ χρησάμενος. καὶ αὐτός τε ἐκεῖ τὸν ἐπιτάφιον εἶπε.

Octaviam ſororem vitâ defunctam in heroo Julio publice expoſuit, cortinaque etiam tunc extenſa pro cadavere, funebrem Orationem dixit.

3. *IN FUNERE DRUSI PRIVIGNI.*

DRUSUS *apud* OVIDIUM *ſive* PEDONEM ALBINOVANUM *ad* LIVIAM. *v.* 465.

Auguſtus tamen teſtimonium Catoni inſigne perhibuit, cum Straboni de pervicacia ejus male exiſtimanti dixit: *Quisquis præſentem ſtatum Civitatis commutari non vult, & civis & vir bonus eſt.* Macrob. II. 4. Saturnal.

y) Has videtur compoſuiſſe Auguſtus imitatione Hortenſii à Cicerone ſcripti, quo in libro univerſa Philoſophia quantopere & expetenda eſſet & colenda, diſputaverat, ut ipſe refert III. 3. Tuſc. & de Officiis II. 2. Auguſtum autem Philoſophia non leviter tinctum ſtudioſumque illius cultorem, & luæc ejus lucubratio, & veterum teſtimonia, & ipſius erga Philoſophos, Doctores ſuos Arium, Sphærum, Athenodorum amor & obſervantia oſtendunt.

Denique laudari ſacrato Cæſaris ore
Emerui, lacrimas elicuique Deo.

IDEM PEDO *v.* 209.

Et voce, & lacrymis laudaſti Cæſar alumnum,
Triſtia cum medius rumperet orſa dolor.
Tu letum optaſti Diis averſantibus omen,
Par tibi, ſi ſinerent te tua fata mori.

DIO LV. *pag.* 549.

Καὶ αὐτῆ (Δρούσῳ) ἐν τῇ ἀγορᾷ προτεθέντος, διπλῆς ὁ ἐπιτάφιος ἐλέχθη, ὅ, τε γὰρ Τιβέριος ἐνταῦθα αὐτὸν ἐπῄνεσε, καὶ ὁ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ἐν τῷ φλαμινίῳ ἱπποδρόμῳ.

Cadavere (Druſi) *in foro propoſito duplex funebris habita oratio eſt, nam & Tiberius ibidem* z) *eum laudavit, & Auguſtus in Circo Flaminio.*

SVET. CLAUD. I.

Et defunctum (Druſum) ita pro concione laudaverit (Auguſtus) ut deos precatus ſit, *Similes ei Cæſares ſuos facerent, ſibique tam honeſtum quandoque exitum darent, quam illi dediſſent.*

4. *IN FUNERE MARCELLI NEPOTIS.*

DIO *Lib.* LIII. *p.* 517.

Ὁ δὲ δὴ Μάρκελλος νοσήσας ὑπὸ πολλῷ ὕστερον, καὶ τὸν αὐτὸν ἰατρὸν ὑπ' αὐτῆ τῇ Μούσα τρόπον θεραπευόμενος, ἀπέθανε. Καὶ αὐτὸν ὁ Αὔγουστος δημοσίᾳ τε ἐθαψεν ΕΠΑΙΝΕΣΑΣ ὥσπερ εἴθιστο, καὶ ἐς τὸ μνη-

Evenit non diu poſt ut Marcellus ægrotans eademque ratione ab eodem Muſa curatus mortem obiret: quem funere publico elatum LAUDATUM que pro more, Auguſtus in ſepulchrum quod ſibi exſtruebat, condidit, memoriaque theatri

μεῖον

z) In foro pro roſtris. Tacit. Annal. III. 5. *defletum in foro, laudatum pro roſtris, cuncta à majoribus reperta, aut quæ poſteri inventerint, cumulata.*

μεῖον ὁ οἰκοδομεῖτο κατέθετο, τῇ τε μνήμῃ τοῦ θεάτρου κ. τ. λ.

ejus quod ante cœptum ab Auguſto Marcelli dictum eſt, honeſtavit.

SERVIUS *ad* I. *Æn.* 716.

Peſti devota futuræ. *Devota* vero de *Oratione* translata eſt *Auguſti*, quam habuit in translatione *Funeris Marcelli*, cum diceret illum *immaturæ morti devotum* fuiſſe.

5. *IN FUNERE AGRIPPÆ.*

DIO. LIV. *pag.* 541.

Πυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Αὔγουστος, ἔτυχε δὲ ἐν τοῖς παναθηναίοις ἐπλομαχίας ἀγῶνας τῷ τῶν παίδων ὀνόματι τιθείς, ἐξωρμήθη. καὶ καταλαβὼν αὐτὸν τεθνηκότα, ἐς τε τὸ ἄστυ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐσεκόμισε, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ πρόεθηκε, τόν τε λόγον τὸν ἐπ' αὐτῷ εἶπε, παραπετασμά τι πρὸ τοῦ νεκροῦ παρατείνας.

Auguſtus tum forte Quinquatribus munus gladiatorium filiorum (*Caji & Lucii*) nomine exhibebat. Is ſimul ac de morbo *Agrippæ* cognovit, properato ex Urbe profectus, mortuum eum invenit, ac in foro propoſitum funebri laudatione decoravit, cortina inter ſe & mortuum expanſa.

6. *AD ALEXANDRINOS.*

DIO *Lib.* LI. *pag.* 454.

Τῶν δὲ Αἰγυπτίων τῶν τε Ἀλεξανδρέων πάντων ἐφείσατο, ὥστε μὴ διολέσαι τινά. Τὸ μὲν ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἠξίωσε τοσούτους τε αὐτοὺς ὄντας καὶ χρησιμωτάτους τοῖς Ῥωμαίοις ἐς πολλὰ ἂν γενομένους, ἀνήκεστόν τι δρᾶσαι. Πρόφασιν δὲ ὅμως προβάλλετο, τότε θεὸν τὸν Σάραπιν, καὶ

Ægyptiis Alexandrinisque univerſis ignovit, ac nullum eorum perdidit: cujus rei cauſa vera fuit, quod nolebat tam multos illos, plurimisque in rebus utiliſſimos Romanis graviori malo afficere: prætexebat autem huic ſuæ clementiæ cauſam Deum Serapin, a) Alexandrum-

Y 2 Ἀλέξαν-

a) Sarapidis non meminit Plutarchus, ubi argumentum Orationis Auguſti ad Alexandrinos

Ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν αὐτῶν. καὶ τρίτον Ἄρειον τὸν πολίτην, ᾧ πρὸ φιλοσοφεῖν τε καὶ συνεῖναι οἱ ἐχρῆτο. Καὶ τόνγε λόγον δι' οὗ συνέγνω σφίσιν, ἑλληνιστὶ, ὅπως συνῶσιν αὐτῷ, ἔπε.

que b) Urbis Conditorem: tertium Arium, c) Alexandrinum Civem, cujus olim in Philoſophia opera & contubernio uſus fuerat. Orationem autem qua cauſſam veniæ ipſis datæ exponeret, Græce habuit, ut intelligi ab ipſis poſſet.

PLUTAR-

drinos refert. Cæterum Sarapin non Alexandrini tantum ac cæteri Ægyptii ſingulari profecuti ſunt veneratione, ſed ab A. U. C. 696. etiam Romani eum Religioſe colere cœperunt. Vide Lud. Carrionem libro & capite primo emendationum & Triſtanum To. 2. pag. 189. Templum Sarapidis Alexandriæ fuit usque ad Theodoſii tempora, quibus diruturn illud narrat Rufinus lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 23 & indignatur Ennapius in Ædeſio p. 64. Propter religionem Dei Sarapidis jucundam ſibi fuiſſe peregrinationem Alexandrinam teſtatus eſt Severus Imp. teſte Spartiano in ejus vita c. 17.

b) Julianus Imp. Epiſt. 10. ad Alexandrinos (apud Socratem III. 3. Hiſt.) Alexandrum M. Alexandriæ conditorem cum Sarapi conjungit: εἰ μὴ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν καὶ πρόγε τοῦτον τὸν Θεὸν μέγαν Σάραπιν αἰδεῖσθε. De originibus nobiliſſimæ hujus Ægypti urbis ab Alexandro conditæ, viri docti ad Curtium IV. 8.

c) Arius ſive Areus Alexandrinus, Philoſophus Stoicus Auguſto ac Mæcenati perdilectus. cum quo Auguſtus etiam colloquens & manu eum tenens eodem curru Alexandriam victor invectus fuit ut teſtatur Plutarchus in Antonio p. 952 Vide etiam Dionem LII p. 491. Ælianum XII 25. Var. & quæ viri docti ad Sveton. Auguſt. cap. 89 ubi Auguſtum Arei filiorumque ejus Dionyſii & Nicanonis contubernium refert iniiſſe. Gratiæ ſingularis qua Areus hic apud Auguſtum valuit, frequentem mentionem facit Themiſtius in Oratt. ad Theodoſium pag. 63. 108. 130. 141. 173. edit. Harduinianæ.

d) Aſſentior viris doctis, qui hanc Orationem, quam Latine ipſe conceperit, putant Græce converſam ab Ario atque ita ab Auguſto habitam fuiſſe. Nam licet Dio XLV. p. 271. teſtatur curante Julio Cæſare illum operam dediſſe non Latinæ tantum ſed & Græcæ eloquentiæ, λόγοις τε γὰρ ῥητορικοῖς, οὐχ ὅτι τῇ τῶν Λατίνων, ἀλλὰ καὶ τῇ δὲ τῇ γλώττῃ ἠσκεῖτο Licet etiam non pauca exſtent eruditionis ejus, quantum in Græcis profecerit documenta, de quibus V. C. Jo. Gvilelmus Bergerus in ſpecimine Rhetorices Auguſtæ p. 61. ſq. tamen diſertum eſt Svetonii teſtimonium cap 89. ut ut præfati *quod ne Græcarum quidem diſciplinarum leviore ſtudio tenebatur, in quibus & ipſis, præſtabat largiter, magiſtro dicendi uſus Apollodoro Pergameno, quem jam grandem natu Apolloniam quoque ſecum ab urbe juvenis adhuc eduxerat: deinde etiam eruditione varia repletus Sphari, &*

Arei

PLUTARCHUS *in Antonio pag. 952.*

Εἰς δὲ τὸ γυμνάσιον εἰσελθὼν, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ βῆμα τι πεποιημένον, ἐπτοημένων ὑπὸ δείους τῶν ἀνθρώπων καὶ προσπιπτόντων, ἀναστῆναι κελεύσας, ἔφη πάσης αἰτίας τὸν δῆμον ἀφιέναι, πρῶτον μὲν διὰ τὸν κτίσην Ἀλέξανδρον, δεύτερον δὲ τῆς πόλεως θαυμάζων τὸ μέγεθος, τρίτον δὲ Ἀρείῳ τῷ ἑταίρῳ χαριζόμενος.

Ingreſſus Gymnaſium Cæſar, conſcenſo tribunali quod erectum erat, conſternatos metu cives & humi ſe abjicientes exſurgere juſſit, aitque populum ſe omni noxa liberare, primum Alexandri cauſſa Conditoris, deinde Urbis tam pulchræ miraculo ductum, tertio amici gratia Arii.

7. *AD EXERCITUM*, ante pugnam Actiacam.

DIO *lib.* L. *p.* 433. *ſeq.*

Hæc quoniam eſt prolixior, neque verba Auguſti ſed ſententiam utcunque Græce expreſſam exhibet, ſicut etiam tres proximæ Orationes, apud Dionem rectius legendæ, præſenti loco à me omittuntur.

8. *AD SENATUM, DE DEPONENDO IMPERIO.*

DIO *Lib.* LIII. *pag.* 497. *ſeq.*

9. *AD SENATUM* de dividendis Provinciis

DIO LIII. *p.* 507. *ſeq.* (*Vide etiam p.* 503. *ſq.*)

10. *AD POPULUM* de maritantis Ordinibus & prole augenda.

DIO *Lib.* LVI. *pag.* 573. 574. *ſeq.*

T. LIVII *Epitome lib. LIX.*

Q. Metellus Cenſor cenſuit ut omnes cogerentur ducere uxores, liberorum creandorum cauſſa. Exſtat Oratio ejus, e) quam

Arei Philoſophi filiorumque ejus Dionyſii & Nicanoris contubernio uſus: ſubjungit enim; *non tamen ut aut loqueretur expedite, aut componere aliquid auderet. Nam ſi quid res exigeret, Latine formabat, vertendumque aliis dabat.*

e) Ex hac Oratione Q. Metelli Numidici dicta A. U. C. 623. nonnulla Gellius lib. 1. c. 6.

Augustus Cæsar, cum de maritandis Ordinibus ageret, velut in hæc tempora scriptam in Senatu recitavit.

SVETON. AUG. *cap.* 89.

In evolvendis utriusque linguæ auctoribus nihil æque sectabatur quam præcepta & exempla publicæ vel privatim salubria: eaque ad verbum excerpta, aut ad domesticos aut ad exercituum Provinciarumque rectores, aut ad Urbis magistratus plerumque mittebat, prout quique monitione indigerent. Etiam libros totos & Senatui recitavit, & populo notos per edictum sæpe fecit, ut Orationes *Q. Metelli* de prole augenda & *Rutilii* f) de modo ædificiorum, quo magis persuaderet utramque rem non à se primo animadversam, sed antiquis jam tunc curæ fuisse.

* * * *

DECLAMANDI consuetudinem ne Mutinensi quidem bello omisisse Augustum, refert *Svetonius de claris Rhetoribus cap.* 1. Ut nullus ne in procinctu quidem laberetur dies, quin legeret, scriberet, declamaret. *Victor Epitome de Cæsaribus.*

Longum esset referre Orationes *ad milites*, vel è rostris *ad populum* habitas, quarum apud Scriptores mentio, ut apud Sveton. Augusto c. 25. *Neque post bella Civilia aut* in Concione *aut per Edictum ullos militum Commilitones appellabat, sed milites.*

DIO XLVI. *pag.* 321.

Πρώτῃ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον ἐσελθὼν γῦπας ἕξ, καὶ μετὰ ταῦτα δημηγορῶν τι πρὸς τὸς στρατιώτας, ἄλλους δώδεκα εἶδε. *Prima Comitiorum die* (Primo Consulatu augurium capiens, Sveton. c. 95. Appian. 3. Civil. p. 586.) *in Campum Martium progressus, sex vultures: ac post Concionem ad milites habens, alios duodecim vidit.* Paullo aliter Julius Obsequens cap. 129. *Cæsari, cum in Campum Martium exercitum deduceret, sex Vultures apparuerunt. Conscendenti deinde rostra creato Consuli, iterum sex Vultures conspecti, veluti Romuli auspiciis novam Urbem conditura signum dederunt.*

DIO XLIX. *pag.* 401.

Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀφίκετο, καὶ σφᾶς συναγαγὼν ἔξω τοῦ πωμηρίου καὶ ἀ τὰ

f) P. Rutilii Rufi, qui Consul fuit A. U. C. 649. cum Cn. Mallio Maximo.

τὰ πάτρια, τά τε πεπραγμένα οἱ ἀπελογήσατο, καὶ τῶν ψηφισθέντων τινὰ παρήκατο, τότε φόρον τὸν ἐκ τῶν ἀπογραφῶν κ. τ. λ. *Poſteaquam vero ipſe Cæſar* (poſt devictum Sex. Pompejum) *ad Urbem venit, & advocato in Concionem extra pomœrium* g) *populo, ſicut moris erat Romani, res geſtas a ſe expoſuit, eorum quæ in honorem ejus à Senatu decreta erant, quædam recuſavit*, h) *tributum ex cenſu impoſitum aliaque remiſit* &c. Confer Appianum V. Civil. p. 745. 687. 697. 698. 702. &c.

II. *SERMO* cum *LIVIA* habitus
De condonandis potius quam atrocius vindicandis injuriis.

SVETON. *cap.* 48.

SERMONES quoque cum ſingulis, etiam cum Livia ſua graviores non niſi in ſcriptis & e libello habebat, ne plus minusve loqveretur ex tempore.

DIO *lib.* LV. *pag.* 557. *ſeq.*

Περίοντι δὲ αὐτῷ ταῦτα ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Κορνήλιος, θυγατριδοῦς τῆ μεγάλῳ Πομπηίου ὤν. ὥστε ἐν μεγάλῃ αὐτὸν ἀμηχανίᾳ χρόνον τινὰ γενέσθαι, μήτε ἀποκτεῖναι σφᾶς (ὅτι οὐδὲν πλέον πρὸς ἀσφάλειαν ἐκ τῶν ἀπολλυμένων εἰώρα οἱ γιγνόμενον) μήτ' ἀπολῦσαι (μὴ καὶ ἑτέρους ἐκ τούτου ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπάσηται) ἐθέλοντα. ἀπορουῦντί τε οὖν αὐτῷ ὅ, τι πράξοι, καὶ οὔτε μεθ' ἡμέραν ἀφροντιστεῖν, ἅτ' ἀνυύκτωρ ἀτρεμεῖν δυναμένῳ, ἔφη ποτὲ ἡ Λιβία. Τί ἐστι τοῦτο, ὦ ἄνερ, διὰ τί οὐκαθεύδεις;

Καὶ ὁ Αὔγουστος, καὶ τίς ἂν, εἶπεν, ὦ γύναι, καὶν ἐλάχιστον

Interim inſidiis impetitus, quarum præcipuus autor erat inter alios Cn. Cornelius Cinna Magnus, filia Pompeji Magni natus, aliquamdiu conſilii inops fuit, qvum neque necare eos vellet, quia nihilo tutior editis cædibus fiebat, neque dimittere impunes, ne alios quoque contra ſe incitaret. Dubium quid ſtatueret, ac neque dies neque noctes ſine cura, ac cum quiete agentem, Livia aliquando percontata eſt, quidnam rei eum à ſomno detineret?

Quis vero, inquit Auguſtus, *vel minimum temporis à curis vacet, qui tot*

ἀπο-

g) Exercitum ducentibus Urbem intrare legibus Romanis non licebat, ut conſtat ex Plutarchi Pompejo p. 650. & Dione p. 120. 144. 152. 160. 504. 508. 553. &c.

h) Conferendus Appianus V. Civil. p. 745. ſeq.

ἀπομερμερίσεις, τοσούτους τε ἀεὶ ἐχθροὺς ἔχων, καὶ συνεχῶς οὕτως ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενος; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ ἀρχῇ ἡμῶν ἐπιτίθενται; καὶ αὐτοὺς οὐδὲ αἱ τιμωρίαι τῶν δικαιουμένων ἀναστέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, ὥσπερ ἐπ' ἀγαθόν τι ἐπεγόμενοι, σπεύδουσι καὶ οἱ λοιποὶ προσαπόλλυσθαι.

inimicos semper habeat, aliisque super alias insidiis petatur? an vero non cernis quam multi & mihi & imperio nostro periculum struant? quos ne supplicia quidem coercent, quin contra ceteri punitorum exemplo, quasi vero hi aliquid egregii egissent, perire studeant.

Ἀκούσασα οὖν τούτων ἡ Λουΐα, Τὸ μὲν ἐπιβουλεύεσθαί σε, ἔφη, οὔτε θαυμαστὸν, οὔτε ἔξω τῶν ἀνθρωπείου τρόπου ἐστί. καὶ γὰρ πράσσεις πολλὰ, ἅτε καὶ τηλικαύτῃ ἀρχῇ ἔχων, καὶ λυπεῖς, ὥσπερ εἰκὸς, συχνούς. οὐ γάρπου καὶ πᾶσιν οἷόν τε τὸν ἄρχοντα τινῶν ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς καὶ τὸν πάνυ ὀρθῶς βασιλεύοντα ἀνάγκη. πολλῷ τε γὰρ πλείους τῶν δικαίων τι πραττόντων οἱ ἀδικεῖν ἐθέλοντές εἰσιν. ὧν ἀδύνατόν ἐστι τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι. καὶ αὐτῶν τῶν ἀρετῇ τινα ἐχόντων, οἱ μὲν καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὧν ἀδύναντο τυχεῖν, ἐπορέγονται, οἱ δὲ καὶ ἑτέρων ἐλαττωθέντες ἄχθονται. καὶ οὕτως ἀμφότεροι τὸν κρατοῦντα αἰτιῶνται. ὥστε ἔκ τε τούτων μὴ εἶναι κακοῦ ἁμαρτάνειν, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῶν ἐπιτιθεμένων, οὐτι γε καί σοι, ἀλλὰ καὶ τῇ ἡγεμονείᾳ. σὲ μὲν γὰρ ἰδιωτεύοντα κἂν ἐκ τοῦ ἐθέλοντὴς κακόν τι, μηδέν γε

Quo sermone Augusti audito Livia: Perniciem, ait, tibi creari, neque mirum est, neque ab humana sorte alienum, multa, ut in tanto imperio, agenti, multosque offendenti. Nimirum fieri non potest ut princeps omnibus placeat, ac non vel justissime regens, permultorum in odia incurrat. Major enim pars hominum injusta justis potiora ducunt: quorum expleri cupiditates nequeunt. Jam virtuosorum quoque alii magnas ac multas res expetunt, quas consequi non possunt: alii aliis posthabitos se indignantur: itaque utrique culpant principem: quapropter certum ab his malum impendet, ex iisq; deinde qui insidias struunt, non quidem tibi, sed principatui. Etenim privato nemo tibi mali quicquam nisi à te accepta injuria, fecisse voluit: principatum

προπα-

προπαθῶν, ἐποίησε. τῆς δὲ δὴ ἀρχῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ πάντες καὶ οἱ γε ἐν δωάμει τινὶ ὄντες, πολὺ μᾶλλον τῶν ὑποδεεστέρων ὀργγνῶνται. τοῦτο γὰρ ἐστὶ μὲν ἀδίκων ἀνθρώπων, καὶ ἥκιστα νουῦ ἐχόντων, ποιεῖν. ἐ μὲν ἀλλ' ἔν τε τῇ φύσει αὐτῶν καθάπερ τι ἢ ἄλλο ἐνεστι, καὶ ἐχ οἷόν τε ἐστὶ, τὰ τοιαῦτα ἔτε πείθοντα ἔτ' ἀναγκάζοντα, ἐξελέσθαι τινῶν. ἐδεὶς γὰρ οὔτε νόμος οὔτε φόβος κρείττων τῶν φύσει πεφυκότων γίγνεται. ταῦτ' ἐων λογιζόμενος, τὰς μὲν τῶν ἄλλων ἁμαρτίας μὴ δυσχέραινε. φυλακὴν δὲ ἀκριβῆ καὶ σεαυτῷ καὶ τῇ μοναρχίᾳ ποιοῦ, ἵνα αὐτίκα μὴ ἐκ τοῦ σφόδρα κολάζειν τινὰς, ἀλλ' ἐκ τοῦ σφόδρα φυλάσσειν, ἀσφαλῶς ἔχωμεν.

ejusque bona potens quisque etiam infirmioribus promptius appetit. Id etsi est injustorum hominum, ac minime prudentium, tamen a natura inter alia vitia iis inest, ac neque monitis, neque vi eximi potest quod nulla vis, nullus metus eis quæ natura insunt plus valet. Hæc tu tecum reputans, aliorum peccatis minus succense, tui autem ac regni custodiam exquisitam institue, ut id non pœnis irrogandis, sed summopere custodiendo tutum servemus.

Πρὸς ἃν ταῦτα ὁ Αὔγουστος, ἀλλ' οἶδα μὲν ἢ ἐγὼ, ὦ γύναι, ὅτι ἔτ' ἄλλο τι τῶν μεγάλων ἔχω φθόνῳ καὶ ἐπιβουλῇς καθέστηκεν, ἥκιστα δὲ αὐταρχία. ἢ γὰρ ἂν ἢ ἰσόθεοι ἦμεν, εἰ μὴ καὶ πράγμα ἢ Φρονтίδας ἢ Φόβος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἰδιωτεύοντας ἔχομεν. ἐμὲ δὲ δὴ ἢ αὐτὸ τοῦτο λυπεῖ, ὅτι καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι ταῦθ' ἕτω γίγνεσθαι, ἢ ἀδύνατον, θεραπείαν τινὰ αὐτῶν εὑρεθῆναι. Ἀλλ' ἐπειδή γε τινές τοιοῦτοι εἰσὶν οἷοι πάντως ἀδικεῖν ἐθέλειν (εἶπεν ἡ Λιουία) ἡμεῖς γε αὐτοὺς φυλατώμεθα. ἔχομεν δὲ καὶ στρατιώτας πολλοὺς, (ὧν οἱ μὲν, πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιτε-

Ad hæc Augustus, *Sane*, inquit, *cognitum habeo mulier, cum alia magna ab invidia & insidiis tuta non esse, tum vero in primis summum imperium: Deûm certe immortalium, princeps esset similis, nisi majoribus quam privati curis, occupationibus, ac solicitudinibus teneretur. Me vero hoc ipsum potissimum angit, quod hæc ita fieri necessum est, neque ullum contra ea remedium excogitari potest.* Qvum sint omnino, respondit Livia, qui inique agere velint, ab iis ergo caveamus. Sunt nobis multi milites, quorum alii hostibus opponantur, alii

ταγμένοι, οἱ δὲ, καὶ περὶ σε ὄντες, φρουροῦσιν ἡμᾶς) καὶ θεραπείαν πολλὴν. ὥστε κ᾽ οἴκοι κ᾽ ἔξω ἀσφαλῶς δι᾽ αὐτὸς ζῆν.

te ſtipent, ac nos cuſtodiant, ac domi foriſque ſecuritatem nobis præſtent.

Τ᾽ πολλαχοῦ ἐσω ὁ Αὔγουστος, ὅτι μὲν πολλοὶ πολλάκις κ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν σωζόντων ἐφθάρησαν, ἐδὲν δέομαι λέγειν. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ᾽ ἐν τοῖς μοναρχίαι χαλεπώτατόν ἐστιν, ὅτι μὴ μόνον τοὺς πολεμίους, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ κ᾽ τοὺς φίλους φοβούμεθα. καὶ πολύ γε πλείους ὑπὸ τῶν τοιούτων (ἅτε κ᾽ ἀεὶ κ᾽ μεθ᾽ ἡμέραν κ᾽ νύκτωρ, κ᾽ γυμνωμένοις σφίσι κ᾽ καθεύδουσι, σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπ᾽ αὐτῶν παρεσκευασμένα λαμβάνουσι συγγιγνομένων) ἐπεβουλεύθησαν, ἢ ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων. τάτε γὰρ ἄλλα, κ᾽ πρὸς μὲν ἐκείνους ἐξὶ τοὺτους ἀντιτάξαι, πρὸς δὲ τούτους αὐτοὺς οὐκ ἔξιν ἄλλῳ τινὶ συμμάχῳ χρήσασθαι. ὡς θ᾽ ἡμῖν διὰ πάντων, δεινὸν μὲν τὸ ἐρημίαν, δεινὸν δὲ κ᾽ τὸ πλῆθος. κ᾽ φοβερὸν μὲν τὸ ἀφυλαξίαν, φοβερώτατοι δὲ αὐτοὺς τοὺς φύλακας. κ᾽ χαλεποὺς μὲν τοὺς ἐχθροὺς, χαλεπωτέρους δὲ τοὺς φίλους εἶναι. φίλους γὰρ ἀνάγκη πάντας σφᾶς, κἂν μὴ ὦσι, καλεῖσθαι. εἰ δ᾽ ἐσω τὶς κ᾽ χρηστῶν αὐτῶν τύχοι, ἀλλ᾽ οὔτι γε οὕτω πιστεύσειεν ἂν σφίσιν, ὥστε κ᾽ καθαρᾷ κ᾽ ἀφροντίστῳ κ᾽ ἀνυπόπτῳ τῇ ψυχῇ προσομιλεῖν. τοῦτό τε οὖν κ᾽ τὸ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐ-

Tum Auguſtus, *Multos ſæpe numero à ſuis interfectos eſſe, verbis opus non habet. Nam inter cætera hoc difficillimum eſt in imperio, quod non reliquorum more tantum ab hoſtibus nobis, ſed ab amicis quoque timemus, quodque multò plures ab his quam ab alienis pernicicm invenerunt. Dies enim noctesque adſunt, nudis etiam ac dormientibus: & cibum potumq; à ſe paratum miniſtrant: contra hoſtes quidem, amicos opponere licet, contra hos ipſos nullum eſt auxilium. Ita ſemper nobis & ſolitudo eſt gravis, & hominum frequentia: vacare cuſtodia periculoſum, periculoſiſſimum eſſe inter ſtipatores: hoſtes moleſti, moleſtiores amici, (hoc enim eos, etiam minime dignos, nomine appellare oportet) quos ut etiam bonos quis naneiſcatur, nunquam tamen tantum eis fidei tribuere poteſt, ut cum iis puro curiſque & ſuſpicionibus vacuo corde converſetur. Porro autem id gravis-*

πιεσ-

πιβεβλεύοντας ἀναγκαῖον εἶναι ἀμύνεσθαι, πάνδεινόν ἐστι. Τὸ γάρ τοι τιμωρεῖσθαι τε καὶ κολάζειν αὖ τινὰς ἀναγκάζεσθαι, μεγάλῳ ἀχθηδόνα τοῖς γε ἀγαθοῖς ἀνδράσι φέρει. κ.τ.λ.

simum est, necessitatem imponendi insidiatoribus supplicii incumbere: quod aegerrime bonus quisque facit.

Recte tu quidem hæc, inquit Livia. Ego autem habeo quod tibi dem consilium, (modo ne id repudies, aut indigne feras, me, mulier qvum sim, tibi consulere ausam) cujusmodi nemo etiam summus amicus tibi dare possit: non quia scientia, sed quia deest audacia. Jussa deinde quid id esset proferre, Dicam, inquit, libere, tecum videlicet bonorum ac malorum particeps: te incolumi ipsa quoque hodie regnans, eademque una si quid (quod abominor) durius accidat, peritura.

Homines quosdam ipsa ad peccandum impellit natura, ejusque cupiditas coerceri difficulter potest. Jam, ut plerorumque de malitia nihil dicam, multos omnino opinio boni ad delinquendum movet: multos generis splendor, divitiarum fastus, honoris magnitudo, ac fortitudinis comes audacia, & potentiæ moles, ut à recto cursu exorbitent, facit. At neque nobilitatem in obscuritatem, neque fortitudinem in ignaviam, neque prudentiam in stupiditatem mutare licet, neque fortunas hominum accidere, aut spiritus dejicere insontium decet. Quod ut injustum est, ita sumpta de noxiis hominibus vindicta offensas ac infamiam parit. Agedum alia via insistamus, ac venia eos prosequamur. Ego enim ita judico, plus clementiam quam sævitiam proficere. Nam misericordes non ii tantum quibus delicti gratia facta est, charos habent, ac gratiam referre student: sed reliqui etiam omnes reverentur ac colunt, ita ut nemo eos deinde lædere ausit. At eos qui ira inexorabili ntuntur, non modò eos odio habent ii qui sibi metuunt, sed cæteri quoque infensi, insidiis structis suam perniciem evitare statuunt. Viden ut medici rarissime sectiones & ignes adhibeant, ne ipsa videlicet vitia corporis magis exasperent: pleraque autem gestationibus lenibusque corporis exercitiis, & mitibus medicamentis molliunt ac sanant? Neque enim putandum est, quod hæc corporum, illa animorum sunt vitia, ideo esse inter se dissimilia.

milia. Etenim etsi animi hominum incorporei sunt, tamen multa habent cum corporum natura convenientia: contrahuntur metu, turgent ita, dolore minuuntur, audacia inflantur, ut non multum à corporum natura differant, atque eandem fere sanationem requirant. Nam sermo lenis ad aliquem habitus, omnem fremitum laxat, contra asper remissum etiam ad iram concitat: venia data ferocem etiam quenque placat, supplicium vel mitissimos animos exasperat: violentæ enim actiones; ut sint omnino justissimæ, irritant, mansuetæ placant: ideoque facilius persuadendo quispiam quam cogendo eo adducitur ut vel gravissima subeat. Quod adeo est natura comparatum, ut brutorum quoque animantium multa robustissima alioquin & ferissima, blandiendo cicurentur, inescandoque perdomentur, alia timidissima atque imbellissima male habita ac territa ad iram concitentur.

Neque ego omnibus ex æquo noxiis parcendum esse dico, sed audaces, inquietos, malitiosos ac sinistri consilii homines, immedicabilique & continuæ malitiæ adsuetos, exscindere te jubeo, exemplo earum corporis partium, quæ medicinam non patiuntur: reliquos, qui propter ætatem, imperitiam, imprudentiam, aut alio casu quodam vel volentes vel inuiti peccant, verbis castigare, minis corrigere, aliave tolerabili ratione tractare: utque in aliis rebus modo graviores, modo mediocres pœnæ irrogantur, sic in hac quoque re citra periculum exiliis alios, alios ignominia, vel pecunia multare, aut in diversa loca urbesve relegare licet. Inventi nimirum sunt qui qvum spes ac cupiditates eorum irritæ factæ fuissent, ad sanitatem redierint: alios in consessu locus inhonestus, aut stationes probrosæ, doloresque & terrores ante oblati emendaverunt, pro quibus homo nobilis ac fortis mortem sibi optaverit. Quo intelligitur, pœnas non faciliores, sed graviores etiam futuras, qvum nos inculpati interim tuto vivere possimus, qui nunc multos invidia, avaritia, metuve fortitudinis aut nobilitatis necare existimamur. Haud enim facile creditur, eum qui in tanta potentia ac licentia vivit, ab inermi homine privatoque insidiis peti posse: ideo alii hos de nobis rumores divulgant, alii falsis delationibus nos fidem habere dictitant, qvum exploratores auscultatoresque

emissarii

emiſſarii noſtri, odio irave, aut ab inimicis eorum quos accuſant accepta pecunia, negatæve ab his indignatione adducti multis inſontibus perniciem ſtruant, non modo quod egerint, agendumve ſibi propoſuerint quicquam, ſed quod etiam certi quippiam dixerint, auditove tacuerint, riſuque aut lacrymis dictum exceperint. Poſſum infinita id genus referre, quæ ſi maxime vera ſint, tamen ea te apud liberos homines perſcrutari, eaque tibi annuntiari indecorum eſt, qvum, ſi te lateant, damni nihil adferant, relata vel invito (quod cum aliis tum vero principe indignum eſt) ſtomachum moveant: at multi plurimos indicta cauſa, judiciove ſubdole parato injuſte exitium reperiſſe autumant: neque teſtimonia, quæſtiones, aut alia contra illos uſurpata pro veris habent.

Hæc etſi nonnunquam injuſte, tamen de omnibus ita capitali ſupplicio affectis vulgo memorantur: tuum autem Auguſte eſt, non modo ab injuſtitia, ſed ab opinione quoque ejus abeſſe: quorum alterum in privato, alterum in principe requiritur. Hominibus enim non belluis imperas: eaque eſt unica benevolentiæ ipſorum veræ conſequendæ ratio, ſi hoc ipſis perſuaſum efficias, neque à volente, neque ab invito te quenquam eorum lædi. Cogi quidem ad metuendum aliquem homo poteſt, ad amandum autem perſuaſione opus eſt: ea beneficiis in eum collocatis, quæ que aliis videat tribui, paratur. At qui injuſte alium morte affectum ſuſpicatur, eandem ſibi fortunam metuens, cædis autorem ut odio habeat impellitur. Porro autem inviſum eſſe ſubditis, neque honeſtum eſt, & minime expedit. Hæc eſt quippe hominum ſententia, privato omnes injurias eſſe perſequendas, ne vel contemptui inde habeatur, vel opprimatur: principem vero debere ea quæ in publicam rem peccantur, ulciſci, privatim in ſe admiſſa tolerare, qvum qui ita deliquerint, neq; ex contemtu, neq; ex incurſu poſſint ipſum tanta ſeptũ cuſtodia damno afficere. Quæ ego audiens, ac in ea intuens, parum abſum quin tibi ſuadeam ut neminem omnino ob hujusmodi cauſam vita ſpolies. Nam in hoc principatus inſtituti ſunt ut ſaluti ſubditorum conſulatur, ne invicem aut ab exteris ii injurias accipiant: non profecto ut ſi quid principem offenderint, ab eo interimantur. Ac legibus quidem, beneficiis &

admonitionibus eos princeps instituere debet; ut in officio maneant: vitiosis mederi quodam modo, ac sanare, ne prorsus pereant. Est vero magni animi, eximiæ que naturæ, vulgi peccata ferre: qnæ si quis omnia punienda cogitet, imprudens pleroſque hominum occidet.

Proinde id tibi consulo ne quem post hac talis facinoris alicujus causa capite plectas, sed alio quodam modo castiges, ne quid in posterum gravius admittere possit: Quid enim mali tibi inferat in insulam quandam deportatus, aut in villa, vel oppido non modo absque pecuniæ & servitiorum copia, sed etiam in custodia positus, sicubi res id requirat: Nam agentibus in vicinia hostibus, marive abalienato, aut si in ipsa Italia urbes muris & armis munitæ essent, quo perfugere sontes possent, iisve occupatis terrorem nobis incutere, alia ratio ineunda fuisset: nunc qvum omnia armis & munitionibus bellicis vacent, ac longissime absint hostes, tot maribus, terris, montibus ac fluminibus inviis interjectis, quis hunc vel illum hominem metuat nudum, privatum, hic in medio tui imperii, ac intra tua arma inclusum? Ipsa sane neque cogitaturum tale quid ullum, neque si omnino ita insaniat, agere posse censeo. Ergo ab his qui nunc sunt rei insidiarum apud te facti, periculum facere incipiamus, fortassis & hi mutabunt sententiam, & alios meliores facient. Vides Cornelium & nobilem & fama clarum esse, humaniter etiam peccatum ejus expendi par fortassis sit. Non omnia gladius conficit (magnum enim bonum is esset, si emendare homines, ac persuadere valeret, & ad suscipiendum sincerum amorem adigere) sed ut corpus abolere alicujus potest, ita cæterorum animos à cædis autore avertit, qui non propter supplicium sumptum vindicem amare, sed ob metum mali odisse solent. Contra quibus delicti venia est donata, pœnitudine ducti benefactorem lædere in posterum verentur, sed spe consequendi majora præmia eum suis officiis colunt: videlicet qui injuria affectus, salutem eam inferenti concesserit, eum omnes putant beneficia summopere compensaturum. Morem itaque, mi vir gere mihi, propositumque muta, consecuturus hoc quoque, ut cætera à te gravius facta, necessitatem tibi extorsisse judicetur, quia tantam urbem

Civitatem ex populari forma reipublicæ in unius hominis poteſtatem redigere ſine ſanguine impoſſibile eſt : quod ſi in cœpta ratione perſeveraveris, videbere hæc quoque duriora ſponte feciſſe.

His Liviæ verbis adductus Auguſtus, omnes reos verbis caſtigatos indemnes demiſit, Cornelio etiam conſulatu donato: coque facto ita ſibi omnium animos devinxit; ut non modo inſidiæ contra ipſum nullæ deinde componerentur, ſed opinio quoque omnis earum intercideret.

12. *SERMO CUM CN. CORNELIO CINNA*, conjurationis reo.

SENECA *lib.* 1. *de clementia cap.* 9.

Divus Auguſtus fuit mitis princeps ſi quis illum à principatu ſuo æſtimare incipiat: in comuni quidem Rep. gladium movit. Cum hoc ætatis eſſet, quod tu nunc es, duodeviceſimum egreſſus annum, jam pugiones in ſinum amicorum abſconderat, jam inſidiis M. Antonii conſulis latus petierat, jam fuerat collega proſcriptionis: ſed cum annum quadrageſimum tranſiiſſet, & in Gallia moraretur, delatum eſt ad eum judicium, L. Cinnam ſtolidi ingenii virum inſidias ei ſtruere. Dictum eſt & ubi, & quando & quemadmodum aggredi vellet. Unus ex conſciis deferebat. Conſtituit ſe ab eo vindicare. Conſilium amicorum advocari juſſit. Nox, illi inquieta erat cum cogitaret adoleſcentem nobilem, hoc detracto integrum, Cn. Pompeji nepotem, damnandum. Jam unum hominem occidere non poterat: cum M. Antonio proſcriptionis edictum inter cœnam dictarat. Gemens ſubinde voces emittebat varias, & inter ſe contrarias; *Quid ergo? ego percuſſorem meum ſecurum ambulare patiar, me ſollicito? Ergo non dabit pœnas, qui tot civilibus bellis fruſtra petitum caput, tot navalibus, tot pedeſtribus præliis incolume, poſtquam terra marique pax parta eſt, non occidere conſtituit, ſed immolare?* Nam ſacrificantem placuerat adoriri. Rurſus ſilentio interpoſito, majore multo voce, ſibi, quam Cinnæ iraſcebatur. *Quid vivis, ſi perire te tam multorum intereſt? Quis finis erit ſuppliciorum? Quis ſanguinis? Ego ſum nobilibus adoleſcentulis expoſitum caput, in quod mucrones acuant? Non eſt tanti vita, ſi, ut ego non peream, tam multa perdenda ſunt.*

Inter-

Interpellavit tandem illum Livia uxor: Et admittis, inquit, muliebre consilium? Fac quod medici solent: qui ubi visitata remedia non procedunt, tentant contraria. Severitate nihil adhuc profeciſti: Salvidienum Lepidus ſecutus eſt, Lepidum Muræna, Murænam Cæpio, Cæpionem Egnatius, ut alios taceam, quos tantum auſos pudet: nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignoſce L. Cinnæ, deprehenſus eſt. Jam nocere tibi non poteſt, prodeſſe famæ tuæ poteſt.

Gaviſus ſibi, quod advocatum invenerat, uxori quidem gratias egit: renuntiari autem extemplo amicis quos in consilium rogaverat, imperavit, & Cinnam unum ad ſe accerſit: dimiſſisque omnibus è cubiculo, cum alteram Cinnæ poni cathedram juſſiſſet: *Hoc*, inquit, *primum à te peto ne me loquentem interpelles, ne meo ſermone medio proclames: dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, cum in hoſtium caſtris inveniſſem, non factum tantum mihi inimicum, ſed natum ſervavi, patrimonium tibi omne conceſſi. Hodie tam felix es, & tam dives, ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, præteritis complurib⁹, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Cum ſic de te meruerim, occidere me conſtituiſti.* Cum ad hanc vocem exclamaſſet, procul hanc ab ſe abeſſe demẽtiam; *Non præſtas*, inquit, *fidem, Cinna: convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras*, adjecit locum, ſocios, diem, ordinem inſidiarum, cui commiſſum eſſet ferrum. Et cum defixum videret, nec ex conventione jam, ſed ex conſcientia, tacentem: *Quo*, inquit, *hoc animo facis? Vt ipſe ſis princeps? Male mehercule cum Republica agitur, ſi tibi ad imperandum nihil præter me obſtat. Domum tueri tuam non potes. Nuper libertini hominis gratia, in privato judicio ſuperatus es. Adeo nihil facilius potes, quam contra Cæſarem advocare? Cedo, ſi ſpes tuas ſolus impedio, Paulus ne te, & Fabius Maximus, & Coſſi, & Serviliiſerent, tantumque agmen nobilium, non inania nomina præferentium, ſed eorum qui imaginibus ſuis decori ſunt?* Ne totam ejus orationem repetendo, magnam partem voluminis occupem: diutius enim quam duabus horis locutum eſſe conſtat, cum hanc pœnam, qua ſola erat contentus futurus, extenderet: *Vitam tibi*, inquit, *Cinna, iterum do, prius hoſti, nunc inſidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die, inter nos amicitia incipiat. Contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas.* Poſt hæc

detulit ultro consulatum, questus, quod non auderet petere. Amicissimum fidelissimumque habuit, heres solus fuit illi. Nullis amplius insidiis ab ullo petitus est.

* * * *

PLINIUS VIII. 42.

Fecit & Divus Augustus Equæ tumulum, de quo Germanici Cæsaris carmen est.

VIII. CARMINA.

SICILIA.

SVET. AUG. 85.

Unus liber extat ab eo scriptus hexametris versibus, cujus & argumentum, & titulus, est *Sicilia.*

IX. AJAX TRAGOEDIA.

SVET. AUG. 85.

Nam Tragœdiam magno impetu exorsus, non succedente stylo, abolevit; quærentibusque amicis, quidnam *Aiax* ageret, respondit; *Ajacem suum in spongiam incubuisse.*

MACROBIUS *Lib. 2. Saturnal. cap. 4.*

Ajacem Tragœdiam Augustus scripserat, eandemque quod sibi displicuisset, deleverat. Postea Lucius, gravis Tragœdiarum scriptor interrogavit eum quid ageret Ajax suus, & ille, *in spongiam*, inquit, *incubuit.*

ACHILLES TRAGOEDIA.

SVIDAS. Ἄυγυς.

Καὶ τραγῳδίαν Αἴαντός τε καὶ ἈΧΙΛΛΕΩΣ.

Hoc Svidæ fide retuli. Neque enim ullus, quod ego sciam, veterum ejus Tragœdiæ mentionem fecit. Ac (licet Achillis exemplo moveri solitum Augustum ex Appiano annotat laudatus Bergerus de eloquentia Augusti pag. 62.) fieri potest, ut Suidas intelle-

tellexerit non duas, verum unam Ajacis ab eo ſcriptam Tragœdiam, ideoque quod is heros ob denegata Achillis arma ſeipſum interfecerat, hæc verba καὶ Ἀχιλλέως addat: non quod ejus Tragœdiam ſcripſerit, ſed quod Achillis arma mortis Ajaci cauſſa fuerint.

X. FESCENNINI IN POLLIONEM.

MACROB. *Sat.* II. 4.

Temporibus triumviralibus Pollio, i) cum *Feſcenninos* in eum Auguſtus ſcripſiſſet, ait; *At ego taceo. Non eſt enim facile in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere.*

XI. EPIGRAMMATUM LIBER.

De Auguſti Epigrammatis Suetonius in ejus vita, capite LXXXV. *Exſtat alter æquè modicus* EPIGRAMMATUM (liber) *quæ ferè tempore balnei meditabatur.* Plinius libro V. Epiſtola III. quo loco laſciviam ſuorum Epigrammatum excuſat: *An ego verear, ne me non ſatis deceat, quod decuit M. Tullium, C. Calvum, Aſinium Pollionem, M. Meſſallam, Q. Hortenſium, M. Brutum, L. Sullam, Q. Catulum, Q. Scævolam, Ser. Suipicium, Varronem, Torquatum, imò Torquatos, C. Memmium, Lentulum, Gætulicum* k) *An. Senecam, Luceium* l) *& proximè Virginium Rufum? Et, ſi non ſufficiunt exempla privata, D. Julium, D.* AUGUSTUM, *D. Nervam, Tib. Cæſarem? Neronem enim tranſeo.* Sed è tanto Carminum numero quæ eum Principem feciſſe conſtat, nullum exſtat, niſi id, quod è Martialis libro XI, hic ſubjeci impudicum illud quidem, ac nihil minus quàm Romani Principis majeſtate dignum; verùm ea Latini ſermonis caſtitate, tam ſimplici ac inaffectata venuſtate, ut è tanto carminum numero, quæ eum Principem feciſſe conſtat, hoc ſolum nobis relictum eſſe videatur, quo deſiderium amiſſorum excitaret. Sane non eſt quidem illud tam obſcurum, ut explicationis egeat; illud ſolùm quæri ſolet, quisnam Manius ille, aut quænam Glaphyra fuerit? Ac video eruditiſſimis hominibus placuiſſe, ut hoc qui-

i) Aſinius Pollio, de quo ſupra, p. 164.

k) al. Lentulum Gætulicum.

l) al. Lucanum.

quidem nomen ab elegantia ac venuſtate fictum ſit; illud autem ita accipiendum eſſe, ut in illo Perſii, VI. 56.

-- -- *præſto eſt mihi Manius hæres.*

Ego neutrum verum eſſe exiſtimo, ſed Auguſtum ex ipſa hiſtoriæ fide petita nomina uſurpaſſe. Glaphyram enim illam eſſe, de qua Dio libro XLIX. p. 411. Ὁ δὲ Ἀρχέλαος ἦν πρὸς μὲν πατρὸς ἐκ τῶν Ἀρχελάων ἐκείνων τῶν τοῖς Ῥωμαίοις ἀντιπολεμησάντων λεγ. ἐκ δὲ μητρὸς ἑταίρας γλαφύρας ἐγεγένητο. Manium autem eum, cujus Appianus libro v. Bellorum Civilium p. 683. 710. meminit, hominem improbum, ac tam infeſto erga Auguſtum animo, ut ejus ſolius ſuaſu Fulvia in eum concitata ſit; quo nomine ab Antonio interfectus, ſtoliditatis ac væcordiæ ſuæ pœnas luit. *Rutgerſ.*

MARTIAL. *Lib.* XI. *Ep.* 21.

Ad Lectorem gravem.

Cæſaris Auguſti laſcivos, livide, verſus
Sex lege, qui triſtis verba Latina legis.
Quod futuit Glaphyren Antonius, hanc mihi pœnam
Fulvia conſtituit, ſe quoque uti futuam.
Fulviam ego ut futuam? quid ſi ſe Manius oret
Pædicem; faciam? non puto, ſi ſapiam.
Aut futue, aut pugnemus, ait. Quid, ſi mihi vita
Carior eſt ipſâ mentula? ſigna canant.
Abſolvis lepidos nimirum Auguſte, libellos,
Qui ſcis Romana ſimplicitate loqui.

VERSUS IN ÆNEIDEM VIRGILIANAM quos à Veteri Scholaſtico ſub nomine AUGUSTI compoſitos viri docti judicant.

Ergone ſupremis m) *potuit vox improba verbis*
Tam dirum mandare n) *nefas? Ergo ibit in ignes,*

m) Primos tres verſus laudans Ti. Donatus in Virgilii vita: *Exſtant & Auguſti de ipſa eadem re verſus plures & clariſſimi, quorum initium ita eſt: Ergone &c.*

n) Gellius XVII. 10. *P. Virgilius quum morbo oppreſſus adventare mortem videret, petivit*

Magnaque doctiloqui morietur muſa Maronis?
Ah ſcelus indignum. Solvetur litera dives?
Et poterunt ſpectare oculi? nec parcere honori
Flamma ſuo? dignumque operi ſervare decorem?
Noſter o) Apollo veta! Muſæ prohibete Latinæ!
Liber & alma Ceres ſuccurrite! Veſter in armis
Miles erat: veſter docilis per rura colonus.
Nam docuit, quid ver ageret, quid cogeret æſtas:
Quid daret p) autumnus, quid bruma noviſſima ferret.
Arva reformavit: q) ſociavit vitibus ulmos:
Curavit pecudes: apibus ſua caſtra dicavit.
Hæc dedit, ut pereant? ipſum ſi dicere fas eſt.
Sed legum ſervanda fides. r) *Suprema voluntas*
Quod mandat fierique jubet, parere neceſſe eſt.
Frangatur potius s) *legum veneranda* t) *poteſtas,*
Quam tot congeſtos noctesque diesque labores
Hauſerit una dies, ſupremaque juſſa u) parentis
Amittant vigilaſſe ſuum. Si forte furenti x)

Erra-

tuis oravitque à ſuis amiciſſimis impenſe ut Æneida, quam non dum ſatis elimaviſſet adolerent. Macrobius lib. 1. Saturn. cap. 24. *qui moriens poema ſuum legavit igni* &c.

o) Frid. Lindenbrogii Codex vetus: *Pulcher Apollo veta.*

p) al. *Quid Pater auctumnus.*

q) V.C. *Arbuta formavit.*

r) Etiam hoſce quatuor verſus cum quinto dimidio laudat in Poëtæ vita Ti. Donatus.

s) Plin. Hiſt. VII. 30. *Divus Auguſtus carmina Virgilii cremari contra teſtamenti ejus verecundiam vetuit, majusque ita vati teſtimonium contigit, quam ſi ipſe ſua probaviſſet.* C. Sulpicius Apollinaris apud Ti. Donatum:

Juſſerat hæc rapidis aboleri carmina flammis
Virgilius, Phrygium qua cecinere ducem.
Tucca vetat, Variusque ſimul, Tu maxime Cæſar
Non ſinis, & Latiæ conſulis hiſtoria.

t) al. *reverenda poteſtas.*

u) al. *verba.*

x) al *ſupremum.* Aut utitur colore quo ſolentii qui ſe injuſte exheredatos canſantur. Juſtinianus tit. de inofficioſ. teſtam. *Queruntur aut inique ſe exheredatos, aut iniquè præteritos, hoc colere, quaſi non ſanæ mentis fuerint cum teſtamentum ordinarent.* Lindebrog.

Erravit in morte dolor: y) ſi lingua locuta eſt
Neſcio quid titubante animo, non ſponte, ſed altis
Expugnata malis, odio languoris iniqui:
Si mens cœca fuit: iterum ſentire ruinas z)
Troja ſuas, iterum cogetur reddere voces?
Ardebit miſeræ poſt vulnera vulnus Eliſæ?
Hoc opus æternum ruet? a) ac tot bella, tot enſes
In cineres dabit hora nocens, & perfidus error?
Huc huc Pierides nemorum per luſtra loquaces b)
Tendite, & ardentes ignes fluvialibus undis
Mergite: ne pereat tam clari Muſa poëtæ,
Flammaque vaneſcat. Vivat Maro clarus in orbe
Ingratusque ſibi. Sed quod male juſſerat ipſe,
Sit vetuiſſe meum. Sacer eſt poſt tempora vitæ.
Sicque erit æternum tota reſonante Camœna
Carmen, & imperii divi ſub nomine vivat.
Laudetur, placeat, vigeat, relegatur, ametur.

XII. XIII. ELOGIUM DRUSI.

SVET. TIBER. *cap.* 1.

Nec contentus (Auguſtus) *Elogium* tumulo ejus *Verſibus* à ſe compoſitis inſculpſiſſe, etiam vitæ memoriam proſa Oratione compoſuit.

XIV. VERSUS GRÆCI.

SVET. AUG. 98.

Vicinam Capreis inſulam Ἀπραγόπολιν appellabat, à deſidia ſecedentium illuc è comitatu ſuo. Sed ex dilectis unum, Masgabam nomine, quaſi conditorem inſulæ, κτίστην vocare conſueverat. Hujus Masgabæ, ante annum defuncti, tumulum cùm ex triclinio animadvertiſſet magna turba, multisque luminibus

y) V. C. *piger.*
z) Sulpicius Apollinar.

Infelix gemino cecidit prope Pergamos igni,
Et pœne eſt alio Troja cremata rogo.

a) V. C. *Jam ſacrum ſolvetur opus? tot.*
b) id. *date flumina cuncta ſorores.*

nibus frequentari, versum compositum ex tempore clarè pronunciavit,

Κλῖτυ δὲ τύμβον ἱσορῷ πυρούμενον.

conversusque ad Thrasyllum, Tiberii comitem, contra accubantem, & ignarum rei, interrogavit, cujusnam poëtæ putaret esse; quo hæsitante subjecit alium,

Ὁρᾷς Φάεσι Μασγάβαν λιμώμενον.

De hoc quoque consuluit. Cùm ille nihil aliud responderet, quam cujuscumque essent, optimos esse; cachinum sustulit, atque in jocos effusus est,

PLIN. XXXV. 10.

Venerem è mari exeuntem c) D. Augustus dicavit in delubro patris Cæsaris, quæ Anadyomene vocatur, versibus Græcis; d) tali opere, dum laudatur, victo, sed illustrato.

MACROB. *lib.* II. *Sat.* 4.

Solebat descendenti à palatio Cæsari honorificum aliquod Epigramma porrigere Græculus. Id cùm frustra sæpè fecisset, rursumque eum idem facturum vidisset Augustus, brevi sua manu in charta exaravit Græcum Epigramma, pergenti deinde ad se obviam misit. Ille legendo laudare, mirari tam voce, quam vultu &c.

XV. DE VITA SUA d) LIBRI XIII.

SUIDAS

Αὔγουστος Καῖσαρ Ὀκταυιανὸς ὁ καὶ Σεβαστὸς ἐπικληθείς, περὶ τῆς ἰδίας βίου καὶ τῶν πράξεων βιβλία ιγ'.

Et aliqua (volumina scripsit e) *De vita sua*, quam XIII. libris, Can-

c) Pictam ab Apelle.

d) Nullum Augusti, sed Antipatri Sidonii, Archiæ, Democriti, Juliani & Leonidæ Epigrammata in hanc Venerem leguntur in Anthologia Planudæ lib. 4. cap. 12. p. 465. Primum Latine expressit Ausoni, Epigr. 106. Hugonis Grotii metaphrasin omnium quinque dedit Joannes Harduinus ad Plinium.

e) Ab hoc opere longe diversum, aliisque ab auctoribus digestum fuit de quo Plinius VII, 13. Hist. *In ACTIS TEMPORUM DIVI AUGUSTI invenitur, duodecimo Consulato*

Cantabrico tenus bello, f) nec ultra, expoſuit.

LIBER I.

SUETON. AUG. *cap.* 2.

Ipſe Auguſtus nihil amplius, quàm *Equeſtri familia ortum ſe* ſcribit *veteri ac locupletc, & in qua primus Senator pater ſuus fuerit.*

LIBER II.

PLIN. *Hiſtor.* II. 25.

Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo Romæ, admodum fauſtus divo Auguſto judicatus ab ipſo: qui incipiente eo g) apparuit ludis quos faciebat Veneri Genetrici, non multo poſt obitum Patris Cæſaris, in Collegio ab eo inſtituto. Namque his verbis id gaudium prodidit:

Iis ipſis ludorum meorum diebus ſidus crinitum per ſeptem dies in regione cæli, quæ ſub ſeptentrionibus eſt, conſpectum. Id oriebatur circa undecimam horam diei, clarumque, & omnibus terrenis conſpicuum fuit. Eo ſigno ſignificari vulgus credidit, Cæſaris animam inter Deorum immortalium numina receptam, quo nomine id inſigne ſimulacro capitis ejus, quod mox in foro conſecravimus, adiectum eſt. Hæc ille in publicum, interiore gaudio ſibi illum natum, ſeque in eo naſci interpretatus eſt: &, ſi verum fatemur, ſalutare id terris fuit.

SERVIUS ad Eclogen Virgilii IX. verſ. 47. *Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum.*

Cum Auguſtus Cæſar patri ludos funebres celebraret, die medio

latu ejus, Lucioque Sylla Colleg. a. d. III. Idus April. C. Criſpinum Hilarum ex ingenua plebe Feſulana, cum liberis novem, (in quo numero filia duæ fuerunt) nepotibus XXVII. pronepotibus XXIX. neptibus VIII. prolata pompa, cum omnibus his in Capitolio immolaſſe. Dio ad A. U. C. 727. lib. LIII. p. 509. & diſerte Suetonius c. 36. notant Auguſtum Acta Senatus publicari vetuiſſe.

f) Ad annum ſextum Imperii; ſupra p. 41. Libros XIII. hujus operis fuiſſe Suidas etiam teſtis eſt, *ut omnino fallatur Torrentius qui in Suetonio XXX. repoſuit, neſcio cujus Codicis fidem ſecutus: nam aliter vett. editiones & MSS.* Voſſ. p. 87. de Hiſt. Lat. Fallitur etiam vir doctus qui ad lib. 48. Digeſt. tit. 24. l. 1 annotat *decem* libros commentariorum de vita ſua ab Auguſto ſcriptos fuiſſe.

g) Primo Conſulatu Auguſti hunc Cometem conſpectum ex eodem Plinio colligitur. Meminit & Suetonius in Julio Cæſare cap. 88. Seneca VII. 17. nat. qu. Dio XLV. p. 273.

medio ſtella apparuit : ille eam confirmavit parentis ſui eſſe. Unde ſunt verſus iſti compoſiti. *Dionæi* autem, longè repetitum eſt, à matre Veneris Dionæ. Sanè aſtrum græce dixit : nam ſtellam debuit dicere. Bæbius Macer circa horam octavam, ſtellam amplisſimam quaſi lemniſcatis coronatam ortam dicit, quam quidam ad inluſtrandam gloriam Cæſaris juvenis, pertinere exiſtimabant. Ipſe animam patris ſui eſſe voluit, eique in Capitolio ſtatuam, ſuper caput auream ſtellam habentem, poſuit : Inſcriptum in baſi fuit, *Καίσαρι ἡμιθέῳ*. Sed Vulcanius aruſpex in concionem dixit cometen eſſe, qui ſignificaret exitum novi ſæculi, & ingreſſum decimi : ſed quod invitis Diis ſecreta rerum pronunciaret, ſtatim ſe eſſe moriturum, & nondum finita oratione, in ipſa concione concidit : Hoc etiam *Auguſtus in libro ſecundo memoriæ vitæ ſuæ* complexus eſt, & hæc Mœris non ut ſua, ſed Virgilii refert in honorem Auguſti compoſita.

Lege I. Lib. XLVIII. Digeſt. tit. 24. De cadaveribus damnatorum, ex Ulpiani lib. IX. de Officio Proc.

Corpora eorum, qui capite damnantur, cognatis ipſorum neganda non ſunt. Et id ſe obſervaſſe etiam D. Auguſtus libro X. *De vita ſua* ſcribit.

INCERTA EX QVO LIBRO
COMMENTARIORUM DE VITA SUA, AD AGRIPPAM ET MÆCENATEM.

PLUTARCHUS *Parallel. Ciceronis & Demoſth. p.* 887.

Valuit ſane juxta uterque dicendi & Reip. gerendæ peritia, ut etiam qui caſtris & exercitibus præeſſent, Demoſthenis opera Chares, Diophites, Leoſthenes: Κικέρωνος δὲ (δέονται) Πομπήϊον καὶ Καίσαρα τὸν νέον, ὡς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐν τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαικήναν ὑπομνήμασιν ἔφηκεν. *Ciceronis indiguerunt Pompejus & Cæſar Octavius, quod ipſe in commentariis ad Agrippam & Mæcenatem commemoravit Cæſar.*

APPIAN. IV. ἐμφυλ. *pag* 653.

Ἀρξάμενοι δὲ ἅπαξ ἔργου, καὶ τῷ Καίσαρος στρατῷ, τεταγμένῳ μά-

λι-

λιπα κατὰ σφᾶς, ἐπέδραμον, καὶ τρέψαντες ἐδίωκον, μέχρι καὶ τὸ στρατόπεδον ἑξεῖλον, ἐκοινὸν ἦν Ἀντωνίῳ τε καὶ Καίσαρι, Καίσαρος αὐτῆ δι ἐνύπνιον ἔνδον οὐκ ἐντος, ἀλλὰ φυλαξαμένης τὴν ἡμέραν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ΥΠΟΜΝΗΜΑΣΙΝ ἔγραψεν. *Commisso semel prælio, mox se verterunt ad oppositum sibi Cæsaris aciem, coactamque terga vertere, persecuti etiam castris potiti sunt, quæ illi communia fuere cum Antonio: Cæsare tum absente propter somnium, & eam diem cavente, ut ipse scriptum reliquit in suis Commentariis.*

IDEM ILLYR. *pag.* 762.

Ἐν δὲ τοῖς ΥΠΟΜΝΗΜΑΣΙ τῦ δευτέρου τῦ Καίσαρος, τῦ κληθέντος καὶ Σεβαστῦ, παλαιότερον μὲν ἀδὲν, ἀδ' ἐν τοῖσδε περὶ Παιόνων εὗρον. &c. *In Cæsaris vero Commentariis, ejus qui Augustus cognominatus est, nihil antiquius de eorum gente perscriptum legi. Aliam quoque Illyriorum gentem, præter eam* (Pannoniorum) *quam retuli, Romanis paruisse mihi visum est: verum quæ ea sit, haud intelligo. Non enim alienas res Augustus sed proprias conscripsit, quemadmodum ab imperio deficientes ad tributa redegit, & alias sub propriis legibus degentes bello superavit: postremo reliquas omnes quæ summitates Alpium incolunt, barbaras bellicosasque nationes per vim subdidit, quæ finitimæ Italiam furtim prædantur - - At vero Cæsar Augustus universa adeptus &c.*

SUETON. AUG. *cap.* 2.

Et Q. Gallium Prætorem in officio salutationis tabulas duplices veste tectas tenentem suspicatus gladium occulere: nec quicquam statim, ne aliud inveniretur, ausus inquirere, paullò post per Centuriones, & milites raptum è tribunali servilem in modum torsit; ac fatentem nihil, jussit occidi, prius oculis ejus sua manu effossis. Quem tamen scribit, *Colloquio petito insidiatum sibi, conjectumque à se in custodiam, deinde urbe interdicta dimissum, naufragio, vel latronum insidiis periisse.*

IBID. 42.

Ut tandem annona convaluit, *impetum se cepisse scribit, frumentationes publicas in perpetuum abolendi. quod earum fiducia cultura agrorum cessaret; neque tamen perseverasse, quia certum haberet, posse per ambitionem quandoque restitui.*

IBID. 43.

Feciſſe ludos ſe ait ſuo nomine quater; pro aliis magiſtratibus, qui abeſſent, aut non ſufficerent, ter & vicies.

DIO XLIV. p. 258.

Καὶ προσέτι καὶ δωρεὰς ἄλλοις καὶ τῇ πόλει τὴν τὸ κήπους τοὺς παρὰ τὸν Τίβεριν καὶ δραχμὰς, ὡς μὲν αὐτὸς ὁ Ὀκτάουιος γράφει, τριακοσίας, ὡς δὲ ἕτεροι, πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἑκάστῳ δοθῆναι κεκελεύκει. Julius Cæſar legata aliis & populo hortos ad Tiberim, & viritim numos ſeſtertios dari præcepit, ut Octavius ipſe ſcribit, centum & viginti, ut alii trecentenos.

IBID. 62.

Cum hac etiam (Scribonia) divortium fecit, *pertæſus*, ut ſcribit, *morum perverſitatem ejus.*

IBID. 74.

Ipſe ſcribit, *invitaſſe ſe quendam, in cujus villa maneret, qui ſpeculator ſuus olim fuiſſet.*

SERVIUS *ad illud* VIII. *Æneid. Regina in mediis, &c. ad v.* 695.

AUGUSTUS *in Commemoratione* VITÆ *ſuæ refert,* Antonium juſſiſſe, ut legiones ſuæ apud Cleopatram excubarent, ejuſque nutu & juſſu parerent.

PLINIUS *lib.* 2. *Hiſt. cap.* 7.

D. Auguſtus lævum prodidit ſibi calceum h) præpoſtere inductum, quo die ſeditione militari prope afflictus eſt.

PLUTARCHUS ANTONIO *pag.* 925.

Ὡς δὲ αὐτὸς (Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς) ἐν τοῖς ΥΠΟΜΝΗΜΑΣΙ γέγραφε, τῶν φίλων τινὸς ὄναρ ἰδόντος, ἀνεχώρησε πρὸ τῆς μάχης. *Ut vero in commentariis ipſe prodidit Cæſar, quum oblatum cuidam ejus amico fuiſſet ſomnium, recepit ſe ante conflictum.*

IDEM

h) Svetonius Auguſto cap. 92. *Auſpicia quadam & omina pro certiſſimis obſervabat: ſi mane ſibi calceus perperam, ac ſiniſter pro dextero induceretur, ut dirum.*

IDEM ANTONIO *p.* 946.

Καὶ νεκροὶ μὲν ἀ πλείες ἐγένοντο πενταχιλίων, ἑάλωσαν δὲ τριακόσιαι νῆες, ὡς αὐτὸς ἂν ἐγεγράψε Καῖσαρ. In pugna ad Actium *non plus quinque millia cecidere: naves captæ trecentæ, ut ipse tradidit Cæsar.*

ID. BRUTO *p.* 996.

Τὸν μὲν Ἀντώνιον, πέμπων, εἰς φιλίας προὐκαλεῖτο, τὰς δὲ δυνάμεις τῇ πόλει περισήσας Ἱππατείαν ἔλαβεν ὅπως πάνυ μειρακίσκον, ὢν, ἀλλ' εἰκοσὸν ἄγων ἔτος, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ΥΠΟΜΝΗΜΑΣΙΝ εἴρηκεν. *Antonium per legatos invitavit ad reconciliationem, circumfusoque Urbi exercitu, Consulatum accepit vix dum adolescens & vigesimum annum agens, ut in Commentariis ipse retulit.*

IDEM IN BRUTO *p.* 1003.

Καὶ Καῖσαρ μὲν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ΥΠΟΜΝΗΜΑΣΙΝ ἱστορεῖ, τῶν φίλων τινὸς Ἀρτωρίου Μάρκου καθ' ὕπνον ἰδόντος ὄψιν κελεύσασαν ἐκχῆναι Καίσαρος καὶ μετελθεῖν ἐκ τοῦ χάρακος, ἐφθασε μικρὸν ὑπεκκομισθείς. *Ac Cæsar, ut ipse in Commentariis prodidit, quum quidam amicus ejus M. Artorius visionem in somno vidisset, quæ se juberet secedere & facessere ex castris, paullo ante exportatus fuerat.* Similia de hoc M. Artorii, Medici somnio quod ante pugnam in castris ad Philippos contra Cassium & Brutum ineundam somniavit, referunt Vellejus lib. 2. c. 71. Valerius Max. lib. 7. c. 1. Dio XLVII. p. 351. Tertullianus de anima c. 46. Lactantius lib. 2. c. 7. &c.

IDEM MARCELLO *pag.* 316.

Inhumatum jacuisse Marcellum Cornelius Nepos & Valerius Maximus memoriæ prodidere: Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασιν, ταφῆναι λαμπρῶς. *Livius & Cæsar Augustus *) delatam ad filium urnam fuisse, & elatum magnifico funere, auctores sunt.*

IDEM *pag.* 317.

Annibalem Marcellus, ut Polybius auctor est, ne semel quidem fudit, sed invictum apparet ad Scipionem usque permansisse. Ἡμεῖς δὲ Λιβίῳ, Καίσαρι καὶ Νέπωτι καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβα πιστεύομεν, ἤτοι τινὰς καὶ τροπὰς

*) Potuit hoc Augustus tradere oratione dicta in Marcelli nepotis funere.

ὑπὸ Μαρκέλλε τῶν σὺν Ἀννίβᾳ γενέσθαι, μεγάλην δὲ αὐταῖς ροπὴν μηδεμίαν ἐποίησαν. Nos Livio, Cæsari, Cornelio Nepoti & inter Græcos Regi Jubæ credimus, fusum fugatumque aliquot pugnis à Marcello Annibalis exercitum: sed parum profecerunt illæ victoriæ ad summam.

DIO *lib.* XLVIII. *pag.* 384.

Σωσικοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τῷ Καίσαρι τίκτει Κλαύδιον Δρῦσον Νέρωνα, καὶ αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἀνείλετο, καὶ τῷ πατρὶ ἔπεμψεν. αὐτὸ τοῦτο εἰς τὰ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ἐγγράψας, ὅτι Καῖσαρ τὸ γεννηθὲν Λιουίᾳ τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ παιδίον Νέρωνι τῷ πατρὶ ἀπέδωκε. Livia cum Cæsare agens, Claudium Drusum Neronem peperit, eumque Cæsar tollens, patri ipsius (Tiberii Druso Neroni) misit, ac id ipsum in Commentarios suos ita retulit: *Cæsar filiolum quem sua Conjux Livia peperit, Neroni patri reddidit.*

PLINIUS VALERIANUS *Lib.* I. *de re Medica cap.* 18.

Ad caligines oculorum & ad vitia vetustissima, & ad scabritudines & obscuritatem, & ad eos qui jam propè nihil vident, & quibus medicamentorum præsidia nulla inveniri possunt. Hoc remedium expertum usitabis, & efficies ut videant clarissime, sine omni vetusto vitio. Piperis albi denarios duos, croci duos, balsami duos, fellis vituli seu vulturis sive pulli pugnacis duos, mellis Attici uncias duas, vini veteris boni cyathos tres, succi fœniculi unum, & ita compones. Piper & crocum teres diligentissime, ut bene leve sit, deinde vinum admiscebis & succum fœniculi per partes dimidias, & quicquid superaverit iterum fundes: qvum ita feceris, iterum teres bene, deinde si quid vini aut succi superaverit, adjicies & teres diutissime, qvumque totum medicamentum tritum & levigatum fuerit ut collyrium, oportet transponi illud in pyxide Cyprina, & repositum servabis. Qvumque volueris uti, ex eo unges & invenies esse potentissimum remedium, quo multi luminibus de obscuritate restituti sunt. Hæc compositio ex commentariis Cæsaris Augusti descripta est, qua & libentissime utebatur, & omnibus illam laudabat. Si cui autem acrior esse videatur, collyrium lene admiscebit, & non nocebit.

SCRI-

SCRIBONIUS LARGUS *Sect.* 31.

Bene facit & hoc mediçamentum (ad palpebras perungendas) quo Auguſtus uſus eſt, & recipit hæc: Aluminis fiſſi Pond. XL. Thuris candidi P. X: Aloës P. XV. Croci P. XV. Opii P. II. Gallæ P. X. Roſæ foliorum aridorum P. X. Plantaginis Succi vel ſeminis P. X. Vino Falerno teruntur: qvum levia facta ſunt & ſpiſſitudinem mellis habent, adjicitur paſſi ſextarius aut hemina, aut rurſus commiſcetur. Reponitur vaſe ſtagneo vel argenteo.

IDEM *Sect.* 177.

Antidotus Marciani Medici, cui quia nihil deeſt, τελεία dicitur Græce, id eſt perfecta. Facit ad omnia vitia ad quæ ſuperiores antidoti omnes. Hoc Auguſto Cæſari componebatur, Cinnami P. VIII. Amomi P. VI. Caſiæ nigræ P. XXV. Croci P. XVI. Schœni P. V. Thuris P. V. Piperis albi P. II. Myrrhæ P. X. Piperis longi P. X. Nardi Indicæ P. X. S. Nardi Celticæ P. XVI. Roſæ aridæ P. VI. Coſti albi P. duum. Opobalſami P. IIII. Laſeris Cyrenaici, victoriati pondus, vel Syriaci P. I. Stœchados P. VI. Gentianæ P. V. Trifolii acuti rad. P. IIII. vel ejusdem Sem. P. III. Scordii P. X. Polii P. V. Aſari P. II. Acori P. III. Phu P. III. Miſy P. II. Dictamni P. XII. Ammoniaci guttæ P. trium. Agarici P. duum ſemis. Balſami ſeminis grana P. III. Petroſelini P. VI. & victoriati. Rutæ ſilvaticæ P. III. ſemis. Fœniculi ſeminis P. trium ſemis. Dauci Cretici P. IIII. Aneſi P. duum. Cumini Æthiopici P. duum. Rapæ ſeminis P. V. & victoriati. Napi ſilvatici ſeminis P. trium. Anatis fœminæ recentis P. II. Anatis maſculi ſanguinis aridi Pond. III. Hœdi maſculi ſanguinis aridi P. III. Teſtudinis marinæ ſanguinis aridi P. VI. ſemis. Anſeris maſculi ſanguinis aridi P. III. Mellis Attici quod ſatis erit. Facit ad omnia.

APULEJUS *de herbis c.* 128. *ſive ult. ubi de herba Baſilica.*

Hac utebatur Imp. Auguſtus. Stomachi dolorem compeſcit, nec jecoris aut ſplenis nec renum nec cordis doloribus obnoxium eſſe ſinit &c.

XVI. LEGES, CONSTITUTIONES &c.

HORATIUS *Lib. IV. Oda 15. de AUGUSTO:*

\- - - Ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ
Injecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent *Julia*, non Getæ
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanaim prope flumen orti.

DIO *lib.* LIV. *pag.* 528.

ψηφισάμενοι δὲ ταῦτα, διορθῶν τε πάντα αὐτὰ καὶ νομοθετῆν, ὅσα βέλοιτο, ἠξίουν, καὶ τὰς NOMOΥΣ τὰς γραφησομένας ὑπ' αὐτῦ, ΑΥΤΟΥΣΤΟΥΣ ἐκεῖθεν ἤδη προσηγόρευον, ᾗ ἐμμένειν σφίσιν ὁμόσαι ἤθελον.

Hæc cum decreviſſent, contenderunt ab ipſo ut emendaret omnia ſuo arbitrio, ac LEGES quas vellet ferret, easque AUGUSTAS ab eo appellarunt, & obtemperaturos ſe illis, jurare i) voluerunt.

1. Lex Julia, MAJESTATIS.

De qua Lib. IV. Inſtit. tit. ult. §. 3. Lib. XLVIII. Digeſtor. tit. 4. collato Cod. Juſtinianeo lib. IX. tit. 7. & 8. Julius Paulus lib. V. ſententiar. tit. 29.

E recentioribus Franciſcus Balduinus, Pariſ. 1563. 8. Antonius Contius, Spiræ 1594. 8. Hieronymus Gigas ibid. 1598. 8. & in tractatu tractatuum tomo XI. & Scipio Gentilis lib. 1. de Conjurationibus, Hanov. 1602. 8. Albericus Gentilis, Hanov. 1607. 8. Antonius de Feloaga, Pampilonenſis, Pinciæ 1649. 4. Jac. Gothofredi diſcurſus hiſtoricus, Genev. 1639. 4.

Diſſertatio Eliæ Rhewaldi. Baſil. 1619. 4. &c.

2. Lex de PRÆSIDIBUS PROVINCIARUM.

Dio lib. LIII. p. 506. ἐκεῖνα δὲ ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως ἐνομοθετέθη, Has leges ad omnes ex æquo Provinciarum Adminiſtratores valere juſſit

i) Addit Dio juramentum hoc eis ab Auguſto remiſſum.

juſſit, *Ne quem delectum militum agerent, ne pecuniam præter eam quæ conſtituta erant, exigerent, Senatus, Imperatorisve injuſſu. Cui ſucceſſor miſſus eſſet, is ut ſtatim ex Provincia abiret, ac ne in redeundo domum tempus tereret, ſed intra tertium menſem Romam reverteretur.*

* * * *

PLINIUS *lib.* x. *Epiſt.* 83.

Sequutum eſt deinde edictum Divi Auguſti, quo permiſit minores magiſtratus ab annis duobus & viginti capere. - - Capita Legis Pompejæ tum edictum Auguſti, litteris ſubjeci.

* * * *

IDEM PLIN. *lib.* x. *Epiſt.* 7.

Recitatur apud me edictum quod dicebatur Divi Auguſti, ad Anniam pertinens.

3. Lex Julia PECULATUS, & DE SACRILEGIIS.

Poſt legem latam à Julio Cæſare.
Julii Pauli ſententiar. lib. V. tit. 19. 27.
Lib. XLVIII. Digeſt. tit. 13. Cod. Lib. IX, tit. 28. Inſtit. Lib. IV. tit ult. §. 9.
Baſilica T. VI. p. 768. ſq.

4. Lex Julia REPETUNDARUM.

Poſt legem à L. Piſone & Julio Cæſare latam, (de qua Antonius Auguſtinus p. 1217. T. 2. theſauri Græviani, Cujacius Obſerv. VI. 18. VII. 9.)
Julius Paulus ſententiar. lib. V. tit. 28.
Digeſtor. lib. XLVIII. tit. 11. Cod. Lib. IX. tit. 27. Inſtit. lib. IV tit. ult. § 11.
Baſilica T. II. p. 552. 554. T. VI. p. 761. ſeq. T. VII. p. 11.
Lex DE RESIDUIS. *Inſtit. lib. IV. tit. ult.* § 11.

5. Lex DE AMBITU.

Inter leges de integro ſancitas ab Auguſto hæc memoratur à Svetonio c. 34. Vide ſis & Dionem Lib. LIV. p. 531. & Julium Paulum lib. V. ſententiar. c. 30. Di-

Digeſt. lib. XLVIII. tit. 14. de lege Julia Ambitus. Cod. lib. IX. tit. 26. Inſtit. lib. IV. tit. ult. § 11.

E recentioribus Mentetus Ketwig lib. de ambitu antiquo & hodierno p. 84 ſq. Bremæ 1695. 8.

6. Legis Juliæ THEATRALIS emendatio.

Svetonius cap. 40.

* * * *

Ne quis Senator vel Senatoris filius gladiatorio munere depugnaret. Dio p. 383. 460. 522.

7. Lex AUGUSTI DE JUDICIIS, ſive PUBLICORUM JUDICIORUM.

Svetonius Auguſto c. 32.

Poſt leges *Pompejam*, *Aureliam* & *Juliam* de quibus Aſconius Pedianus & viri docti ad Ciceronis Pilippicam 1. cap. 8. & Carolus Sigonius lib. II. de antiquo jure Civium Rom. cap. 18.

ὁ περὶ πυβλίκων ἰδίων νόμων. Baſilica T. II. p. 546.

Si quis reus vel accuſator domum judicis ingrediatur, per legem Juliam Judiciariam in legem ambitus committit, id eſt aureorum centum fiſco inferre jubetur. *lib. XLVIII. Digeſt. tit.* 14. *lib.* 1. Lege Julia judiciorum publicorum *id. XXII. tit.* 4. *l.* 4. Lex Julia Judiciorum. *D. lib. V. tit.* 2. *leg.* 2. Ad eandem legem refert Antonius Auguſtinus locum lib. IV. *Digeſtor. tit.* 4. *l.* 41.

Ex edicto Auguſti trium dierum feriæ Saturnalibus addictæ, teſte *Macrobio lib.* 1. *Saturnal. c.* 10.

Antiquitus conſtitutum erat ut eſſent qui jura publice interpretarentur: quibus à Cæſare jus reſpondendi datum eſt, qui Jurisconſulti appellabantur, quorum omnium ſententiæ & opiniones eam auctoritatem tenebant, ut Judici recedere à reſponſis eorum non liceret. *Inſtitut. lib.* 1. *tit.* 2. §. 8.

8. Lex JULIA DE SUMTIBUS.

Svetonius Auguſto cap. 34. *Leges retractavit, & quasdam ex integro ſanxit, ut ſumtuariam.* Adeundus Gellius lib. 2. c. 24. Mentio & apud Tacitum III. 55. Annal.

9. DE

9. DE MANUMISSIONIBUS.

Manumittendi modum terminavit; teſte Svetonio c. 40. Confer Dionem LV. pag. 557. 591. ac Paulum Manutium & Antonium Auguſtinum ubi de Lege Fufia Caninia & Lege Ælia Sentia. D. Chriſtiani Thomaſii diſſ. de impedimentis manumiſſionis Halæ 1712.

Digeſtor. lib. XL. tit. 1. l. 14. *Imperator cum ſervum manumittit, non vindictam imponit, ſed cum voluit, fit liber is qui manumittitur, lege Auguſti.* Et tit. 2. l. 21. *Apud Præfectum Ægypti poſſum ſervum manumittere ex Conſtitutione Divi Auguſti.* Et tit. 12. l. 23. *Auguſtus dixit* (ſi mater & filius de libertate litigant) *ante de matre conſtare oportere, ſic dein de filio cognoſci.* Vide & Cod. Lib. VII. tit. 11. Baſilica T. VI. pag. 518.

10. DE CESSIONE BONORUM.

Cod. Theodoſ. lib. IV. tit. 19. *Qui bonis ex lege Julia cedere poſſunt.* Baſilica T. II. pag. 636. Lib. VII. Codicis Juſtinianei tit. 71. l. 4. *Legis Juliæ de bonis cedendis beneficium* &c. Vide Alciatum lib. 2. parerg. cap. 4.

11. DE FIDEI COMMISSIS.

Divus Auguſtus primus, ſemel iterumque gratia perſonarum motus, vel quia per ipſius Salutem rogatus quis diceretur, aut ob inſignem perfidiam, juſſit Conſulibus autoritatem ſuam (fidei commiſſis) interponere. *Lib. 2. Inſtitut. tit. 23. §. 1.* Et quia prima fideicommiſſorum cunabula a fide heredum pendent, & tam nomen quàm ſubſtantiam acceperunt, ideo Divus Auguſtus ad neceſſitatem juris ea retraxit. id. § 12.

12. LEGIS RHODIÆ Confirmatio.

Antoninus Imp. apud Voluſium Mæcianum lib. XIV. Digeſtor. tit. 2. de lege Rhodia l. 9. ἀξιωσις.

Ἐγὼ μὲν τῷ κόσμῳ κύριος, ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης τῷ νόμῳ τῶν Ῥοδίων κριθήτω τῷ ναυτικῷ, ἐν ᾧ μή τις τῶν ἡμετέρων ἐναντίος ἐστὶ νόμων.

Ego quidem Mundi Dominus, Lex vero maris lege Rhodiorum nautica judicetur, ubi nulla noſtrarum legum ei adver-

Τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ὁ θειότατος Αὔγουστος ἔκρινεν. — ſatur. Hoc ipſum quoque diviniſſimus Auguſtus ſanxit.

13. Lex Iulia DE DELICTIS, & quidem DE ADULTERIIS ET STUPRO.

Sueton. Aug. c. 34. *Lex de adulteriis.* Horatius IV. 5. 21. *Nullis polluitur caſta domus ſtupris, mos & lex maculoſum edomuit nefas* &c. De eadem lege revocata per Domitianum Martialis VI. 7.

Julia lex populis ex quo, Fauſtine, renata eſt
Atque intrare domos juſſa pudicitia &c.

Julius Paulus lib. 2. ſententiar. tit. 26. & ibi ampliſſius Anton. Schultingius.

Codex Juſtinianeus lib. IX. tit. IX. Inſtit. Lib. IV. tit. ult. §. 4. Digeſt. Lib. XLVIII. tit. 5.

Baſilica T. II. p. 605. T. VI. p. 556. 643. 657. 665. 667.

Eſt lex Julia de adulteriis, quæ adulterii damnatam teſtem produci vel dicere teſtimonium vetat. *lib. XXVIII. Digeſt. tit, 1. l. 20. §. 6.*

Julius Paulus lib. 2. ſentent. tit. 19. *Si vel cognatam contra interdictum duxerit, remiſſo mulieri juris errore, ipſe pœnam adulterii legis Juliæ patitur, non etiam ducta.* Idem tit. 21. B. *lege Julia de adulteriis cavetur, ne dotale prædium maritus invita uxore alienet.* Adde lib. XXIII. Digeſt. tit. 5. DE FUNDO DOTALI. & Inſtitutt. lib. 2. tit. 8. Baſilica Tom. IV. pag. 717. 719. 720. 722. 725. VI. pag. 123. Liber *Salvii Juliani* de dotali prædio intercidit. DE DOTALI SERVO vide Baſilica T. 4. p. 407. 408. lex Julia qua rerum dotalium alienatio prohibetur. id. T. 4. p. 707.

E recentioribus adeundi Antonius Auguſtinus de legibus Rom. T. 2. theſauri Græv. p. 1207. ſq.

Cujacius lib. XXI. Obſervatt. c. 17. 18. & Barnabas Briſſonius ad legem Juliam de adulteriis.

14. DE PUDICITIA.

Sueton. c. 34. Codex Juſtiniam. IX. tit. 9. l. 8. & 9.

15. Lex

15. Lex Julia DE VI PUBLICA ET PRIVATA.

Lib. IV. Inſtit. tit. 15. §. 6. & tit. ult. §. 8. Digeſtor. lib. XLVIII. tit. 6. & 7. Cod. Lib. IX. tit. 12.

Julius Paulus lib. V. ſententiar. tit. 26.

Baſilica T. II. p. 59. 544. 547. 552. T. VI. p. 403. 414. 444. 445. 446. 447. 511. 556. 563. 922.

E recentioribus Antonius Auguſt. p. 1222. ſq. Ludov. a Schwartzenau commentar. ad tit. Cod. de vi publ. & privata, Ingolſt. 1699. 4.

De jure virgarum ſive coërcitione in hiſtiones magiſtratibus ademta ab Auguſto, viri docti ad Suetonium c. 45. Tacitum lib. 1. Annal. c. 77.

16. DE QUÆSTIONIBUS.

Edictum D. Auguſti, quod propoſuit Vibio Avito & L. Aponiano COSS. k) in hunc modum exſtat: *Queſtiones* l) *neque ſemper in omni cauſa & perſona deſiderari debere arbitror, & cum capitalia & atrociora maleficia non aliter explorari & inveſtigari poſſunt, quàm per ſervorum quæſtiones, efficaciſſimas eas ad requirendam veritatem exiſtimo, & habendas cenſeo.* Lib. XLVIII. Digeſt. tit. 18. l. 8.

17. Lex Julia & ab hac in pluribus diverſa Papia Poppæa, DE MARITANDIS ORDINIBUS.

Sveton: Auguſto c. 34. ſeq. Dio LIV. pag. 531. ſq. LV. p. 549. & LVI. p. 573. ſeq. Baſilica T. VI. p. 135.

Hanc celebratiſſimam Legem ex antiquis JConſultis illuſtraverant quorum ſola fragmenta in Pandectis exſtant *Terentius Clemens* libris XX. *Junius Mauricianus* libris VI. *Ulpius Marcellus* libris VI. *Cajus* libris XV. *Domitius Ulpianus* libris XX. *Julius Paulus* libris X. atque ſi Gvil. Grotium audimus etiam *Octavenus*: nec non *Celſus* libro Digeſtorum XXX. ſeq.

Ex recentioribus poſt *Lipſium* excurſu C. ad Taciti III. Annal. *Antonium Auguſtinum* de Legibus Rom. & *Lævium Torrentium* ad calcem Horatii p. 755. ſqq. ſingularibusque commentariis *Franciſcum Balduinum*, *Joannem de Parcia & Rameſium del Manzano:* atque

k) A. U. C. 761.

l) Τὰς ἐμβασάνους ἐρωτήσεις ὁ πάυλος ἔτε ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως ἔτε ἐπὶ παυλὸς πρόσωπα δεῖ γινεσθαι. Scholia Baſilicor. Lib. LX. T. 7. p. 814.

Barnab. Briſſonium de jure Connubiorum, *Ferdinandum Pacz* de numero liberorum excuſante à muneribus publicis, & *Vertranium Maurum* de jure liberorum, prioribusque accuratiorem *Jacobum Gothofredum* in fontibus Juris Civilis. Genev. 1616. 4.

Diligentiſſime atque divite eruditionis apparatu hiſtoriam legis expoſuit, fragmenta m) digeſſit & capita ſingula docte interpretatus eſt *Jo. Gotlieb Heineccius* in Commentario ad legem Juliam & Papiam Poppæam Amſt. 1726. 4. ex quo hiſtoriam illius legis Chronologico ordine p. 51. ſuccincte traditam mutuari liceat:

A. V. C. ɔɔcɔxxxvi. Cn. Cornelio & P. Cornelio Lentulo. Coſſ. Auguſtus de LEGE JULIA ferenda ad Senatum retulit, & ægre obtinuit SC. cujus Horatius n) in Carmine ſæculari facit mentionem.

A. V. C. ɔɔcɔxxxvii. C. Furnio & C. Silano Coſſ. ante meſſem ludi ſæculares facti, quo tempore nondum perlata fuerat lex Julia, ſed jam tum, uti videtur, promulgata.

Sub finem hujus anni rogata lex, ſed antiquata.

A. V. C. ɔɔcclvii. Sexto Ælio Cato & C. Sentio Saturnino, Coſſ. perfertur lex Julia, ſed detracta parte pœnarum, auctis præmiis, & vacatione data triennii.

A. V. C. dcclx. Q. Cæcilio Metello Cretico Silano, & A. Licinio Nerva Siliano Coſſ. nova biennii vacatio data eſt, circumacto priore triennio.

A. V. C. ɔɔcclxii. Q. Sulpitio Camerino & C. Poppæo Sabino coſſ. equites abrogationem legis, ineunte anno, fruſtra urgent, Auguſtus denuo anni vacationem concedit.

Sub finem anni M. Papio Mutilo Q. Poppæo Secundo Coſſ. ſuffectis, fertur lex PAPIA POPPÆA.

18. NE UXOR PRO MARITO.

Edicto Auguſti interdictum ne fœminæ pro viris ſuis intercederent. *Digeſt. lib. XVI. tit. 1. ad SCtum Vellejanum l. 2.* Confer Baſilica T. 3. p. 540.

Dio

m) Gothofredus capita XXVIII. Heineccius p. 79-102. Capita XLIV.
n) Jo. Maſſon in vita Horatii p. 317.

19. Lex JULIA DE ANNONA.

Dio lib. LIV. p. 532.
Digeſtor. lib. XLVIII. tit. 12. Inſtit. lib. IV. tit. fin. § 11.
Baſilica T. VII. p. 767. & p. 549.
E recentioribus, Jo. Henricus Bœclerus diſſ. de annona ſub Impp. Romanis, Argentor. 1662.

20. Lex Julia DE TESTAMENTIS.

Julius Paulus Lib. 5. ſententiar. tit. 4. B. de inſtitutione heredum n. 10.

Filius familias ſi militet, ut paganus nominatim à patre aut heres ſcribi aut exheredari debet: jam ſublato edicto Divi Auguſti, quo cautum fuerat *ne pater filium militem exheredet.*

Juſtinianus Imp. Inſtitutionum lib. 2. tit. 12. pr. quibus non eſt permiſſum facere Teſtamentum.

Quod quidem jus initio tantum militantibus datum eſt, o) tam ex auctoritate D. Auguſti, quam Neronis, nec non optimi Imperatoris Trajani: poſtea vero ſubſcriptione D. Hadriani etiam dimiſſis à militia, id eſt veteranis conceſſum eſt.

Ulpianus tit. XX. de Teſtamentis n. 10.

Filius familiæ teſtamentum facere non poteſt, quoniam nihil ſuum habet ut teſtari de eo poſſit. Sed D. Auguſtus & Marcus conſtituit ut filius familiæ miles de eo peculio, quod in caſtris adquiſivit, teſtamentum facere poſſit.

De jure Codicillorum, ſuaſu Trebatii per Auguſtum ſancito vide *Inſtitut. lib. 2. tit. 25. pr.*

De viceſima hereditatum Dio LV. p. 563. Cujacius Obſervatt. V. 16. & XI. 24. Salmaſius de modo uſurar. c. 19. Antonius Schultingius ad Julium Paulum lib. IV. ſententiar. tit. 6. & Petrus Burmannus de vectigalibus Populi Rom. capite XI.

21. DE TUTORIBUS.

Inſtitutt. lib. 1. tit. 20. Valeſius ad excerpta Peireſc. p. 61.

o) Juvenal. XVI. 51.

22. DE DEPORTATIONE.

Dio Lib. LVI. p. 587.

23. CONSTITUTIONES MILITARES.

FL. VEGETIUS *Lib.* 1. *de re militari c.* 8.

Hæc necesſitas compulit evolutis auctoribus, ea me in hoc opuſculo fidelisſime dicere, quæ Cato ille Cenſorius de diſciplina militari ſcripſit: quæ Cornelius Celſus, quæ Frontinus perſtringenda duxerunt, quæ Paternus diligentisſimus juris militaris aſſertor in libros redegit: quæ AUGUSTI & Trajani Hadrianique conſtitutionibus cauta ſunt.

MACER *lib.* 1. *de re militari. (lib. XLIX. Digeſt. tit.* 16. *l.* 12.)

In diſciplina Auguſti ita cavetur: *Etſi ſcio, fabrilibus operibus exerceri milites non eſſe alienum: vereor tamen, ſi quicquam permiſero quod in uſum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur, qui mihi ſit tolerandus.*

XVII. DESCRIPTIO ORBIS TERRARUM.

PLINIUS *lib.* III. *cap.* 2.

Agrippam quidem in tanta Viri diligentia, præterque in hoc opere cura, Orbem cum terrarum ſpectandum propoſiturus eſſet erraſſe quis credat, & cum eo Divum Auguſtum? Is namque complexam eum p) porticum ex deſtinatione & commentariis M. Agrippæ à ſorore ejus inchoatam peregit.

Itinerarii Fragmentum ſub ANTONINI PII nomine editum cum Æthico à Joſia Simlero Baſil. 1575. 12. p. 295.

Divus Auguſtus quamvis totum terrarum orbem rectè diviſerit, ubi ait, *Orbis totus dividitur in partes tres, Europam, Africam & Aſiam, quæ ferè eſt dupla ad quamlibet duarum:* in deſcriptione tamen locorum Orbis multa memoratu digna ſiluit, qúæve in præcipuis itineribus oppida & urbes occurrant, quæ maximè tum militibus, tum

p) Ita leg. non *eam*, refertur enim ad Orbem terrarum. Idem Plinius in Indice ſcriptorum quibus ad librum quartum eſt uſus, Agrippam quoque & Divum Auguſtum commemorat.

tum peregrinantibus, tum hiſtoricis non parum proficiunt, neglexit. Ea nos ſuo nunc ordine percurrere inſtituimus.

PLINIUS *lib.* III. *cap.* 2.

Qua in re præfari neceſſe eſt, auctorem nos Divum Auguſtum ſecuturos, deſcriptionemque ab eo factam Italiæ totius in regiones XI. ſed ordine eo qui littorum tractu fiet, urbium quidem vicinitates oratione utique præpropera ſervari non poſſe: itaque interiori in parte digeſtionem in litteras ejusdem nos ſecuturos, coloniarum mentione ſignata quas ille in eo prodidit numero.

IDEM *ibid. ubi de ora Iuguſtica:*

Hæc regio ex deſcriptione Auguſti, *nona* eſt - - Adnectitur *ſeptimæ*, in qua Hetruria eſt. - - Navigatio à Circejis duodeoctoginta millia paſſuum patet. Regio ea a Tiberi *prima* Italiæ ſervatur, ex deſcriptioue Auguſti. Cap. XI. Opido Metaponto, *tertia* Italiæ regio finitur - - *Secunda* regio amplexa Hirpinos, Calabriam, Apuliam, Salentinos. - - Cap. 12. Sequitur regio *quarta*, gentium vel fortiſſimarum Italiæ, Ferentanorum &c. - - Cap. 13. *Quinta* regio Picenum eſt - - Cap. 14. *Sexta* regio Umbriam complexa - - Cap. 15. *Octava* regio determinatur Arimino, Pado, Apennino. - - Cap. 17. Transpadana appellatur ab eo regio *undecima*. - - Cap. 18. *Decima* Adriatico mari appoſita.

IDEM *lib.* VI. *cap.* 27.

Hoc in loco (*Charace opido Perſici ſinus intimo*) genitum eſſe Dionyſium, terrarum Orbis ſitus recentiſſimum auctorem conſtat, quem ad commentanda omnia in Orientem præmiſit Divus Auguſtus, ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res majore filio. (*Cajo.*)

STRABO *lib.* IV. *pag.* 177.

ὁ δὲ Σεβαςὸς Καῖσαρ (τὴν Γαλατικὴν) τετραχῆ διελὼν τὰς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν, Ἀκυϊτανὰς δ' ὥσπερ καὶ

Auguſtus Cæſar in quatuor partes q) Galliam diviſit, ita ut Celtas Narbonenſi provinciæ attribueret, Aquitanos eosdem

κεῖν-

q) Hanc diviſionem Ptolemæus ſequitur.

κὴν Ὠ. προσέθηκε δὲ ἑξαπαραπλήσια ἔθνη τῶν μεταξὺ τῆ Γαρούνᾳ καὶ τῆ Λίγυρι ποταμῷ νεμομένων. Τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις.

quos Julius Cæſar r) eſſe pateretur, iisque gentes alias quatuordecim adderet intra Garumnam & Ligerim habitantes: Reliquum in duas partes tribueret, unam Lugduno adjungens usque ad ſuperiora Rheni, alteram Belgis.

ISIDORUS *Hiſp. libro V. Origg. cap.* 36.

Æra ſingulorum annorum conſtituta eſt à Cæſare Auguſto, quando primum Cenſum exegit, ac Romanum Orbem deſcripſit. Dicta autem Æra ex eo, quod omnis Orbis æs reddere profeſſus eſt Republicæ.

ÆTHICUS *Proœmio Coſmographiæ.*

Itaque Julius Cæſar biſſextilis rationis inventor, divinis humanisque rebus ſingulariter inſtructus, cùm conſulatus ſui faſces erigeret, ex ſenatus conſulto cenſuit omnem orbem jam Romani nominis admetiri per prudentiſſimos viros, & omni Philoſophiæ munere decoratos. Ergo à Julio Cæſare & M. Antonio COSS. orbis terrarum metiri cœpit, id eſt, à conſulatu ſupraſcripto usque ad conſulatum Auguſti tertium & Craſſi, annis XXI. menſibus V. diebus VIIII. Zenodoto omnis Oriens dimenſus eſt, ſicut inferius demonſtratur. A conſulatu item Julii Cæſaris & M. Antonii usque in conſulatum Auguſti decimum annis XXIX. menſibus VIII. diebus X. à Theodoto ſeptentrionalis pars dimenſa eſt, ut evidenter oſtenditur. A conſulatu ſimiliter Julii Cæſaris usque in conſulatum Saturni & Cinnæ à Polyclito meridiana pars dimenſa eſt annis XXXII. menſe I. diebus ſicut definita monſtratur. Ac ſic omnis orbis terræ intra annos XXXII. à dimenſoribus peragratus eſt, & de omni ejus continentia perlatum eſt ad Senatum.

DIO

r) Cæſar lib. 1. de bello Gallico cap. 1. *Aquitania à Garumna flumine ad Pyrenæos montes & eam partem Oceani quæ ad Hiſpaniam pertinet, ſpectat inter occaſum ſolis & ſeptentriones.*

DIO *Lib. LIII. p. 496. ad A. U. C. 726.*

Ἐν δ' ἓν τῷ τότε παρέντι τά τε ἄλλα ὥσπερ εἴθιστο ἔπραξε, καὶ (τιμητεύσας σὺν τῷ Ἀγρίππᾳ p. 494.) τὰς ἀπογραφὰς ἐξετέλεσε.

Tunc & cætera pro more fecit, & (Cenſor cum Agrippa) cenſum peregit.

IDEM *Lib. LIV. pag. 545. ad A. U. C. 743.*

Ἐν ᾧ δ' ἓν ἐκεῖνα ἐγίγνετο, Ἀυγουστος ἀπογραφάς τε s) ἐποιήσατο, πάντα τὰ ὑπάρχοντά οἱ, καθάπερ τις ἰδιώτης, ἀπογραψάμενος.

Cenſum egit Auguſtus, omniaque bona ſua, perinde ac ſi eſſet privatus homo, profeſſus deſcripſit.

IDEM *Lib. LV. p. 557. ad A. U. C. 757.*

Αὐτὸς δὲ ἀπογραφὰς τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατοικούντων καὶ μὴ ἐλάττω πέντε μυριάδων t) ὑσίαν κεκτημένων ἐποιήσατο. Τοὺς γὰρ ἀθενεστέρους, τούς τε ἔξω τῆς Ἰταλίας οἰκοῦντας οὐκ ἠνάγκασεν ἀπογράψασθαι, δείσας μὴ νεωτερίσωσί τι ταραχθέντες. Καὶ ὅπως γε μὴ δόξειεν ὡς τιμητὴς αὐτὸ ποιεῖν, δι' ὅπερ εἶπον πρότερον u) ἀνθύπατον ἐξουσίαν πρός τε τὸ τέλος τῶν ἀπογραφῶν καὶ πρὸς τοῦτο τῆς καθαρσίου ποιησιν προσέθετο. x)

Ipſe recenſionem eorum qui in Italia habitarent, ac ad ducenta ſeſtertia poſſiderent, inivit: pauperioribus ac iis qui extra Italiam colerent ad cenſum non coactis, veritus ne quid turbarum darent. Id ne cenſor facere videretur, cujus rei cauſſa ſupra a me eſt indicata, ad finem cenſus cum luſtrale ſacrum faceret, proconſulare Imperium propoſuit.

DIO *Lib. LIII. pag. 512. ad A. U. C. 727.*

Ἐς δὲ δὴ τὰς Γαλατίας ἐλθὼν - - καὶ αὐτῶν καὶ ἀπογραφὰς ἐποιήσατο, καὶ τὸν βίον, τοῦ τε πολιτεύματος διεκόσμησε.

Poſtquam venit in Gallias, - - - Gallorum agendo cenſui, vitaque & Rep. formanda aliquid temporis extraxit. Epitome Livii lib. CXXXIV.

s) Ita legendum pro ὑπογραφάς. Vide Grotium ad Luc. II. 1.

t) Subintellige δραχμῶν.

u) Dio p. 521. C. ubi Cenſoris perpetui nomen recuſaſſe Auguſtum annotat.

x) Ut non Cenſoris, ſed Proconſularis Imperii auctoritate illum Cenſum extra Urbem feciſſe videretur. Confer illuſtrem VirumEzech. Spanhemium de uſu numiſmatum To. II. pag. 472.

Cum Auguſtus Conventum Narbone ageret, cenſus à tribus Galliis, quas pater Cæſar vicerat, actus. Et Lib. CXXXVII. *Tumultus qui ob cenſum exortus in Gallia erat, compoſitus.* Mentio ejusdem rei apud Tacitum Annal. I. 31, & II. 6, & in Oratione Claudii Imp. apud Gruterum p. DII. Inſcript.

Divinus ſcriptor Lucas Cap. II.

Ἐξῆλθε δόγμα γ) παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν οἰκουμένην. α) αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

Publicatum eſt decretum à Cæſare Auguſto jubens cenſeri univerſum Orbem (Romanum.) *Primus hic Cenſus a) qui Imperium gerente in Syria Cyrenio contigit. Itaque omnes adibant ſuam quisque civitatem, nomen ibi ſuum profeſſurus.*

Leo

γ) Heſych. δόγματα, προσάγματα. Actor. XVII. 7. ὃς ὑπεναντία πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι. Apud Polybium & Dionem non infrequenter δόγμα de SCto, & apud Herodianum VII. 10.

α) Cenſum hunc A. U. C. 754 habitum fuiſſe cum Ordinarius Syriæ Præſes eſſet Sentius Saturninus: (Tertull. IV. 19. contra Marcion.) & P. Sulpicius Quirinus extra ordinem cum Imperio ad Cenſum agendum miſſus eſſet, Juſtin. 1. Apolog. p. 75. Noriſius Cenotaph. Piſan. p. 321. Hunc inquam cenſum haud fuiſſe τῶν οὐσιῶν ἀποτίμησιν nec cenſum patrimonii ac facultatum ut Romæ & quadantenus in Italia: ſed tantum ἀνθρώπων ἀπογραφὴν ſive deſcriptionem capitum qua populorum ætates, ſuboles, familiæ, per dignitatis, ætatis, artium officiorumque diſcrimina in tabulas referebantur, bene videtur demonſtraſſe V. C. Jac. Perizonius diſſ. de Auguſtea Orbis terrarum deſcriptione. Eidem aſſentior πᾶσαν οἰκουμένην non de ſola intelligenti Judæa, ſed de toto Orbe Romano, verum eo, ut recte Grotius & in diſſ. de Jano reſerato p. 274. ſq. Clariſſ. Maſſonus, non peracto ſimul uno eodemque tempore, ſed cum Auguſtus omnem vim Imperii ſui pernoſſe vellet, per omnia regna & provincias conſtituit cenſum agi, modo hic ſcilicet, modo illic ut commodum erat: ideoque ut Dio quoque auctor eſt, ἔπεμψεν ἄλλους ἄλλη, ἵνα τε τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὰ τῶν πόλεων ἀπογραψαμένους. Tres vero Cenſus de quibus marmor Ancyranum & Svetonius cap. 27. ad Romam Urbem non ad Orbem Romanum pertinent. Idem Sveton. c. 40. *Populi cenſum vicatim egit.*

a) Secundi cenſus (qui etiam ad patrimonium & pecunias pertinebat) mentio Actor. V. 37. & apud Joſephum XVII. ult. & XVIII. 1 ubi Cyrenius ſive P. Sulpicius Quirinus, vir Conſularis, iterum à Cæſare in Syriam miſſus traditur ut antea hominum, ſic nunc τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος. A. U. C. 760. Confer Petrum Allixium diatriba de anno & menſe natali JEſu CHriſti, & de Quirinio illuſtris Noriſii Cenotaphia Piſana p. 313. ſeq. Ac Kev. D. Chriſtiani Frid. Borneri diſſ. de ſtatu Quirinii p. 27. ſeq. Lipſiæ 1709.

LEO ET ALEXANDER *in Novella T. I. Juris Graco Rom. pag.* 102.

Πᾶσα κήνσευσις ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἐκτεθεῖσα ὑποτελεῖς πάντας τοὺς ὁμογενεῖς παρεσκεύασεν, ἔθεν καὶ τὰ δημόσια τέλη ἀνεφύησαν.

Omnis censitio ab Augusto Cæsare facta universos ejusdem generis homines tributarios reddidit. Hinc & tributa publica nata sunt.

RATIONES ET BREVIARIUM IMPERII.

DIO *Lib. LIII. pag.* 517, ad A.U.C. 731.

Ὁ δ' Αὔγουστος ἐνδέκατον μετὰ Καλπουρνίου Πείσωνος ἄρξας, ἠρρώστησεν αὖθις, ὥστε μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶναι. Πάντα γὰρ ὡς καὶ τελευτήσων διέθετο, καὶ τάσγε δεχὰς, τούς τε ἄλλους τοὺς πρώτους καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἀθροίσας, διάδοχον μὲν οὐδένα ἀπέδειξε, καίτοι τὸν Μάρκελλον πάνυ προκριθήσεσθαι ἐς τοῦτο προσδοκώντων. Διαλεχθεὶς δέ τινα αὐτοῖς περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, τῷ μὲν Πείσωνι τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς προσόδους τὰς κοινὰς ἐς βιβλίον ἐσγεγράψας ἔδωκε, τῷ δ' Ἀγρίππᾳ τὸν δακτύλιον ἐνεχείρισε.

Augustus undecimum Consul cum Calpurnio Pisone, adeo gravi morbo decubuit, ut nulla salutis spes adesset: itaque omnibus ut fato concessurus dispositis, Magistratibus & Senatorum Equitumque primoribus ad se convocatis, nemine sibi successore constituto cum omnes putarent Marcellum ad hoc ab eo destinatum iri: postquam nonnulla iis de publicis negotiis exposuisset, Pisoni libellum, in quem exercituum & redituum publicorum indicem conscripserat, Agrippæ annulum tradidit. Ad hoc tempus pertinet quod est apud Sveton. cap. 28. *Magistratibus ac Senatu domum accitis RATIONARIUM IMPERII tradidit.* Sæpiusque hoc ab Augusto factum ac singulis annis, colligas ex Svetonii Caligula cap. 16, *RATIONES IMPERII* b) *ab Augusto PROPONI SOLITAS sed à Tiberio intermissas publicavit.* His non dissimile BREVIARIUM IMPERII, quod post Augusti obitum in Senatu recitatum narrant Svetonius Augusto cap. 101. *Tertio* (volumine) *BREVIARIUM TOTIUS IMPE-*

b) Laudant ex merito hoc Augusti institutum Lambecius lib. 2. de Bibl. Vindob. pag. 71. seq. & Jo. Christianus Neu, diss. de breviario Augusti Imp. Tubing. 1709. 4.

IMPERII (complexus eſt:) *Quantum militum ſub ſignis ubique eſſet, quantum pecuniæ in ærario & fiſcis, & vectigaliorum reſiduis. Adjecit & libertorum ſervorumque nomina, à quibus ratio exigi poſſet.* Corn. Tacitus l. Ann. cap. XI. *Cum proferri libellum, recitarique juſſit* (Tiberius:) *Opes publicæ continebantur, quantum civium ſociorumque in armis; quot claſſes, regna, provinciæ, tributa, aut vectigalia, & neceſſitates, ac largitiones. Quæ cuncta ſua manu perſcripſerat* Augustus, *addideratque conſilium coërcendi intra terminos imperii, incertum metu, an per invidiam.* Dio libro LVI. p. 591. Τὸ τρίτον (βιβλίον) τά τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ τῶν πρόσοδων, τῶντε ἀναλωμάτων τῶν δημοσιῶν, τό, τε πλῆθος τῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς χρημάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἐς τὴν ἡγεμονείαν φέροντα ἦν, εἶχε. *Tertius liber ſummam militum, redituum, impendiorum publicorum, pecuniæ in ærario & fiſcis, aliaque id genus ad Imperium pertinentia indicabat.* Etiam ORDINATIO COMITIORUM quam manu ſua ſcriptam Auguſtus reliquerat, memoratur à Vellejo lib. 2. c. 124.

E libro MSto in Bibl. Regia, cujus titulus:

Παλαιὰ λογαρικὴ Αὐγούστου Καίσαρος,

Antiquum Rationarium c) Auguſti Cæſaris.

Λογαριάζειν δὲ (ὀφείλεις) δώδεκα μιλλιάρια τῷ νομίσματι. ἤτοι μιλλιάριον ἔχειν φόλλεις κδ'. κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν τοῦ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

Duodecim milliaremſia pro nomiſmate computabis. Milliarenſe quippe viginti quatuor follibus æquivalet, ex antiqua Auguſti Cæſaris traditione.

XVIII. INDEX RERUM A SE GESTARUM.

SVET. AUG. *cap.* 101.

Altero (volumine) Indicem rerum à ſe geſtarum (complexus eſt) quem vellet incidi æneis tabulis, quæ ante Mauſoleum ſtatuerentur.

DIO

c) Prodiit deinde Græce & Latine in tomo quarto monumentorum Cotelerii, ſive Analectis Græcis, Monachorum Benedictinorum Pariſ. 1688. 4. cum verſione V. C. Bernardi de Montfaucon, pag. 325. & emendatius cum verſione Viri eruditiſſ. Joann. Friderici Gronovii ad calcem ejus librorum de ſeſtertiis pag. 712. Lugd. Batav. 1691. 4.

DIO *Lib. LVI. pag.* 591.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ ἔργα ἃ ἐπεπράξει πάντα, ἃ καὶ εἰς χαλκᾶς στήλας πρὸς τῷ ἡρῴῳ αὐτοῦ καθεῖσας ἀναγεγράφηναι ἐκέλευσε.

Altero enumeratio rerum à ſe geſtarum, quas incidi in columnas æneas ac ſtatui ante ſuum ſacrarium jubebat.

VELLEIUS *Lib. II. cap.* 39.

D. Auguſtus præter Hiſpanias aliasque gentes quarum titulis forum ejus prænitet, pæne idem, facta Ægypto ſtipendiaria, qvantum pater ejus Gallia, in ærarium reditus contulit.

ANCYRÆ IN SUBURBIIS.

AUGERIUS GISLENIUS BUSBEQUIUS *Epiſt. 1. legationis Turcicæ pag.* 86. A. C. clɔ lɔ LIV.

Ancyram venimus, manſione à CPoli XIX. Eſt id opidum Galatiæ, Gallorum aliquando ſedes Tectoſagum Plinio & Straboni non ignotum: quanquam illud fortaſſe, quod nunc exſtat, veteris opidi pars tantummodo fuerit. Canones Anquiram vocant. Hic pulcherrimam vidimus Inſcriptionem, & tabularum illarum quibus indicem rerum à ſe geſtarum complexus eſt Auguſtus, exemplum. Id quatenus legi potuit, per noſtros homines transſcribendum curavimus. Exſtat inciſum ædificii, quod olim fortaſſe Prætorium fuerat, diruti & tecto carentis, marmoreis parietibus, ita ut dimidia pars intrantibus ad dextram, dimidia ad ſiniſtram occurrat. Suprema capita fere integra ſunt, media lacunis laborare incipiunt: infima vero clavarum & ſecurium ictibus ita lacerata, ut legi non poſſint. Quod ſane rei litterariæ non mediocre damnum eſt à doctis merito deplorandum: idque eo magis, quod Urbem illam ab Aſiæ Communitate Auguſto dicatam conſtet.

CAROLUS CLUSIUS *Epiſtola ad Andream Schottum.*

Antonii Verantii, Archiepiſcopi Strigonienſis exemplar (quod, dum Caſarei Legati munere apud Turc. Imp. fungeretur deſcripſit) ſequutus ſum, uti ab ejus nepote Fauſto Verantio (qui nunc ſupremus Ungariæ Secretarius eſt) accepi anno 1576. *propterea verſuum in ſingulis paginis numerum, characterum formam,*

formam, vocabulorum diviſiones, atque interdum repetitiones, ut in ipſius exemplari erant, obſervavi, exiſtimans expreſſum eſſe ad normam Tabularum quæ Ancyræ ſunt. Verum alterum exemplar quod apud D. I. Sambucum poſtea vidi, nullum verſuum numerum, nihil quidquam ſimile obſervatum habere deprehendi. Anno autem 1584. proficiſcenti Conſtantinopolim, V. C. Lewenclavio cum Mag. D. Henrico de Lichtenſtain Cæſareo Legato, Verantii exemplar dedi, ipſum pro noſtra amicitia obnixe orans, ut ſi per occaſionem Ancyram proficiſceretur, diligenter cum Tabulis illis conferret, & an per omnia reſponderent, obſervaret. Ille quidem, ob gravem Legati morbum, quo etiam iſtic extinctus eſt, id præſtare non potuit: ſed binos Nobiles Germanos Byzantii invenit, qui ſuperiore hyeme Ancyræ fuerant, & quæ in Tabulis inciſa, diligenter exceperant. Cum iis contulit Verantianum exemplar, per omnia reſpondere deprehendit, niſi quod pro collega. *ſerie ſecunda verſu* 3. conlega *habuerunt, & in continuatione* 1. *ſeries oppoſito latere verſu* 10. quotieſcumque *pro* quocieſcumque. *Alioqui eorum exemplar minus integrum fuit Verantiano: corrumpuntur enim quotidie Tabularum characteres Turcarum militum inſolentia; præſertim cum Chriſtianos eas inſcriptiones excipere conſpiciunt, quod binis illis nobilibus Germanis deſcribentibus accidit.*

Cum illuſtris Heros Augerius Busbequius Viennæ ageret, meo rogatu omnes ſchedarum faſciculos evoluit, ut Ancyranarum Tabularum exemplar ab ipſo, dum Cæſ. Legatus ad Turc. Imp. eſſet, exceptum, inveniret, quod mihi traderet, ſed fruſtra: poſtea enim ſuccurrit, id alicui, cujus nomen excidiſſet, mutuo datum, & non reſtitutum. Illius ſane exemplar eo libentius habuiſſem, quoniam minus mendoſum exiſtimaſſem quam reliqua.

Jo. Leunclavius *in Pandectis Hiſt. Turcicæ pag.* 204.

Quodam in hiſtoriæ Græcæ libro, cujus quia perierat initium, ne quidem auctoris ſciri nomen poterat, legere memini, de Ancyrani municipii conditore Auguſto. Verbis ea referuntur hujusmodi: Κτίσας δὲ πόλεις, μίαν ἐν τῷ Πόντῳ, καὶ ἄλλην ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, καὶ ἑτέραν ἐν Συρίᾳ d) καταπεσοῦσαν ὑπὸ Θεομηνίας, ὀνόματι Σαλαμίνην, ἀνεγείρας ἐκάλεσε τὴν μὲν, Ἄγκυραν, διὰ τὸ μέσην αὐτὴν εἶναι τῶν δύο θαλασσῶν, τῆς τε Ποντικῆς καὶ τῆς Ἀσιανῆς. τὴν δὲ, Βόστραν, εἰς ὄνομα τοῦ κτίσαντος. αὐτὴν τετάρτην Βόστρου. τὴν δὲ, μετωνόμασε Διόσπολιν. Quorum hic ſenſus eſt: *Quum condidiſſet Auguſtus urbes, unam in Ponto, alteram,*

d) Κύπρῳ.

teram in Arabia; tertiam in Syria, e) *vi numinis irati collapſam, nomine Salaminen, reſtituiſſet: primam adpellavit Ancyram, hoc eſt ancoram, propterea quod eſſet medio ſita loco inter duo maria, Ponticum & Aſianum: alteram Boſtram, a prætore Boſtro, quem ſtructuræ præfecerat: tertiæ nomen in Dioſpolim mutavit.* BUSBEQUIUS, vir illuſtris, in itinerario meminit; hanc urbem ab Aſiæ communitate (τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας dixere Græci) Auguſto fuiſſe dicatam. Merito quidem id factum, ſi vel conditor, vel inſtaurator ejus erat Auguſtus. Ideoque non abs re voluit idem Auguſtus rerum ab ſe geſtarum, quas incidi Romæ duabus in aheneis pilis juſſerat, exemplar heic exſtare. Conſpiciuntur autem qualesquales hujus reliquiæ marmoreis inſculptæ parietibus ædificii veteris, quod ædem Apollinis fuiſſe putant aliqui, Busbequius prætorium. Id vero tam inſigne monumentum antiquitatis Romanæ, quia lector exiſtimare facile poteſt, a XXXIII. & amplius annis admodum eſſe deformatum, & ab infeſtis omni Græcæ Romanæque elegantiæ barbaris cottidie magis etiam lacerari ac dirui: placet eorum cauſa, qui antiquitatum vere magni æſtimandarum ſtudioſi ſunt, ſic expreſſum hoc loco ſubjicere; quemadmodum id temporis legatus Cæſaris Ferdinandi, maximæ vir dignitatis, ANTONIUS VERANTIUS Epiſcopus Agrienſis, per ſuos transſcribi curavit. Mecum vero communicabat ante profectionem ad Turcos noſtram, vir nobilis, & antiqua virtute ac fide, KARULUS CLUSIUS Atrebas, acceptum ab Antonii præſulis nepote, Fauſto Verantio: quorum omnium ſane mentionem fieri, viſum fuit æquiſſimum, uti conſervatorum fragmenti penitus aurei, quod cæli ac Turcorum injuriis expoſitum, ne ceteroqui nobis Ancyræ prorſus, ac brevi quidem pereat, haud absque cauſa metuendum. Sed reliquas tandem le naufragio tam præclari tabulas operis lector accipiat, ita dictis in parietibus exſtantes: ut dimidia pars intrantibus ædificium ad dextram, altera ſemet ad ſiniſtram offerat.

JOSEPHUS SCALIGER *Lib. V. de emendat. temporum pag. 444. ſeq.*

Extat Index rerum ab Auguſto geſtarum Ancyræ Galatiæ in lapides ſtelis inciſum: quem tumen in æneis tabulis ipſe Auguſtus incidi

e) *Cypro.*

incidi voluit, quæ ante Mauſoleum ſtatuerentur, teſte Suetonio, ut ipſe eum ſcripſerat paulo ante exceſſum ſuum, duobus Sextis, Apulejo, & Pompejo COSS. Poſt ejus deceſſum inciſus eſt in duobus aheneis pilis Romæ, cujus exemplar Roma Ancyram f) translatum: quod is locus communi totius Aſiæ delectus, in quo ad aram Genii Auguſti publice ſacrificaretur, ut in quibusdam locis Galliæ fiebat, puta Lugduni, & Narbone. In Edicto Auguſti pro Judæis apud Joſephum, libro x. ita legimus: τό, τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Γαΐου Μαρκίου Κενσωρίνου, καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα κελεύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ g) γενηθέντι μοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ασίας ἐν Αγκύρᾳ (male vulgo ἀγγύρᾳ) ἐὰν δέ τις παραβῇ τι τῶν προειρημένων, δώσει δίκην ἀ μετρίαν. ἐσηλογραφήθη ἐν τῷ Καίσαρος ναῷ. Extant igitur aliquot paginæ marmoreæ illius Indicis Ancyræ, quarum exemplar beneficio clariſſimi viri Augerii Busbekii huc delatum, diligentia Andreæ Schotti h) publicatum eſt primum. Deinde duo literarum noſtri ſeculi lumina Juſtus Lipſius, i) & Iſacius Caſaubonus k) illius defectus multos ſupplerunt, menda indicarunt, & ſuſtulerunt.

PITTO

f) Gothica direptione Urbis Romæ, alio translata (atque ita perlata Ancyram) opinatur Andreas Schottus. Credibilius autem Ancyranos qui Auguſti numen vivi colebant, mox poſt ejus obitum petiiſſe & impetraſſe à Senatu facultatem deſcribendi hunc indicem ſculptum in Mauſoleo Romano, ejusque exemplum ante fores heroi Auguſto Ancyræ conſecrati dedicandi, quod manu Græcorum linguæ Latinæ parum peritorum vel Romæ deſcriptum vel poſtea ſculptum Caſaubonus monuit. Nec aheneis pilis ut Romæ, ſed ſaxis inſculptum.

g) Caſaub. ἀνατεθέντι.

h) *A. Schottus* ad Caput primum Aurelii Victoris de Cæſaribus, Antwerp. apud Plantin. 1579. 8. Inde in editione Victoris Lugd. Batav. 1670. 8. & additis Lipſii & Caſauboni notis curante Sam. Pitiſco, Trajecti ad Rhen. 1696. 8. Poſt Schottum *Joannes Leunclavius* ex apographo quod ab Antonio Verantio acceperat, vulgavit in pandectis hiſtoriæ Turcicæ p. 205. ſeq Francof. 1588 4.

i) *Lipſius* in auctario ad Martini Smetii συναγωγὴν Inſcriptionum antiquarum, Lugd. Batav. apud Raphelengium Ao. 1588. fol. atque poſt Lipſium *Janus Gruterus* in theſauro Inſcript. Vett p. CCXXX. Heidelb. A. 1603. fol. *Janus Rutgerſius* in Variis Lect. p. 163. Lugd. Batav. 1618. 4.

k) *Caſaubonus* ad Svetonium Pariſ. 1606. 4. 1610. fol. & Argentor. 1647. 4. pag. 334. inde in editionibus Svetonii Grævianis & Pitiſcianis. Poſt hoſce viros doctos in illuſtran-

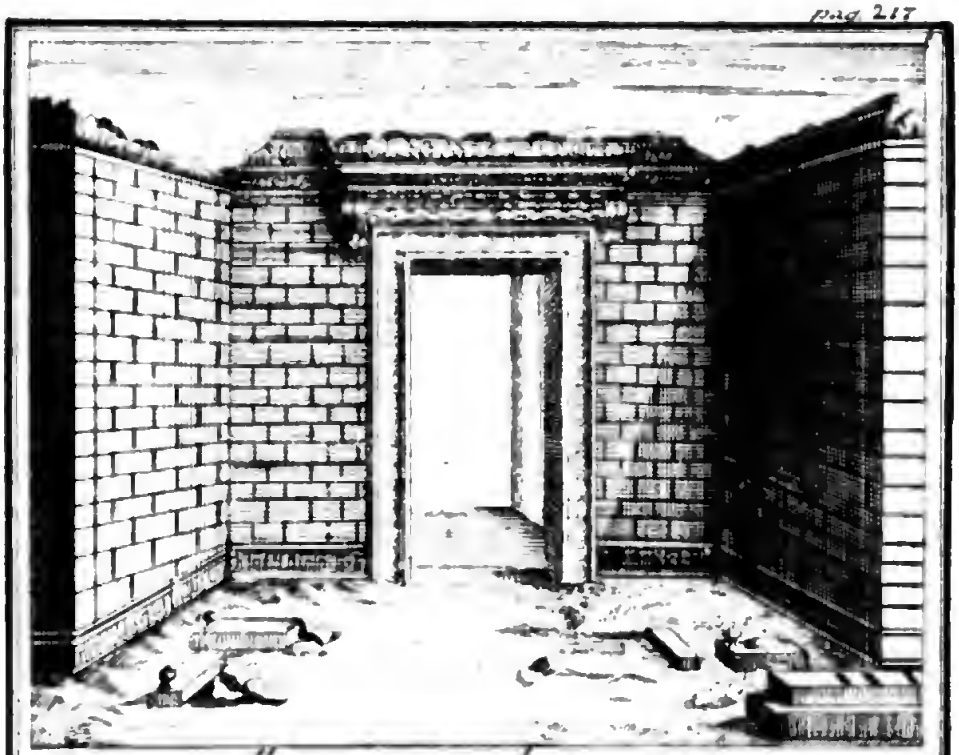

Monumentum Incranum.

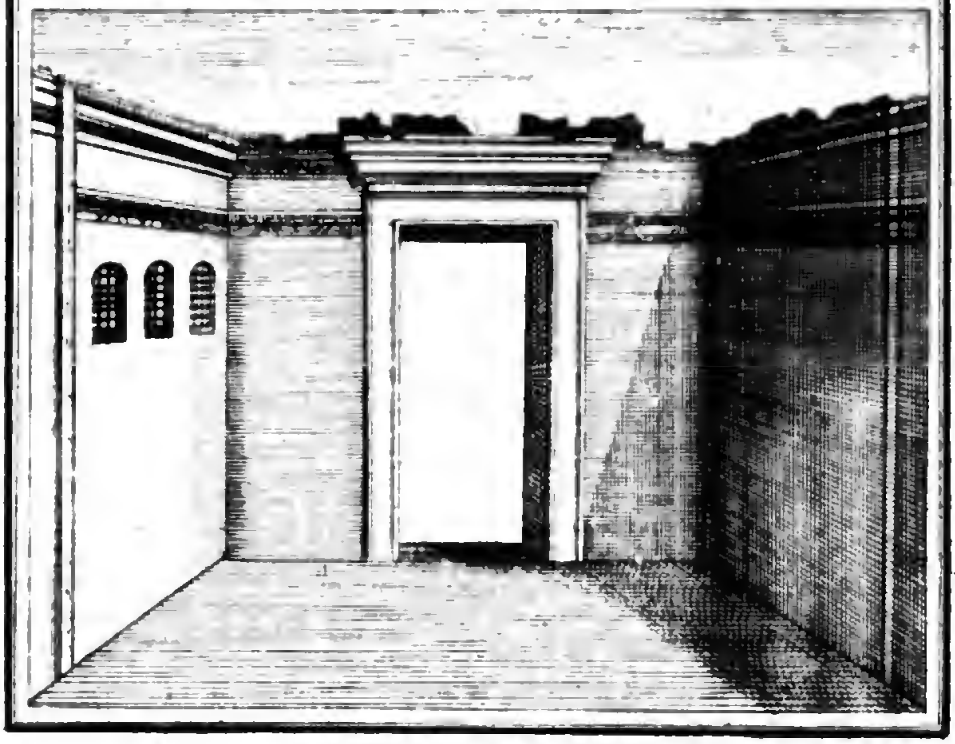

PITTO TURNEFORTIUS *itinere in Orientem, Gallice edito Epiſtola XXI, T. 2. pag. 178.*

L'Empereur Auguſte avoit ſans doute embelli Ancyre, puiſque *Tzetzes* l'en appelle le fondateur, & ce fut apparamment par reconnoiſſance que les habitans lui conſacrérent le plus grand monument qui ſoit encore en Aſie. Vous jugerez, Monſeigneur, de la beauté de cet édifice par le deſſein que vous m'avez ordonné d'en faire graver. Il étoit tout de marbre blanc à gros quartiers, & les encoigneures du Veſtibule qui ſubſiſte encore, ſont alternativement d'une ſeule piece à angle rentrant en maniére d'équerre, dont les côtez ont trois ou quatre pieds de long. Ces pierres d'ailleurs ſont attachées enſemble par des crampons de cuivre, comme il paroît par les trous où ils étoient enchaſſez; les maîtreſſes murailles ont encore 30. ou 35. pieds de haut. Pour

illuſtrando hoc monumento præcipuum fuit ſtudium V. C. *Jacobi Grœvii* qui nactus egregii hominis *Danielis Coſſonii* apographum diu in Oriente verſati & A. C. 1689. in vicinia Smyrnæ a piratis Algeritanis interfecti, nnn modo illud publicavit in memoria Coſſoniana Lugd. Bat. 1695. 4. ſed etiam ſuas divinationes notaſque præclaras addidit. Ex hac Gronoviana editione emendationes pleræque adſcriptæ in Opere *inſcriptionum Gruterianarum* recuſo Amſt. 1707 fol. *Joannes* quoque *Guilelmus Baierus*, hodie Altdorfinæ Academiæ gloria & decus, hiſtoriæ marmoris Ancyrani quam Jenæ 1703. admodum juvenis edidit, & Busbequianum & Coſſonianum exemplar integrum ſubjunxit. *Paulus* præterea *Lucas* itineribus in Orientem celebris marmor Ancyranum A. 1705. à ſe luſtratum deſcriptumque edidit cap. 16. T. 1. hodoeporici in Græciam, Aſiam minorem, Macedoniam & Africam, vulgato Gallice Pariſ. atque inde Amſt. 1714 12. p. 119 Denique *Pittonis Turnefortii* apographum audio vulgandum à nobiliſſimo viro *Edmundo Chishulle* in Antiquitatum Aſiaticarum reliquiis, quas poſt Inſcriptionis Sigeæ inſigne ſpecimen erudito orbi propediem eſt exhibiturus. Ejusdem Turnefortiani apographi meminit his verbis illuſtris Baro Ezech. Spanhemius diſſert. XII. de præſtantia numiſmatum edit. Amſt. 1717. fol. T. 2. p. 361. *Opportune contigit, ut haud ita pridem copia mihi ſit in Anglia metropoli facta à viro eruditiſſimo Monumenti Ancyrani, accurate denuo ac attente ad ipſum Marmor à celeberrimo Gallo medico, ac Botanicorum non tantum hac ætate, quod vel ex editis ejus in ea ſcientia commentationibus conſtat, principe, ſed earum quoque litterarum, quibus vulgo eruditi cenſentur, peritia haud vulgariter inſtructo, regnante* Tournebœnſii *deſcripti, atque eidem Smyrnæ tum agenti, quo illud aliquando publici juris ab ee fieret, exhibiti. Quod dum brevi facturus eſt vir eximius, una cum pluribus ineditis Græcis Inſcriptionibus, quibus nova & inſignis appendix fiet Marmorum Oxonienſium &c.*

la facade elle eſt entierement détruite, il ne reſte plus que la porte par où l'on entroit du Veſtibule dans la maiſon. Cette porte qui eſt quarrée, a 24. pieds de haut ſur 9. pieds 2. pouces de largeur, & ſes montans qui ſont chacun d'une ſeule piece, ſont épais de 2. pieds 3. pouces. C'eſt à côte de cette porte qui eſt toute chargée d'ornemens, que l'on grava il y a plus de dix-ſept cens ans, la vie d'Auguſte en beau latin, & en beaux caracteres. L'nſcription eſt à trois colomnes à droite & à gauche; mais outre les lettres effacées, tout eſt plein de grands trous ſemblables à ceux qu'auroient pû faire des boulets de canon; & ces trous que les Payſans ont fait pour arracher les crampons, ont emporté la moitié des caracteres. Les paremens de pierres ſont des quarrez barlongs fort propres, & d'un pouce de ſaillie. Sans compter le Veſtibule, cet édifice eſt dans œuvre de 52. pieds de long, ſur 36. pieds & demi de large. Il y reſte encore trois fenêtres grillées, de marbre à grands carreaux ſemblables à ceux de nos fenêtres. Je ne ſçai pas de quelle matiere ces carreaux étoient garnis, ſi c'étoit de pierre tranſparente ou de verre.

NONUMENTUM ANCYRANUM
quod brevi ante mortem poni fecit AUGUSTUS:

Ad fidem utriusque exemplaris

BUSBEQUIANI ET COSSONIANI

reſtitutum

V. C. JACOBO GRONOVIO.

PILÆ PRIORIS TABULA PRIMA.

Rerum. geſtarum. Divi. Auguſti. quibus. orbem. terrarum. imperio. Romano. ſubjecit. &. impenſarum. quas. in. rempublicam. populumque. Romanum. fecit. inciſarum. in. duabus. aheneis. pilis. quæ. ſunt. Romæ. poſitæ. exemplar. ſubjectum.

Annos. undeviginti. natus. exercitum. privato. conſilio. &. privata. impenſa. comparavi. per. quem. rempublicam. *dominatio-*

natione. l) factionis. oppreſſam. in. libertatem vindicavi-
*orna*tus. decretis. honorificis. m) *ab ſenatu.* in ordinem. ſum
n) *adlectus. ſed.* conſulibus. *mortuis. in. vacan*tem. locum. *exerci-*
*tus, im*perium. mihi. dedit. *ac. mox. turbata.* reſpublica. *Ventidio*
prætori. ſimul. cum. *Carrinate.* conſulibus. o) *factis. antea.* au-
tem. eodem. anno. me. *ſolutum. legibus.* p) conſulem. cum. *fe-*
ciſſet. &. triumvirum. reipublicæ. conſtituen*dæ.* . . .

Qui *in.* parentem. *conjurationis. ſocii. fuerant.* in. exilium. expuli.
judiciis. legitimis. q) vete*ri. jure.* poſtea. mecum. inferentis.
reipublicæ . . .

Arma. terra. marique. *Romana. ſig*naque toto. r) orbe. terrarum.
circumtuli. victorque. omnibus. *ſuperſtitib*us. s) civibus. peperci.
etiam. ex. il*luſtribus.* gentes. quibus. tuto. *licebat.* ſervari. quam.
excidere. t) m*alui.* milia. civium. Roma*norum. adacta.* ſacra-
mento. meo. fuerunt. circiter. *quingen*ta. ex. quibus. *deduxi.*
in. colonias. aut. remiſi. in. municipia. ſua. ſtipen*diis. ſolu*tis. mi-
lia. aliquanto. *plura. quam.* trecenta. u) iis omnibus. agro. *ad-*
ſignato. aut. pecuniam. *propriam.* dedi. naves. cepi. ſeſcentas.
*roſtrata*s. ſiquæ. minores. triremes. fuerunt.

l) Vellej. II. 60. *Aperte deinde Antonii ac Dolabellæ Conſulum ad nefandam dominationum erupit furor.* - - - - *Torpebat oppreſſa dominationi Antonii Civitas.* Gronov.

m) Ea ſunt quæ refert Dio p. 310. D.

n) Paulus Lucas: - - - - *cis in ordinem ſuum* - - - - *e Conſulibus* - - - -

o) A. U. C. 711. Apud Lucam eſt *Conſulibus ir* - - - -

p) Intellige de lege annali ætati Conſulum præſtituta. Nam cæteris omnibus legibus primum ſolutus fuit A. U. C. 730. *Gronov.* Vide Dionem p. 320. ſq. 518.

q) Sueton. Auguſt. c. 10. *Conſeſtim ut Apollonia rediit, Brutum Caſſiumque & vi nec opinantes, & quia proviſum periculum ſubterfugerant, legibus aggredi reosque cadi abſentes deferre ſtatuit.* De veteri jure conſules dicta ad Cœlii Epiſtolam inter Ciceronianas lib. VIII. 8. *Gronov.* Paulus Lucas habet: *Judiciis legitimis ultus oſtiabilium inferentis Reipublicæ.* Ubi *ultus* rectum videtur, & *inferentis* pro *inferentis* exitium.

r) Idem Lucas: *lia terra* - - - *mar* - - - *toto in orbe terrarum* - - - -

s) Lucas: *omnibus.*

t) id. *occidere.*

u) Lucas: *& iis.*

Bis. ovans. triumpha*vi.* x) *tris. egi. cu*rulis. triumphos. & appella*tus. vicies. & ſ*emel. y) imperator. *cum. plu*ris. triumphos. mihi. *Senatus. decreviſſet. ſem*per. *tantum. lau*rus. depoſui. in. Capitolio. . . . voque bello. nunc*iato*. . . . . tis. ob. res. a*mpl*as. per. duces. ac. lega*tos. auſpiciis. *meis.* terra. ma*rique.* proſpere. geſtas. qu*inquagies. et. quin*quiens. decrevit. ſenatus. ſup*plicationes.* . . . dum. eſſe. z) . . . . quo. ſenatu. conſulto, publicatum. a) eſt. fuere.

PILÆ PRIORIS TABULA SECUNDA.

Patriciorum. numerum. auxi. conſul. quintum. b) juſſu. populi. &. ſenatus. ſenatum. ter. legi. c) &. in. conſulatu. ſexto. d) cenſum. populi. conlega. M. Agrippa. egi. Luſtrum. poſt. annum. alterum. &. quadragenſimum. e) feci. lege. f) quo. luſtro. civium. Romanorum. cenſita. g) ſunt. capita. quadragiens. h) centum. milia. &. ſexaginta. tria. milia. *Alterum.* Conſulari. cum. imperio. luſtrum. i) ſolus. feci. Cenſo*rino.* *&. Aſi-*

x) Sueton. Auguſto c. 21. Loquitur ita etiam Vellejus II. 122. *ordinatisque rebus Orientis, ovans triumphare debuerit.* Et Valerius Max. II. 8. *Neq; aut ovans aut curru triumphavit.* Gronov.

y) Tacitus lib. 1. Annal. de Auguſto: *Numerus Conſulatuum celebratur quo Valerium Corvinum & C. Marium ſimul aquaverat: Continuata per ſeptem & triginta annos Tribunitia poteſtas: nomen Imperatoris ſemel atque vicies partum.* Numus apud Mediobarbum p. 42 IMP. CÆSAR. DIVI F. AUGUSTUS IMP. XXI. PONTIF. MAXIM. TRIBUN. POTEST. XXXVII.

z) Paulus Lucas: *Supplicandum eſſe Diis immortalibus - - - r*

a) *id. ſupplicatum eſt.* Sequitur ibi: *indio - - - - ve - - - - um rec - - - aut r * - - am - - - - ter decies - - - - a potes - - - meia - - -*

b) U. C. 725 Vide quæ viri docti ad Tacitum XI. Annal. 25.

c) U. C. 725. 736. 741. Sueton c. 35.

d) U. C. 726. Euſeb. Chron. ad num. MDCCCCLXXXIX. *Cenſu Roma agitato inventa ſunt Civium Romanorum XLI. centena & LXIV. millia.*

e) Tot anni ſunt à noviſſimis Cenſoribus Cn. Centulo & L. Gellio A. U. C. 684. Conſer Lipſium lib. 1. elect. cap. 27.

f) Ita Gronovius Pater ad Livii lib. 1. 44 pro *legi.* Apud Paulum Lucam plane omittitur.

g) id. *cenſa.*

h) Pro *quadragies*, ut ſupra, *quinquiens*, atque inferius *miliens* pro millies, *ſeſcentiens, viciens, quinquiens.*

i) A. U. C. 746. Vide tamen quæ notat V. C. Jo. Maſſon in Jano reſerato p. 280. ſq.

& Asinio. cos. quo. lustro. censa. sunt. civium. Romanorum. *capita.* quadragiens. centum. milia. &. ducenta. triginta. tria. *milia. Tertium. item.* consulari. cum. imperio lustrum. k) conlega. Tib. Cæsare. feci. Sex. Pompejo. &. Sex. Appulejo. Cos. quo. lustro. et*iam. censa sunt.* Romanorum. capitum. quadragiens. centum. *milia* &. *septua*ginta. & septem. milia. l) Legibus. no*vis. latis.* exempla majorum. exo-

 lescen-

k) U. C. 767. Sveton. c. 97.

l) Hunc vero numerum tertii census qvum edere videatur ipse Augustus, idque paulo post eum peractum, atque etiam potuerint diu eruditi eum legere in aheneis pilis Romæ positis, tamen variant ac mutant mirifice posteri. Tractavit frater meus Laur. Theodorus Gronovius in Bibliotheca Medicæa volumen, in quo erant aliqua Flori Annæi, ita ut post bellum Gallogræcum sequeretur contracta in brevissimum epitome rerum deinde gestarum, tandem hisverbis sequentibus: *Censum Romæ cum Tiberio agitans invenit hominum nonagies trecenta LXX. millia, omnemque orbem venientis ihn* XPt *notum pacatum censeri præcepit.* Quod notabile, idem hic fere numerus, qui exstat apud Eusebium in Chronicis, ubi inventa dicuntur supra nonagies sexcenta & septuaginta hominum millia; sic scriptum in optimis & antiquissimis libris invenire se testante Vossio Isaaco de magnitudine veteris Romæ pag. 30. qvum Scaliger edat, *hominum nonagesies tercentena milia*, quem numerum immanissimum vocant & Scaliger & Casaubonus; in Pigianis fastis ex eodem Eusebio nonagies ter centena & septuaginta millia. Sed id prorsus in Vossiano incredibile, in censu non accurate expressum fuisse numerum, quam potius supra certum numerum homines inventos esse. Utique probabile non est ab Eusebio ita scriptum, apud quem toties ante velut per formulam *descriptione Romæ facta inventa tot millia* non *inventa supra tot millia*, quod foret incertum. Deinde idem iste numerus ad veritatem exactus vix dici aut credi potest, quum ipse Princeps Augustus, quo præfide collecta est summa, certum & alium proferat, cui parem scripsit Suidas ab eodem Vossio allegatus. Αυγοῦστος Καῖσαρ δόξαν αὐτῷ πάντας τὴς οἰκήτορας τῶν Ρωμαίων κατὰ πρόσωπον ἀριθμεῖν, εὑρίσκονται οἱ τὴν Ρωμαίων οἰκοῦντες τετρακόσιαι δέκα μυριάδες καὶ χίλιοι δεκαεπτὰ ἄνδρες. Hunc numerum sic Latine effert Vossius, *undecim millia & septendecim supra quadragies centena hominum millia, sive, ut ipse Suidas loquitur, myriades* CCCCX, *& insuper* MXI. An in Anglia, ubi hæc edidit, sic rationes duci audierit nescio. Certe ego illa postrema millia undecim expedire ex illis Græcis nequeo. Certe Suidæ numerus colligit quadragies semel centena & unum millia & septendecim, non quadragies centena & undecim millia ac septendecim. ut Vossianus prior; non quadragies semel centena & unum millia ac undecim, ut posterior. Et cur non advocat etiam illos δεκαεπτὰ? Quin etiam, ne quid huc pertinens omittatur, Scaliger ad Eusebii Chronica num. MMXXVIII. ita citat obiter supplens partim ex se, partim ex Lipsio. *cum nuperrime.*

leſcentia. jam. ex. noſtro. *uſu. etiam. privatim.* avitarum. m) rerum. exempla. n) *imitanda. propoſui.* *)

PILÆ PRIORIS TABULA TERTIA.

\- - - *Cajum. & . Lucium. filios. meos.* honoris. mei. cauſa. ſenatus. populusque. Romanus. annum. quintum. &. decimum

perrime. luſtrum. egi. *conſule. Tiberio. Sext. Pompejo. & Sext. Apulejo. cos. quo. luſtro. Rom. capitum. quadragies. centum. milia. triginta. & ſeptem.* cenſa. ſunt. concipitque in numerales notas 4137000. Primum has ipſas miror: nam certe, qui numeros noverunt, dictant mihi oportuiſſe in hunc modum concipi 4037000. Deinde ex hac Saligeri citatione patet, unde Caſaubonus & repleat *triginta* & pronuntiaverit τὸ *millia* poſt vocem *ſeptem* vacare, non enim ſolere addi a Latine loquentibus: etſi mox ſe quodammodo inlúbeat. Triginta autem cum reponunt, nequeo vitio vertere, qvum tot dictaverit vulgatum . . . . *iginta.* Sed qvum prius I non agnoſcatur à Coſſoniano, acceſſi ad *ſeptuaginta* Euſebii & voluminis MSti, quod citavi etiam metuens ne adhuc numerus exciderit. *Gronovius.*

m) Paulus Lucas: *multarum.*

n) Sveton. c. 31. 89. Horatius IV. 15.

Et veteres revocavit artes
Per quas Latinum nomen, & Itala
Crevere vires, famaque & Imperii
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis, ab Heſperio cubili.

*) Hoc loco plura longe apud Paulum Lucam ſequuntur, à cæteris omiſſa, per verſus XXXI. in quibus ſingulis prior dimidia pars deeſt, huuc in modum: - - - - *ntes & Sacerdotes* - - - - *n. tis* - - - - *eſec* - - - - - *quattuor ampliſſima Colle* - - - - *mperam & municipi* - - - - *m. uni* - - - - *apud omnia pulvinaria provale* - - - - *nſum eſt in Saliare carmen & Sacroſan* - - - - *ve* - - *trea* - - *tribunitia poteſtas mihi* - - - - *mus* - *nſiterem in* - - - - *dotium differente mihi quod pater meus* - - - - *ſacerdotium aliquot poſt annos eo mor* - - - - *curaverat cum jam ex Italia* - - - - *udin quanta Roma nun* - - - - *Sulpicio & Valgio Conſulibus* - - - - - *dii honoris & virtutis ad potam* - - - - *natus conſacravit, in qua ponit* - - - - *anniverſarium ſacrificium facere* - - - - - *r* - - - *t* - - *in urbem ex* - - - - - *avit* - - - - *pars* - - - - *& prin* - - - *a mihi* - - - - *enos* - - - *ra* - - - - *nia Gal* - - - *ovincis Pros* - - - - *nep. qu.* - - - *aram* - - - *reditu meo conſecrandum ad eam* - - - - *magiſtratus & S. C.* - - - *innui C. P.* - - *cuſſum*

mum. agentis. o) conſulis. deſignavit. ut. eum. magiſtratum. inirent. poſt. quinqennium. &. ex. eo. die. quo. deducti. erunt. p) in. forum. ut. intereſſent. conſiliis. publicis. decrevit. ſenatus. equites. autem. Romani. univerſi. Principem. juventutis. utrumque. eorum. q) parmis. et. haſtis argenteis. r) donatum. appellaverunt.

Plebei. Romanæ. viritim HS. trecenos. s) numeravi. ex. teſtamento. patris. mei. &. nomine. meo. quadringenos. *) ex. bellorum. manibiis. t) conſul. quintum. u) dedi. Iterum. autem. in conſulatu. decimo. x) ex. patrimonio. meo. iis. y.) quadringenos. congiari. viritim. ter. numeravi. z) &. conſul undecimum. a) duodecim. frumentationes. frumento. privatim. coempto. emenſus. ſum. &. tribunicia. poteſtate. duodecimum. b) quadringenos. nummos. tertium. viritim. dedi. quæ. mea. congiaria. pervenerunt, c) *ad. ſeſtertium.* d) milia. nunquam

ſum eſſ . - - - - er totum i . . . . populi Roman . . . . ax
cum pi . . . . o . nas cef . . r . . bis omnino clauſum . . . ſe prodatur m . . prater me principem . . Ladendum eſſe . . io . . meos quo - . ſuo. . . mihi eripuit eorum Cajum & Lucium Cæſares

o) U. C. 749. 752. Conferendus eminentiſſ. Noriſius ad Cenotaphia Piſana.

p) Paul. Lucas: *ſunt.*

q) Triſtan. T. I. p. 139. & Ezech. Spanhem. T. 2. numiſm. p 361. ſq. ubi refellit Coſſonium qui ſupplevit: *Principem Juventutis Romanorum.*

r) Numiſmata Ducis Croyiaci Tab. XII. n. 2.

s) Sveton. Cæſare c. 83. Auguſto c. 41.

*) Dio, κατὰ ἑκατὸν δραχμάς.

t) Sic exemplar noſtrum & infra ſæpius, quum vulgo manubiis. Etiam *ſimus* Auguſtus ponebat in ſcribendo pro *ſumus*, teſte Svetonio c. 87. Etiam Achilles Statius ad Svetonii claros Rhetoras ſic notat *contibernali* ex veteri monumento *Gronov.*

u) U. C. 725. x) U. C. 730.

y) Præceſſit, *Plebi Romanæ.* Similis ſyllepſis numeri infra, *plebi, qua acceperunt.* Pro *quadringenis*, Paulus Lucas ſemper habet *quadrigenos.*

z) V. C. Jacobus Perizonius diſſ. de morte Judæ p. 84. legit, *Pernumeravi.* Atque ſic etiam exhibet Paulus Lucas. a) U. C. 742.

b) U. C. 731. Sveton. c. 41.

c) *Pervenire* proprium apud Romanos de computo rationum, quo alludere videtur Petronius cap. 40. *ſi ad trecenties HS. ſalvus pervenero. Gronov.*

d) Paulus Lucas diſerte habet *ium*, unde nec Gronovii *nummum* locum habet, nec Perizonii & Oudanii *hominum.*

quam. minus. quinquaginta. &. ducenta. Tribunitiæ. poteſtatis. duodevigenteſimum. e) congiari. trecentis. &. viginti. milibus. plebis. urbanæ. ſexagenos. denarios. viritim dedi & *cuivis*. f) militum. meorum. ex manibiis. conſul. quintum. viritim. millia. nummum. ſingula. dedi. Acceperunt. id. triumphale. congiarium. g) in. coloniis. hominum. circiter. centum. &. viginti. millia. Conſul. tertium. decimum. h) ſexagenos. denarios. plebei. quæ. tum. frumentum. publicum acceperunt. i) dedi. Ea. milia. hominum. paulo. plura. quam. ducenta. fuerunt.

Pecunia. *quam. pro.* agris. quos. in. conſulatu meo. quarto. k) &. poſtea. conſulibus. M. *Craſſo.* &. Cn. Lentulo. Augure. l) adſignavi. militibus. ſolvi. municipiis. *pacto ſeſtertium.* circiter. miliens. m) fuit. quam. *pro. agris.* Romanis. prædiatoribus. numeravi. ea. circiter. bis. miliens. &. ſeſcentiens. quod. pro. agris. provincialibus. ſolvi. id. primus. &. ſolus. n) omnium qui. deduxerunt.

Co-

e) U. C. 750 Tribunitiæ poteſtatis numerus ſignatur illis tantum annis in quibus Conſul Auguſtus non fuit. Paulus Lucas: *duodevicinſimum.*

f) Legebatur antea *quinii*, pro quo corrupto haud dubie, Caſaubonus *quinquaginta millibus*. Viro docto in Bibl. ſelectæ To. VIII. pag. 331. placet *veteranis militum meorum.*

g) Nota congiarium dici etiam de eo quod tribuitur militibus, ut apud Curtium VI. 2 10. *Gronov.*

h) U. C. 752.

i) τὸ σιτοδοτηθέντων πλῆθος Dio p. 554. Syllepſis numeri, cujus plura exempla dat Gronovius pater de pecunia veteri lib. 2. cap. 4.

k) U. C. 724. Sveton. cap. 17.

l) U. C. 740. Dio p. 538. de Auguſto: πολλὰ μὲν ἀναλώσας ὡς ἐκάστοις, πολλὰ δὲ καὶ παρ' ἑτέρων λαβών &c.

m) Paulus Lucas. *Sexageſieni. milliens . . . . quam colla . . i . . prad . . numeravi.*

n) Jocus Luciani To. 1 pag. 1009. ὅτι μόνος καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐξ ἁπάντων Διαλεκτικῶν ἔφη, καὶ μὴν εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος· εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος. Ita tamen loquuntur ſcriptores, ut Dio LIII. pag. 517. πρῶτοι μὲν δὴ Ῥωμαίων ἔτοι, νομίζω δὲ ὅτι καὶ μόνοι. Inſcriptio Athenienſis in Itinerario Sponii: Μαρκος Τυλλιος Απαμευς της Βιθυνιας Αθηναιος Κεκροπιδος Σημαναιος μονος καὶ πρωτος των απ' αιωνος πυκτων. Et inter Arundeliana: Γ. Αυτ. Σεπτι-

Colonias. militum. o) in. Italia. aut. in. provinciis. ad. memoriam. ætatis. meæ. feci. &. poſtea. *Tib.* Nerone. &. Cn. Piſone. conſulibus. p) item. Vet. Antiſtio. & D. Lælio. Conſulibus, q) &. C. Calviſio. &. L. Paſſieno. cos. r) &. *Cn. Lentulo.* &. M. Meſſalla. conſulibus. s) &. L. Caninio. &. Q. Fabritio *conſulibus.* t) *veteranis. quos. identidem.* emeriteis. u) ſtipendiis. in. ſua. municipia. *remiſi. præmia. ære. nu*merato. ter. ſolvi. x) quam in. rem. ſeſtertium. milia. . . impendi.

Quater. pecunia. mea. juvi. y) ærarium. ita. ut. ſeſtertium. miliens &. *viciens.* quinquiens. adeo. ſoluti. præerant z) ærario. detulerim. &. M. Æmilio. &. L. Arruntio. cos. a) *in* ærarium. militare quod. ex. conſilio *uxoris. Liviæ.* b) *inſtitui. ut. inde.* præmia. darentur. militibus. qui. viginti. *ſtipendia.* emeruiſſent. HS. miliens. &. ſeptingenties

. . . . . eo. detulic)
. . . . . centum. milibus. hominum

Σεπτιμιῳ Ποπλιῳ Περγαμηνῳ καὶ Σμυρναιῳ καὶ Αθηναιος καὶ Εφεσιος Κιθαρῳδῳ μονῳ καὶ πρωτῳ των απ αιωνῳ νικησας

o) Sveton. cap. 46. p) A. U. C 747.

q) 748. r) 750. s) 751. t) U. C. 752.

u) *Emeriteis* habet noſtrum exemplar, ut in columna roſtrata *caſtreis*, in Varrone *Libyceis*, & in Auguſti arcu Ariminenſi *Celeberrimeis Italiæ vicis conſitis*: in Faſtis Capitolinis *De Etruſceis, Gallis*: in Cenotaphia Piſano *de victeis gentibus*;

x) Paulus Lucas *perſolvi.*

y) Sic Tacitus 2. Annal. 48. dixit *nobilitatem pecunia juvandam*, & 4. Annal. 64. *ignotos etiam & nuper adſcitos munificentia juverat.* χρήματα χαρίσασθαι dixit Dio initio libri LIII. Idem pag. 497. ἐπειδὴ χρημάτων τῳ δημοσίῳ ἐδέησεν, ἐδανείσατό τινα καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. *Gronov.*

z) Adeo ſolute præerant ærario ante curam ejus ab Auguſto duobus prætoribus demandatam, apud Dionem p. 497. *Gronov.* Sed cum non credibile ſit Auguſtum voluiſſe Quæſtores in hoc monumento reprehendere, aſſentior Viro docto qui Tom. VIII. Bibl. ſelectæ celeberrimi Clerici pag. 329. pro verbis *adeo ſoluti præerant*, legit: *ad eos qui præerant.* Paulus Lucas habet: *ad eos ut præerant.*

a) U. C. 759.

b) Vide Dionem pag. 558. 565. licet ſuaſerit etiam Mæcenas. id. p. 483. Apud Paulum Lucam hic locus ita legitur: *quod ex Conſilio . . . . conſtitutum eſt ex* quo *præmia* &c.

c) Paulus Lucas habet: *eo detul . . . . . m . . . plent vic . . . .*

nies

. . . . . o. . fru. . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . Cn. &. P. Lentule. . . . ; ules
fuerunt. cum. d. . . . . cerent.

PILÆ POSTERIORIS TABULA.

Curiam. &. continens. *ei.* Chalcidium. †) templumque. Apollinis. in. Palatio. cum. porticibus. d) ædem. Divi. Julii. Lupercar. porticum. ad. circum. Flaminium. quam. ſum appellari paſſus. ex nomine. ejus. e) qui priorem. eodem. in. ſolo. fecerat. Octaviam. pulvinar. ad. Circum. Maximum. ædes. in Capitolio. Jovis. Feretrii. &. Jovis. Tonantis. ædem. Quirini. f) ædes. Minervæ. g) &. Junonis. Reginæ. &. Jovis. Libertatis. in. Aventino. ædem. Larum. in ſumma. ſacra. via. ædem. Deum. Penatium. in. Velia. ædem. Juventatis. ædem Matris. Magnæ. in Palatio. feci.

Capitolium. h) &. Pompejum. theatrum. utrumque. opus. inpenſa. grandi. refeci. ſine. ulla. inſcriptione. nominis. mei. Rivos. aquarum. in. pluribus. i) locis. vetuſtate. labentes. refeci. & aquam. quæ. Marcia. appellatur. duplicavi. k) fonte. novo. in. rivum. ejus. inmiſſo. Forum. Julium. &. Baſilicam quæ.

ules fuerunt tum d . . cerent . . . . centum millibus H . . . . nai . . . . ibus . . . . . .

†) Dio pag 459.
d) Sveton. cap. 29.
e) Cn. Octavii.
f) Dio pag. 534.
g) Vitioſe antea, *ades Mundo.* Nullus enim *Dei Mundi* cultus apud Romanos. Nota ſunt Tulliana ex lib. 3. de natura Deor. cap. 9. *Gronov.*
h) Legebatur antea *Sertorium*, pro quo Caſaubonus malebat *Diribitorium* de quo Dio pag. 553. Jac. Gutherius *Stat. Taurum.*
i) *Compluribus*, Paulus Lucas.
k) Julius Frontinus de aquæductibus Urbis Romæ pag. 48. *Auguſtus in ſupplementum Marciæ, quoties ſiccitates egerent auxilio, aliam ejusdem bonitatis, opere ſubterraneo perduxit usque ad Marciæ rivum, qua ab inventore appellatur Auguſta.* Idem p. 53. Auguſtæ fons, quia Marciana ſibi ſufficere apparebat, in Claudiam derivatus eſt.

quæ. fuit. inter. ædem. Caſtoris. &. ædem. Saturni. cæpta. profligataque. opera. a. patre. meo. perfeci. &. eandem Baſilicam. conſumptam. incendio. ampliato. ejus. ſolo. ſub. titulo. nominis. filiorum. *Caji. &. Lucii. renovavi.* &. ſi vivus. non. perfeciſſem. perfici. ab. heredibus. *meis. curavi.* . . . . . vinti. l) octoginta. templa. Deûm. in. urbe conſul. . . . . refeci. nullo. prætermiſſo. quod temp. m) . . . . et. . .

Privato. ſolo. *comparato.* n) Martis. Ultoris. templum. forumque. Auguſtum. *exſtruxi. ſed.* et. templum. Apollinis. o) in. ſolo. magnam. partem. *etiam. ab. privatis.* empto. feci. quod. ſub. nomine. M. Marcelli. p) generi. nitefcit. *Dona.* demum Maricis. q) in. Capitolio. &. in. æde. Divi. Julii. &. in æde.

l) Paulus Lucas *quo & octoginta.* . . . . .

m) id. *Conſul* . . . . *ſhivatus refeci*

n) *id quod temp.* . . . *mn.* . . . . *m.* . . *iruminea a.* . . . : *bi* . . . *pratex.* . . . *iume* . . . *linn.* . . *lum.* . . vel *conſecrato.*

o) Paul. Lucas: *theatrum ab ade Apollinis.* Miror ab nullo iſtud Apollinis templum in foro Auguſti apud Martem Ultorem memorari : tantum conſtat ex Plinio lib. VII. c. 53. Apollinem eboreum fuiſſe, qui ejus ætate erat in foro Auguſti. *Gronov.*

p) Sueton. c. 29.

q) Paulus Lucas: *Dom.* . . . *Maniciis.* Antea legebatur *Maniciis.* Et non poteſt videri abſonum, quum Summanus in Capitolio ædem habuerit, & jam Lemures obtinuerint ſua Lemuralia, Febris quoque occupaviſſet Palatium, Manes denique eodem honore uſos, ut vult nobis perſuadere Busbequianum exemplar. Sed etiam novimus Manes extra urbem cultos : & ſi habuerunt templum, idque in Capitolio, id potuerit negare Symmachus, non noviſſe Prudentius ? In noſtro eſt, ut cernis. Unde poſſet videri Cæſarem hic agere de eo, quod etiam teſtatus fuit Suetonius cap. 30. ædes ab eo refectas & ceteras opulentiſſimis donis adornatas : utpote qui in cellam Jovis Capitolini ſedecim milia pondo auri gemmasque ac margaritas quingenties HS. una donatione contulerit. Ac ſi vellet *dona demum in atriis in Capitolio* &c. Sed mihi videtur ad lucem temporis noſtri vix poſſe quidquam elegantius produci, quam beneficio Coſſonii nanciſcimur. Nam in apographo noſtro patet prorſus legi debere *Maricis.* Maricam enim Nympham Laurentem nominarat Vir-

Apollinis. &. in. templo. Martis. Victoris. r) conſecravi. quæ mihi. conſtiterunt. incirciter. s) miliens. Auri. coronarii. *pondo.* triginta. &. quinque. milia. municipiis. &. coloniis. Italiæ conferentibus. ad. triumphos. meos. quintum. conſul. remiſi. &. poſtea. quotiescumque. Imperator. *appellatus. ſum.* aurum coronarium. non. accepi. decernentibus. municipis. t) . . . . adque antea. decreverant.

Sepe. Spectacula. u) gladiatorum. dedi meo. nomine. &. quinquiens filiorum. *meorum. &.* nepotum. nomine. quibus. muneribus *pugna-*

Virgilius: eam ſequentes dubitarunt Circen an Venerem intelligerent. Servio vel hanc intelligente vel poeticam in ea licentiam, Laurente Marica ſumpta pro Minturnenſi. Hanc opinior quoque poſtea accepiſſe ſedem in illo Capitolio, quod curiam Deorum interpretatur Tertullianus, ſed in plurali numero, perinde ut Veneres complures diſtinguuntur, & Marcias factas, ſicut quum alibi Levæ fanum agnoſcatur, alibi Sulevæ honorantur ſub titulo Matrum. Hæc celeberrimi Gronovii obſervatio non placet viro docto in Bibl. ſelecta T. VIII. pag. 335 qui non magis putat dici poſſe *conſecravi Martes* quam *conſecravi Veneribus*. Hic itaque legendum conjicit: *Dona demum ex Manibiis*, ut ſupra, pag. 223.

r) Sic quoque Coſſonii charta. Unde nihil facilius levinsque eſt, quam cogitare de Marte Ultore, ut facit Lipſius. Nimium celebris ille fuit ſub Auguſto, quam ut non ſtatim iſte menti ſuccurreret, & ubilibet prompte inculcaretur: & nec ipſe Auguſtus in hac recenſione rerum ſuarum eum ponere aliquoties omiſit; ut mirer rationem Juſti Ryequii in ſcripto de Capitolio hæc citantis & cognomen hoc penitus negligentis. Qvum autem ex fide utriusque chirographi credi oporteat in lapide ipſo exſtare *Martis Victoris*, licet hujus mentionem in nummis Auguſti etiamnum notis non habeamus, immo ex Galbæ & mox Vitelli aliorumque Inſequentium nummis primo eum ſpectemus, (& ex veteri Inſcriptione apud Reineſium p. 113.) non dubito tamen ita illum diu Romæ, ubi varia templa ejus conſtat extitiſſe, cultum fuiſſe, ut in hujus etiam velut patentis Romanorum templo aliqua pretioſa conſecraverit hic Princeps. Commendaverit Romanis ſuum Ultorem; id minime vetat dediſſe etiam aliquid vetuſtiori Victori, ſicut & Soſi donum dediſſe teſtatur vetus inſcriptio, & haud dubie multis aliis diis. Certe non temere id mutem, & in indicibus Inſcriptionum Gruteri tum hinc ille Mars Victor oſtentatur, tum ex aliis lapidibus, quorum ætatem quis indicabit? Manes in Capitolio cultos omittunt. *Gronov.*

s) Paulus Lucas *HS circiter ſexque ſcribit.*

t) Paulus Lucas: *& ea. . . . . .*

u) Id. . . . *nus gladiatorum.*

*pug*naverunt. x) . . . . . .
. . . decem . . . . . .
Sequuntur ſeptem verſiculi penitus eraſi.

*venationes. beſtia*rum. Africanarum. y) meo. nomine. aut. filiorum. meorum. &. nepotum in circo. aut. in. foro. aut. in. amphitheatris. z) populo. dedi ſexiens. &. vigiens. a) quibus. confecta. ſunt. beſtiarum. circiter. *trecenta*. b) *milia*. &. quingenta.

Navalis. prælii. c) ſpectaculum. populo. *dedi. circa. Tiberim.* in. quo loco. nunc. nemus. eſt. Cæſarum. cavato. ſolo. in. longitudine. mille. &. octingentos. pedes. in. latitudine. *erant. mille. &.* ducenti. in. quo. triginta. roſtratæ. naves. triremes. *&. quadriremes.* plures. *autem.* minores. inter. ſe. conflixerunt. *Atticis. &. Perſicis.* d) claſſibus. Pugnaverunt. præter. remiges. milia. hominum. . . circiter.

In. templis. omnium. civitatum. Peloponneſi. &. Aſiæ. victor. ornamenta. repoſui. quæ. ſpoliatis. templ*is*. *M. Antonius.* cum quo. bellum. geſſeram. privatim. poſſederat. Statuæ. pedeſtres. &. equeſtres. &. in. quadrigeis. argenteæ. ſteterunt. in urbe VXC. e) circiter. quas. ipſe. ſuſtuli. exque. ea. pecunia

 dona.

x) Paulus Lucas: *b . . . decem millia . . . bis . . b . etarum . . . undique accin . . . ulo pr . . . nomine . . . & tertium nepo . . f & cime . . . quater aliorum autem m . . . . m ter et vicim . . . . fone . . . glo XV. virorum magi . . . . collegium Agrippa . . . up qn . . ti . . . . S. C. Furnio & Silano COSS. . . . n . . . . ludos . . . . d tempus deinde.*

y) Africanas CCCXX. ab Augusto miſſas notat Plinius VIII. 17. Λιβυκὰ Θηρία apud Dionem LIII. p. 515. Elephantos intellige.

z) Adde quæ viri docti ad Sveton. cap. 43.

a) *vicsent*, Paulus Lucas.

b) id. *tria millia & quingenta.*

c) Vide ad Sveton. c. 43. & Norisii Cenotaph. Piſan. p. 181.

d) ka Gronovius ex Ovidio 1. Artis v. 172.

Quid modo quum belli navalis imagine Cæſar
Perſidas induxit Cecropidasque rates.

e) Hoc ſolo excepto numeri cæteri in Marmore Ancyrano omnes integri perſcripti, non notis expreſſi ſunt. Apud Paulum Lucam . . . XC.

dona. aurea. in. æde. Apollinis. meo. nomine. &. illorum qui. mihi. ſtatuarum. honorem. habuerunt. poſui.

Mare. pacavi. a. praedonibus. f) . . . domibus . . . . ſuis. . . . . contra. rem. . . . . domi.

Ex XXVII. *verſiculis penitus deletis in Coſſoniano exemplari ope Burbequiani has voces praecedentes recepi velut fragmenta trium verſiculorum, ut reſtent* XXIV.

Armeniae. regnum. per. Tiberium. filium. meum. Regi. g) Artaxiae. *ademptum. Tigrani.* cuidam. tradidi. et. poſtea. *illo. mortuo. Parthis. adimentibus.* filio. ejus. Aartavidi. h) *Ariobarzanem.* qui. erat. ex. Regio. genere. Armeniorum. oriundus. in. id. reſtitui. Provincias. omnes. quae. trans. Adrianum.

zanem

f) Apud Paulum Lucam: *Eorelio.* (Proelio) *ſervorum qui engenient* (aufugerunt) *a Dominis ſuis & arma contra Remp tenuerunt . . . nia fere millia capta Dominis ad ſupplicium ſumendum tradebantur* (ſupra pag. 144.) *& in mea verba tota Italia ſponte ſua & M. . . ovici . . C. . . . . Ducem dipoposcit S. juraverunt in eadem V. . . lia . . aniaa . . . ea Sicilia Sardinia qui . . . ve . . . tores plures quam MDCC in . . . . Conſulibus facti ſunt ad eum diem quo ſcripta ſunt . . . . circiter CLXX. omnium prov . . . . vibus finitima fuerunt gentes qua n . . . . o fines aux. . . Gallias & Hiſpanias provincia . . . . t Oceanus Agadirus ad Oſtium Albis flum . . . . one ea qua proxima eſt Hadriano mar . . nulli genti bello per injuriam inlato . . C . . . ab oſtio Rheni ad Solis Orientis regionem usque ad . . . . a navigavit quo neque terra neque mari quisquam Romanus ante id tempus adit, Cimbrique & Charüides & Semnones & ejusdem tractus alii Germanorum populi per legatos amicitiam meam & populi Rom. petierunt: Meo juſſu & auſpicio ducti ſunt . . . Exercitus eodem fere tempore in Æthiopiam & in a . . jam qua ea . . . . . eſa ſunt in . ici li . . ſot ti . . . in . . & h . . ni . . . du . . ni . . b . . . . . nes . . aba . . . . . pium . . . mam ad . . . . niam . i orimini . . r . . fecio regi ejus Arazaxe . . m poſſe . . . ma . . noſtrorum exemplo rigi . . m id . . . . tem Tigranis Regis per . . Ro . . . mie . . n . . m gentem poſtea . . . . i . . gentem . ef rebellantem m d . . per gatum filium meum &c.*

g) Tacitus II. 3. Annal. Dio LIII. p. 527. *Gronov.*

h) Paulus Lucas: *Artavaidi, quo neque erat ex Regio genere . . . . erl . . . r . ſenatorum.*

mare. vergunt. *ad. orientem Aſia*naſque. jam. ex. parte. magna. Regibus. eas. poſſidentibus. *Siciliamque. i) ac.* Sardiniam. occupatas. bello. ſervili. reciperavi.

Colonias. in. Africa. Sicilia. Caledonia. utraque. Hiſpania. *multas. collocavi. ex.* Gallia. Narbonenſi. k) *praeſidia.* militum. deduxi. Italia. aut*em. colonias.* quae. vivo. me. celeberrimae. et. frequentiſſimae. fuerunt. *duodetriginta.* l) deductas. habet.

Signa. militaria. complur*es. per. duces.* amiſſa devict*is. hoſtibus. recepi.* ex. Hiſpania. &. gent*ibus.* Atl*anticis.* Parthos. trium. exercituum. Romanorum. ſpolia. et. ſigna. m) re*mittere.* mihi. ſupliceſque. amicitiam. populi. Romani. petere. coegi. . . . ea. autem ſic. in. penetrali. *quod. eſt.* in. templo. Martis. Ultoris. n) repoſui.

Pannoniorum. gentes. qu*as. a*nte. me. principem. populi. Romani. exercitus. nunquam. ad*ierant.* devictas. per. T*iberium. Neronem.* qui. tum. erat. pr*ivignus. meus.* imperio. populi. Romani. *adiec*i. protulique. . . . numinis. . . . exercitus. o)

Pro-

i) Hinc ego referendos exiſtimo nummos Auguſti, qui reperiuntur cum literis modo IMP. IX. SICIL. modo IMP. X. SICIL. item IMP. XI. SICIL. & IMP. XII. SICIL. in quibus plerumque Diana oſtenditur. Eſt & illa bellica Dea. Scio etiam, quid de illis ſcripſerint alii. Mihi videtur titulum Imperatoris quidem ex illo, quod ſuſtinet appellare ita, bello ſervili admiſiſſe; non tamen Martem in eo agnoviſſe, ſed Dianam; non ſecus ac venatio quædam belluarum contigiſſet, ac per fugitivarios comprehenſi & retracti fuiſſent fugitivi. Dio lib. L. inter regiones, quæ ab Auguſto ſtabant contra Antonium, Siciliam Sardiniamque memorat; nec poſtea in rebus Auguſti quidquam ultra, niſi quod λῃστικὸς quidam tumultus Sardiniam moverit, lib. LV. *Gronov.*

k) Cum Galliam Narbonenſem populo reddidit A. U. C. 731. vel 732. Dio pag. 504. 523. *Gronov.*

l) Sveton. cap. 46.

m) Dio p. 519. 526. τά τε σημεῖα καὶ τὰς αἰχμαλώτους. In numis Auguſti: SIGN. MILIT. A. PARTHIS RECUP. *Gronov.*

n) Dio pag. 526.

o) Apud Paulum Lucam hæc deinceps ſubjiciuntur:

Protulique - - - s. il - - - fluminis
- - - - quod a - - v - - - us exercitus - - - - -
eis - - - ſpro - - - a - - - -
Tus que - - - - pos - - - - uciut - - - -
Gentes i - - - - - - - - - - -
Ad me ex in - - - - - - - -
Apud qu - - - q - - - m noſtram - - - - -
Per lega - - - b. eſtar - n - e & ſar - - rum - -
Tanaim - - - ultra rec - - - rumo - - rex & biber - -
Ad me ſuplicis confu - - ges Parthorum Tirida - - -
Regis phrati - - - medorum - - - rta - - ca - -
Res Britan - - - dum no - - - bella - - - rum -
Maelomar - - omanorum ſuebo f - - - horum - - -
Phrates oro - - filius filios ſuos nepo - - - jam - -
Non bello ſuperatu - ſed amicitiam noſtram per - - - ignora
Petens plurimaque aliæ gentes expe - - - me prin
cipe quibus antea cum populo Romano - - - - ecationum & amicitiæ
commercium
A me gentes Parthorum & Medorum - - - principes earum gen
tium reges per eos acceperunt pa - - - - tis filium
Regis Orodis nepotem media - - - r - - artavazdis fi
lium regis Ariobarzanis ne - - - - - - -
In conſulatu ſexto & ſeptimo - - - a exſtinxeram
Per conſenſum univerſorum - - - - jum rempublicam
Ex mea poteſtate in ſenatu - - rb - - - rium transtuli
Que pro merito meo ſena - - - l - - u - - ſum & laureis
Poſtes ædium mearum u - - i vi caſu - - r - - -
Januam meam & qua - - ſt - - - - r in Iulia poſt
- - us quem - - - ſe - - r - - md - - virtutis cle
- - - - - - - - eſt p - - us clupei
- - - - - - - poſt - - d - - - - - -
- - - ilo amplio - - - - - - -
- - - - - coni eo. - - - - - - - -
- - rtium de - - mum conſulatus - - - ſier ordo
Populus - - Romanus univerſus - - - - - rie idque
In viſtibu - - edium mea - um - nſcribi n - - in foro Aug.
- - quadr. - ſ quæ mihi - ſ. c. pos - - - ſi hanc - - -
- - num

- - num age - - m ſeptuagens - - - - -
Summa pecunia equam ded. - - - - - -
- - ſis militibus Denarium ſ. - - - - - -
Opera feci nova aedem ma - - - - -
Divi juli quirini minerva - - - - -
Larum Deum Permium juu. - - - - - -
Ad circum curiam cum c. - - - - - -
Juliam - - atrium - - Marcelli - - - - Caeſarum
Refecit capito - - - ſque a - - - - - um pom
Pei a qu - - - am - - - la - - - -
Impens - ſ - - - - - - gladiatorum a - -
- - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - ræ motu incendio qv - - n ſum
- - - - - - - ſusque quorum Cen - - ſ explevit.

COLONIÆ MILITARES XXVIII. AB AUGUSTO INTRA ITALIAM FREQVENTATÆ

TESTE SVETON. *cap.* 46.

Acerræ. *Frontinus de Coloniis.*
Alatrium. *id.*
Aquinum. *Plin. III.* 5.
Ariminum. *Sigon. lib.* 3. *de antiquo jure Italiæ cap.* 4.
Atella. *Frontin.*
Auguſta Laurentum. *Vetus inſcript. apud H. Noris diſſ.* 1. *Cenotaph. Piſan. cap.* 2.
Julia Auguſta Parma. *H. Noris.*
Auguſta Peruſia. *id.*
Auguſta Pola in Iſtria. *Vetus in ſcript. apud Gruter.* p. CCCCXXXII. 8
Auguſta Taurinorum. *Sigon.*
Augnſta Verona. *H. Noris.*
Beneventum. *Frontin. & vetus inſcriptio apud* Fabrettum p. 105. n. 248.
Bovianum. *Sigon.*
Capua. *id.* Plin. III. 7. & XVIII. 11.
Caudium. *Frontin.*
Cumæ. *Frontin.*
Dertona *Plin. III.* 5. *Vetus Inſcriptio apud Goltz.*

Graviſcæ. *Frontin.*
Colonia Felix Nolana *H. Noris.*
Nuceria. *Frontin.*
Colonia Ortana in Etruria. *Juſtus Fontanini lib. 1. de antiquitatibus Hortæ cap. 2.*
Julia Piſana. *H. Noris.*
Puteoli. *Frontin.*
Sora. *Frontin. Plin. III. 5.*
Sveſſa. *Plin. III. 5. Vetus Inſcript. apud Grnter. p. 1093.*
Teanum Sidicinum. *Frontin. Plin. III. 5.*
Venafrum. *Plin. III. 5.*

Numos in quibus Coloniarum Auguſti memoria, vide apud Golzium Tab. XLIX ſqq.

XIX. TESTAMENTUM.

Dio *Lib. LIII. p. 517. ad A. U. 731.*

Τότε δὲ σωθεὶς τὰς διαθήκας εἰσήνεγκε μὲν εἰς τὸ Συνέδριον, καὶ ἀναλέξασθαι ἠθέλησεν, ἐνδεικνύμενος τοῖς ἀνθρώποις ὅτι οὐδένα τῆς ἀρχῆς διάδοχον καταλελοιπὼς ἦν. Οὐ μέντοι ἀνέγνω, οὐδεὶς γὰρ ἐπέτρεψεν. Tum vero Cæſar valetudine recuperata, Teſtamentum, quod fecerat, in Senatum intulit, voluitque recitare, oſtenſurus hominibus, neminem ſe ſui Principatus ſucceſſorem conſtituiſſe. Ne tamen legeret ab omnibus prohibitus fuit.

Idem Dio *Lib. LVI. p. 590. ad A. U. C. 767.*

Μετὰ ταῦτα τὰς διαθήκας αὐτοῦ Πολύβιός τις καθῄρει κἀνέγνω, ὡς μὴ πρέπον βουλευτῇ τοιούτῳ ἀναλέγεσθαι. Καταλέλειπτο δὲ ἐν αὐταῖς τὰ μὲν δύο μέρη τοῦ κλήρου τῷ Τιβερίῳ, τὸ δὲ λοιπὸν τῇ Λιουίᾳ ὥς τινες λέγουσιν. ἵνα γάρ τι καὶ ἐκείνη τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀπόνηται, παρὰ τῆς βουλῆς ἠτήσατο, τοσοῦτον αὐτῇ καὶ παρὰ τὸν νόμον καταλιπεῖν δυ-

Poſt mortem ejus Teſtamentum Polybius quidam ex Cæſaris libertis recitavit, quia non decebat id à Senatore legi. In Teſtamento ex beſſe Tiberius, & ſicuti quidam memoriæ tradiderunt ex triente Livia heres inſtituebantur. Nam Auguſtus ut ſuorum quoque bonorum aliqua pars ad Liviam pervenire

νηθῆ-

νηθῆναι. Κληρονόμοι μὲν δὴ ἔτοι ἐμεγράφατο. Κτήματα δὲ καὶ χρήματα πολλὰ πολλοῖς καὶ τῶν προσηκόντων οἱ καὶ τῶν ἀλλοτρίων, οὐχ ὅπως βουλευταῖς καὶ ἱππεῦσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσι, τῷ δὲ δήμῳ χιλίας μυριάδας καὶ τοῖς στρατίωταις, τοῖς μὲν δορυφόροις κατὰ πεντήκοντα καὶ διακοσίας δραχμὰς, τοῖς δ' ἀστικοῖς τριῶν ἡμίσεσιν. τῷ δὲ λοιπῷ τῷ πολιτικῷ πλήθει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα δοθῆναι ἐκέλευσε. Καὶ προσέτι καὶ τοῖς παισὶν, ὧν μικρῶν ἔτι ὄντων τὰς πατέρας τῶν ἀστικῶν ἐκεκληρονομήκει, προσέταξε πάντα μετὰ τῶν προσόδων, ἐπειδὰν ἀνδρωθῶσιν, ἀποδοθῆναι, ὅπερ πω καὶ ζῶν ἐποίει. Εἰ γάρ τινα τέκνα ἔχοντα διεδέξατο, τοῖς παισὶν αὐτῶν πάντως, εἰ μὲν ἤδη τότε τέλειοι ἦσαν, εὐθὺς, εἰ δὲ μὴ, μετὰ ταῦτα πάντα ἀπεδίδου. Τοιοῦτος μέντοι περὶ τὰς ἀλλοτρίας παῖδας ὢν, τὴν θυγατέρα οὔτε κατήγαγε, καίπερ καὶ δωρεῶν ἀποσσεῖ, à Senatu petierat, ut tantum etiam præter legum p) præscripta relinqui illi possɛt. Hi igitur heredes scripti ab eo fuerunt. Possessiones autem & pecunias legavit multas multis non necessariis modo suis sed nulla etiam propinquitate se contingentibus; neque Senatoribus tantum Equitibusque, sed Regibus etiam: Populo quadringenties sestertium, militibus Prætorianis singulis millia munum, urbanis cohortibus quingenos sestertios, reliquis legionariis Civium Rom. viritim trecenos. Pueris etiam quorum paternas ipsis adhuc teneram ætatem agentibus hereditates adierat, patrimonia cum reditibus jussit reddi, simulac virilem ætatem attigissent: quod idem vivus ac spirans q) etiam observaverat, ut si cujus hæres fieret, cui liberi essent, omnino his paterna bona vel statim si adulti essent, vel post, omnia restitueret. At qui ea bonitate erga aliorum liberos utebatur, tamen filiam suam ab exilio non redu-

p) Lege Voconia A. U. C. 648. prohibitum erat mulieri hereditate cernere plus quam centum millia numum ut dixi ad Dionem pag. 171.

q) Sveton. c. 66. *Legata vel partes hereditatum à quibuscunque parentibus relicta sibi, aut statim liberis eorum concedere, aut si pupillari ætate essent, die virilis toga vel nuptiarum eum incremento restituere consueverat.* Laudat hoc etiam Tiberius Oratione dicta in Augusti funere apud Dionem LVII. p. 597. E.

ξιώσας, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ αὐτῷ μνημείῳ ἀπηγόρευε.

xit, quamvis legato eam dignatus, inque ſuo monumento humari prohibuit.

SVET. AUG. *cap.* CI.

TESTAMENTUM L. Planco, C. Silio Coss. III. NON. Apr. ante annum, & quatuor menſes, quam decederet, factum ab eo, ac duobus Codicibus partim ipſius, partim libertorum Polybii & Hilarionis manu ſcriptum, depoſitumque apud ſe Virgines Veſtales cum tribus ſignatis æque voluminibus protulerunt. HÆREDES inſtituit primos Tiberium ex parte dimidia & ſextante; Liviam ex parte tertia; quos & ferre nomen ſuum juſſit. Secundos, Druſum Tib. fil. ex triente; & ex partibus reliquis Germanicum, liberoſque ejus tres ſexus virilis. Tertio gradu propinquos amicosque complures. Legavit pop. R. quadringenties, tribubus r) tricies quinquies HS. Prætorianis militibus ſingula millia nummorum; cohortibus urbanis quingenos; legionariis trecentos nummos, quam ſummam repræſentari juſſit, nam & confiſcatam, repoſitamque, ſemper habuerat. Reliqua legata varie dedit: produxitque quædam ad vicena ſeſtertia: quibus ſolvendis annuum diem finiit, excuſata rei familiaris mediocritate; nec plus perventurum ad heredes ſos, quam millies & quingenties profeſſus: quamvis viginti proximis annis quater decies millies ex teſtamentis amicorum percepiſſet; quod pene omne cum duobus paternis patrimoniis, cæterisque hereditatibus, in Remp. abſumſiſſet. Julias filiam neptemque, ſi quid his accidiſſet, vetuit ſepulchro ſuo inferri.

TACITUS *Lib.* I. *Annal. cap.* 8.

Nihil primo Senatus die agi paſſus Tiberius niſi de ſupremis Auguſti. Cujus teſtamentum inlatum per virgines Veſtæ, Tiberium & Liviam heredes habuit. Livia in familiam nomenque Auguſtæ adſumebatur. In ſpem ſecundam nepotes pronepotesque: tertio

r) Hoc eſt *Plebi*, Tacit. lib. 1. c. 8. Svet. Tiberio c. 17. *Scurram qui præcesserat funere, elato mortuo mandarat ut nunciaret Augusto, nondum reddi legata quæ plebi reliquisset: attractum ad se, recipere debitum, ducique ad supplicium imperavit, & patri suo verum referre.* Dio LVII. p. 611. addit, ob id factum perſolutos à Tiberio viritim plebi LXXV. denarios, hoc eſt numos ſeſtertios CCC.

tertio gradu primores Civitatis ſcripſerat, plerosque inviſos ſibi, ſed jactantia gloriaque ad poſteros. Legata non ultra civilem modum, niſi quod populo & plebi quadringenties & tricies quinquies: prætorianarum cohortium militibus singula numum millia, legionariis autem cohortibus Civium Romanorum tricenos numos viritim dedit.

SVET. TIB. 23.

Illatum deinde Auguſti teſtamentum non admiſſis ſignatoribus niſi Senatorii Ordinis, cæteris extra curiam ſigna agnoſcentibus recitavit per libertum. TESTAMENTI initium hoc fuit: *Quoniam ſiniſtra fortuna Cajum & Lucium mihi eripuit, Tiberius Cæſar mihi ex parte dimidia & ſextante heres eſto.*

CHARIS. I. *pag.* 80.

Auguſtus teſtamento: *Gauſapes, lodices purpureas, & coloreas, meas.*

SVETON. CLAUDIO. 4.

Ac ne hæredem quidem niſi inter tertios ac pene extraneos è parte ſexta (*Auguſtum Claudium*) nuncupavit, legatoque non amplius quam octingentorum ſeſtertiorum proſecutus.

XX. LIBER MANDATORUM DE FUNERE SUO.

DIO LVI. *p.* 591.

Ἐσενεμήθη δὲ ἡ βιβλία τέσσαρα. καὶ αὐτὰ ὁ Δρῦσος ἀνέγνω. Ἐγέγραπτο δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὅσα τῆς ταφῆς εἶχετο. Illati ſunt in Senatum (præter teſtamentum) libri quatuor. Primo continebantur de funere ſuo mandata.

SVETON. AUGUST. cap. CI.

De tribus voluminibus *) uno *Mandata de funere ſuo* complexus eſt.

*) Secundo, index rerum ab Auguſto geſtarum continebatur, de quo pag. 211, tertio breviarium Imperii, de quo p. 212.

XXI. MANDATA DE ADMINISTRANDA REP.

Reip. & Tiberio Cæſ. data.

Dio *Lib. LVI. p.* 591.

Καὶ τὸ τέταρτον ἐντολὰς καὶ ἐπισκήψεις τῷ Τιβερίῳ καὶ τῷ κοινῷ, ἄλλας τε, καὶ ὅπως μήτ' ἀπελευθερῶσι πολλοὺς, ἵνα μὴ παντοδαπῶν ὄχλου τὴν πόλιν πληρώσωσι· μήτ' αὖ εἰς τὴν πολιτείαν συχνοὺς ἐσγεγράφωσιν, ἵνα πολὺ τὸ διάφορον αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὑπηκόους ᾖ τά τε κοινὰ

Quarto libello s) præcepta & conſilia Tiberio ac reipublicæ data, interque alia, ne multos manumitterent t) ne nimirum varia turba urbs impleretur: neve multos jure civitatis donarent, u) quò videlicet ipſi multa haberent ſuis ſubditis x) potiora: ut rempublicā omnibus y) qui prudentia ac rerum ge-

πασι

s) Hoc quartum volumen non tam omittunt quam cum tertio conjungunt Suetonius c. 101 & Tacitus lib. 1. Annal. c. 11. mentioni de breviario Imperii ſubjungens: *Qua cuncta ſua manu perſcripſerat Auguſtus, addideratque Conſilium* &c. Neque in hoc unum tantum caput de coërcendo intra terminos Imperio, ſed plura continebantur ut Dio evidenter docet. Et Suetonius de Nerone c. 10. *Ex Auguſti præſcripto imperaturum ſe profeſſus.* Videtur in illo Conſilio etiam fuiſſe Caput de ordinatione comitiorum. Velleius lib. 2. c. 124. *Primum principalium Tiberii operum fuit ordinatio Comitiorum, quam manu ſua ſcriptam Auguſtus reliquerat.*

t) De lege Auguſti qua manumiſſionibus modum ſtatuit, jam dictum ſupra p. 201. Et de magno qui illis temporibus invaluerat multiplicique abuſu nota gravis querela Dionyſii Halicarnaſſei lib. IV. Antiqv. Rom. p. 127, 128.

u) Mæcenas quidem apud Dionem pag. 477. ſuaſerat quoslibet ſubjectos Imperio etiam Civitate Romana donare: Sed Auguſto alia mens, quem Civitatem Romanam parciſſime dediſſe notat Suetonius c. 40.

x) Qui Cives Romani non erant & Romanis parebant, dicti ſubjecti, οἱ ἀρχόμενοι, δουλεύοντες, ὑπήκοοι ut apud Dionem p. 603. Ita in Cives & ſubjectos Provinciales univerſum Imperium diſtinguebatur, atque ut Ariſtides Orat. in Romam T. I. p. 373. Τὸ μὲν χαριέστερον μέρος καὶ γενναιότερον καὶ δυνατώτερον παντάχῃ, πολιτικὸν ἦν καὶ ὁμόφυλον ἀπεδώκατε, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπήκοον καὶ ἀρχόμενον. Ab his diſtinctum tertium genus τὸ ἔνσπονδον fœderatorum & ſociorum qui ſuis legibus patriisque inſtitutis vivere permittebantur. Itaque τὰς συμμάχους ab ὑπηκόοις diſtinguit Auguſtus apud Dionem p. 502. & τὸ ἔνσπονδον p. 526.

y) Ex hoc conſilio Tiberius initio Imperii, licet in alia deinde abiens omnia, ait apud Tacitum lib. 1. cap. XI. *in Civitate tot illuſtribus viris ſubnixa, non ad unum*

omnia

πᾶσι τοῖς δυναμένοις καὶ εἰδέναι καὶ περάτλειν ἐπιτρέπειν, καὶ ἐς μηδένα *) ἀναρτᾶν αὐτὰ παρήνεσε σφίσιν· ὅπως μήτε τυραννίδος τις ἐπιθυμήσῃ, μήτ' αὖ πλαίσαντος ἐκείνα, τὸ δημόσιον σφαλῇ. γνώμῃ τε αὐτοῖς ἔδωκε, τοῖς τε παροῦσιν ἀρκεσθῆναι, καὶ μηδαμῶς ἐπὶ πλεῖον τῇ ἀρχῇ ἐπαυξῆσαι ἐθελῆσαι. δυσφύλακτόν τε γὰρ αὐτῇ ἔσεσθαι, καὶ κινδυνεύσειν ἐκ τούτου καὶ τὰ ὄντα ἀπολέσαι ἔφη. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὄντως ἀεί ποτε οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐτήρησε. παρὸν γὰρ αὐτῷ πολλὰ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ προσκτήσασθαι, οὐκ ἠθέλησε. ταῦτα μὲν αἱ ἐντολαὶ εἶχον.

rendarum peritia essent præditi, committerent, neque uni alicui eam totam crederent: ne vel tyrannidem is affectaret, vel eo adversa passo respublica corrueret, ut contenti præsenti fortuna, non cuperent fines imperii proferre: z) quippe quum difficulter imperium tantum servari possit, periculum fore, ne plura appetendo, parta quoque amitterent. Hoc eum non verbis modò, sed re etiam servasse constat. nanque etsi plurima barbarorum a) sui juris poterat efficere, nunquam tamen voluit. Hæc præceptis Augusti continebantur.

XXII. DICTA ET APOPHTHEGMATA.

SENECA *Pater*, *Controvers.* 14.

De L. Vinicio eleganter dixit divus Augustus: *Unus Vinicius ingenium in numerato habet.*

IDEM

omnia deferrent, plures facilius munia Reip. sociatis laboribus executuros. De Augusto Dio p. 511. ὁ μέντοι καὶ πάνυ ἰδιογνωμόνων ἐνομοθέτει, προσεπέπειθό τε γὰρ πάνθ' οὗτινῶν συμβουλεύειν ὅς, εἰ τις τὸ ἄμεινον αὐτῶν ἐπινοήσειε.

*) μὴ ἐς ἕνα. Leunclav.

z) Id. Tacitus in Agricolæ vita c. 13. ubi de Britanniæ neglecta subjugatione: *Consilium id Augustus vocabat, Tiberius præceptum.* & lib. 1. Annal. c. XI. *addideratque Consilium coërcendi intra terminos imperii, incertum metu an per invidiam.* Quod de invidia addit, malignam potius quam verisimilem suspicionem esse arbitror. Nam ut Suetonius c. 21. tantum abfuit Augustus ipse vivus ac spitans a cupiditate quoquo modo Imperium vel bellicam gloriam augendi, ut diligenter monuerit τῶν μὴ προσηκόντων μηδαμῶς ἐφίεσθαι apud Dionem p. 502. & 526. Vide & p. 597. ubi hoc Consilium æquum & prudens à Tiberio ut debuit laudatur.

a) Etiam Appianus præf. histor. prudentiæ hoc tribuit Imperatorum sua ætate quod ex Augusti præscripto nollent Imperium in infinitum proferre ad gentes barbaras, ἐπὶ βάρβαρα ἔθνη πενιχρὰ καὶ ἀνιαρά, *ad gentes inopes & lucro minime futuras. Quarum aliquot*, inquit, *ego vidi in Urbem legatos venisse ut se suosque populares dederent:* καὶ ὃ δεξάμενον βασιλέα ἄνδρας οὐδὲν αὐτῷ χρησίμους ἐσομένους, *nec receptos ab Imperatore, utpote ipsi inutiles.*

IDEM *præf. lib. IV. excerpt. Controverſ.*

Tanta Haterio erat velocitas orationis, ut vitium fieret. Itaque divus Auguſtus optime dixit: *Haterius noſter ſuffl aminandus eſt.* Adeo non currere ſed decurrere videbatur.

IDEM *præf. Lib. V. Controverſ.*

Bene declamavit Gavius Silo: cui Cæſar Auguſtus, cum frequenter cauſas agentem in Terracinenſi Colonia audiſſet, plenum teſtimonium redidit, dixit enim: *Nunquam audivi patrem familiæ diſertiorem.*

QVINTILIANUS VI. 3.

Adhibetur ſimilitudo interim palam, interim ſolet inſeri parabolæ, cujus eſt generis id Auguſti, qui militi libellum timide porrigenti, *Noli*, inquit, *dubitare tanquam aſſem* b) *elephanto des.*

IBID.

Eques Romanus ad quem in ſpectaculis bibentem cum miſiſſet Auguſtus, qui ei diceret: *Ego ſi prandere volo, domum eo.* Tu enim, inquit, non times ne locum perdas.

Præfecto, c) quem ignominia notabat, ſubinde interponenti precibus, quid reſpondebo patri meo? *Die me tibi diſplicuiſſe.*

QVINTILIANUS *ibid.*

Finitione uſus eſt Auguſtus de pantomimis duobus qui alternis geſtibus contendebant, cum eorum alterum, *ſaltatorem* dixit, alterum *interpellatorem.*

IBID.

Eluditur ridiculum ridiculo, ut divus Auguſtus, cum ei Galli torquem aureum centum pondo dediſſent, & Dolabella per jocum, tentans tamen joci eventum, dixiſſet: Imperator, torque me dona. *Malo te*, inquit, *civica* d) *donare.*

IBID.

b) Eſt etiam apud Suetonium Aug. c. 53. & Macrobium lib. 2 Saturn. cap. 4.

c) Macrobius *Herennium hunc deditum vitiis juvenem* appellat, quem *cum caſtris excedere* Auguſtus *juſſiſſet, & ille ſupplex hac deprecatione uteretur, quemodo ad patrias ſedes revertar? quid patri meo dicam? reſpondit:* die me tibi diſplicuiſſe.

d) Erat hæc magnæ ſane gloriæ, ſed pretii exigui ex querna fronde aut iligna exilice. Vide Catolum Paſchalium lib. 7. de coronis c. 8. & 11.

IBID.

Cum ab eo miles neſcio quid improbe peteret, & veniret contra Martianus quem ſuſpicabatur & ipſum aliquid injuſte rogaturum, *Non magis*, inquit, *faciam, cominilito, quæ petis, quam quod Martianus me petiturus eſt.*

DIO *Lib. LVI. pag. 589. ſq.*

Τὴν Ῥώμην γηίνην e) παραλαβὼν, λιθίνην f) ὑμῖν παραλείπω. — *Romam quam lateritiam accepi, marmoream vobis relinquo.*

SVETON. *cap.* 100.

Supremo die identidem exquirens an jam de ſe tumultus foris eſſet, petito ſpeculo, capillum ſibi comi, ac malas labentes corrigi præcepit. Et amicos admiſſos percunctatus *ecquid iis videretur mimum vitæ commode transegiſſe*, adjecit & clauſulam, Δότε κρότον καὶ πάντες ὑμᾶς μετὰ χαρᾶς κρυπήσατε. Dio LVI. p. 590. Κρότον δὲ δή τινα παρ' ἑταίρων ὁμοίως τοῖς γελωτοποιοῖς ὡς καὶ ἐπὶ μίμῳ τινὶ τελευτῆς αἰτήσας, καὶ πάμπαν πάντα τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ἀνέσκωψε. *Plauſum quoque velut mimo finito ludiones ſolent, ab amicis popoſcit, omnem humanam vitam ita veluti ſubſannans.*

SVETON. *Auguſt. cap.* 99.

In oſculis Liviæ, & in hac voce defecit: *Livia noſtri conjugii memor vive ac vale:* ſortitus exitum facilem & qualem ſemper optaverat. Nam fere quoties audiſſet cito ac nullo cruciatu defunctum quempiam, ſibi & ſuis εὐθανασίαν ſimilem, hoc enim verbo uti ſolebat, precabatur.

SVETON. *Tiber. cap.* 21.

Vox Auguſti morientis per cubicularios excepta, *miſerum populum Rom. qui ſub tam lentis maxillis erit.*

e) Zonaras πηλίνην.

f) Apud Julianum in Cæſaribus ἀδαμαντίνην. Meminit Aurelius Victor quoque & Svetonius c. 28. De Auguſti vero magnificis quibus urbem exornavit foris, baſilicis, porticibus & exſtructionibus, præter Svetonium Plinius XXXVI. 15. Recte autem annotat Dio, Auguſtum illo dicto præcipue τὸ τῆς ἀρχῆς ἰσχυρὸν, firmum ac ſtabile Imperium, ejusque ſecuritatem ac tutum robur innuiſſe.

IDEM, *Galbâ cap.* 4.

Conſtat Auguſtum Galbæ puero adhuc, ſalutanti ſe inter æquales, apprehenſa buccula, dixiſſe: *καὶ σὺ τέκνον τῆς ἀρχῆς ἡμῶν παρατρώξῃ, etiam tu, fili, Imperium noſtrum deguſtabis.*

IDEM AUGUSTO *cap.* 97.

(Ante poſtremum iter) cum interpellatores aliis atque aliis cauſis in jure dicendo detinerent, exclamavit, quod & ipſum mox inter omina relatum eſt, *non, ſi omnia morarentur, amplius ſe poſthac Romæ futurum.*

CAP. 66.

Vicem ſuam conqueſtus eſt, *quod ſibi ſoli non liceret amicis quatenus vellet iraſci.*

CAP. 65.

Ad omnem Agrippæ nepotis & Juliarum mentionem ingemiſcens, proclamare etiam ſolebat: *αὐτὸ ὄφελον ἄγαμός τ' ἔμεναι, ἄγονός τ' ἀπολέσθαι.* (Iliad. γ. 40.) - - De filia abſens ac libello per Quæſtorem recitato notum Senatu fecit, abſtinuitque congreſſu hominum diu præ pudore: etiam de necanda deliberavit. Certe ſub idem tempus cum una ex conſciis liberta, Phœbe nomine, ſuſpendio vitam finiſſet, *Maluiſſe ſe* ait *Phœbes patrem fuiſſe* - - - Deprecanti ſæpe populo Rom. & pertinacius inſtanti, *talos filias talesque conjuges* pro concione imprecatus.

PLUTARCHUS *in Pericle pag.* 152.

Ξένης τινὰς ἐν Ῥώμῃ πλουσίους κυνῶν τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας καὶ ἀγαπῶντας ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ὡς ἔοικεν ἠρώτησεν εἰ παιδία παρ' αὐτοῖς ἀ τίκτουσιν αἱ γυναῖκες.

Cæſar cum peregrinos forte quosdam vidiſſet Romæ divites, qui canum catulos in gremio & ſimiarum circumferebant atque in deliciis habebant, anne fœminæ, quæſivit, apud eos non parerent liberos?

Idem in Cicerone pag. 886.

Πυνθάνομαι δὲ Καίσαρα χρόνοις πολλοῖς ὕστερον εἰσελθόντα πρὸς ἕνα τῶν

Cæſarem accepi longo tempore poſt ad quendam ex filia

τῶν θυγατριδῶν. τὸν δὲ βιβλίον ἔχοντα Κικέρωνος ἐντὸς χερσὶν, ἐκπλαγέντα τῷ ἱματίῳ περικαλύψαι. ἰδόντα δὲ Καίσαρα, λαβεῖν καὶ διελθεῖν ἐντὸς μέρος πολὺ τῆς βιβλίου. Πάλιν δ' ἀποδιδόντα τῷ μειρακίῳ, φάναι. λόγιος ἀνὴρ, ὦ παῖ, λόγιος καὶ φιλόπατρις.

Ciceronis g) nepotem acceſſiſſe: illum autem quod volumen quoddam Ciceronis, manibus teneret, perculſum metu id veſte contexiſſe: Cæſarem vero, qui animadverterat, ſumſiſſe volumen, & ſtantem magna ex parte evolviſſe: reddidiſſe inde puero, ac dixiſſe, *doctus hic vir, fili, doctus fuit & patriæ amans.*

Idem Bruto pag. 1011.

Ἔσηκε δὲ χαλκῆς ἀνδριὰς ἐν Μεδιολάνῳ τῆς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίας. Τοῦτον ὕστερον ἰδὼν ὁ Καῖσαρ εἰκονικὸν ὄντα καὶ χαριέντως εἰργασμένον, παρῆλθεν. εἶτ' ἐπισὰς μετὰ μικρὸν, ἀκροωμένων πολλῶν τοὺς ἄρχοντας ἐκάλει, φάσκων ἔσπουδον αὐτῶν τὴν πόλιν εἰληφέναι πολέμιον ἔχουσαν παρ' αὐτῇ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὡς εἰκὸς ἠρνοῦντο, καὶ τίνα λέγοι διαποροῦντες εἰς ἀλλήλους ἀπέβλεψαν. Ὡς δὲ ἐπιστρέψας ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν ἀνδριάντα, καὶ συναγαγὼν τὸ πρόσωπον, ἀλλ' οὐχ οὗτος, ἔφη, πολέμιος ὧν ἡμέτερος ἐνταῦθα ἔστηκεν; ἔτι μᾶλλον καταπλαγέντες ἐσιώπησαν. Ὁ δὲ μειδιάσας ἐπήνεσέν τε τοὺς Γαλάτας ὡς τοῖς φίλοις καὶ παρὰ τὰς τύχας βεβαί-

Statua Bruti ærea ſtetit Mediolani in Gallia ciſalpina poſita. Hanc quæ imaginem ejus repræſentabat & erat affabre facta, ut vidit Cæſar, præteriit: Mox ſubſiſtens, compluribus audientibus vocavit Magiſtratus, civitatem eorum ferens ſibi compertum eſſe fœdus pacis rupiſſe, quod hoſtem ſuum apud ſe haberet. Ac primum ſane negaverunt, & quemnam ſignificaret ambigentes, intuebantur ſe mutuo. Ut vero converſus Cæſar ad ſtatuam, contracta fronte, nonne ille, inquit, hic ſtat hoſtis noſter? multo illi magis perculſi obmutuere. At Cæſar arridens laudavit Gallos quod amicis eſſent etiam in ad

g) Quæro unde hauſerit Voſſius Epiſt. CCLVIII. ad Hug. Grotium: *Ut in me etiam conveniat, quod Ciceroni olim ajebat Auguſtus*, poſtremum accedere amicorum: *ſed illi ambigua voce ludere viſum, quia ſimiliter Tullius, cum laudandum diceret Octavianum, tollendumque.* Pompejo ſimile aliquid ad Ciceronem dictum memini.

ως ὄντας, καὶ τὸν ἀνδριάντα κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν.

versis rebus ſtabiles, præcepitque ne ſtatua loco moveretur.

PLUTARCHUS *in Apophthegmatibus Regum & Ducum.* *pag.* 206.

Καῖσαρ ὁ πρῶτος ἐπικληθεὶς Σεβαστὸς, ἔτι μειράκιον ὢν, Ἀντώνιον ἀπῄτει δισχιλίας πεντακοσίας μυριάδας τῶν πρώτων Καίσαρος ἀναιρεθέντος, ἐκ τῆς οἰκίας ἃς πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος μετενήνεγκεν, ἀποδοῦναι Ρωμαίοις βουλόμενος τὸ καταληφθὲν ὑπὸ Καίσαρος, ἑκάστῳ δραχμὰς ἑβδομήκοντα πέντε. τῶν δὲ Ἀντωνίου μὲν χρήματα κατέχοντος, ἐκεῖνον δὲ τῆς ἀπαιτήσεως ἀμελεῖν, εἰ ζῶφρονεῖ, κελεύοντος, ἐκήρυξε τὰ πατρῷα καὶ ἐπίπρασκε. καί τινι δωρεὰν ἀποδοὺς, εὔνοιαν μὲν αὐτῷ, μῖσος δὲ ἐκείνῳ παρὰ τῶν πολιτῶν περιεποίησεν.

CÆSAR, qui primus Auguſtus eſt cognominatus, adoleſcens etiamnum Antonium repoſcebat millies ſeſtertiũ, quam pecuniam ex Julii Cæſaris interfecti domo is abſtulerat: cupiebat enim perſolvere Romanis legatum Julii, viritim denarios LXXV. Antonio autem pecuniam detinente, ipſumque ſi ſaperet abſtinere hac poſtulatione jubente, hæreditatem paternam proſcripſit ac vendidit, legatoque perſolvendo benevolentiam ſibi, odium civium Antonio paravit.

Ἐπεὶ δὲ Ῥυμετάλκης ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς ἀπὸ Ἀντωνίου μεταβαλλόμενος πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐμετρίαζεν παρὰ τοὺς πότους, ἀλλ' ἰῶ ἐπαχθὴς, ἐνειδίζων τινὶ συμμαχίαν, προπιών τινι τῶν ἄλλων βασιλέων ὁ Καῖσαρ εἶπεν, Ἐγὼ προδοσίαν φιλῶ, προδότας δ' οὐκ ἐπαινῶ.

Rymetalces Thracum rex ab Antonio ad ipſum defecerat, ſocietatemque hanc immoderate in conviviis odioſeque jactabat: itaque Auguſtus quidam reliquorum regum propinans dixit: Ego proditionem amo, proditores non laudo.

Τῶν δὲ Ἀλεξανδρέων μετὰ τινῶν ἄλλων τὰ δεινότατα πείσεσθαι προσδοκώντων, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ παρασησάμενος Ἄρειον τὸν Ἀλεξανδρέα, φείδεσθαι μὲν τῆς πόλεως ἔφη πρῶτον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος, ἔπειτα διὰ τὸν κτίστην Ἀλέ-

Cum Alexandrini urbe capta, acerbiſima quæque exſpectarent, conſcenſo tribunali Arium Alexandrinum juxta ſe ſtatuit, urbique ſe parcere dixit: primum ob ejus magnitudinem atque pulcritudinem, deinde

ξαν-

ξανδρον, τέλος δὲ Ἄρειον τὸν Φίλον.

Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἔρως ὁ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ διοικῶν, ὄρτυγα τὸν κρατοῦντα πάντων ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ ἀήττητον ὄντα πελάμενον, ὀπτήσας κατέφαγε, μετεπέμψατο αὐτὸν καὶ ἀνέκρινεν. ὁμολογήσαντα δὲ ἐκέλευσεν ἐπὶ ξύλου προσηλωθῆναι.

Ἐν δὲ Σικελίᾳ Ἄρειον ἀντὶ Θεοδώρου κατέστησε διοικητήν. ἐπιδόντος δέ τινος αὐτῷ βιβλίον ἐν ᾧ γεγραμμένον ἦν, Φαλακρὸς ἢ κλέπτης Θεόδωρος ὁ Ταρσεύς; τί σοι δοκεῖ; ἀναγνοὺς Καῖσαρ ὑπέγραψε, Δοκεῖ. Παρὰ δὲ Μαικήνα τὸ συμβιοῦν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς γενεθλίοις δῶρον ἐλάμβανε φιάλην. Ἀθηνοδώρῳ δὲ τῷ Φιλοσόφῳ διὰ γῆρας εἰς οἶκον ἀφεθῆναι δεηθέντι συνεχώρησεν. ἐπεὶ δὲ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ Ἀθηνόδωρος εἶπεν, Ὅταν ὀργισθῇς Καῖσαρ, μηδὲν εἴπῃς μηδὲ ποιήσῃς πρότερον ἢ τὰ εἴκοσι καὶ τέτταρα γράμματα διελθεῖν πρὸς ἑαυτόν, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς, Ἔτι σοῦ παρόντος (ἔφη) χρείαν ἔχω. καὶ κατέσχεν αὐτὸν ὅλον ἐνιαυτὸν, εἰπὼν ὅτι ἐστὶ καὶ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας.

Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα γεγονὼς ἔτη κατεστραμμένος τὰ πλεῖστα, διαπορεῖ τί ποιή-

propter autorem ejus Alexandrum, denique in gratiam amici ſui Arii.

Erotem ſuum in Ægypto procuratorem audiens cotyrnicem quæ in pugna omnes vinceret, inſuperabilisque eſſet, emiſſe atque comediſſe, accivit, & inquiſivit, faſſumque malo clavis affigi juſſit.

Siciliæ procuratorem Arium loco Theodori conſtituit: cumque ei quidam libellum exhibuiſſet, in quo ſcriptum erat: Calvus, aut fur eſt Theodorus Tarſenſis, quid tibi videtur? ſubſcripſit, videtur. A Mæcenate, quicum vitam agebat, quotannis in natalitiis dono accipiebat pateram. Athenodoro philoſopho domum redeundi ob ſenectutem petenti veniam, conceſſit: qui cum valedicens ei hæc verba protuliſſet: Cum iraſceris, Auguſte, nihil ante vel dixeris vel feceris, quam tecum XXIV. orationis elementa repetieris: manu ejus arrepta Auguſtus, etiamnum, inquit, tua mihi opus eſt præſentia: ac per totum porro annum ſecum detinuit, Silentii, inquiens, tutum eſſe præmium.

Audito Alexandrum, cum annos natus XXXII. pleraque ſubegiſſet, anxium fuiſſe de mate-

σει τὸν λοιπὸν χρόνον, ἐθαύμαζεν εἰ μὴ μεῖζον Ἀλέξανδρος ἔργον ἡγεῖτο τὸ κτήσασθαι μεγάλην ἡγεμονίαν, τὸ διατάξαι τὴν ὑπάρχουσαν.

Γράψας τὸν περὶ τῶν μοιχῶν νόμον, ἐν ᾧ διώρισαι πῶς δεῖ κρίνεσθαι τοὺς ἐν αἰτίαις γενομένους, καὶ πῶς δεῖ κολάζεσθαι τοὺς ἁλόντας, εἶτα προσπεσὼν ὑπ' ὀργῆς, τὸν ἐπὶ Ἰουλίᾳ τῇ θυγατρὶ διαβεβλημένον νεανίσκον ἔτυπτε ταῖς χερσίν. ἐκείνου δὲ ἀναβοῶντος, Νόμον ἔθηκας ὦ Καῖσαρ, οὕτω μετενόησεν ὥστε τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παραιτήσασθαι τὸ δεῖπνον.

Γαΐου δὲ τὸν θυγατριδοῦν εἰς Ἀρμενίαν ἀποστέλλων ᾐτεῖτο παρὰ τῶν Θεῶν εὔνοιαν αὐτῷ τὴν Πομπηΐου, τόλμαν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου, τύχην δὲ τὴν ἑαυτοῦ παρακολουθῆσαι.

Ῥωμαίοις δὲ τῆς ἀρχῆς ἔλεγεν ἀπολείψειν διάδοχον, ὃς ἅπαξ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δὶς ἐβουλεύσατο, Τιβέριον λέγων.

Θορυβοῦντας δὲ τοὺς ἐν ἀξιώμασι νέους καταστεῖλαι βουλόμενος, ὡς οὐ προσεῖχον, ἀλλ' ἐθορύβουν, Ἀκούσατε (εἶπεν) νέοι γέροντος, ἵνα νέου γέροντες ἤκουον.

Τοῦ δὲ Ἀθηναίων δήμου ἐξημαρτηκέναι τι δόξαντος, ἔγραψεν ἀπ' Αἰγίνης οἴεσθαι μὴ λανθάνειν αὐτοὺς ἐργιζομένους. ἃ γὰρ ἂν ἐν Αἰγίνῃ διαria agendi ad reliquum tempus: Miror, inquit, Alexandrum non existimasse majoris esse operæ imperium partum bene constituere, quam parare.

Lata de adulteris lege, in qua de reorum ejus flagitii judicio & supplicio erant omnia definita, postea in adolescentem, qui cum Julia adulterium commisisse dicebatur, iratus irruit, manibusque eum pulsavit. qui cum exclamaret, Legem tulisti ô Cæsar: ita pœnitudine est correptus, ut cœnam ea die recusaverit.

C. Cæsari filiæ suæ filio, cum eum in Armeniam mitteret, precatus est à diis, gratiam Pompeji, audaciam Alexandri, fortunam suam concedi.

Romanis autem se imperii sui heredem relicturum dixit, qui nunquam bis una de re consultaverit: Tiberium innuens.

Tumultuantes juvenes qui in honore erant volens componere, cum non animum adverterent, sed obstreperent: audite, inquit, juvenes senem, quem juvenem senes audiverunt.

Quod peccasse aliquid videbatur populus Athenienſis, ab Ægina scripsit ad eum: Existimo non vos fallere me iratsci vobis:

χαμά-

χειμάσειν. ἄλλο δὲ ἀδὲν οὔτε εἶπεν αὐτοὺς, οὔτε ἐποίησε.

alioqui enim non exegiſſem hyemem Æginæ. Aliud nihil vel dixit eis vel fecit.

Τῶν δὲ Εὐρυκλέους κατηγόρων ἑνὸς ἀφειδῶς καὶ κατακόρως παῤῥησιαζομένου, καὶ προαχθέντος εἰπεῖν τι τοιοῦτον, Εἰ ταῦτά σοι Καῖσαρ ὦ φαίνεται μεγάλα, κέλευσον αὐτὸν ἀποδοῦναί μοι Θουκυδίδου τὸν ἑβδόμου. διὸ ὀργισθεὶς ἀπάγειν ἐκέλευσε. πυθόμενος δὲ ἔτι τῶν ἀπὸ Βρασίδου γεγονότων ὑπόλοιπος ἄτις ἐστι, μετεπέμψατο, καὶ μέτρια νουθετήσας, ἀπέλυσε.

Cum unus de Euryclis accuſatoribus effuſius libertate dicendi & ad faſtidium usque uſus, ad hæc verba prolapſus eſſet: Si hæc tibi, Cæſar, non videntur magna, recitare eum mihi jube ſeptimum Thucydidis. Iratus Auguſtus eum ſe ſe inde auferre juſſit. Audiens autem eſſe eum de Braſidæ poſteris ſuperſtitem, accivit, verbisque mediocriter caſtigatum dimiſit.

Πείσωνος δὲ τὸν οἰκίαν ἐκ θεμελίων ἄχρι πάσης στέγης ἐπιμελῶς οἰκοδομοῦντος, Εὔθυμον (ἔφη) με ποιεῖς, οὕτως οἰκοδομῶν ὡς ἀϊδίου τῆς Ῥώμης ἐσομένης.

Piſone domum à fundamentis usque, ad ſummum tectum accurate exædificante: Animum, inquit, exhilaras meum: ita ædificans, ac ſi Roma ſit futura ſempiterna.

SVETONIUS *Auguſt. cap.* 40.

Viſa quondam pro Concione pullatorum turba, indignabundus & clamitans, *en*, ait, *Romanos rerum Dominos, gentemque togatam.*

Idem Auguſto c. 58.

Conſalutanti *Patriæ Patrem* Senatui lacrymans reſpondit Auguſtus: *Compos factus votorum meorum, Patres C. quid habeo aliud Deos immortales precari, quam ut hunc conſenſum veſtrum ad ultimum vitæ finem mihi perferre liceat.*

Et cap. 56.

Cum Aſprenas Nonius arctius ei junctus, cauſam veneficii, accuſante Caſſio Severo diceret, conſuluit Senatum quid officii ſui putaret: *eunctari enim ſe, ne, ſi ſupereſſet, eriperet legibus reum:*

ſin

ſin deeſſet, deſtituere ac prædamnare amicum exiſtimaretur. Et conſentientibus univerſis ſedit in ſubſelliis per aliquot horas, verum tacitus, ac ne laudatione quidem judiciali data. — — Nunquam Filios ſuos populo commendavit, ut non adjiceret, *ſi meruerunt.*

Idem cap. 51.

Quadam cognitione, qvum Æmilio Æliano Cordubenſi inter cætera crimina vel maxime objiceretur, quod male opinari de Cæſare ſoleret: converſus ad accuſatorem, commotoque ſimilis, *Velim*, inquit, *hoc mihi probes: faciam ſciat Ælianus & me linguam habere; plura enim de eo loquar.* Nec quicquam ultra aut ſtatim aut poſtea inquiſivit.

Cap. 33.

Manifeſti parricidii reum, ne culeo inſueretur, quod non niſi confeſſi afficiantur hac pœna, ita fertur interrogaſſe: *Certe patrem tuum non occidiſti?* Et cum de falſo teſtamento ageretur, omnesque ſignatores lege Cornelia tenerentur, non tantum duas tabellas damnatoriam & abſolutoriam, ſimul cognoſcentibus dedit, ſed tertiam quoque qua ignoſceretur iis quos fraude ad ſignandum, vel errore inductos conſtitiſſet.

SVETON. *Aug. cap.* 16.

Alii dictum factumque ejus criminantur, quaſi claſſibus tempeſtate perditis exclamaverit, *etiam invito Neptuno victoriam ſe adepturum*, ac die Circenſium proximo ſolenni pompæ ſimulacrum Dei h) detraxerit.

Idem cap, 13.

In ſplendidiſſimum quemque captivum non ſine verborum contumelia ſæviit: ut quidem uni ſuppliciter ſepulturam precanti reſpondiſſe dicatur: *jam iſtam in volucrum fore poteſtatem.*

Cap. 18.

Alexandriæ, conditorium & corpus Magni Alexandri, cum prolatum è penetrali ſubjeciſſet oculis, corona aurea impoſita ac flo-

h) Neptuni. Confer Ezech. Spanhem. ad Juliani Cæſares p. 217. 414.

ac floribus adſperſis veneratus eſt : conſultusque num & Ptolemæum inſpicere vellet, *Regem ſe voluiſſe*, ait, *videre, non mortuos.*

Cap. 25.

Nihil minus in perfecto Duce quam feſtinationem temeritatemque convenire arbitrabatur. Crebro itaque illa jactabat: σπεῦδε βραδέως (*Feſtina lente*) Et: ἀσφαλὴς γὰρ ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ θρασὺς ἐξαπλάτης. (*Cautus belli Dux præſtat temerario.*) Et: *ſat celeriter fieri quicquid fiat ſatis bene.* Prælium quidem aut bellum ſuſcipiendum omnino negabat, niſi cum major emolumenti ſpes quàm damni metus oſtenderetur. Nam *minima commoda non minimo ſectantes diſcrimine ſimiles ajebat eſſe aureo hamo piſcantibus, cujus abrupti damnum nulla captura penſari poſſit.*

XXIII. JOCI.

Jocos Auguſti quos ſalvo Majeſtatis pudorisque reſpectu jecit ipſe & quos ab aliis prolatos i) pertulit, obvium eſt legere apud *Macrobium* lib. 2. toto capite quarto, atque inde apud Erasmum lib. IV. Apophthegmatum.

QUINTILIANUS *lib. VI. cap.* 3.

Auguſtus nuntiantibus Tarraconenſibus palmam in ara ejus enatam, *apparet*, inquit, *quam ſæpe accendatis.*

XXIV. STRATEGEMATA.

POLYÆNUS *Lib. VIII. Stragem. cap.* 24.

Σεβαστὸς τὲς ἐν ταῖς μάχαις, καθυρίεμένους οὐκ ἀνῄρει πάντας, ἀλλ' ἐδεκάτευεν

Augustus eos qui in pugnis eſſent prævaricati, non interficiebat omnes, ſed decimabat.

Σεβαστὸς τοῖς διὰ δειλίαν ἀπολει-

Auguſtus iis qui ob timidi-

I i μαρ-

i) His adde illud apud Quintilianum VI. 3. *Eques Romanus objicienti Auguſto quod patrimonium comediſſet, meum inquit putavi.* Et Antiſtii Labeonis libertatem de qua Dio p. p. 531 & Suetonius c. 35. Vedii Pollionis quoque de qua Dio p. 517. Seneca III. 40. de ira & lib. 1. de clementia c. 18. & Plinius IX. 23. Nec non Mæcenatis quem idem Dio p. 552. narrat cognitionibus diutius aſſidenti Auguſto inſcripta codicillo miſiſſe verba: ἀνάστηθι ἤδη ποτὲ δήμιε. *Surge tandem, carnifex.*

πομένους, κριθὰς ἀντὶ πυρῶν ἐκέλευε μετρεῖσθαι.

tatem minus dextre rem administrassent, hordeum pro tritico jussit mensurari.

Σεβαστὸς τὰς ἐπὶ στρατοπέδῳ διαμαρτούσας ἐκέλευσε k) πρὸ τῆς στρατηγείας λυσιζώνους ἑστάναι. ἔστι δὲ ὅτε l) καὶ πλινθοφορεῖν δι' ὅλης ἡμέρας.

Augustus eos qui in exercitu deliquissent, jussit ante ducem flexis genibus stare: nonnunquam etiam lateres totum diem ferre.

Σεβαστὸς τοῖς ἑαυτῆ στρατηγοῖς παρήγγειλεν, ἀσφαλείας πεφροντικέναι μάλιστα, καὶ συνεχῶς ἐπέλεγε τὸ, Σπεῦδε βραδέως. καὶ τὸ, Ἀσφαλὴς γὰρ ἐς' ἀμείνων, m) ἢ θρασὺς στρατηλάτης.

Augustus suis ducibus imperabat, ut maxime securitatis curam agerent: & continenter hoc iterabat, Festina lente: Itemque illud: cautus dux, confidenti longe est præferendus.

Σεβαστὸς τοῖς ἀνδραγαθήσασιν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ μεγάλας ἰδίᾳ δωρεὰς.

Augustus eos qui singularem virtutem in præliis edidissent amplissimis auri; argentique muneribus ornare solebat.

Σεβαστὸς τὰς ἄνευ λυσιτελείας ἐπιψοκινδύνους ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν

Augustus, eos qui nullo usu postulante se in pericula conji-

τῶν

k) Πρὸς τῇ στρατηγῇ λυσιζώνους ἑστάναι, *flexis genibus*, hoc est, γονυπετεῖς. non probo. Lego vero πρὸ τῶν στρατηγείων, hoc est, *ante prætorium*. Svetonius in Augusto, *Procaterva delictorum genere variis ignominiis affecit, ut stare per totum diem juberet ante prætorium, interdum tunicatos discinctosque.* Casaubonus.

l) καὶ πλινθοφορεῖν, Suetonio in Aug. cap. 24. *Vel etiam cespitem portantes.* Immo integram quandoque legionem cum ignominia dimittebat, teste eodem ibidem, imitatus in eo Cæsarem, qui nonam legionem apud Placentiam tumultuantem, punitis seditionis auctoribus, totam dimisit, ut idem testatur in Julio cap. 69. nec non Lucanus lib. V. Dione lib. XLI & Appianus lib. II. de B. C. *Masvicius.*

m) Ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Scriptum erat στρατιώτης. Ex Suetonio reposuimus veram lectionem. Mirum vero apud eum auctorem in omnibus, quas adhuc vidi, editionibus confundi has duas χρείας, ac pro una haberi. *Casaubonus.*

τῶν χρυσοῖς ἀγκίστροις ἁλιευομένων.

cerent, dicebat nihil ab iis differre, qui aureis hamis piscarentur.

Σεβαστὸς ἐν τῷ πρὸς Κάσιον καὶ Βροῦτον πολέμῳ n) περαιοῦσθαι τὸν Ἀδρίαν ἐβούλετο. Μούκιος ναύαρχος τῶν πολεμίων ἐφορμῶν ἐν τῇ νησιδίῳ τῇ κατὰ Βρεντήσιον κωλύσων δῆλος ἦν. ὁ Σεβαστὸς ἐξαπατᾷ τὸν Μούκιον, ὡς μέλλων πρὸς αὐτὸν ναυμαχεῖν. καὶ τὰς μὲν τριήρεις ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἀδρίου παρὰ τὴν Ἰταλίαν ἔταξε πλεῖν, ὡς τῇ νησιδίῳ ἐπιπλευσομένας. αὐτὸς δὲ φορτίδας πύργων ἐπλήρου καὶ μηχανημάτων. Μούκιος δὲ ἐξαπατηθεὶς τῇ παρασκευῇ τῆς ναυμαχίας, εἰς τὸ πέλαγος ἀνεχώρησεν, o) ὡς ἐν εὐρυτέρῳ μᾶλλον ἢ στενῷ ναυμαχήσων. ὁ δὲ Σεβαστὸς οὐ συνῆψε μάχην, ἀλλὰ ἐν τῇ νησίδι καθωρμίσατο. Μούκιος δὲ ἄλλον ὅρμον οὐκ ἔχοντος, ἀλλὰ βιαθέντος ὑπὸ τῶν πνευμάτων εἰς τὴν Θεσπρωτίδα περαιοῦσθαι. ὁ Σεβαστὸς τὸν Ἀδρίαν ἀκινδύνως διαπλεύσας, τῇ Μακεδονίᾳ προσέσχεν.

Augustus in bello contra Brutum & Cassium, trajicere Adriam volebat. Mutius nauarchus hostibus in insulam appellentibus juxta Brundusium, prohibiturus eos manifesto videbatur. Augustus decipit Mutium, ita se gerens, quasi navali prælio adversus ipsum decertaturus esset, & triremes ad dextram Adriæ versus Italiam navigare jussit, tanquam ad insulam adnavigaturus. Ipse onerarias turribus implebat, & machinis. Mutius deceptus navalis pugnæ apparatu, in pelagus recessit, ut in latiori potius quam angusto mari pugnam faceret. Augustus vero prælium non commisit, sed in insula naves subducebat. Mutius nullum alium portum habens, in Thesprotidem coactus est transmittere. Augustus Adriam sine periculo transiens, in Macedoniam pervenit.

n) Περαιοῦσθαι. MS. περοῦσθαι. Infra pro ἐπιπλευσομένας, idem ἐπιπλευσυμένας, vitiose.

o) Ὡς ἐν εὐρυτέρῳ μᾶλλον ἢ στενῷ ναυμαχήσων. ὁ δὲ Σεβαστὸς οὐ συνῆψε μάχην, ἀλλὰ ἐν τῇ νησίδι καθωρμίσατο. Ita locum hunc cum MS. & Interprete supplevi. Media inter μᾶλλον & νησίδι in Vulgata desiderabantur, relicta post καθωρμίσατο lacuna. Paullo post τὸν Ἀδρίαν edidi, addito cum MS. articulo, Μαυκίνιος.

XXV. CARMEN DUPLEX AB OVIDIO SCRIPTUM IN EXILIO, DE LAUDIBUS AUGUSTI, JAM DEFUNCTI.

Unum Latine, lib. IV. e Ponto Eleg. 6.

Cœperat Auguſtus deceptæ ignoſcere culpæ,
Spem noſtram, terras deſeruitque ſimul.
Quale tamen potui de cœlite, Brute, recenti
Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi.
Quæ profit pietas utinam mihi, ſitque malorum
Jam modus, & ſacræ mitior ira domus!

Alterum lingua Getica. Idem lib. IV. è Ponte Eleg. 13.

Ah pudet, & Getico ſcripſi ſermone libellum,
Structaque ſunt noſtris barbara verba modis,
Et placui, gratare mihi, cœpique poëtæ
Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæſare dixi.
Adiuta eſt novitas numine noſtra Dei.
Nam patris Auguſti docui mortale fuiſſe
Corpus, in ætherias numen abiſſe domos.
Eſſe parem virtute patri, qui fræna coactus,
Sæpe recuſati ceperit imperii.
Eſſe pudicarum te Veſtam, Livia, matrum,
Ambiguum eſt nato dignior, anne viro.
Eſſe duos juvenes firma adiumenta parentis,
Cui dederint animi pignora certa ſui.
Hæc ubi non patria perlegi ſcripta Camœna,
Venit & ad digitos ultima charta meos:

Et

Et caput, & plenas omnes movere pharetras,
Et longum Getico murmur in ore fuit.

XXVI. SELECTA AUGUSTI ELOGIA.

1. a Tiberio Imp. dictum in ejus funere, quod exstat apud Dionem LVI. p. 592-598.
2. Philonis Judæi libro de legatione ad Cajum, p. 784. 785. His accedet
3. Sub Augusti ipsius nomine apud Julianum Imp. in Cæsaribus p. 325. sq. Sileni p. 309. in eum dictis respondens.

FINIS.

5. B. 430
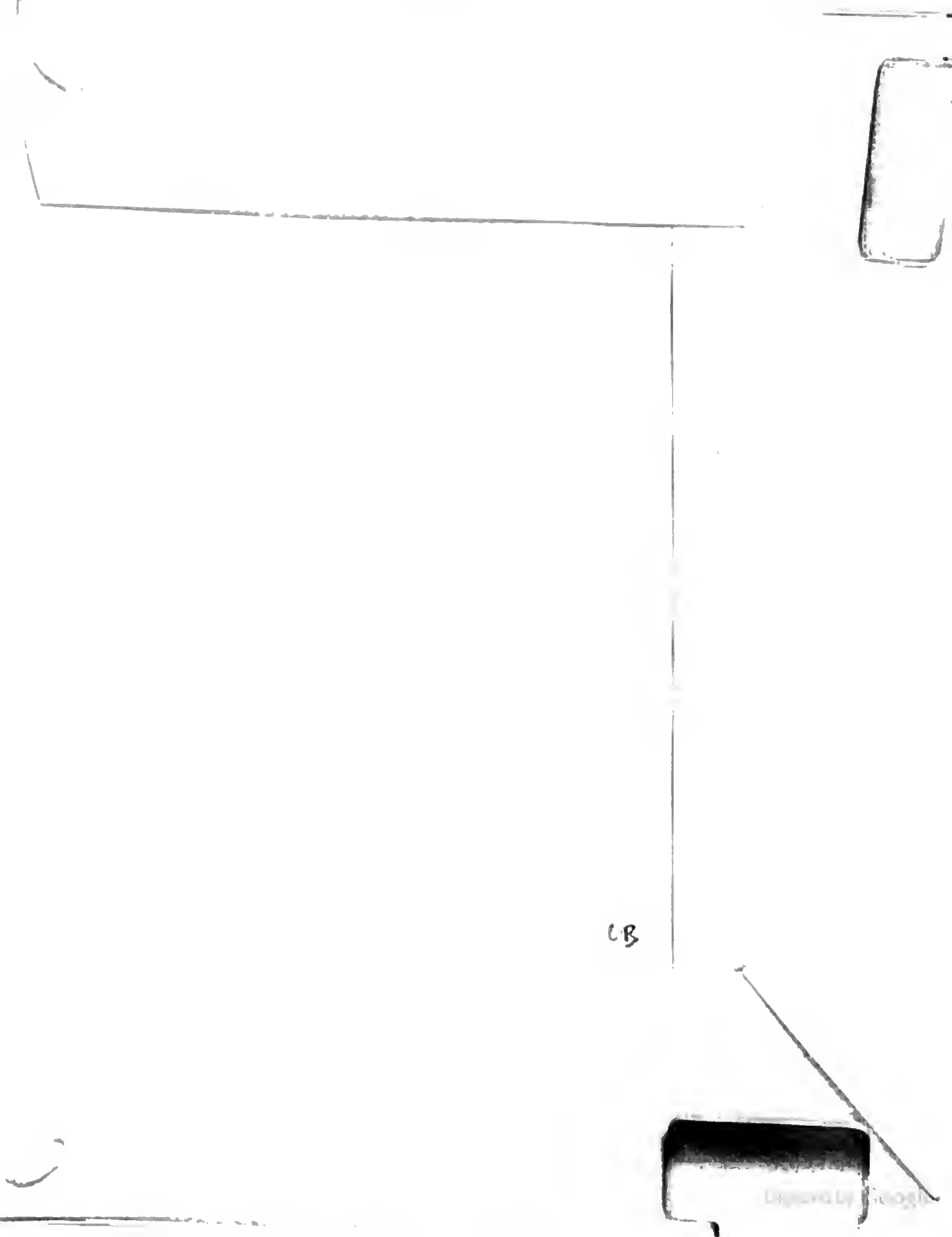
005663525